

รายงานวิจัย

มาตรการที่เหมาะสมต่อการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ: กรณีศึกษา
นิคมอุตสาหกรรมบางชัน และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง
จังหวัดกรุงเทพมหานคร

Appropriate measurements to reduce secondary smoke in the
establishment: A case study of Bang Chan Industrial Estate and
Lat Kra Bang Industrial Estate, Bangkok

สัญญาเลขที่ 60-01-10

ได้รับทุนสนับสนุนโดยศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.)
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

2560

รายงานวิจัย
มาตรการที่เหมาะสมต่อการลดคว้นบุหรืมือสองในสถานประกอบการ: กรณีศึกษา
นิคมอุตสาหกรรมบางชัน และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง
จังหวัดกรุงเทพมหานคร

คณะผู้วิจัย

อาจารย์จिरนนท์ พุทธา (หัวหน้าโครงการวิจัย)
อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์
สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
E-mail: jiranon.put@kbu.ac.th

และ

อาจารย์จันทนา มณีอินทร์ (ผู้ร่วมวิจัย)
อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์
สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
E-mail: chantana.man@kbu.ac.th

กรกฎาคม 2561

คำนำ

โครงการวิจัยเรื่อง “มาตรการที่เหมาะสมต่อการลดวันบุหรืมือสองของสถานประกอบการ
กรณีศึกษา: นิคมอุตสาหกรรมบางชัน และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร” มี
วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ มาตรการ และการดำเนินการตามมาตรการลดวันบุหรืมือสองของ
สถานประกอบการ และเปรียบเทียบผลการดำเนินการตามมาตรการลดวันบุหรืมือสองของสถาน
ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง รวมทั้งเสนอแนะมาตรการที่
เหมาะสมต่อการลดวันบุหรืมือสองในสถานประกอบการที่สามารถนำมาปฏิบัติได้จริง

สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัย
ซึ่งได้มีการวิเคราะห์ผลการดำเนินการจากข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ โดยแสดงให้เห็นถึง
สถานการณ์การดำเนินการตามมาตรการลดวันบุหรืมือสองในสถานประกอบการในปัจจุบัน ปัญหา
อุปสรรค และข้อจำกัดของการดำเนินการ รวมทั้งข้อเสนอแนะจากหน่วยงานภาครัฐ และสถาน
ประกอบการ เพื่อนำมากำหนดมาตรการที่ความเหมาะสมกับบริบทของสถานประกอบการ และ
สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งผลการวิจัยสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในสถาน
ประกอบการหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีความคล้ายคลึงกัน และเป็นองค์กรที่มีความมุ่งมั่นต่อการเป็น
องค์กรสุขภาวะนำไปสู่สุขภาพที่ดีของบุคลากรในองค์กรต่อไป

คณะผู้วิจัย

กรกฎาคม 2561

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากความกรุณาและความร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะ สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต รองศาสตราจารย์ ดร.จำลอง โพธิ์บุญ คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กองความปลอดภัยแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมบางชัน และสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง สำหรับคำแนะนำ และช่วยเหลือที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการวิจัย คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบังที่สละเวลาให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งเจ้าหน้าที่จากศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) สำหรับการช่วยเหลือประสานงาน และอำนวยความสะดวกในการดำเนินโครงการวิจัย

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

คณะผู้วิจัย
กรกฎาคม 2561

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทสรุปผู้บริหาร (Excusive Summary)	1
บทที่ 1 บทนำ	4
1.1 ที่มาและความสำคัญ	4
1.2 คำถามการวิจัย	6
1.3 วัตถุประสงค์	6
1.4 ขอบเขตการวิจัย	7
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
1.6 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ	8
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	9
2.1 ควันบุงหรือมือสอง	9
2.2 สถานประกอบการ	17
2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้	19
2.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการองค์การ	24
2.5 การประเมินแบบซิป (CIPP Model)	29
2.6 หลักการวิเคราะห์ SWOT Analysis	36
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	37
3.1 กรอบแนวคิด	37
3.2 พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา	39
3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	40
3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	43
3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	44
3.6 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	48

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	57
4.1 สถานการณ์และมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ	57
4.2 การดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ	59
4.3 มาตรการที่เหมาะสมต่อการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ	100
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	120
5.1 สรุปผลการศึกษา	120
5.2 อภิปรายผลการศึกษา	131
5.3 ข้อเสนอแนะ	135
บรรณานุกรม	139
ภาคผนวก	141
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	142
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์	160
ภาคผนวก ค แบบสังเกตการณ์	167
ภาคผนวก ง แบบรับรองโครงการวิจัย	170

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3-1	จำนวนสถานประกอบการในเขตนิคมอุตสาหกรรมบางชั้นและ นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง	40
3-2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย	42
3-3	ประเด็น และตัวชี้วัดการดำเนินมาตรการลดควันบุหรี่มือสอง ในสถานประกอบการ	49
4-1	ผลการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ ในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง	60
4-2	สรุปผลภาพรวมการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของ สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง	70
4-3	ผลการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ ในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น	71
4-4	สรุปผลภาพรวมการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของ สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น	79
4-5	ผลการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ ในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง	80
4-6	สรุปผลภาพรวมการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของ สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง	91
4-7	ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองระหว่าง สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และสถานประกอบการใน นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง	92
4-8	สรุปผลการเปรียบเทียบการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสอง ระหว่างสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง	99

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2-1	ความสอดคล้องของการประเมินแบบชิปและการตัดสินใจ	31
3-1	กรอบแนวคิดการวิจัย	39
4-1	สัดส่วนขนาดของสถานประกอบการนิคมอุตสาหกรรมทั้งสอง นิคมฯ ที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 173 แห่ง	58
4-2	สัดส่วนประเภทกิจการของสถานประกอบการนิคมอุตสาหกรรมทั้งสอง นิคมฯ ที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 173 แห่ง	58
4-3	สถานที่สูบบุหรี่ของสถานประกอบการแห่งหนึ่งที่ไม่มีการจัดสถานที่ใด ๆ	68
4-4	สถานที่สูบบุหรี่ของสถานประกอบการแห่งหนึ่งมีการจัดทำเป็นห้องกระจก พร้อมที่ระบายควันบุหรี่จากภายใน	68

บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษาวิจัยเรื่อง “มาตรการที่เหมาะสมต่อการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ กรณีศึกษา: นิคมอุตสาหกรรมบางชัน และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ มาตรการ และการดำเนินการตามมาตรการ ฯ และเปรียบเทียบผลการดำเนินการตามมาตรการ ฯ ระหว่างสถานประกอบการทั้ง 2 นิคมฯ และนำมากำหนดมาตรการที่เหมาะสมต่อการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยพื้นที่ศึกษาวิจัย คือ นิคมอุตสาหกรรมบางชัน เขตมีนบุรี และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 453 คน โดยแบ่งออกเป็นผู้บริหารสถานประกอบการ จำนวน 173 คน และพนักงานในสถานประกอบการ จำนวน 280 คน สำหรับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก มีจำนวนทั้งสิ้น 39 คน แบ่งเป็น ผู้บริหารจากหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 3 คน ผู้บริหารจากสถานประกอบการ 12 คน และพนักงานในสถานประกอบการ 24 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล 3 วิธี คือ การตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสังเกต ซึ่งการศึกษาวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย จังหวัดปทุมธานี เอกสารรองรับเลขที่ SN 2560/17 วันที่รับรอง 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561 วันที่หมดอายุ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า โรงงานหรือสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมทั้งสองนิคมฯ มีโรงงานจำพวกที่ 3 คือ โรงงานที่มีแรงม้ารวมของเครื่องจักรมากกว่า 50 แรงม้า และ/หรือ มีจำนวนพนักงานมากกว่า 50 คน หรือเป็นโรงงานที่มีมลภาวะ มีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 54.7 ประเภทของอุตสาหกรรม/กิจการของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมที่มีจำนวนมากที่สุด คือ กิจการประเภทผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม ร้อยละ 15.7 สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมทั้ง 2 แห่ง ไม่มีการอนุญาตให้ขายบุหรี่ในบริเวณสถานประกอบการ ร้อยละ 88.0 และมีการขายบุหรี่ในบริเวณสถานประกอบการ ร้อยละ 12.0 สำหรับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพนักงาน พบว่า พนักงานส่วนใหญ่มีการสูบบุหรี่เฉพาะพื้นที่ที่สถานประกอบการกำหนดไว้เป็นเขตสูบบุหรี่ ร้อยละ 49.1 และสถานประกอบการมีข้อกำหนดโดยการห้ามพนักงานสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ ร้อยละ 26.3

พนักงานของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชันและนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบังเป็นเพศชาย ร้อยละ 72.1 และเพศหญิง ร้อยละ 27.8 โดยช่วงอายุที่มีการตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือ ช่วงอายุระหว่าง 35-44 ปี ร้อยละ 28.6 รองลงมา คือ ช่วงอายุระหว่าง 45-54 ปี ร้อยละ 26.8 ส่วนระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 22.9 เท่ากัน พนักงานที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการ

สูบบุหรี่ ร้อยละ 60.7 โดยประเภทของบุหรี่ที่พนักงานนิยมสูบมากที่สุด คือ บุหรี่สำเร็จรูป ร้อยละ 41.8 รองลงมาคือ บุหรี่มวนเอง (ยาเส้น) ร้อยละ 11.8 และบุหรี่ไฟฟ้า ร้อยละ 4.6 สำหรับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพนักงาน พบว่า มีการสูบบุหรี่มากที่สุดวันละ 5-9 มวน ร้อยละ 17.1 และมีการซื้อบุหรี่มาจากร้านขายของชำหรือร้านค้าใกล้บ้าน ร้อยละ 22.9 และซื้อจากร้านสะดวกซื้อใกล้บ้าน ร้อยละ 21.4 ที่ และพนักงานมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่เป็นประจำในสถานประกอบการหรือที่ทำงาน ร้อยละ 40.7 รองลงมา คือ มีการสูบเป็นบางวัน (มากกว่า 2 วันต่อสัปดาห์) ร้อยละ 12.5

การดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในภาพรวมของนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง พบว่า มีการดำเนินการในภาพรวมมีอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 เมื่อแยกตามประเด็น พบว่า ประเด็นสภาพแวดล้อม มีการดำเนินการอยู่ในระดับดีมาก ส่วนประเด็นปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน และผลผลิต มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 3 ประเด็น

การดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น พบว่า มีผลการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 เมื่อแยกตามประเด็นพบว่า ประเด็นสภาพแวดล้อม มีการดำเนินการอยู่ในระดับดีมาก ส่วนประเด็นปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน และผลผลิต มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 3 ประเด็น

การดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง พบว่า มีผลการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 เมื่อแยกตามประเด็นพบว่า ประเด็นสภาพแวดล้อม มีการดำเนินการอยู่ในระดับดีมาก ส่วนประเด็นปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน และผลผลิต มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 3 ประเด็น

ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองระหว่างสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง พบว่า ตัวชี้วัดที่มีผลการดำเนินการที่คล้ายคลึงกัน มีจำนวนทั้งสิ้น 22 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดที่มีผลการดำเนินการที่แตกต่างกัน มีจำนวนทั้งสิ้น 10 ตัวชี้วัด โดยที่ผลการดำเนินการของสถานประกอบการทั้งสองนิคมฯ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้ง 32 ตัวชี้วัด โดยผลการเปรียบเทียบการดำเนินการตามมาตรการ ฯ ระหว่างสถานประกอบการทั้ง 2 นิคม ฯ พบว่า สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้นมีผลการดำเนินการที่ดีกว่าสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบังในบางประเด็น และบางตัวชี้วัด ซึ่งผลการดำเนินการมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

มาตรการที่เหมาะสมต่อการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ ประกอบด้วย

1) มาตรการปรับปรุงการดำเนินการระยะเร่งด่วน คือ มาตรการที่ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการที่อยู่ในระดับควรปรับปรุง และควรปรับปรุงอย่างยิ่ง มาวิเคราะห์ร่วมกับจุดแข็ง (Strength: S) และโอกาส (Opportunities: O) ของสถานประกอบการ ซึ่งสามารถกำหนดเป็น

มาตรการได้ 3 มาตรการ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาและส่งเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ยุคใหม่ให้กับบุคลากร 2) สถานที่สูบบุหรี่ที่ปลอดภัยและไม่ส่งผลกระทบต่อ และ 3) การจัดกิจกรรมการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ

2) มาตรการดำเนินการระยะปกติ คือ มาตรการหรือแนวทางที่สถานประกอบการใช้เป็นกรอบการดำเนินการด้านการลดควันบุหรี่มือสองตามปกติ โดยมุ่งเน้นการดำเนินการในประเด็นที่อยู่ในระดับปานกลาง นำมาวิเคราะห์ร่วมกับจุดอ่อน (Weak: W) ของสถานประกอบการ และโอกาส (Opportunities: O) ของสถานประกอบการ ซึ่งสามารถกำหนดเป็นมาตรการได้ 2 มาตรการ ประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการของสถานประกอบการเพื่อให้เกิดการมีสุขภาวะ (Well-being) และ 2) มาตรการ “มุ่มเพื่อนคู่คิด มิตรพนักงาน” เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับการลด ละ เลิก สูบบุหรี่ หรืออบายมุขต่าง ๆ เช่น สุรา หรือสารเสพติด

3) มาตรการพัฒนาการดำเนินการระยะยาว คือ มาตรการหรือแนวทางที่ส่งผลในระยะยาว หรือในอนาคต ซึ่งเป็นมาตรการที่มุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การสร้างทัศนคติและความตระหนัก ให้กับพนักงานในสถานประกอบการ ที่เห็นความสำคัญของสุขภาพ โดยการลด ละ เลิกการสูบบุหรี่ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นมาตรการที่ต่อเนื่องจากมาตรการดำเนินการระยะปกติ ที่มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการดำเนินการที่อยู่ในระดับดี นำมาวิเคราะห์ร่วมกับจุดอ่อน (Weak: W) และอุปสรรค (Threat: T) ของสถานประกอบการ ซึ่งสามารถกำหนดเป็นมาตรการได้ 3 มาตรการ ประกอบด้วย 1) การกำหนดนโยบายด้านสุขภาพที่ชัดเจนของผู้บริหาร 2) การสร้างความตระหนัก และทัศนคติที่ดีในการลด ละ เลิกการสูบบุหรี่ และ 3) การติดตาม และ ประเมินผลการดำเนินการอย่างเคร่งครัด เป็นกลไกการขับเคลื่อนแผนการดำเนินงาน โครงการ หรือ กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ปัญหาการสูบบุหรี่ในประเทศไทยยังคงเป็นปัญหาสำคัญทางด้านสุขภาพที่หน่วยงานทางด้านสาธารณสุขให้ความสนใจเป็นอย่างมาก บุหรี่คือ สิ่งเสพติดประเภทหนึ่งที่ได้รับคามนิยมจากประชาชน ในบุหรี่ประกอบไปด้วยสารพิษมากกว่า 4,000 ชนิด (ประกิต วาทีสาธกกิจ, 2553) ซึ่งเป็นสารที่เป็นอันตรายต่อร่างกายและอวัยวะภายใน หากได้รับสารพิษเป็นเวลานานอาจส่งผลให้เกิดโรคมะเร็งปอด และโรคหัวใจ รวมถึงอวัยวะต่าง ๆ ภายในร่างกาย โทษของบุหรี่ที่ส่งผลโดยตรงต่อตัวผู้สูบ คือ เสี่ยงต่อการเกิดตาบอดถาวร เสี่ยงต่อการเป็นมะเร็งปอด เสี่ยงต่อโรคหัวใจและหลอดเลือด เสี่ยงต่อมะเร็งกระเพาะปัสสาวะ เสี่ยงต่อถุงลมโป่งพอง การเสื่อมสมรรถภาพทางเพศ และหากเป็นเพศหญิงอาจเสี่ยงต่อการแท้งลูกได้หากสูบบุหรี่ในช่วงตั้งครรภ์ สถานการณ์การสูบบุหรี่ของประเทศไทยปี พ.ศ. 2557 พบว่า มีจำนวนผู้สูบบุหรี่อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปทั้งสิ้นจำนวน 11.4 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 20.7 ของจำนวนประชากรตั้งแต่อายุ 15 ปีขึ้นไปทั้งหมด และพบว่ากลุ่มวัยทำงาน (อายุ 25-59 ปี) มีอัตราการสูบบุหรี่สูงสุด จำนวน 8.3 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 23.5 และเพศชายมีอัตราการสูบบุหรี่มากกว่าเพศหญิง 18.4 เท่า สำหรับประเภทของบุหรี่ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ บุหรี่มวนที่ผลิตจากโรงงาน รองลงมาคือ บุหรี่มวนเอง ร้อยละ 61.7 และ 55.4 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า จำนวนผู้สูบบุหรี่ส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงานซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีกำลังซื้อและเข้าถึงบุหรี่ได้ง่ายโดยที่กลุ่มคนวัยทำงานมีค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อบุหรี่เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 470 บาท (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) บุหรี่เป็นปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพที่สำคัญสำหรับผู้สูบบุหรี่โดยตรงและผู้ที่ได้รับควันบุหรี่หรือที่เรียกว่า “ควันบุหรี่มือสอง หรือ Secondary Smoke”

ควันบุหรี่มือสองหรือที่เรียกว่า ควันบุหรี่ในสภาพแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยควันจากปลายมวนบุหรี่ที่จุดไฟที่ลอยอยู่ในอากาศขณะที่ไม่มีการดูดบุหรี่และควันบุหรี่ที่ผู้สูบบุหรี่สูดเข้าไปและหายใจออกมา (ประกิต วาทีสาธกกิจ, 2553) ในควันบุหรี่มือสองมีสารพิษอย่างน้อย 250 ชนิด และเป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์ (Carcinogenic to humans) เนื่องจากในควันบุหรี่มือสองมีสารก่อมะเร็งมากกว่า 60 ชนิด และผู้ที่สูดดมควันบุหรี่มือสองจะได้รับสารก่อมะเร็งเช่นเดียวกับผู้ที่สูบบุหรี่ จากการศึกษาพบว่า ควันบุหรี่มือสองสามารถเกิดอันตรายต่อสุขภาพได้แม้มีปริมาณเพียงเล็กน้อย การ

แยกเขตสูบบุหรี่และเขตปลอดบุหรี่ในอาคารเดียวกัน และการใช้เครื่องฟอกอากาศในอาคารไม่สามารถป้องกันผู้ที่ไม่สูบบุหรี่จากควันบุหรี่มือสองได้ วิธีเดียวที่หลีกเลี่ยงได้ คือ สถานที่ปลอดบุหรี่ 100% (ประภิต วาทีสาธกกิจ, 2553) จากสถานการณ์การได้รับควันบุหรี่มือสองของประชาชนในประเทศไทยปี พ.ศ. 2557 พบว่า มีการสูบบุหรี่ภายในตัวบ้านร้อยละ 39.5 โดยมีการสูบบุหรี่ภายในตัวบ้านทุกวันร้อยละ 27.8 และมีการสูบบุหรี่ในบ้านสัปดาห์ละครั้ง ร้อยละ 7.1 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) จะเห็นได้ว่า การได้รับควันบุหรี่มือสองยังคงมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นและเป็นปัจจัยทางสุขภาพ (Health Risk) ที่สำคัญสำหรับประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้สูบบุหรี่ เนื่องจากผู้ที่สูบบุหรี่ยังคงมีพฤติกรรมที่ไม่คำนึงถึงสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตของตนเองและผู้อื่น จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นพบว่า กลุ่มคนวัยทำงานเป็นกลุ่มคนที่มีการสูบบุหรี่มากที่สุด และสถานประกอบการเป็นสถานที่ทำงานซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มคนวัยต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะกลุ่มคนวัยทำงาน (อายุ 25-59 ปี) ที่มาประกอบอาชีพในสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่อยู่ในนิคมอุตสาหกรรมต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย นิคมอุตสาหกรรม คือ เขตพื้นที่ที่จัดสรรไว้สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมเข้าไปอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสัดส่วน ประกอบด้วย พื้นที่อุตสาหกรรม สิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภค และสาธารณูปการครบครัน เช่น ถนน ท่อระบายน้ำ โรงกำจัดน้ำเสียส่วนกลาง ระบบป้องกันน้ำท่วม ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ นอกจากนี้อาจประกอบด้วย บริการอื่นๆ ที่จำเป็น เช่น ที่ทำการไปรษณีย์ โทรเลข ธนาคาร ศูนย์การค้า ที่พักอาศัยสำหรับคนงาน สถานีบริการน้ำมัน เป็นต้น ปัจจุบันมีนิคมอุตสาหกรรมเกิดขึ้นในประเทศไทยจำนวนทั้งสิ้น 55 นิคม กระจายอยู่ในพื้นที่ 16 จังหวัด (การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2557)

ดังนั้นนิคมอุตสาหกรรมจึงเป็นแหล่งรวมของกลุ่มคนวัยทำงานที่มีการสูบบุหรี่เป็นจำนวนมาก และอาจเป็นผู้ก่อให้เกิดปัญหาควันบุหรี่มือสองภายในสถานประกอบการ ทั้งนี้สถานประกอบการอุตสาหกรรมต่าง ๆ อาจมีการรับรู้ถึงโทษและพิษจากควันบุหรี่มือสอง และ/หรืออาจมีการจัดสถานที่สูบบุหรี่ให้กับพนักงานที่สูบบุหรี่ และอาจรวมถึงมาตรการที่เกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของพนักงาน แต่ในบางสถานประกอบการอาจไม่ได้ให้ความสนใจในประเด็นการคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่ ซึ่งทำให้ผู้ที่ได้รับควันบุหรี่มือสองมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพมากขึ้น ก่อปรกับสภาวะแวดล้อมในการทำงานของสถานประกอบการอาจเป็นปัจจัยช่วยเสริมความรุนแรงต่อผลกระทบทางสุขภาพของพนักงาน เช่น ฝุ่นละออง หรือละอองสารเคมีที่ใช้ในกระบวนการผลิตซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจและเร่งให้เกิดปัญหาสุขภาพที่รุนแรงและรวดเร็วขึ้น ดังนั้นมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการจึงเป็นสิ่งสำคัญในการคุ้มครองและป้องกันสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่และลดพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของผู้ที่สูบบุหรี่ให้ลดน้อยลง เป็นการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ให้ห่างไกลจากควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการและสามารถปรับเปลี่ยนปัจจัยที่ส่งต่อการสูบบุหรี่ของผู้สูบบุหรี่ในสถานประกอบการให้เกิดความตระหนักและเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการ

สูบบุหรี่ให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น การวิจัยนี้จึงมีความสำคัญในแง่ของการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ และสามารถกำหนดมาตรการที่เหมาะสมต่อการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการที่มีประสิทธิภาพและนำไปปฏิบัติได้จริง สามารถนำไปประยุกต์ในสถานประกอบการประเภทอื่น ๆ เพื่อควบคุมและลดควันบุหรี่มือสอง รวมทั้งเป็นการสร้างเสริมสุขภาวะให้กับพนักงานในสถานประกอบการสอดคล้องกับโจทย์การวิจัยด้านการควบคุมยาสูบของศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อควบคุมยาสูบ (ศจย.) พ.ศ. 2560 ในด้านที่ 3: คุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ โดยลดควันมือสอง มือสามในที่ทำงาน บ้าน และสถานที่สาธารณะ และสอดคล้องกับกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบองค์การอนามัยโลก ในส่วนการคุ้มครองประชาชนจากการได้รับควันบุหรี่ ซึ่งเป็นการประเมินและวิเคราะห์มาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ นำไปสู่การกำหนดมาตรการที่เหมาะสมต่อการลดปริมาณควันบุหรี่มือสอง และการลดปริมาณควันบุหรี่ในอากาศของสถานประกอบการ ที่เกิดจากการปรับเปลี่ยนปัจจัยหรือสิ่งเร้าเพื่อลดอัตราการสูบบุหรี่และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพนักงานในสถานประกอบการ ส่งผลดีต่อพนักงานและสถานประกอบการในด้านเศรษฐกิจที่มาจากการมีสุขภาพดีสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

1.2 คำถามการวิจัย

- 1.2.1 สถานการณ์การลดควันบุหรี่ของสถานประกอบการอุตสาหกรรมเป็นอย่างไร
- 1.2.2 สถานประกอบการอุตสาหกรรมมีมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการอย่างไร
- 1.2.3 สถานประกอบการอุตสาหกรรมสามารถดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการได้หรือไม่ อย่างไร
- 1.2.4 มาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้นและนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบังแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
- 1.2.5 มาตรการที่เหมาะสมต่อการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการอุตสาหกรรมเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.3.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์การลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการอุตสาหกรรม
- 1.3.2 เพื่อศึกษามาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการอุตสาหกรรม

1.3.3 เพื่อศึกษาการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ
อุตสาหกรรม

1.3.4 เพื่อเปรียบเทียบมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคม
อุตสาหกรรมบางชั้นและนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง

1.3.5 เพื่อศึกษามาตรการที่เหมาะสมต่อการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ
อุตสาหกรรม

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา: ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้อันตรายจากควันบุหรี่มือสอง ปัจจัยหรือ
สิ่งเร้าที่มีผลต่อการรับรู้อันตรายจากควันบุหรี่มือสอง มาตรการและการดำเนินการตามมาตรการลด
ควันบุหรี่มือสองที่มีอยู่ในปัจจุบันของสถานประกอบการอุตสาหกรรม และมาตรการที่เหมาะสมต่อ
การลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการอุตสาหกรรม

1.4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่: นิคมอุตสาหกรรมบางชั้น เขตมีนบุรี และนิคมอุตสาหกรรม
ลาดกระบัง เขตลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร

1.4.3 ขอบเขตด้านประชากร: ผู้บริหารและพนักงานในสถานประกอบการนิคมอุตสาหกรรม
บางชั้น เขตมีนบุรี และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง เขตลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร

1.4.4 ขอบเขตด้านเวลา: การศึกษาวิจัยใช้เวลาในการวางแผนการดำเนินงานวิจัย การเก็บ
รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลผลข้อมูล และสรุปผลการดำเนินงานวิจัย ตั้งแต่เริ่มต้นจน
เสร็จสิ้น จำนวน 12 เดือน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 สามารถทราบถึงสถานการณ์ ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการลดควันบุหรี่มือ
สองและการคุ้มครองสุขภาพของผู้ที่สูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมใน
ปัจจุบัน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาสำหรับการกำหนดมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสม

1.5.2 สามารถกำหนดมาตรการหรือแนวทางการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ
อุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้นและนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบังที่สามารถปฏิบัติได้จริง
และสอดคล้องกับบริบทพื้นที่

1.5.3 สามารถนำผลการศึกษาไปปรับประยุกต์ใช้กับสถานประกอบการอุตสาหกรรมในพื้นที่
อื่นที่มีบริบทใกล้เคียง

1.5.4 สามารถกำหนดมาตรการในการส่งเสริมและคุ้มครองสุขภาพของผู้ที่สูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมของประเทศไทยในภาพรวมที่มีความเหมาะสม และสามารถปฏิบัติได้จริง

1.6 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

1.6.1 ควันบุหรีมือสอง หมายถึง ควันบุหรีที่เกิดจากควันจากปลายมวนบุหรีที่จุดไฟซึ่งลอยอยู่ในอากาศ ในขณะที่ไม่มีการสูบบุหรี และควันบุหรีที่เกิดจากผู้สูบบุหรีสูบเข้าไปแล้วหายใจออกมา

1.6.2 สถานประกอบการ หมายถึง สถานที่หรือส่วนของสถานที่ ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและอยู่ในที่ตั้งที่แน่นอน ไม่ว่าจะกิจกรรมนั้นจะดำเนินงานโดยบุคคลที่เป็นเจ้าของ หรือควบคุมกิจการโดยนิติบุคคลก็ตาม

1.6.3 พฤติกรรมองค์กร หมายถึง ทศนคติและพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในองค์กรที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานภายในองค์กร ที่มาจากการรับรู้ของบุคคล ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ปฏิบัติงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และพฤติกรรมที่เป็นภาพรวมระดับองค์กร ซึ่งรวมถึงการวิเคราะห์ผลกระทบจากสภาพแวดล้อมภายนอกต่อองค์กร

1.6.4 CIPP Model หรือ การประเมินแบบซิป หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการประเมินผลโครงการหรือกิจกรรมขององค์กร โดยประเมินจาก สภาพแวดล้อม (Context Evaluation: C) ประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) และประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) เพื่อศึกษาผลสำเร็จของโครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการขององค์กรที่ครอบคลุมมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม การบริหารจัดการ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม

1.6.5 มาตรการลดควันบุหรี หมายถึง ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด หรือกฎกติกา เพื่อลดการสูบบุหรีและคุ้มครองสุขภาพผู้ที่ไม่สูบบุหรี โดยการจำกัดพื้นที่สูบบุหรี การจัดกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริม และลดการสูบบุหรีของบุคคล และลดการรับสัมผัสควันบุหรีของผู้ที่ไม่สูบบุหรี

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยเรื่อง “มาตรการที่เหมาะสมต่อการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ: กรณีศึกษา นิคมอุตสาหกรรมบางชัน และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร” ได้มีการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 2.1 ควันบุหรี่มือสอง (Secondhand smoke)
- 2.2 สถานประกอบการ (Establishment)
- 2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้
- 2.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการองค์การ
- 2.5 การประเมินแบบซิป (CIPP Model)
- 2.6 หลักการวิเคราะห์ SWOT Analysis

2.1 ควันบุหรี่มือสอง (Secondhand smoke)

จากสถานการณ์การสูบบุหรี่ของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2557 พบว่า มีจำนวนผู้สูบบุหรี่จำนวน 11.4 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 20.7 ของจำนวนประชากรตั้งแต่อายุ 15 ปีขึ้นไปทั้งหมด และพบว่ากลุ่มวัยทำงาน (อายุ 25-59 ปี) มีอัตราการสูบบุหรี่สูงสุด จำนวน 8.3 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 23.5 และเพศชายมีอัตราการสูบบุหรี่มากกว่าเพศหญิง 18.4 เท่า และมีประชากรไทยได้รับควันบุหรี่มือสองในบ้านทุกวัน จำนวน 15.2 ล้านคน ซึ่งมีจำนวนมากกว่าผู้สูบบุหรี่ จำนวน 3.8 ล้านคน แสดงให้เห็นถึงปัญหาเกี่ยวกับการสัมผัสควันบุหรี่ของประชากรชาวไทยที่มีความเสี่ยงในการสัมผัสควันบุหรี่มือสองในบ้านทั้งที่เป็นผู้สูบบุหรี่และผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ ควันบุหรี่มือสอง (secondhand smoke) คือ ควันบุหรี่ในสภาพแวดล้อมประกอบไปด้วยควันที่เกิดจากการเผาไหม้ที่ปลายมวนบุหรี่หรือผลิตภัณฑ์ยาสูบประเภทอื่น ๆ และควันที่ออกมาพร้อมกับลมหายใจของผู้ที่สูบบุหรี่ (ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ, ม.ป.ป.) หรือควันที่เกิดจากบุหรี่ ซิการ์ หรือไปป์เป็นควันบุหรี่ที่มี 2 ลักษณะ คือ ควันจากปลายมวนบุหรี่ที่ลอยอยู่ในอากาศขณะที่ไม่มีการดูดบุหรี่ ที่เรียกว่า “ควันนอกมวน (Side stream smoke)” และควันบุหรี่ที่ผู้สูบบุหรี่สูดเข้าไปและปล่อยออกมาในบรรยากาศ ที่เรียกว่า “ควัน

ในมวน (Main stream smoke)” หรืออาจเรียกอีกชื่อหนึ่งได้ว่า “ควันบุหรี่ในสภาพแวดล้อม (Environmental smoke)” (สุขุมานี นิลรัตน์, 2552)

บุหรี่แต่ละมวนเมื่อได้ถูกจุดให้ติดไฟขึ้น บริเวณส่วนปลายของมวนบุหรี่ที่ติดไฟจะมีความร้อนสูงถึง 860-900 องศาเซลเซียส ในขณะที่ความร้อนจากควันบุหรี่ที่ล่องลอยออกไปเป็นควันบุหรี่มือสองนั้นอาจมีอุณหภูมิได้ถึงราว 500-650 องศาเซลเซียส อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเป็ควันบุหรี่มือหนึ่ง (แบบ mainstream) หรือควันบุหรี่แบบมือสองก็ตามล้วนเต็มไปด้วยสารพิษมากมาย จากรายงานพบว่า มีสารพิษมากกว่า 4,000 ชนิด โดยมีทั้งชนิดที่อยู่ในสถานะของก๊าซและอนุภาค (particle) ในจำนวนนี้ มีประมาณ 60 ชนิดที่มีหลักฐานทางการแพทย์อย่างชัดเจนว่าเป็นสารก่อมะเร็ง โดยทั่วไปเราสามารถแบ่งสารพิษในควันบุหรี่ได้เป็น 5 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่ 1. สารพิษกลุ่มอัลดีไฮด์และสารอินทรีย์ขนาดเล็กที่ได้จากการเผาไหม้ 2. สารพิษกลุ่มโลหะหนัก 3. สารพิษกลุ่มไนโตรซามีน 4. สารพิษกลุ่ม Polycyclic aromatic hydrocarbons (PAH) และ 5. สารพิษกลุ่มอื่น ๆ การสูบบุหรี่มีได้มีเพียงผลกระทบต่อตัวผู้สูบเองดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้นเท่านั้น ผู้ที่ได้รับควันบุหรี่มือสองนั้นก็พลอยได้รับผลกระทบต่อสุขภาพและด้านอื่น ๆ ไปด้วยอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ทั้ง ๆ ที่ตนเองมิได้เป็นผู้สูบบุหรี่เลย (สุทัศน์ รุ่งเรืองหิรัญญา, ม.ป.ป.) ในปัจจุบันมีหลักฐานทางการแพทย์จำนวนมากที่บ่งชี้ว่า ควันบุหรี่มือสองสามารถก่อให้เกิดโรคต่าง ๆ ได้เกือบทุกระบบในร่างกาย โรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่หรือได้รับสัมผัสควันบุหรี่ เช่น

1) โรคมะเร็ง ผู้สูบบุหรี่มีโอกาสจะเกิดมะเร็งในอวัยวะต่าง ๆ มากกว่าผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ ตัวอย่างมะเร็ง เช่น มะเร็งช่องปาก มะเร็งโพรงจมูก มะเร็งกล่องเสียง มะเร็งหลอดลม มะเร็งปอด มะเร็งหลอดอาหาร มะเร็งกระเพาะอาหาร มะเร็งตับ มะเร็งกระเพาะปัสสาวะ มะเร็งลำไส้ใหญ่ และมะเร็งต่อมลูกหมาก เป็นต้น การสูบบุหรี่ทำให้สารก่อมะเร็งในควันบุหรี่สัมผัสกับอวัยวะโดยตรง หรือสารก่อมะเร็งถูกดูดซึมเข้าสู่กระแสเลือดแล้วไหลเวียนไปยังอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกาย ทำให้ร่างกายมีความเสี่ยงที่ได้รับสารก่อมะเร็งและก่อให้เกิดเป็นโรคมะเร็งได้มากขึ้น

2) โรคระบบทางเดินหายใจ ควันบุหรี่ส่งผลให้เกิดการระคายเคืองต่อระบบทางเดินหายใจเป็นอย่างมาก และทำให้เนื้อของปอดเสื่อมสมรรถภาพ ปอดเป็นอวัยวะภายในที่มีความสำคัญต่อระบบทางเดินหายใจ ดังนั้นเมื่อปอดเสื่อมสมรรถภาพทำให้เกิดโรคที่เกี่ยวกับปอด เช่น ภาวะถุงลมโป่งพอง ภาวะถุงลมอุดกั้นเรื้อรัง หลอดลมอักเสบเรื้อรัง เป็นต้น

3) โรคระบบเส้นเลือดและหัวใจอักเสบ โรคหลอดเลือดในมอ่งตึบเกิดจากการเสื่อมของหลอดเลือดในสมอง มีกลไกการเกิดเหมือนกับการเกิดที่เส้นเลือดหัวใจ และอวัยวะอื่นของร่างกาย ผู้ป่วยอาจเป็นอัมพาตจากสมองขาดเลือดไปเลี้ยง หรือมีความจำเสื่อมลง การสูบบุหรี่ทำให้อัตราเสี่ยงต่อเส้นเลือดสมองแตกเพิ่มขึ้น 2 เท่า นอกจากนี้ยังมีโรคต่าง ๆ เช่น โรคลิ้นหัวใจอักเสบ ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจขาดเลือด โรคหัวใจที่เกิดจากโรคปอด และเช็ลส์เสื่อม เป็นต้น บุหรี่เป็นสาเหตุต่อการเกิด

ทำให้เช็กส์เสื่อม เนื่องจากทำให้เส้นเลือดและเส้นประสาทที่ควบคุมการแข็งตัวของอวัยวะเพศชายเสื่อม ในควีนบุตรีมีสถานที่ทำให้รูปหลอดเลือดตีบแคบลง การทำงานจึงเสื่อมลง

สำหรับสารพิษและก๊าซพิษที่พบในควีนบุตรีมือสอง ได้แก่ ไฮโดรเจนไซยาไนด์ (ใช้เป็นอาวุธเคมีในสงคราม) คาร์บอนมอนอกไซด์ (พบในท่อไอเสียรถยนต์) บิวเทน (ใช้จุดไฟแชค) แอมโมเนีย (ใช้ในสารทำความสะอาดบ้าน) และโทลูอิน (พบในสีทาบ้าน) ฯลฯ สารเคมีที่เป็นโลหะและพบในควีนบุตรีมือสองได้แก่ อาร์เซนิก (ใช้เป็นยาฆ่าแมลง) ตะกั่ว (พบในสีทาบ้าน) โครเมียม (ใช้ทำโลหะ) และแคดเมียม (ใช้ทำแบตเตอรี่) ฯลฯ สถาบันวิจัยโรคมะเร็งนานาชาติ องค์การอนามัยโลก ได้พิสูจน์แล้วว่า ยืนยันว่า สารประกอบ 11 ชนิดในควีนบุตรี คือ 2-แนฟธาลีน, 4-อมีโนไบฟีนิล, เบนซิน, วินิลคลอไรด์, เอทิลีนออกไซด์, อาร์เซนิก, เบอริลเลียม, นิกเกิลคอมพาวด์, โครเมียม, แคดเมียม, และโพโลเนียม-210 เป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์ และส่งผลกระทบต่อสุขภาพ โดยองค์การอนามัยโลก ยืนยันว่า การได้รับควีนบุตรีมือสองมีโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นมะเร็งที่อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายมากขึ้น (สุขมา นิลรัตน์, 2552)

จากรายงานในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า มีชาวอเมริกันที่สัมผัสกับควีนบุตรีมือสองและเสียชีวิตจากโรคหัวใจและมะเร็งปอดประมาณปีละ 38,000 รายต่อปี 18 ส่วนในประเทศอังกฤษมีประมาณปีละ 11,000 ราย การลดหรือป้องกันการสัมผัสกับควีนบุตรีมือสองในสิ่งแวดล้อมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยปกป้องชีวิตของผู้ที่ไม่สูบบุหรี่จากการศึกษาของ Pell JP และคณะ (2008) ซึ่งทำการสำรวจอัตราการเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลด้วยภาวะ acute coronary syndrome ของชาวสก็อตแลนด์ตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ในช่วงหลังเดือนมีนาคม ค.ศ. 2006 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ประเทศนี้ได้เริ่มประกาศใช้กฎหมายห้ามสูบบุหรี่ในสถานที่สาธารณะ เปรียบเทียบกับช่วงก่อนหน้าที่จะมีกฎหมายฉบับนี้ พบว่า จำนวนครั้งของ admission ด้วยภาวะ acute coronary syndrome ของชาวสก็อตแลนด์หลังจากมีกฎหมายนี้ลดลงถึงร้อยละ 21 ในกลุ่มคนที่ไม่เคยสูบบุหรี่มาก่อนเลย แสดงให้เห็นว่าควีนบุตรีมือสองมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนโดยภาพรวม

สำหรับสถานประกอบการหรือสำนักงานที่มีพนักงานสูบบุหรี่ ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการประมาณการณไว้ว่า พนักงาน 1 คน ที่สูบบุหรี่จำนวน 1 ซองต่อวัน จะทำให้นายจ้างต้องเสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งความเสียหายทางด้านเศรษฐกิจที่เกิดจากพนักงานที่สูบบุหรี่ (มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่, 2549) มีดังนี้

1) การขาดงาน พนักงานที่สูบบุหรี่มีแนวโน้มการเข้าโรงพยาบาลสูงกว่าผู้ไม่สูบบุหรี่ และมีอัตราการลาหยุดสูงกว่าผู้ไม่สูบบุหรี่ถึง 25-30% เมื่อดำเนินชั่วโมงทำงานที่เสียไปของพนักงานที่สูบบุหรี่เปรียบเทียบกับพนักงานที่ไม่สูบบุหรี่พบว่า สูญเสียถึง 4.2 วัน/คน/ปี

2) การเกิดอุบัติเหตุ พนักงานที่สูบบุหรี่จะมีอัตราการเกิดอุบัติเหตุในระหว่างการทำงานสูงกว่าพนักงานทั่วไปถึง 2 เท่า เนื่องจากขาดสมาธิในการทำงาน จากการคิบบุหรี่และการแสบตาจากควันบุหรี่ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้เกิดอุบัติเหตุในระหว่างการทำงานได้

3) การเกิดเพลิงไหม้ บุหรี่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดเพลิงไหม้ที่มาจากกาตั้งกันบุหรี่

4) การทำความสะอาดและการบำรุงรักษา กันบุหรี่และควันบุหรี่ทำให้เกิดความเสียหายแก่พรม โตะ เครื่องหนัง และเครื่องใช้สำนักงาน ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระและค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาด รวมทั้งการบำรุงรักษาและยืดอายุการใช้งานของเครื่องดูดอากาศ

สำนักงานปลอดบุหรี่ เป็นแนวคิดที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่หน่วยงาน สถานประกอบการ องค์กรในการลดภาระค่าใช้จ่ายที่จำเป็น รวมทั้งการดูแล รักษา และป้องกันเกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของหน่วยงานหรือองค์กร โดยที่สามารถ 1) ลดค่าใช้จ่ายเรื่องค่ารักษาพยาบาลและการประกันชีวิต 2) ลดค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาอุปกรณ์และการทำความสะอาดสำนักงาน 3) ลดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับระบบปรับอากาศ 4) ลดค่าใช้จ่ายในเรื่องค่าประกันอัคคีภัย 5) ลดค่าใช้จ่ายในเรื่องการฝึกอบรมและการจ้างงาน และ 7) เพิ่มผลผลิตแก่หน่วยงาน (มูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2549)

สำหรับการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการได้รับสัมผัสจากควันบุหรี่มือสอง เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติของผู้สูบบุหรี่ในการป้องกันการสัมผัสควันบุหรี่มือสองให้กับสมาชิกในครอบครัว ของวาริรัตน์ สุวรรณไวพัฒนา, น้ำฝน ไวทยวงค์กร และ วิรุฬหจิตรา อุ่นจางวาง (2556) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของผู้สูบบุหรี่การป้องกันการสัมผัสควันบุหรี่มือสอง ในครอบครัวและชุมชน และความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติของผู้สูบบุหรี่ในการป้องกันการสัมผัส ควันบุหรี่มือสองให้กับสมาชิกในครอบครัว ชุมชนหนองตะครอง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีผลการวิจัยว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับดี มีทัศนคติอยู่ในระดับดี และ ความรู้และทัศนคติของผู้สูบบุหรี่ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.101, p > .05$) แม้ผู้สูบบุหรี่มีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อการป้องกันการสัมผัสควันบุหรี่มือสองให้กับสมาชิกในครอบครัว แต่ยังคงพบว่า สมาชิกในครอบครัวและชุมชนยังมีการสัมผัสควันบุหรี่มือสอง รวมทั้งอนุกุล มะโนทน, ณรงค์ศักดิ์ หนูสอน, ปิยะรัตน์ นิรมพิทักษ์พงศ์ และ ธนัช กนกเทศ (2557) จึงได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการได้รับควันบุหรี่มือสองในแรงงานย้ายถิ่นและครอบครัว โดยศึกษาสถานการณ์ปัญหาการสูบบุหรี่ การได้รับควันบุหรี่มือสอง และปัจจัยที่มีผลต่อการได้รับควันบุหรี่มือสองในแรงงานย้ายถิ่นและครอบครัว พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการได้รับควันบุหรี่มือสอง คือ การศึกษา และทัศนคติสามารถใช้ทำนายการได้รับควันบุหรี่มือสองได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ได้สมการทำนาย คือ การได้รับควันบุหรี่มือสอง $2.298 = -1.427$ (การศึกษา) -0.152 (ทัศนคติ) ทั้งนี้จากการศึกษาวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ความรู้หรือการศึกษา และทัศนคติของประชาชนมีผลต่อการสูบบุหรี่และรับ

สัมผัสควันบุหรี่มือสอง ดังนั้นการป้องกันตนเองจากควันบุหรี่มือสองจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถช่วยลดความเสี่ยงต่อการได้รับสัมผัสควันบุหรี่ โดย ณัฐธิดา สารภาพ (2555) ได้ศึกษาถึง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการป้องกันตนเองจากควันบุหรี่มือสองของประชาชนในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกโพธิ์ ตำบลกันทรารมย์ อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมียุทธศาสตร์ในการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการป้องกันตนเองจากควันบุหรี่มือสองของประชาชน โดยพบว่า ความรู้เรื่องบุหรี่มือสอง การรับรู้อันตรายจากบุหรี่มือสอง และพฤติกรรมการป้องกันเอง มีผลต่อความสัมพันธ์กับการป้องกันตนเองจากควันบุหรี่มือสองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) แสดงให้เห็นว่า หากประชาชนมีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับอันตรายจากควันบุหรี่มือสอง และมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองที่ดีจะสามารถป้องกันตนเองจากการได้รับสัมผัสควันบุหรี่มือสอง

จากการทบทวนกฎหมาย ระเบียบ และมาตรการต่าง ๆ ในการลดควันบุหรี่มือสองและการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ มีกฎหมาย ระเบียบ และมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลดควันบุหรี่และการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ ได้แก่

1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวดที่ 5 มาตราที่ 55 เกี่ยวกับหน้าที่ของรัฐ สาระสำคัญ คือ รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึงเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค และส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด

บริการสาธารณสุขตามวรรคหนึ่ง ต้องครอบคลุมการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุม และป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพด้วย

2) พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 ที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดเขตสูบบุหรี่ และเขตปลอดบุหรี่ สาระสำคัญ คือ การคุ้มครองสุขภาพของผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ โดยการกำหนดสถานที่สาธารณะ การกำหนดเขตสูบบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่ การจัดเขตสูบบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่ที่มีสภาพแวดล้อม และลักษณะเป็นไปตามมาตรฐาน รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายโดยเจ้าพนักงานตามที่รัฐมนตรีกำหนด และบทกำหนดโทษหากไม่ปฏิบัติตาม

3) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2540 เรื่องสภาพและลักษณะของเขตสูบบุหรี่ ซึ่งเป็นการกำหนดลักษณะของเขตสูบบุหรี่เพื่อไม่ให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ สาระสำคัญ คือ การกำหนดเขตสูบบุหรี่บริเวณที่มีระบบปรับอากาศต้องมีการระบายอากาศหมุนเวียนระหว่างภายนอกอาคารและภายในเขตสูบบุหรี่ไม่น้อยกว่า 50 ลูกบาศก์ฟุต/นาที/คน เขตสูบบุหรี่ต้องไม่อยู่ในบริเวณที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนที่อยู่บริเวณข้างเคียง ไม่อยู่ในบริเวณทางเข้า-ออกของสถานที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ ไม่อยู่ในบริเวณที่เปิดเผยอันเป็นที่เห็นได้ชัดแก่ผู้มาใช้สถานที่นั้น

4) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2550 เรื่องสภาพและลักษณะของเขตปลอดบุหรี่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 เป็นการชี้แจงรายละเอียดของเครื่องหมายเขตสูบบุหรี่และการแสดงเครื่องหมาย สำคัญ คือ เขตปลอดบุหรี่ต้องมีสภาพและลักษณะ 1) ต้องแสดงเครื่องหมายเขตปลอดบุหรี่ตามที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด 2) ไม่มีการสูบบุหรี่ 3) ไม่มีอุปกรณ์ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการสูบบุหรี่

5) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการแสดงเครื่องหมายของเขตสูบบุหรี่และเขตปลอดบุหรี่ พ.ศ. 2551 เป็นการชี้แจงรายละเอียดของเครื่องหมายเขตสูบบุหรี่และการแสดงเครื่องหมายของเขตปลอดบุหรี่ รวมทั้งการแสดงเครื่องหมายเขตปลอดบุหรี่ในสถานี่สาธารณะ

6) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2553 เรื่อง กำหนดชื่อหรือประเภทของสถานที่สาธารณะที่ห้ามการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ และกำหนดส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของสถานที่สาธารณะดังกล่าวเป็นเขตสูบบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 สำคัญ คือ การกำหนดสถานที่คุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่ โดยการกำหนดเป็นเขตปลอดบุหรี่ ได้แก่ สถานบริการสาธารณสุขและส่งเสริมสุขภาพ สถานศึกษา สถานที่สาธารณะที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน สถานบริการทั่วไป สถานที่ทำงาน เช่น โรงงานอุตสาหกรรม หรือสถานประกอบการที่มีการผลิตสินค้าเฉพาะส่วนที่เป็นอาคารและสิ่งปลูกสร้างรวมอยู่ในสถานที่ดังกล่าว สถานที่สาธารณะทั่วไป ยานพาหนะและสถานี่ขนส่งสาธารณะ และศาสนสถาน สถานปฏิบัติธรรมในศาสนาและนิกายต่าง ๆ

7) กรอบอนุสัญญาขององค์การอนามัยโลกว่าด้วยการควบคุมยาสูบ สำคัญ คือ ผลักดันการดำเนินงานระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ ตลอดจนความร่วมมือทั่วโลกในอันที่จะปกป้องคุ้มครองสุขภาพอนามัยของผู้คนจากผลกระทบอันเลวร้ายของการบริโภคยาสูบและการสัมผัสควันยาสูบ และตระหนักด้วยว่าควรใส่ใจ ต่อสถานการณ์ของประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่เศรษฐกิจอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อเป็นพิเศษ

เน้นหนักถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องบังคับใช้และดำเนินการตามอนุสัญญานี้ให้ได้ผลโดยมีแนวทาง คือ

1) บุคคลทุกคนพึงได้รับทราบข้อมูลที่มีผลต่อสุขภาพ ธรรมชาติของการเสพติด และอันตรายซึ่งคุกคามชีวิตอันเกิดจากการบริโภคยาสูบ และการสูดดมควันยาสูบ นอกจากนั้นรัฐบาลในระดับต่าง ๆ ที่เหมาะสมควรพิจารณาใช้มาตรการทางนิติบัญญัติ มาตรการทางบริหาร มาตรการทางปกครอง หรือมาตรการอื่น ๆ เพื่อคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการสูดดมควันบุหรี่

2) จำเป็นจะต้องมีความร่วมมือทางการเมืองที่เหนียวแน่นในอันที่จะพัฒนาและสนับสนุนมาตรการหลายฝ่ายที่ครอบคลุม และตอบสนองร่วมกัน ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ

3) ความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การถ่ายทอดเทคโนโลยี ความรู้และความช่วยเหลือทางการเงิน และความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดตั้งและดำเนินโครงการควบคุมยาสูบที่มีประสิทธิภาพคือ หัวใจสำคัญของอนุสัญญานี้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงวัฒนธรรมในท้องถิ่นตลอดจนปัจจัยทางด้านกฎหมาย การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมด้วย

4) มาตรการหลายฝ่ายที่ครอบคลุมและการตอบสนองต่อการลดปริมาณการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบทั้งหมดทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติล้วนมีส่วนสำคัญตามหลักสาธารณสุขเพื่อที่จะป้องกันการเกิดโรค ความพิการก่อนวัยอันควร และการเสียชีวิตเนื่องจากการบริโภคยาสูบและการสูดดมควันยาสูบ

5) ประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบที่ภาคีแต่ละฝ่ายได้กำหนดขึ้นหรือได้วินิจฉัยตัดสินไว้แล้วภายในเขตอำนาจของตนเองนั้น เป็นส่วนสำคัญของการควบคุมยาสูบอย่างครอบคลุม

6) ควรตระหนักและกล่าวถึงความสำคัญของการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคและความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อช่วยในการปรับตัวทางเศรษฐกิจ ซึ่งให้แก่ผู้ปลูกยาสูบและคนงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของพวกเขาเหล่านั้นได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากโครงการควบคุมยาสูบในภาคีซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนา และในภาคีซึ่งเศรษฐกิจกำลังอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ ทั้งนี้ ในบริบทของกลยุทธ์ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นในระดับชาติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

7) การมีส่วนร่วมของประชาสังคมนั้นเป็นสิ่งจำเป็นในอันที่จะบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของอนุสัญญานี้ ตลอดจนพิธีสารฉบับต่าง ๆ ตามอนุสัญญานี้

8) พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 สำคัญ คือ คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติ คณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบจังหวัด การควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ เช่น การห้ามการขายปลีกในช่องทางหรือการกระทำต่าง ๆ การห้ามขายผลิตภัณฑ์ยาสูบในสถานที่ต่าง ๆ เช่น วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา สถานบริการสาธารณสุข สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล และร้านขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสวนสนุก และสถานที่อื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ การห้ามโฆษณาขายผลิตภัณฑ์ยาสูบในช่องทางต่าง ๆ

การคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ เช่น การห้ามสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ การกำหนดสถานที่สาธารณะ สถานที่ทำงาน หรือยานพาหนะให้เป็นเขตปลอดบุหรี่ การจัดลักษณะเขตปลอดบุหรี่ และการ

ประชาสัมพันธ์หรือแจ้งเตือนว่า สถานที่นั้นเป็นเขตปลอดบุหรี่ และควบคุมดูแล ห้ามปราม หรือ ดำเนินการอื่น ๆ เพื่อไม่ให้มีการสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่

สำหรับการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการลดควันบุหรี่ ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งในการลดควันบุหรี่ใน สถานประกอบการ ตัวอย่างเช่น

1) “โครงการพัฒนาสถานประกอบการสร้างเสริมสุขภาพ” เป็นโครงการที่สมาคมพัฒนา คุณภาพสิ่งแวดล้อม (ส.พ.ส.) ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (ส.ส.ส.) จัดทำ ขึ้น เพื่อพัฒนาสถานประกอบการปลอดบุหรี่ และส่งเสริมการควบคุมการสูบบุหรี่ในสถาน ประกอบการอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน นำไปสู่การเป็นสถานประกอบการที่สามารถคุ้มครอง สุขภาพของพนักงาน (โดยเฉพาะพนักงานที่ไม่สูบบุหรี่) จากควันบุหรี่ และพัฒนาต่อยอดเป็นสถาน ประกอบการส่งเสริมสุขภาพในที่สุด โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการ ได้แก่ สถานประกอบการ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีพนักงานไม่น้อยกว่า 100 คน ที่ยังไม่มี การดำเนินงานด้านการควบคุมการสูบบุหรี่อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเปิดให้สถานประกอบการเข้าร่วมโครงการ ด้วยความสมัครใจ และไม่เสียค่าใช้จ่าย รวมถึงการให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ และงบประมาณเพื่อสนับสนุน แก่สถานประกอบการในการควบคุมการสูบบุหรี่

2) “โครงการจังหวัดปลอดบุหรี่” เป็นโครงการที่ประกาศให้เป็นนโยบายของจังหวัด ซึ่งเป็นการ สนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายในการจัด “เขตปลอดบุหรี่” ในพื้นที่ที่กำหนด และเป็นการ ขับเคลื่อนในลักษณะของภาคีเครือข่ายจากทุกภาคส่วน โดยมีภาคส่วนหลักในการขับเคลื่อน ได้แก่ 1) หน่วยงานรัฐ และเอกชนจัดเขตปลอดบุหรี่ตามกฎหมาย 2) เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายมี บทบาทในการรณรงค์เพื่อให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย และ 3) ประชาชนเกิดการรับรู้และปฏิบัติตาม กฎหมาย ตลอดจนตระหนักถึงความสำคัญของการจัดเขตปลอดบุหรี่ และอันตรายจากการได้รับควัน บุหรี่มือสอง โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการจังหวัดฯ ที่มาจากผู้มีอำนาจสูงสุดในขอบเขตพื้นที่และ คณะทำงานในระดับพื้นที่ที่มาจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งในภาครัฐ เอกชน และประชาชน (ผู้ประกอบการ ธุรกิจหลากหลายอาชีพ และเครือข่าย ชุมชนต่าง ๆในพื้นที่) ทำหน้าที่ในการติดตามสนับสนุนการ ทำงานแก่ทุกภาคส่วนที่เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาดำเนินโครงการ เพื่อเป็น การกระตุ้นให้เรื่อง “เขตปลอดบุหรี่” เป็นประเด็นที่ทุกภาคส่วน ให้ความสำคัญและปฏิบัติอย่าง สม่าเสมอ และยั่งยืน โดยการให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์ และจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

2.2 สถานประกอบการ (Establishment)

ความหมายของสถานประกอบการตามตามประมวลรัษฎากร มาตรา 77/1(20) คำว่า "สถานประกอบการ" หมายความว่า สถานที่ซึ่งผู้ประกอบการใช้ประกอบกิจการเป็นประจำและให้หมายความรวมถึงสถานที่ซึ่งใช้เป็นที่ผลิตหรือเก็บสินค้าเป็นประจำด้วย

ในกรณีผู้ประกอบการไม่มีสถานประกอบการตามวรรคหนึ่งให้ถือว่าที่อยู่อาศัยของผู้ประกอบการนั้นเป็นสถานประกอบการ ถ้าผู้ประกอบการมีที่อยู่อาศัยหลายแห่งให้ผู้ประกอบการเลือกเอาที่อยู่อาศัยแห่งหนึ่งเป็นสถานประกอบการ

อีกนัยหนึ่งสถานประกอบการ หมายถึง สถานที่หรือส่วนของสถานที่ ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและอยู่ในที่ตั้งที่แน่นอน ไม่ว่าจะกิจกรรมนั้นจะดำเนินงานโดยบุคคลที่เป็นเจ้าของหรือควบคุมกิจการโดยนิติบุคคลก็ตาม และคุณสมบัติของธุรกิจที่ดำเนินการเปลี่ยนแปลงปัจจัยการผลิตให้อยู่ในรูปของสินค้าหรือบริการ หรือมุ่งเน้นตลาดเป้าหมาย รวมไปถึงกระบวนการในการสร้างคุณค่าขององค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสนับสนุนให้ธุรกิจมีการเติบโต (Harm, 2009)

สถานประกอบการมีรูปแบบการจัดตั้งที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมาย และรูปแบบการจัดตั้งทางเศรษฐกิจ รายละเอียด ดังนี้

1) รูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมาย สามารถแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่

1.1.) ส่วนบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่เป็นนิติบุคคล หมายถึง สถานประกอบการที่มีเจ้าของเป็นบุคคลธรรมดา คนเดียวหรือหลายคนรวมกัน และให้หมายรวมถึงห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลด้วย

1.2) ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด หมายถึง สถานประกอบการที่จัดตั้งขึ้น โดยมีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปรวมทุนกันเพื่อประกอบการ และมีความรับผิดชอบร่วมกัน โดยการจดทะเบียนตามกฎหมาย

1.3) บริษัทจำกัด บริษัทจำกัด (มหาชน) บริษัทจำกัด หมายถึง สถานประกอบการที่จัดตั้งขึ้นโดยผู้ริเริ่มคณะหนึ่ง และได้จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีผู้ริเริ่มก่อการอย่างน้อย 7 คนขึ้นไป

บริษัทจำกัด (มหาชน) หมายถึง สถานประกอบการที่จัดตั้งขึ้นโดยการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท การควบบริษัท หรือการแปรสภาพบริษัท และวัตถุประสงค์ที่จะขายหุ้นต่อประชาชน โดยมีผู้ริเริ่มดำเนินการตั้งแต่ 15 คนขึ้นไป

4) การจัดตั้งในรูปแบบอื่น ๆ หมายถึง สถานประกอบการก่อสร้างที่จัดตั้งในรูปแบบอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวแล้วข้างต้น

2) รูปแบบการจัดตั้งทางเศรษฐกิจ

2.1) สำนักงานแห่งเดียว หมายถึง สถานประกอบการที่ดำเนินกิจการโดยอิสระ ไม่เป็นสาขาหรือหน่วยย่อยของสถานประกอบการอื่น และไม่มีสาขาหรือหน่วยงานย่อยอยู่ในความควบคุมดูแล การดำเนินกิจการไม่จำเป็นต้องพึ่งพา หรือได้รับการสนับสนุนทางการบริหารและดำเนินงานจากสถานประกอบการอื่น

2.2) สำนักงานใหญ่ หมายถึง สถานประกอบการที่เป็นเจ้าของและควบคุมกิจการของสถานประกอบการอื่นที่เป็นสำนักงานสาขาหรือหน่วยงานย่อย

2.3) สำนักงานสาขา หมายถึง สถานประกอบการที่เป็นสาขาหรือหน่วยงานย่อยของสถานประกอบการอื่นที่เป็นสำนักงานใหญ่

ในสถานประกอบการต้องมีพนักงานหรือลูกจ้าง ซึ่งอาจเรียกว่า “คนทำงาน” ที่หมายถึง คนที่ทำงานในสถานประกอบการทั้งที่ได้รับเงินเดือนและไม่ได้รับเงินเดือนที่สถานประกอบการมีอยู่ตามปกติ รวมทั้งผู้ที่ปกติทำงานอยู่ในสถานประกอบการแห่งนี้ แต่ในวันดังกล่าวไม่ได้มาทำงาน เนื่องจากเจ็บป่วย ลาหยุด พักผ่อน โดยได้รับค่าจ้าง/เงินเดือน โดยที่คนทำงานประกอบด้วย

1) คนทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้างหรือเงินเดือน หมายถึง เจ้าของกิจการหรือหุ้นส่วนที่ทำงานให้สถานประกอบการ โดยไม่ได้รับค่าจ้างหรือเงินเดือน (ถ้าได้รับค่าจ้างหรือเงินเดือน ให้นับเป็นลูกจ้าง) หรือผู้ที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนของเจ้าของกิจการหรือหุ้นส่วนหรือบุคคลอื่น ที่ทำงานให้กับสถานประกอบการอย่างน้อยสัปดาห์ละ 20 ชั่วโมง โดยไม่ได้รับค่าจ้างหรือเงินเดือนเป็นประจำ (ถ้าได้รับค่าจ้างหรือเงินเดือน ให้นับเป็นลูกจ้าง)

2) คนงานก่อสร้าง หมายถึง ลูกจ้างทั้งที่มีฝีมือและไม่มีฝีมือที่ทำงานเกี่ยวข้องโดยตรงกับการก่อสร้าง รื้อถอน หรือทำลาย สิ่งก่อสร้าง เช่น ช่างก่ออิฐ ฉาบปูน ปูพื้น มุงหลังคา ทาสี ติดตั้งกระจก และผู้ใช้แรงงาน เช่น ขนหิน ปูน ทราย เกลี่ย หรือปรับพื้นดินและรื้อถอนหรือทำลายสิ่งก่อสร้าง เป็นต้น

3) ผู้ประกอบวิชาชีพเฉพาะ หมายถึง ผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับการวิจัย ประยุกต์ความรู้ทางทฤษฎี และเทคนิค มาใช้ในงานก่อสร้าง เช่น สถาปนิก วิศวกร ช่างเทคนิค เป็นต้น

4) ลูกจ้างอื่น ๆ หมายถึง ลูกจ้างทั้งหมดนอกเหนือจากคนงานก่อสร้าง และผู้ประกอบวิชาชีพเฉพาะ เช่น ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ และกรรมการบริหารที่ได้รับค่าจ้างหรือเงินเดือน ผู้ปฏิบัติงานในสำนักงาน เสมียนพนักงาน พนักงานพิมพ์ดีด พนักงานบัญชี พนักงานขาย เป็นต้น ไม่รวมคนทำงานดังต่อไปนี้

- 4.1) ผู้บริหารหรือผู้ถือหุ้นที่ได้รับเบี้ยประชุมเป็นครั้งคราว
- 4.2) คนทำงานของสถานประกอบการอื่นที่มาปฏิบัติงานประจำที่สถานประกอบการแห่งนี้
- 4.3) คนงานที่ลางานเป็นระยะเวลาสั้น เช่น ลาไปรับราชการทหาร
- 4.4) คนที่สถานประกอบการจ้างมาทำงานเฉพาะอย่างเป็นครั้งคราว เช่น กรรมกรที่จ้างมาขนของ เป็นต้น

สำหรับค่าตอบแทนแรงงานของสถานประกอบการ มีรายละเอียด ดังนี้

1) ค่าจ้างหรือเงินเดือน หมายถึง เงินที่นายจ้างหรือสถานประกอบการจ่ายให้ลูกจ้าง ในระหว่างเดือนมกราคม-เดือนธันวาคม 2546 (ก่อนหักภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เงินสมทบกองทุนประกันสังคมในส่วนของลูกจ้างต้องจ่ายค่าประกันชีวิต และรายจ่ายอื่น ๆ ของลูกจ้าง) ตามข้อตกลงการจ้างแรงงาน โดยอาจจ่ายตามเงื่อนไขของระยะเวลาหรือจ่ายตามปริมาณงาน

2) ค่าล่วงเวลา โบนัส เงินรางวัลพิเศษ เงินเพิ่มค่าครองชีพ ค่านายหน้า หมายถึง เงินนอกเหนือจากค่าจ้าง เงินเดือน ที่สถานประกอบการจ่ายให้แก่ลูกจ้างเป็นค่าตอบแทนในการทำงาน

3) สวัสดิการและผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ หมายถึง ผลประโยชน์ตอบแทนแรงงานที่นายจ้างหรือสถานประกอบการจ่าย หรือบริการให้แก่ลูกจ้าง ได้แก่ ค่าตอบแทนแรงงานที่จ่ายเป็นสิ่งของ และสวัสดิการที่นายจ้างจัดหาหรือบริการลูกจ้าง เช่น อาหาร เครื่องดื่ม บ้านพัก คนงาน ค่าเช่าบ้าน ค่าซ่อมแซมที่อยู่อาศัย ค่ารักษาพยาบาล บริการดูแลบุตร พาหนะรับส่งมาทำงาน บันเทิง หรือนันทนาการต่าง ๆ ที่จัดให้ลูกจ้าง เป็นต้น ทั้งนี้ไม่รวมเสื้อผ้า เครื่องแบบที่ใช้เฉพาะในการปฏิบัติงาน (ค่าเสื้อผ้า เครื่องแบบ ที่ใช้เฉพาะในการปฏิบัติงาน ถือเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของสถานประกอบการ)

4) เงินที่สถานประกอบการจ่ายสมทบเข้ากองทุนเพื่อการประกันสังคม ฯลฯ หมายถึง เงินที่สถานประกอบการจ่ายสมทบเข้ากองทุนเพื่อการประกันสังคมของทั้งรัฐบาลและเอกชน เพื่อมิให้ลูกจ้างได้รับความเดือดร้อนเมื่อต้องขาดรายได้ไปบางส่วนหรือทั้งหมด อันเนื่องมาจากการเจ็บป่วย หรือประสบอันตรายทั้งในและนอกเวลาทำงาน การคลอดบุตร ทูพพลภาพ การว่างงาน ชราภาพ และเสียชีวิต เงินดังกล่าว เช่น เงินสมทบกองทุนประกันสังคม กองทุนเงินทดแทน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นต้น

2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้

การรับรู้ (Perception) คือ กระบวนการที่บุคคลแต่ละคนมีการเลือกการประมวลผลและการตีความเกี่ยวกับตัวกระตุ้นออกมาให้ความหมายและได้ภาพของโลกที่มีเนื้อหา (Schiffman & Kanuk, 2000: 146) การที่อวัยวะรับความรู้สึกมีหน้าที่รับรู้ข้อมูลที่อยู่รอบ ๆ ตัว ส่งผ่านเส้นประสาทเข้าสู่

สมอง ซึ่งข้อมูลอยู่ในรูปของพลังงานต่าง ๆ เช่น ความร้อน แสง เสียง ฯลฯ อวัยวะรับรู้ความรู้สึกแต่ละชนิดจะรับพลังงานได้เฉพาะ เช่น ตารับแสง หูรับเสียง ผิวหนังรับอุณหภูมิ สัมผัส เป็นต้น ข้อมูลจะเข้าอวัยวะรับรู้ความรู้สึกให้แปรพลังงานเป็นกระแสประสาทเดินทางสู่สมองซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึก เช่น มองเห็น ได้ยิน (อุบลวรรณ ภาวนันท์ และคณะ, 2554) การรับรู้ สามารถแบ่งได้เป็น 2 กิจกรรม ได้แก่ การรับข้อมูล และการแปลข้อมูลให้เป็นข้อความตามความเข้าใจ การรับรู้จะต้องคำนึงถึงความรู้ความเข้าใจในข้อมูลข่าวสาร ความสนใจ และประสบการณ์ จึงสามารถทำให้แปลความได้ถูกต้อง (บรรยงค์ โตจินดา, 2543: 287) สิ่งเร้าอย่างเดียวกันอาจทำให้คนสองคนสามารถรับรู้ต่างกันได้ การที่มนุษย์สามารถรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ เช่น ประสบการณ์ วัฒนธรรม การศึกษา ซึ่งจะทำให้การรับรู้ของบุคคลมีความแตกต่าง ดังนั้นการที่บุคคลจะเลือกรับรู้สิ่งเร้าใจอย่างใดอย่างหนึ่งและในขณะที่ขณะหนึ่งนั้น จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท (กันยา สุวรรณแสง, 2544) ได้แก่

- 1) อิทธิพลที่มาจากภายนอก ประกอบด้วย ความเข้มและขนาดของสิ่งเร้า (Intensively and Size) การกระทำซ้ำ ๆ (Repetition) สิ่งตรงกันข้าม (Contrast) และการเคลื่อนไหว (Movement)
- 2) อิทธิพลที่มาจากภายใน ประกอบด้วย แรงจูงใจ (Motive) การคาดหวัง (Expectancy) ความสนใจ อารมณ์ ความคิดและจินตนาการ และความรู้สึกต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับ

นอกจากนี้องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล ประกอบด้วย ความตั้งใจ (Attention) การเตรียมพร้อมที่จะรับ (Preparatory set) และความต้องการ (Need) (วิภาพร มาพบสุข, 2540: 244) สามารถอธิบายได้ ดังนี้

- 1) ความตั้งใจ (Attention) คือ การเอาใจใส่ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังนั้นการรับรู้จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สิ่งที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจของคน ได้แก่ สิ่งเร้าภายนอก และ สิ่งเร้าภายใน ได้แก่ ความสนใจ ความต้องการ หรือความหวัง แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ความสนใจชั่วขณะ (Momentary interest) และความสนใจที่ติดเป็นนิสัย (Habitual interest)
- 2) การเตรียมพร้อมที่จะรับ (Preparatory set) คือ สภาพของจิตใจที่สงบและแน่วแน่ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพียงสิ่งเดียว การรับรู้พร้อมที่จะเกิดขึ้นได้
- 3) ความต้องการ (Need) คือ สภาพจิตใจที่อยากได้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง เมื่อเป็นความอยากได้ การรับรู้ที่เกิดขึ้นก็จะมีประสิทธิภาพ (ลักขณา สรวิวัฒน์, 2549: 50)

ปัจจัยการรับรู้ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท (กันยา สุวรรณแสง, 2544) ได้แก่ ลักษณะของผู้รู้ และลักษณะของสิ่งเร้า รายละเอียด ดังนี้

1) ลักษณะของผู้รู้

ลักษณะของผู้รู้ การที่บุคคลเลือกรับรู้สิ่งต่าง ๆ นั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้รู้ โดยที่แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ และด้านจิตวิทยา

1.1) ด้านกายภาพ หมายถึง อวัยวะสัมผัสต่าง ๆ เช่น หู ตา จมูก และอวัยวะสัมผัสอื่น ๆ ความสมบูรณ์ของอวัยวะสัมผัสทำให้การรับรู้เกิดขึ้นได้ดี ในบางกรณีการรับรู้อาจเกิดจากการได้รับสัมผัสของอวัยวะหลายทาง เช่น การมองเห็นภาพและได้ยินเสียงในเวลาเดียวกัน ซึ่งส่งผลให้มนุษย์แปลความหมายของสิ่งเร้าได้ถูกต้อง

1.2) ด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ เช่น ความจำ อารมณ์ ความพร้อม สติปัญญา การสังเกตพิจารณา ความสนใจ ความตั้งใจ ทักษะค่านิยม วัฒนธรรม และประสบการณ์เดิม เป็นต้น ปัจจัยดังกล่าวล้วนเป็นผลมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์เดิม

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่มีอิทธิพลอื่น ๆ เช่น สมรรถภาพของอวัยวะสัมผัส ความสามารถของสมอง ประสาทสัมผัสที่รับเลือกจัดหมวดหมู่และตอบสนอง และขนาดและชนิดของสิ่งเร้า ดังนั้นบุคคลจะรับรู้สิ่งเร้าได้ดีและรวดเร็วจะสัมพันธ์กับขนาด ความเข้ม และความสะอาดตาของสิ่งเร้านั้น โดยเฉพาะสิ่งเร้าใหม่ๆ ที่ยังไม่คุ้นเคย รวมทั้งความใส่ใจและการรับรู้จะเกิดขึ้นเมื่อสิ่งเร้าเกิดความแตกต่างกันและเกิดขึ้นซ้ำ ๆ และมีการเคลื่อนไหว ซึ่งจะทำให้บุคคลรับรู้ต่อสิ่งเร้าได้ดีและรวดเร็ว

2) ลักษณะของสิ่งเร้า

ลักษณะของสิ่งเร้า การที่บุคคลเลือกรับรู้สิ่งต่าง ๆ ตามลำดับก่อนหรือหลัง มากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับการดึงดูดความสนใจของสิ่งเร้า และลักษณะของสิ่งเร้าที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้มี 2 ลักษณะ ได้แก่

2.1) สิ่งเร้าภายนอกที่ดึงดูดความสนใจและความตั้งใจ เช่น คุณสมบัติและคุณลักษณะของสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการรับรู้ โดยถ้าสิ่งเร้ามีคุณสมบัติและลักษณะที่สนองธรรมชาติของการรับรู้ของมนุษย์จะส่งผลให้เกิดความตั้งใจในการรับรู้ของมนุษย์ดีขึ้น

2.2) การจัดลักษณะหมวดหมู่ของวัตถุที่เป็นสิ่งเร้า

นอกเหนือจากปัจจัยด้านลักษณะของผู้รู้และลักษณะของสิ่งเร้า ประสบการณ์เดิมของบุคคลก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดการรับรู้ โดยที่บุคคลจะรับรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยการคาดคะเน หรือตั้งสมมุติฐานไว้ก่อน เมื่อได้รับสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นประสบการณ์เดิมที่เคยมีหรือสะสมมาก่อนหน้านี้จะช่วยให้สามารถยืนยันการคาดคะเนได้หรือทำการแก้ไขการคาดคะเนใหม่ ในกรณีสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่เข้มแข็งกว่า และสามารถพิสูจน์ได้ว่า ประสบการณ์เดิมนั้นมีความผิดพลาดอย่างแน่นอน (ศิริโสภาคย์ บุรพาเดชะ, 2529: 93-97)

กระบวนการของการรับรู้ข่าวสารของมนุษย์ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ กระบวนการรับสัมผัส (Sensation) และกระบวนการรับรู้ (Perception) สามารถอธิบายได้ดังนี้

1) กระบวนการรับสัมผัส (Sensation) เป็นการรับข่าวสารในระยะแรกระหว่าง อินทรีย์กับสิ่งเร้า โดยอวัยวะรับสัมผัส (Reception) ในระยะแรกสิ่งเร้ายังไม่ถูกตีความหรือให้ความหมายใด ๆ แต่กลไกรับสัมผัสถือได้ว่ามีความสำคัญมาก เนื่องจากจะส่งผลถึงการรับรู้และการเรียนรู้ต่อไป

2) กระบวนการรับรู้ (Perception) เป็นกระบวนการนำความรู้หรือข้อมูล ข่าวสารเข้าสู่สมอง โดยผ่านอวัยวะรับสัมผัส (Sensory organ) โดยที่สมองจะเก็บรวบรวมและจดจำสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นไว้เป็นประสบการณ์ เพื่อเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดการคิดรวบยอด (Concept) และทัศนคติ (Attitude) ในการเปรียบเทียบหรือถ้อยความหมายกับสิ่งเร้าใหม่ที่จะรับรู้ต่อไป

ดังนั้นการรับรู้และการเรียนรู้จึงมีความเกี่ยวข้องกัน หากไม่มีการรับรู้ การเรียนรู้ก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้เช่นกัน การรับรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องเป็นไปตามขั้นตอนของกระบวนการการรับรู้ 3 ขั้นตอนประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 สิ่งเร้า (Stimulus) มากระทบอวัยวะสัมผัส เมื่อบุคคลได้รับสิ่งเร้าจะมีการจัดระบบเพื่อแยกแยะสิ่งเร้าที่เกิดออกมาเป็นส่วนที่สนใจ หรือมุ่งความสนใจไปยังสิ่งนั้นเป็นพิเศษ และจัดสิ่งเร้าให้รับรู้และเข้าใจมากขึ้น

ขั้นที่ 2 กระแสประสาทสัมผัสวิ่งไปยังระบบประสาทส่วนกลาง ซึ่งมีศูนย์อยู่ที่สมองเพื่อสั่งการ ในส่วนนี้เกิดการรับรู้ (Perception) ซึ่งเป็นตัวกำหนดและการยอมรับข่าวสาร โดยเป็นกระบวนการเลือกที่รับรู้ทำให้เกิดการรับรู้เด่นชัดเฉพาะสิ่งที่สนใจเท่านั้น

ขั้นที่ 3 สมองแปลความหมายออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจ โดยอาศัยความรู้เดิมและประสบการณ์เดิม ความจำ เจตคติ ความต้องการ ปทัสถาน บุคลิกภาพ และเขาวนปัญญา ทำให้เกิดการตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่ง

ดังนั้นการรับรู้จึงเป็นการสัมผัสความหมายหรือรู้สึกจากสิ่งเร้าที่มาทำปฏิกริยากับบุคคลทำให้เกิดการแปลความหมาย และเกิดความรู้สึกเฉพาะของบุคคลจากอวัยวะรับความรู้สึก ได้แก่ หู ตา จมูก ผิวหนัง และอื่น ๆ หากเกิดการตีความของการรู้สึกแสดงว่า เกิดการรับรู้ขึ้น รวมทั้งส่งผลให้เกิดการเรียนรู้โดยที่การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่ค่อนข้างถาวร และพฤติกรรมใหม่นี้เป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกฝน ไม่ใช่ผลจากการตอบสนองจากธรรมชาติ สัญชาตญาณ อุบัติเหตุ หรือความบังเอิญ สำหรับการศึกษาวิจัยนี้ได้มีการประยุกต์หลักแนวคิดและทฤษฎีการรับรู้ของมนุษย์ร่วมกับพฤติกรรมมารุสบุหรืหรือการลดการมารุสบุหรื จากการทบทวนวรรณกรรมและสรุปสาระสำคัญของการรับรู้ แสดงให้เห็นว่า สิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลเกิดการรับรู้ โดยที่ปริมาณการรับรู้ขึ้นอยู่กับลักษณะหรือคุณสมบัติการดึงดูดความสนใจของสิ่งเร้า ซึ่ง

เมื่อบุคคลได้รับสิ่งเร้าแล้วนั้นจะก่อให้เกิดการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในลักษณะของความรู้สึก และพฤติกรรมที่แสดงออกมา รวมทั้งเป็นประสบการณ์ที่เก็บสะสมไว้ในอนาคต ซึ่งการรับรู้เป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้

การสูบบุหรี่จึงเป็นพฤติกรรมที่ผ่านการรับรู้และเรียนรู้มาจากสิ่งเร้าต่าง ๆ ซึ่งทำให้ผู้สูบบุหรี่มีการตอบสนองในเชิงบวกต่อบุหรี่ กล่าวคือ มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่อย่างต่อเนื่องและเกิดการเสพติด ซึ่งในมวนบุหรี่แต่ละมวนมีสิ่งเร้าที่เป็นสารเสพติดอยู่ภายในมวนบุหรี่ คือ นิโคตินซึ่งเป็นสารเสพติดสามารถออกฤทธิ์ได้ในลักษณะตัวกระตุ้น กด และกล่อมประสาทส่วนกลาง และก่อให้เกิดอาการอื่น ๆ เช่น ความดันโลหิตสูง หัวใจเต้นเร็ว และหลอดเลือดตีบได้ ดังนั้นสารเสพติดจึงเปรียบเสมือนสิ่งเร้าภายนอกที่ทำให้ร่างกายเกิดการตอบสนองต่อการสูบบุหรี่ทำให้เกิดการเสพติดบุหรี่ ในขณะที่สิ่งเร้าภายนอกอื่น ๆ เช่น กฎหมาย ภาวะเปียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการห้ามสูบบุหรี่หรืองดการสูบบุหรี่ยังไม่อาจกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองของบุคคลได้เท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีที่กล่าวถึงการดึงดูดและความน่าสนใจของสิ่งเร้า หรืออาจกล่าวได้ว่า กฎหมาย ภาวะเปียบ และข้อบังคับ ไม่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของผู้สูบบุหรี่ทั้งทางตรงและทางอ้อม การเรียนรู้เกี่ยวกับบุหรี่ทั้งโทษและภัยของบุหรี่จึงเป็นหนึ่งในปัจจัยสำหรับการศึกษาวัยนี้ ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่า ความรู้และความเข้าใจของแต่ละบุคคลทั้งในแง่ความรู้เชิงวิชาการ และทัศนคติที่มีอิทธิพลต่อการสูบบุหรี่หรือการลดการสูบบุหรี่หรือการปฏิบัติตามกฎหมาย ภาวะเปียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับบุหรี่ได้

มีการศึกษาวัยนี้เกี่ยวกับรับรู้ของประชาชนที่มีต่อความอยู่ดีมีสุขของ นิตยา สุภาภรณ์ (2552) ที่พบว่า ความแตกต่างของเพศมีผลต่อการรับรู้โดยที่เพศชายมีการรับรู้มากกว่าเพศหญิง ช่วงอายุที่มีการรับรู้มากที่สุด คือ ประชาชนที่ช่วงอายุ 61 ปีขึ้นไป รองลงมาคือ ช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี บุคคลที่ช่วงอายุ 41-50 ปีมีการรู้น้อยที่สุด และระดับการศึกษาที่มีการรับรู้มากที่สุด คือ ระดับการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ในทำนองเดียวกัน สุขุมมา นิลรัตน์ (2552) ได้ศึกษาปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส พบว่า มีนักเรียนสูบบุหรี่คิดเป็นร้อยละ 46.7 โดยส่วนใหญ่มีบุคคลในครอบครัวสูบบุหรี่ นักเรียนมีการรับรู้อุปสรรคในระดับมาก ส่วนการรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง และการรับรู้ประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยงเท่ากันที่สามารถนำมาทำนายนการสูบบุหรี่ของนักเรียนได้ แสดงให้เห็นว่า การรับรู้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ และการศึกษาของ เขมิกา ปาหา และสุนิดา ปรีชาวงษ์ (2558) ได้ศึกษาปัจจัยทำนายความตั้งใจเลิกสูบบุหรี่ของข้าราชการตำรวจ ตามทฤษฎีแบบแผนของ Ajzen โดยผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมเป็นตัวแปรทำนายที่สำคัญ รองลงมาคือ เจตคติต่อการเลิกสูบบุหรี่ ซึ่งการส่งเสริมการเลิกสูบบุหรี่ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มี

อิทธิพลต่อความตั้งใจเลิกสูบบุหรี่ จะเห็นได้ว่า ความตั้งใจเป็นปัจจัยภายในของบุคคลที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับการรับรู้ของบุคคล

2.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการองค์การ

องค์การ (Organization) หมายถึง คนทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วม หรืออาจกล่าวได้ว่า องค์การเป็นภาพต่อเนื่องของการแยกแยะและการประสานงานกิจกรรมของมนุษย์ที่ใช้ประโยชน์ เปลี่ยนแปลง และเชื่อมเข้าด้วยกันกับทรัพยากรมนุษย์ วัสดุ ทุน และทรัพยากรธรรมชาติสู่การแก้ปัญหาโดยตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ในการมีปฏิสัมพันธ์กับระบบอื่นๆ ของกิจกรรมมนุษย์และทรัพยากรในสิ่งแวดล้อม (ชาญชัย อาจินสมาจาร, 2558)

ธรรมชาติขององค์การ (ชาญชัย อาจินสมาจาร, 2558) ประกอบด้วย

- 1) กระบวนการอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ มีความต้องการทั้งหมดและต่อเนื่องจากฝ่ายบริหารในการทำงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เป้าหมายขององค์การบรรลุผลในรูปการวางแผนการจัดองค์การ การควบคุม
- 2) อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ กล่าวคือ ควรมีการไหลของอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างเหมาะสมภายในองค์การ หรือความเท่าเทียมกันของอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในองค์การ
- 3) กลุ่มคน ในการก่อตั้งองค์การ มีความจำเป็นต้องมีกลุ่มคน เช่น ควรมีคนตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อก่อตั้งองค์การ และทำงานในทิศทางเดียวกันเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ร่วม
- 4) ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับพนักงาน ควรมีนายจ้างกับพนักงานเพื่อก่อตั้งองค์การ ควรมีตำแหน่งสายการบังคับบัญชา
- 5) การเน้นเป้าหมาย เช่น การทำงานของปัจเจกบุคคลและแผนกต่าง ๆ ควรเน้นเป้าหมายมีการแบ่งการปฏิบัติงานเพื่อให้จุดประสงค์ขององค์การบรรลุผล
- 6) โครงสร้างความสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ขององค์การมีทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ความสัมพันธ์ทั้ง 2 แบบนี้จะทำให้เกิดความเข้าใจในองค์การ
- 7) การติดต่อสื่อสาร ควรมีการติดต่อสื่อสารที่เหมาะสมระหว่างสมาชิกกลุ่ม และระหว่างบุคคลในองค์การ เนื่องจากไม่มีองค์การใดอยู่รอดได้โดยปราศจากระบบการติดต่อสื่อสารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

การจัดการองค์การ หมายถึง การจัดบรรดาสิ่งทั้งหลายที่แยกย้ายกันมาอยู่รวมกันและจัดเสียให้เป็นระบบจะเป็นการจัดใหม่หรือนำของเก่ามาจัดใหม่ก็ได้ โดยมีมุ่งให้เกิดผลตามความต้องการ หลักการสำคัญของการจัดการองค์การคือ ต้องจัดองค์การให้มีผลดีมากที่สุด (ประสิทธิภาพ) โดยใช้พลังงานน้อยที่สุด (ค่าใช้จ่าย) (สนธิ บายยี่ขัน, 2527)

หลักการจัดการองค์การควรยึดและทำให้วัตถุประสงค์มีความต้องการอันแท้จริงในองค์การเท่านั้น กำหนดงานที่จะทำและชนิดของงาน อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่มอบหมายให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถดำเนินการได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์ ความเข้าใจบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองในองค์การ การจัดการช่วงแห่งการควบคุมซึ่งหมายถึง จำนวนของผู้ใต้บังคับบัญชาที่หัวหน้าสามารถควบคุมดูแลได้โดยตรง การแบ่งงาน การแบ่งแผนก ความเชี่ยวชาญเฉพาะ การประสานงาน การมอบอำนาจอย่างมีประสิทธิภาพ การติดต่อสื่อสารซึ่งทำหน้าที่เป็นกระบวนการเชื่อมส่วนต่าง ๆ ขององค์การ สายบังคับบัญชา โครงสร้างองค์การ ความยืดหยุ่นขององค์การที่สามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ได้ โดยที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายกับการออกแบบพื้นฐาน ความสมดุลระหว่างอำนาจในส่วนกลางและการกระจายอำนาจ และความมั่นคงขององค์การ หมายถึง สมรรถนะเพื่อทนทานต่อการสูญเสียบุคคลสำคัญโดยไม่เกิดการสูญเสียที่ร้ายแรงต่อประสิทธิผลขององค์การในการปฏิบัติงาน (ชาญชัย อาจินสมาจาร, 2558)

พฤติกรรมองค์การ (Organization Behavior) เป็นสาขาวิชาหนึ่งที่พยายามศึกษาค้นหาผลกระทบที่เกิดขึ้น จากบุคคล กลุ่มบุคคลและโครงสร้างที่มีต่อพฤติกรรมภายใน องค์การ ทั้งนี้เพื่อนำความรู้ที่ได้ดังกล่าวมาปรับปรุงการดำเนินงานขององค์การให้มีประสิทธิภาพ มากขึ้น (Robbins, 2001: 1-28) พฤติกรรมองค์การเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลและกลุ่มบุคคลในองค์การ (Gibson et.al.,1997) เป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎีวิธีการและหลักการซึ่งได้มาจากศาสตร์หลายแขนงด้วยกัน เพื่อใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ของบุคคล ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ปฏิบัติงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตลอดจนพฤติกรรมที่เป็นภาพรวมระดับขององค์การ มีการวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมภายนอกต่อองค์การ โดยเฉพาะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรมนุษย์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ขององค์การ พฤติกรรมองค์การเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในองค์การ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ พฤติกรรมมนุษย์ในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และพฤติกรรมในระดับองค์การ

แม้ว่าพฤติกรรมของบุคคลในองค์การที่มีบทบาท อำนาจ หน้าที่ในการทำงานที่แตกต่างกัน แต่การอยู่ร่วมกันในองค์การความสัมพันธ์ในองค์การของแต่ละบุคคล ถือว่ามีส่วนสำคัญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนส่งผลกระทบต่อการทำงานในองค์การทั้งสิ้น ดังนั้นการบริหารจัดการในองค์การจึงจำเป็นศึกษาพฤติกรรมทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และพฤติกรรมในระดับองค์การ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานในองค์การ

อีกนัยหนึ่งพฤติกรรมองค์การ (Organization Behaviors) หมายถึง การศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ ทัศนคติ และผลการปฏิบัติงานภายในองค์การ ซึ่งถูกสร้างขึ้นจากการรวบรวมทฤษฎี และหลักการจากสาขาต่าง ๆ ได้แก่ จิตวิทยา สังคมวิทยา และมานุษยวิทยาและวัฒนธรรม เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับการรับรู้ ค่านิยม ความสามารถในการเรียนรู้ และการกระทำของบุคคลขณะปฏิบัติงานร่วมกับกลุ่มภายในองค์การ ตลอดจนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีต่อทรัพยากรมนุษย์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ขององค์การ (มัลลิกา ต้นสน, 2544)

มุมมองของวิชาพฤติกรรมองค์การในประเด็นต่าง ๆ (Ivancevich & Matteson, 1999 อ้างถึงในมัลลิกา ต้นสน, 2544) ได้แก่

1) พฤติกรรมองค์การเป็นวิธีการคิด พฤติกรรมจะเกิดขึ้นทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม และองค์การ ซึ่งจะต้องทำการวิเคราะห์อย่างถูกต้อง

2) พฤติกรรมองค์การเป็นสหสาขาวิชาซึ่งจะใช้หลักการ แบบจำลอง ทฤษฎี และวิธีการจากสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งกำลังเติบโตและได้รับการยอมรับมากขึ้น

3) พฤติกรรมองค์การให้ความสนใจกับธรรมชาติและพฤติกรรมของมนุษย์ เนื่องจากทัศนคติ การรับรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ ความรู้สึก และเป้าหมายของบุคคลจะมีความสำคัญต่อองค์การ

4) พฤติกรรมองค์การจะให้ความสนใจกับผลการปฏิบัติงาน หรือ พฤติกรรม ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญสำหรับผู้จัดการ

5) สภาพแวดล้อมภายนอกจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมองค์การ

6) วิชาพฤติกรรมองค์การให้ความสำคัญกับวิธีการเชิงวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะช่วยให้การศึกษาและวิจัย ตลอดจนการสรุปปัญหาหลักเกณฑ์และเป็นที่ยอมรับ

7) พฤติกรรมองค์การให้ความสำคัญกับการประยุกต์ โดยเฉพาะการแสวงหาคำตอบที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการและการบริหารองค์การ

กรอบการศึกษาพฤติกรรมองค์การจะให้ความสนใจกับการสร้างประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการดำเนินงานขององค์การ (มัลลิกา ต้นสน, 2544) ประกอบด้วย

1) สภาพแวดล้อมขององค์การ (Organization's Environment)

องค์การจัดตั้งขึ้นและดำรงอยู่ในสังคม ซึ่งจะต้องเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ผลักดันและกระตุ้นการดำเนินงาน การดำรงอยู่และการเจริญเติบโตขององค์การ โดยองค์การจะต้องตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า ซึ่งข้อกำหนดของเป้าหมายแรงงาน ตัวแปรทางการเมือง วัฏจักรทางเศรษฐกิจ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งต้องพิจารณาควบคู่ไปกับการวิเคราะห์พฤติกรรมองค์การ

2) บุคลากรในองค์การ (Individual in the Organization)

ทรัพยากรมนุษย์ เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของทุกองค์การ เนื่องจากการปฏิบัติงานและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจะเป็นพื้นฐานของผลงานและพฤติกรรมองค์การ ความเข้าใจ

คุณสมบัติและพฤติกรรมของบุคคลจึงเป็นรากฐานในการจัดการที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งศึกษาพฤติกรรมของบุคคลที่จะให้ความสนใจกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของบุคคล

3) อิทธิพลระหว่างบุคคลและพฤติกรรมกลุ่ม (Interpersonal Influences and Group Behavior)

อิทธิพลระหว่างบุคคลและพฤติกรรมกลุ่มเป็นแรงผลักดันที่มีอิทธิพลในด้านบวกและด้านลบต่อการดำเนินงานและพฤติกรรมของบุคคล การให้ความสนใจในกับพฤติกรรมกลุ่มและทีมงาน และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อที่จะสามารถประเมิน วิเคราะห์ จัดการ และแก้ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่ม อย่างมีประสิทธิภาพ

4) ปฏิสัมพันธ์และพฤติกรรมองค์การ (Organizational Interactions and Behavior)

เป็นการศึกษาพฤติกรรมองค์การ โดยพิจารณาภาพรวมขององค์การ ซึ่งศึกษาจากโครงสร้างทางกายภาพที่มีความเป็นรูปธรรมและองค์ประกอบในเชิงจิตวิทยาที่เป็นนามธรรมขององค์การ ตลอดจนผลกระทบของสภาพแวดล้อมที่มีต่อกาปรับตัวขององค์การ ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างและการออกแบบองค์การ วัฒนธรรมองค์การ การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาองค์การ

พฤติกรรมการทำงาน หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาในสภาพแวดล้อมการทำงาน เช่น การพูดคุย การรับคำสั่ง การเขียนรายงาน และการตรวจนับสินค้า เป็นต้น ซึ่งอาจมีลักษณะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ โดยอาจจะเป็นประโยชน์หรือเป็นโทษต่อองค์การ ตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมการทำงาน แบ่งออกเป็น 2 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรระดับบุคคล และตัวแปรระดับองค์การ โดยที่ตัวแปรระดับบุคคล เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อความแตกต่างและการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ประกอบด้วย 1) ปัจจัยทางประชากร เช่น พื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ สัญชาติ ระดับการศึกษา อายุ เชื้อชาติ และเพศ เป็นต้น 2) ความสามารถและทักษะเป็นตัวแปรสำคัญเนื่องจากหากไม่มีความสามารถและขาดทักษะจะไม่สามารถปฏิบัติงานได้ 3) การรับรู้ เป็นกระบวนการที่บุคคลได้รับการกระตุ้น ตีความ และให้ความหมายกับสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ซึ่งมีความแตกต่างกันแต่ละบุคคล 4) ทศนคติ เป็นสถานะภายในจิตใจที่เกิดจากความพร้อม การเรียนรู้ และการจัดระบบผ่านประสบการณ์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตอบสนองของบุคคล วัตถุประสงค์ และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง และ 5) บุคลิกภาพ เป็นกลุ่มของความรู้สึกและพฤติกรรมที่ค่อนข้างคงที่ของบุคคลที่เกิดขึ้นจากปัจจัยด้านพันธุกรรมและสภาพแวดล้อม ซึ่งบุคคลอื่นสามารถสังเกตและรับรู้ได้ (มัลลิกานันสน, 2544)

วัฒนธรรมองค์การ หมายถึง รูปแบบของข้อสมมติฐานพื้นฐานที่สร้างขึ้น ค้นพบ หรือพัฒนาขึ้นโดยกลุ่มเพื่อจัดการกับปัญหาการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกและเพื่อการประสานงานภายใน ซึ่งข้อสมมติฐานเหล่านี้สามารถใช้ได้ดีและเหมาะสมก็จะถูกสอนให้แก่สมาชิกใหม่ทั้งหลายรับทราบในแนวทางที่ถูกต้องนี้ เพื่อให้รับรู้ คิด และรู้สึกต่อปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นได้ (Schein ,1985 อ้างถึงใน สุพานี สฤกษ์วานิช, 2552) อีกนัยหนึ่งวัฒนธรรมองค์การ คือ ระบบของทุก ๆ อย่างที่ก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในแนวทางประพฤติปฏิบัติ และแนวทางการทำงานในองค์กรนั้นๆ (Robbins, 2003 อ้างถึงใน สุพานี สฤกษ์วานิช, 2552) และวัฒนธรรมองค์การจะครอบคลุมการประพฤติปฏิบัติต่าง ๆ ภายในองค์กร ค่านิยมหลัก ความเชื่อ บรรทัดฐาน ปรัชญา แนวปฏิบัติต่าง ๆ ขององค์กรที่เป็นที่รับรู้และเข้าใจร่วมกันในองค์กรนั้น (Luthan, 1992 อ้างถึงใน สุพานี สฤกษ์วานิช, 2552)

ดังนั้นวัฒนธรรมองค์การจึงเป็นค่านิยม ความเชื่อ แนวปฏิบัติที่ตีงามขององค์กรที่ครอบคลุม และมีความถูกต้องเหมาะสมกับการดำเนินงานขององค์กรทำให้มีการถ่ายทอด ส่งผ่านมายังพนักงานในรุ่นต่อ ๆ ไปให้เกิดเป็นแนวปฏิบัติที่ตีงามและคู่ควรที่รับรู้ได้ทั่วถึงกันภายในองค์กร

องค์ประกอบของวัฒนธรรมองค์การ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน (สุพานี สฤกษ์วานิช, 2552) ประกอบด้วย 1) ส่วนที่มองเห็นได้ (Visible) เป็นสิ่งที่สมาชิกองค์กรสร้างขึ้นมา หรือประดิษฐ์ขึ้นมา หรือการตกแต่งอาคารสถานที่ ป้าย สัญลักษณ์ คำขวัญ และพิธีกรรมต่าง ๆ และการแต่งกาย เป็นต้น และ 2) ส่วนที่อยู่ลึกลงไป จะมองไม่เห็น (Invisible) เป็นสิ่งที่สมาชิกรับรู้และเข้าใจร่วมกัน เช่น ค่านิยมองค์การ ความเชื่อที่เป็นข้อสมมติฐาน เช่น ความสัมพันธ์ขององค์กรกับสภาพแวดล้อม ความเป็นจริงของธรรมชาติ ธรรมชาติของเวลา หรือความสัมพันธ์ของมนุษย์ ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรม การประพฤติปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในองค์กร

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการองค์การและพฤติกรรมขององค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในองค์กรที่สำคัญ ได้แก่ ทฤษฎีกิ่งประเพณีนิยม (Neo-Classical Organization Theory) นักทฤษฎีกิ่งประเพณี นิยมแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่หนึ่งยึดหลักการตามแบบแผน ส่วนกลุ่มที่สองยึดทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งจะให้ความสำคัญกับ ถือว่าคนมีความสำคัญมากที่สุด โดยมองว่าแรงจูงใจมิได้มีเพียงสิ่งตอบแทนที่เป็นวัตถุเท่านั้น แต่ยังเป็นการติดต่อสื่อสาร การมีส่วนร่วมของบุคคลในองค์กร ตลอดจนการเป็นผู้นำ โดยทฤษฎีบริหารแบบมนุษยสัมพันธ์ของ Elton Mayo มีการศึกษาพบว่า สิ่งตอบแทนทางวัตถุไม่ได้ทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น แต่สิ่งที่ทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นคือ ปัจจัยทางสังคม ที่อยู่ในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งพฤติกรรมของคนงานถูกกำหนดโดยความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ดังนั้นทฤษฎีความสัมพันธ์จึงประกอบด้วยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ระหว่างผู้บังคับบัญชา ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนการทำงานในทีม

จากทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการองค์การซึ่งได้กล่าวถึงความหมายและลักษณะขององค์การ รวมถึงหลักการและความสำคัญของการจัดการองค์การ โดยมีพฤติกรรมขององค์การเข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์การ ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตัวของพนักงานในองค์การ ซึ่งการศึกษาวิจัยนี้มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติของพนักงานภายในองค์การ ทั้งในแง่นโยบายและกฎระเบียบ วัฒนธรรมองค์การ ธรรมชาติขององค์การ และพฤติกรรมส่วนบุคคลของพนักงาน เหล่านี้ย่อมส่งผลต่อการปฏิบัติของพนักงานและเป็นสิ่งควบคุมและกระตุ้นให้พนักงานแสดงพฤติกรรมออกมาที่สามารถสังเกตได้ ดังนั้นการจัดการองค์การและพฤติกรรมองค์การจึงเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่การศึกษาวิจัยนี้นำไปประกอบการพิจารณาในการวิเคราะห์ถึงการปฏิบัติตามมาตรการการลดคว้นบุหรืมือสองในสถานประกอบการ ที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับพฤติกรรมขององค์การและการจัดการองค์การนั้น ๆ

2.5 การประเมินแบบชิป (CIPP Model)

การประเมินแบบชิป หรือ “CIPP Model” เกิดจากแนวคิดของ สตัฟเฟิลปีม และชินคฟิลด์ (Stufflebleam & Shinkfield, 2007) ซึ่งเป็นการเสนอวิธีการประเมินในรูปแบบการประเมินแบบ CIPP (CIPP Model) ที่อยู่บนพื้นฐานของการประเมินประเภท Systematic Decision-Oriented Evaluation ที่เน้นวิธีการสารสนเทศเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงบริหาร โดยการประเมินแบบชิปเกิดขึ้นในปลายปี ค.ศ. 1971 ที่เริ่มจากการนำมาใช้ในการพัฒนาโครงการของโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกา แนวคิดสตัฟเฟิลปีมเน้นการแบ่งแยกบทบาทการทำงานระหว่างฝ่ายประเมินกับฝ่ายบริหารออกจากกันอย่างเด่นชัด กล่าวคือ ฝ่ายประเมินมีหน้าที่ระบุ จัดหา และนำเสนอสารสนเทศให้กับฝ่ายบริหาร ส่วนฝ่ายบริหารมีหน้าที่เรียกหาข้อมูล และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการป้องกันการมีอคติในการประเมิน (สมพิศ สุขแสน, 2545)

การกำหนดประเด็นการประเมินแบบชิป สตัฟเฟิลปีมได้กำหนดประเด็นออกเป็น 4 ประเภทตามอักษรตัวแรกของ “CIPP Model” โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation: C) เป็นการพิจารณาหลักการ ความจำเป็น ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมาย
- 2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) เป็นการพิจารณาความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความเพียงพอของทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ ซึ่งจะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการในช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ภาวะผู้นำ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ ที่มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาจุดเด่นหรือจุดแข็ง และจุดด้อยของนโยบาย/แผนงาน/โครงการ

4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) เป็นการพิจารณาเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ รวมทั้งพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ แต่ทั้งนี้การประเมินผลดังกล่าวไม่ได้ให้ความสนใจต่อเรื่องผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของนโยบาย/ แผนงาน/โครงการ

ในการนี้การประเมินแบบชิป (CIPP model) ของสตีฟเฟิลบีม ยังมีข้อจำกัดในเรื่องการให้ความสนใจต่อเรื่องผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcomes) จำลอง โพธิ์บุญ (2557) ได้มีการพัฒนาการประเมินในรูปแบบ CIPP-I Model ขึ้นมาโดยเพิ่มประเด็นในเรื่องผลกระทบ (Impact) เข้ามาเพิ่มจากการประเมินของ CIPP ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบผลกระทบของแผน/โครงการทั้งด้านบวกและด้านลบที่มีต่อกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มอื่น ๆ ชุมชน เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถประเมินได้ทั้งในระหว่างที่มีการดำเนินงานและเมื่อแผน/โครงการสิ้นสุด

ดังนั้นการประเมินแบบชิป (CIPP Model) เป็นเครื่องมือที่สามารถใช้ประเมินผลการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมได้เป็นอย่างดีและครอบคลุมมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม การบริหารจัดการ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม สามารถวัดความสำเร็จและความล้มเหลวของโครงการหรือกิจกรรม แต่ทั้งนี้ยังไม่ครอบคลุมในประเด็นด้านผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบ แต่สามารถนำมาใช้ร่วมกับการตัดสินใจได้ สตีฟเฟิลบีม ได้เสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับการประเมินแบบชิป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

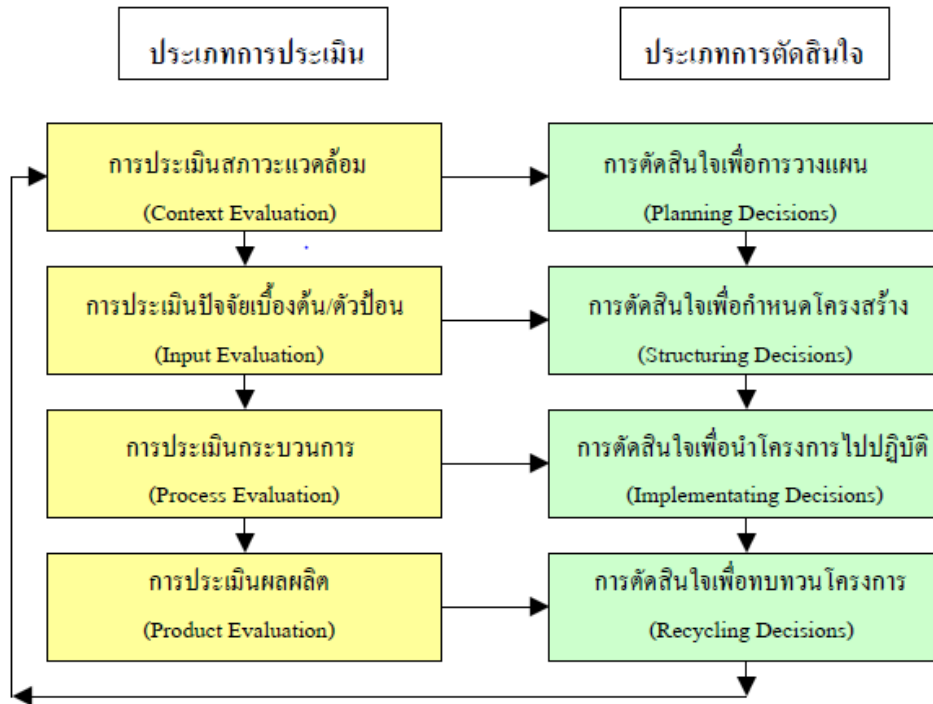
1) การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการ ให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน

2) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยนำเข้าที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3) การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementation Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน และปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4) การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions) เช่น การตัดสินใจเพื่อใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิต (Output) ที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ/ล้มเลิก หรือขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

ความสอดคล้องของการประเมินแบบซิปและการตัดสินใจ สามารถสรุปออกมาเป็นแผนภาพแสดงดังภาพที่ 2-1

ภาพที่ 2-1 ความสอดคล้องของการประเมินแบบซิปและการตัดสินใจ
ที่มา: สมพิศ สุขแสน, 2545: 5.

สำหรับเกณฑ์และตัวชี้วัดของการประเมินแบบซิปมีการกำหนดเกณฑ์สำหรับใช้ในการประเมินผลโครงการ (วรเดช จันทรศร และไพโรจน์ ภัทรนรากุล, 2541) ดังนี้

- 1) เกณฑ์ประสิทธิภาพ (Efficiency) มีตัวชี้วัด เช่น สัดส่วนของผลผลิตต่อค่าใช้จ่าย, ผลิตภาพต่อหน่วยเวลา, ผลิตภาพต่อกำลังคน, ระยะเวลาในการให้บริการผู้ป่วย
- 2) เกณฑ์ประสิทธิผล (Effectiveness) มีตัวชี้วัดเช่น ระดับการบรรลุเป้าหมาย, ระดับการบรรลุตามเกณฑ์มาตรฐาน, ระดับการมีส่วนร่วม, ระดับความเสี่ยงของโครงการ
- 3) เกณฑ์ความพอเพียง (Adequacy) มีตัวชี้วัด เช่น ระดับความพอเพียงของทรัพยากร
- 4) เกณฑ์ความพึงพอใจ (Satisfaction) มีตัวชี้วัด เช่น ระดับความพึงพอใจ

5) เกณฑ์ความเป็นธรรม (Equity) มีตัวชี้วัดคือ การให้โอกาสกับผู้ด้อยโอกาส ความเป็นธรรมระหว่างเพศ ระหว่างกลุ่มอาชีพ เป็นต้น

6) เกณฑ์ความก้าวหน้า (Progress) มีตัวชี้วัด เช่น ผลผลิตเปรียบเทียบกับเป้าหมายรวม กิจกรรมที่ทำแล้วเสร็จ ทรัพยากร และเวลาที่ใช้ไป

7) เกณฑ์ความยั่งยืน (Sustainability) ตัวชี้วัด เช่น ความอยู่รอดของโครงการด้านเศรษฐกิจ สมรรถนะด้านสถาบัน ความเป็นไปได้ในด้านการขยายผลของโครงการ

8) เกณฑ์ความเสียหายของโครงการ (Externalities) มีตัวชี้วัด เช่น ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น

ในการสร้างตัวชี้วัดที่ดี จำเป็นจะต้องมีหลักการที่ใช้เป็นเป้าหมายในการดำเนินการ ดังนี้

- 1) เลือกใช้ / สร้างตัวชี้วัดที่เป็นตัวแทนที่สำคัญเท่านั้น
 - 2) คำอธิบาย หรือการกำหนดตัวชี้วัดควรเป็นวลีที่มีความชัดเจน
 - 3) ตัวชี้วัดอาจจะกำหนดได้ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพก็ได้
 - 4) ควรนำจุดประสงค์ของโครงการ หรือประเด็นการประเมินมากำหนดตัวชี้วัด
 - 5) การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวชี้วัดควรรวบรวมข้อมูลทั้งจากแหล่งปฐมภูมิ และทุติยภูมิ
- ตัวอย่างการจำแนกประเภทของตัวชี้วัดตามลักษณะของสิ่งที่ได้รับการประเมิน เช่น
- 1) ตัวชี้วัดด้านบริบท (Context: C): สามารถพิจารณาได้ ดังนี้
 - 1.1) สภาวะแวดล้อมของ ก่อนมีโครงการ (ปัญหาวิกฤต)
 - 1.2) ความจำเป็น หรือความต้องการขณะนั้น และอนาคต
 - 1.3) ความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
 - 2) ตัวชี้วัดด้านปัจจัยนำเข้า (Input: I): สามารถพิจารณาได้ ดังนี้
 - 2.1) ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของโครงการ
 - 2.2) ความพร้อมของทรัพยากร เช่น งบประมาณ คน วัสดุอุปกรณ์ เวลา กฎระเบียบ
 - 2.3) ความเหมาะสมของขั้นตอนระหว่างปัญหา สาเหตุของปัญหา และกิจกรรม
 - 3) ตัวชี้วัดด้านกระบวนการ (Process: P): สามารถพิจารณาได้ ดังนี้
 - 3.1) การตรวจสอบกิจกรรม เวลา และทรัพยากรของโครงการ
 - 3.2) ความยอมรับของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการในพื้นที่
 - 3.3) การมีส่วนร่วมของประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
 - 3.4) ภาวะผู้นำในโครงการ
 - 4) ตัวชี้วัดด้านผลผลิต (Product: P): สามารถพิจารณาได้ ดังนี้
 - 4.1) อัตราการมีงานทำของประชาชนที่ยากจน

- 4.2) รายได้ของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ
- 4.3) ความพึงพอใจของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ
- 5) ตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ (Outcomes): สามารถพิจารณาได้ ดังนี้
 - 5.1) คุณภาพชีวิตของตนเอง และครอบครัวตามเกณฑ์มาตรฐาน
 - 5.2) การไม่อพยพย้ายถิ่น
 - 5.3) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
- 6) ตัวชี้วัดด้านผลกระทบ (Impact: I): สามารถพิจารณาได้ ดังนี้
 - 6.1) ผลกระทบทางบวก/เป็นผลที่คาดหวังจากการมีโครงการ
 - 6.2) ผลกระทบทางลบ/เป็นผลที่ไม่คาดหวังจากโครงการ

การประยุกต์ใช้การประเมินแบบชิปสำหรับการประเมินและวิเคราะห์มาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ สามารถพัฒนาและปรับปรุงปัจจัยหรือสิ่งเร้าได้ครอบคลุมทุกมิติ รวมทั้งสามารถกำหนดมาตรการที่เหมาะสมหลังจากการประยุกต์ใช้ CIPP Model ในการประเมินมาตรการที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับบริบทและสภาพแวดล้อมของสถานประกอบการ จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่มีการประยุกต์และการนำการประเมินแบบชิปมาใช้ในการศึกษา เช่น ฤกษ์ ศรีเพ็ญ และฉัตรธิดา หนูน้อย (2555) ได้ศึกษาการนำมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติเรื่องยาสูบไปปฏิบัติที่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และนำเสนอข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนไปสู่ภาคปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ CIPP Model ผลการศึกษา พบว่า 1) มติที่ 2.4 ให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารปรับปรุงกฎหมายเพื่อห้ามการโฆษณา การส่งเสริมการตลาดของผลิตภัณฑ์ยาสูบ และการประชาสัมพันธ์ การให้ทุนอุปถัมภ์จากอุตสาหกรรมยาสูบทางสื่อคอมพิวเตอร์ทั้งภายในและต่างประเทศ และออกกฎหมายจัดสรรเวลาในการนำเสนอโทษของยาสูบในทุกประเภทสื่อในสัดส่วนที่เหมาะสม โดยใช้รูปแบบ คือ ให้บริษัท อสมท. ในการขับเคลื่อนโดยใช้รูปแบบการใช้กิจกรรม Facebook เป็นสื่อกลางในการณรงค์ป้องกันนักสูบหน้าใหม่และสร้างการมีส่วนร่วมจากผู้ที่สนใจ สื่อวิทยุ และการจัดอบรมให้ความรู้กับเด็กและประชาชนทั่วไปในการให้ความรู้ โทษและพิษภัยของบุหรี่ที่เกิดขึ้นกับผู้สูบ 2) มติที่ 2.7 ให้สถานศึกษาดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาสูบในสถานศึกษา โดยติดป้ายห้ามสูบบุหรี่ในสถานศึกษาและห้ามสูบบุหรี่ในสถานศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด สนับสนุนงบประมาณการผลิตสื่อนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ด้านพิษภัยจากบุหรี่อย่างเป็นรูปธรรม และการวิจัยกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยให้สถานศึกษาจัดอบรมให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษาเรื่องพิษภัยของบุหรี่ ติดป้ายห้ามสูบบุหรี่ในสถานศึกษา และ 3) มติที่ 3.3 สนับสนุนการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ให้กระจายอย่างทั่วถึงโดยจัดสถานที่ปลอดบุหรี่ และไม่สูบบุหรี่ทั้งในที่สาธารณะ ที่ทำงาน ศาสนสถาน สถานศึกษา บริษัท ห้างร้าน เอกชน โดยเฉพาะสถานที่

ราชการ และส่งเสริมให้มีชุมชนปลอดบุหรี่ โดยขอความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการอบรมถึงโทษภัยของบุหรี่ ติดป้ายห้ามสูบบุหรี่ในที่สาธารณะ จัดสถานที่สูบบุหรี่ให้เป็นสัดส่วน และส่งเสริมให้มีชุมชนปลอดบุหรี่

การศึกษาของ ศรีสุตา วงศ์วิเศษกุล และเนตรรัชนี ตั้งภาคภูมิ (2556) ได้ทำการประเมินผลโครงการ “การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพเด็กปฐมวัย และผู้สูงอายุในชุมชน” เพื่อวิเคราะห์บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ของโครงการด้วยการประเมินรูปแบบชิป (CIPP Model) กลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มแบบเจาะจงประกอบด้วย แกนนำชุมชน อาจารย์ นักศึกษา และผู้สูงอายุที่ร่วมโครงการ ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลด้วย แบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการและการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลแสดงออกมาในลักษณะ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยพบว่า ด้านบริบทกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (71.42%) เห็นด้วยระดับมากที่สุด เรื่อง หลักการและเหตุผลมีความสอดคล้องกับภาวะสุขภาพของสังคม ($x = 4.72$, $SD = .458$) ด้านปัจจัยนำเข้ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (94.26%) เห็นด้วยระดับมากที่สุด เรื่องความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ($x = 4.62$, $SD = .652$) ด้านกระบวนการกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (94.28%) เห็นด้วยระดับมากที่สุดเรื่อง ความเหมาะสมของวิธีการถ่ายทอดความรู้ ($x = 4.94$, $SD = .24$) ด้านผลผลิตกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (94.28%) เห็นด้วยระดับมากที่สุดเรื่อง การใช้ความรู้เพื่อดูแลตนเอง ($x = 4.94$, $SD = .24$) ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (77.14%) เห็นว่า บริบทของโครงการ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของโครงการมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ($x = 4.77$, $SD = .426$, $x = 4.88$, $SD = .32$, $x = 4.82$, $SD = .38$ และ $x = 4.88$, $SD = .32$ ตามลำดับ) จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมและกิจกรรมเป็นไปตามที่แผนกำหนด จุดแข็งของโครงการ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนและความเชี่ยวชาญของวิทยากร จุดอ่อน คือ ข้อมูลในเว็บไซต์ ศูนย์การเรียนรู้ยังไม่เพียงพอ ปัญหาและอุปสรรค คือ การบูรณาการโครงการกับแผนการเรียนทำให้ต้องเร่งดำเนินการก่อนสิ้นปีงบประมาณ และโครงการนี้ควรดำเนินการต่อเนื่องเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของชุมชนสู่การพึ่งพาตนเอง

ปีนวดิ ศรีสุพรรณ (2557) ได้ทำการประเมินผลการจัดทำโครงการ “บอกกล่าวเล่าต่อ” ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาวัฒนธรรมร่วมสมัย เพื่อประเมินผลการทำกิจกรรมโครงการในการเรียนการสอนภาคการศึกษาที่ 2/2556 และนำผลจากการประเมินไปปรับปรุงการเรียนการสอนในรายวิชาวัฒนธรรมร่วมสมัย ซึ่งทำการศึกษาวิจัยโดยการเก็บแบบสอบถามประมวลค่าร้อยละ และการสนทนากลุ่มย่อยโดยใช้โมเดล CIPP มาใช้ประเมินผลโครงการ ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนมีนักศึกษาทั้งหมด 109 คนแบ่งเป็น 11 กลุ่ม ผลการศึกษา พบว่า ในด้านการประเมินสภาวะแวดล้อมก่อนการดำเนินการโครงการ การจัดทำโครงการดังกล่าวมีความเหมาะสมต่อการดำเนินกิจกรรมในชั้นเรียน ซึ่งตอบโจทย์มาตรฐานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของรายวิชา และมีความเป็นไปได้ในการดำเนิน

โครงการอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากนักศึกษาสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการจัดทำโครงการ มีความสามารถในการเรียนรู้และมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ ในส่วนของการประเมินปัจจัยนำเข้า พบว่า ระยะเวลาและเกณฑ์การให้คะแนน รวมถึงความเป็นได้ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของ นักศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม สำหรับการประเมินกระบวนการจัดการเรียนการสอน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ และการแลกเปลี่ยนเนื้อหาต่าง ๆ ผ่านเพจอย่าง สม่ำเสมอ โดยมีกลุ่มที่ทำงานไม่สม่ำเสมอ จำนวน 2 กลุ่ม และกลุ่มที่มีวินัยในการทำงานสูง จำนวน 2 กลุ่ม เมื่อประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น พบว่า นักศึกษาสามารถทำงานได้ตามเป้าหมายของกิจกรรม และ ตามที่ผู้สอนมุ่งหวัง นักศึกษาบางส่วนมีการสานต่อโครงการภายนอกห้องเรียน แม้ว่าจะมีการ ดำเนินงานไม่สม่ำเสมอก็ตาม สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมนั้นนักศึกษาประสบ ปัญหาในด้านการรวมกลุ่มโดยเฉพาะนักศึกษาที่อยู่ต่างคณะและต่างชั้นปี ซึ่งหากไม่ทำงานใน ห้องเรียนก็จะรวมตัวกันทำงานค่อนข้างยาก แต่หลายกลุ่มก็แก้ไขปัญหาด้วยการตั้งกลุ่มติดต่อกัน ภายในเฟซบุ๊ก นอกจากนี้หากนักศึกษาทำงานช้าผู้สอนก็ต้องทำการตรวจงานหลายรอบ ซึ่งผู้สอน จะต้องจัดสรรเวลาให้ได้ ทั้งนี้นักศึกษาทั้งหมดเห็นว่า ควรดำเนินกิจกรรมในชั้นเรียนต่อไป โดยอาจจะ มีการปรับเปลี่ยนหัวข้อในการทำงานเพื่อเปิดกว้างให้นักศึกษาได้เลือกหัวข้อทำงานที่กว้างขึ้น

ศุภวิชญ์ อินทร์ทอง, อภิเดช สุกุลณิยา และ ไพศาล จั้วทอง (2555) ได้ทำการศึกษาการ ประเมินโครงการก่อสร้างทางหลวงโดยใช้ทฤษฎี CIPP MODEL พร้อมทั้งใช้ EIA ในการวิเคราะห์ ผลกระทบของโครงการ เพื่อประเมินการปฏิบัติงานของผู้จัดทำโครงการและผลกระทบที่เกิดขึ้นจาก โครงการ โดยใช้ทฤษฎี CIPP MODEL สามารถทำได้โดยการแบ่งการประเมินออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย 1. การประเมินด้านบริบท 2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า 3. การประเมินด้าน กระบวนการ และ 4. การประเมินด้านผลผลิต โดยเป็นเครื่องมือในการประเมินและใช้การจัดทำ รายงานผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม (EIA) ในการวิเคราะห์ผลกระทบจากโครงการ โดยทำการ สสำรวจโครงการก่อสร้างทางหลวงในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 โครงการ และเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 15 ตุลาคม ถึงวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555

จากการประเมินพบว่า โครงการก่อสร้างทางหลวงในจังหวัดเชียงใหม่ มีผลการประเมินโดย ใช้ ทฤษฎี CIPP MODEL โดยรวมดังนี้ การประเมินด้านบริบทมีผลการประเมินอยู่ในระดับดี การ ประเมินด้านปัจจัยนำเข้ามีผลการประเมินอยู่ในระดับดี การประเมินด้านกระบวนการมีผลการ ประเมินอยู่ในระดับดี และการประเมินการการจัดการด้านผลผลิตมีผลการประเมินอยู่ในระดับดี ส่วน การวิเคราะห์การจัดทำรายงานผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม(EIA) มีผลกระทบโดยรวมอยู่ของ โครงการในระดับปานกลาง

นุกุล ชื่นพัก, วรลักษณ์ ลลิตศศิวิมล และทัศนีย์ ประธาน (ม.ป.ป.) ได้การประเมินผลโครงการ มหาวิทยาลัยสีเขียว Evaluation of Green Campus Project เพื่อประเมินผลโครงการมหาวิทยาลัย

สีเขียวในมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ ตามแผนระยะกลาง 1 – 3 ปี โดยใช้การประเมินแบบ CIPP Model ซึ่งใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย คณะกรรมการดำเนินโครงการ จำนวน 30 คน บุคลากรมหาวิทยาลัย จำนวน 201 คน และนักศึกษา จำนวน 375 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านบริบท วัตถุประสงค์สอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมการจัดกิจกรรมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า วิทยากร บุคลากร สถานที่ ระยะเวลา การประชาสัมพันธ์ การประสานงาน งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก 3) ด้านกระบวนการ พบว่า มีขั้นตอนการประชุม นิเทศ ติดตาม และการประเมินผล มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก และ 4) ด้านผลผลิต พบว่า โครงการรณรงค์และส่งเสริมการประหยัดพลังงาน มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ขณะที่โครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โครงการรถกอล์ฟไฟฟ้า โครงการปลูกผักปลอดสารพิษ โครงการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โครงการธนาคารขยะ โครงการจักรยาน และโครงการจัดปุ๋ยและน้ำหมักชีวภาพ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก โครงการทั้ง 8 โครงการนี้ สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อเป็นต้นแบบแห่งมหาวิทยาลัยสีเขียว

2.6 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) เป็นการประเมินและวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ซึ่งการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กรสามารถวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) ขององค์กร ส่วนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร สามารถวิเคราะห์สิ่งที่มีผลด้านโอกาสที่เอื้ออำนวย (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ขององค์กร (จำลอง โพธิ์บุญ, 2550: 194-195)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กรเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อน เพื่อหาข้อได้เปรียบและเสียเปรียบขององค์กร ซึ่ง "จุดแข็ง" หมายถึง ชีตความสามารถภายในที่องค์กรมีอยู่เมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่ง และ "จุดอ่อน" หมายถึง ลักษณะความสามารถขององค์กรด้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่ง

สำหรับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรเป็นการวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรค เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำงานขององค์กร ซึ่ง "โอกาส" หมายถึง ผลรวมของสภาพการต่าง ๆ รอบตัวทั้งเวลา สถานที่หากองค์กรทำอะไรแล้วจะได้รับผลประโยชน์อย่างมากจากสิ่งเหล่านี้ และ "อุปสรรค" หมายถึง เหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นแล้วก่อให้เกิดความเสียหายต่อองค์กร (สมพร แสงชัย, 2548: 75-76 อ้างถึงใน ดร.ณิ ศิริวิไล, 2555: 45-46)

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

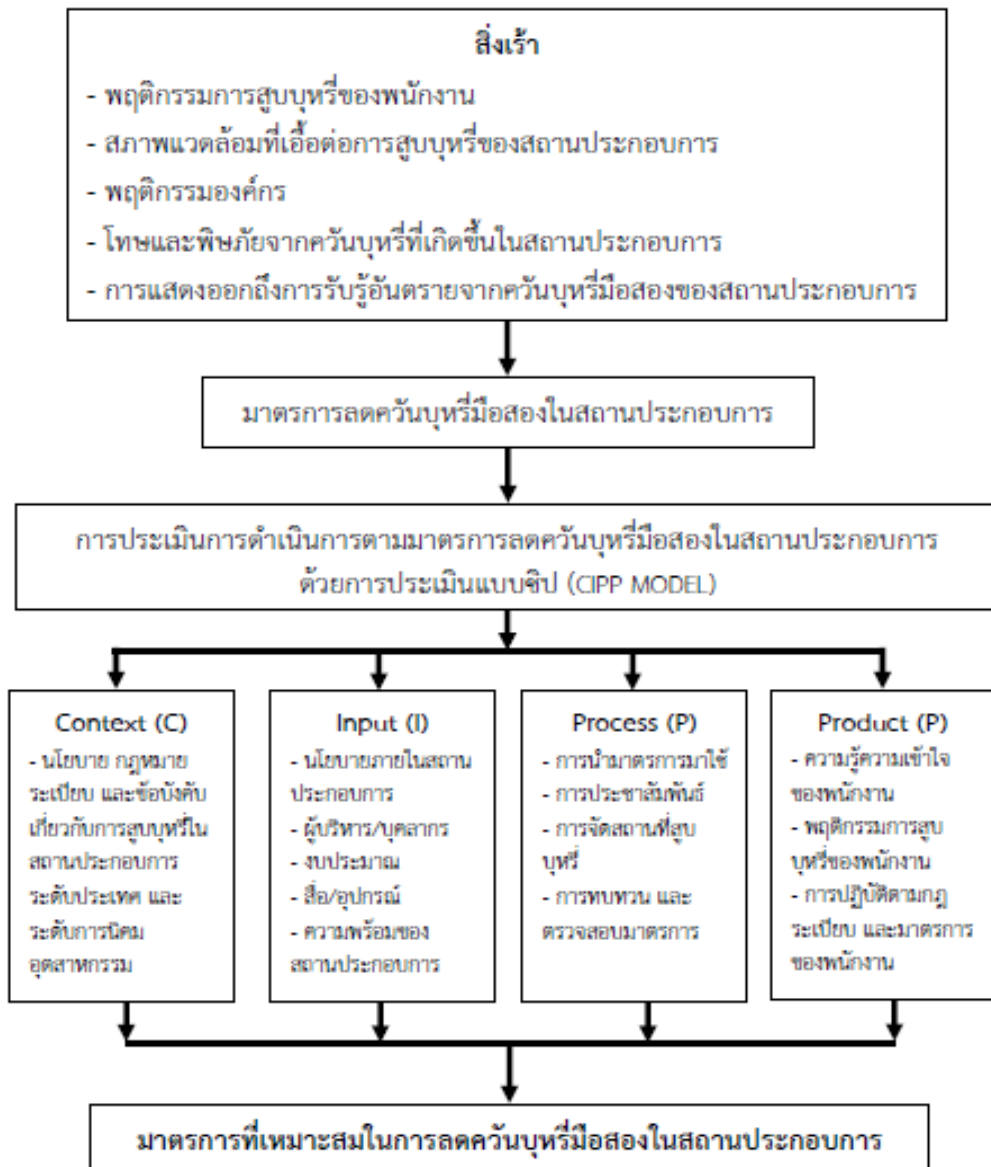
การศึกษาวิจัยเรื่อง “มาตรการที่เหมาะสมต่อการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ: กรณีศึกษา นิคมอุตสาหกรรมบางชัน และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร” เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research) โดยมีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Design) ซึ่งใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ศึกษาในขั้นตอนแรก จากนั้นจึงใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในขั้นตอนที่สอง เพื่อนำมาอธิบายผลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนแรก เป็นการผสมผสานวิธีการวิจัยที่สามารถอธิบายข้อมูลที่ได้จากการศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

- 3.1 กรอบแนวคิด
- 3.2 พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา
- 3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้กระบวนการรับรู้ (Process of Perception) ซึ่งเริ่มจากสิ่งเร้า (Stimulus) ประกอบด้วย พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพนักงาน สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสูบบุหรี่ของสถานประกอบการ พฤติกรรมองค์กร (Organizational Behavior) นโยบายที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่จากภายนอกและภายในสถานประกอบการ โทษและพิษภัยจากควันบุหรี่ที่เกิดขึ้นในสถานประกอบการ และการแสดงออกถึงการรับรู้อันตรายจากควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ ซึ่งนำมาสู่มาตรการลดควันบุหรี่มือสองและการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองที่มีอยู่ในปัจจุบันของสถานประกอบการ จากนั้นประเมินมาตรการโดยใช้การประเมินแบบซิป (CIPP Model) เพื่อกำหนดมาตรการที่เหมาะสมต่อการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ ซึ่งตัวชี้วัดสำหรับมาตรการที่เหมาะสม ได้แก่

- 1) ตัวชี้วัดด้านสภาพแวดล้อม (Context) ประกอบด้วย
 - 1.1) นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ ระดับประเทศ และระดับนิคมอุตสาหกรรม
- 2) ตัวชี้วัดด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย
 - 2.1) นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ
 - 2.2) ผู้บริหารของสถานประกอบการ
 - 2.3) งบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ
 - 2.4) สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ
 - 2.5) ความพร้อมของของสถานประกอบการในการปฏิบัติตามมาตรการ
- 3) ตัวชี้วัดด้านกระบวนการ (Process) ประกอบด้วย
 - 3.1) ลักษณะการนำมาตรการการลดควันบุหรี่มือสองมาใช้ในสถานประกอบการ
 - 3.2) การประชาสัมพันธ์มาตรการและกิจกรรมลดควันบุหรี่มือสอง
 - 3.3) การจัดสถานที่สูบบุหรี่ภายในสถานประกอบการ
 - 3.4) การทบทวน และตรวจสอบมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ
- 4) ตัวชี้วัดด้านผลผลิต (Product) ประกอบด้วย
 - 4.1) ความรู้ความเข้าใจของพนักงานเกี่ยวกับโทษและภัยจากการสูบบุหรี่
 - 4.2) ความรู้ความเข้าใจของพนักงานเกี่ยวกับมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ
 - 4.3) พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพนักงาน
 - 4.4) การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของพนักงาน

ภาพที่ 3-1 กรอบแนวคิดการวิจัย

3.2 พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาวิจัยนี้ใช้พื้นที่ในการศึกษาคือ นิคมอุตสาหกรรมบางชัน แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง แขวงลำปลาทิว เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.3.1 ประชากร

การศึกษาวิจัยนี้ได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ผู้บริหารและพนักงานของสถานประกอบการอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น เขตมีนบุรี และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ซึ่งจากข้อมูลสถานประกอบการของนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น มีสถานประกอบการ จำนวน 102 แห่ง และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง มีสถานประกอบการ จำนวน 180 แห่ง รวมทั้งสิ้น 282 แห่ง (การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2560) แสดงดังตารางที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 จำนวนสถานประกอบการในเขตนิคมอุตสาหกรรมบางชั้นและนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง

รายชื่อนิคมอุตสาหกรรม	จำนวนสถานประกอบการ
1. นิคมอุตสาหกรรมบางชั้น	102 แห่ง
2. นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง	180 แห่ง

3.3.2 กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยนี้ได้ทำการคำนวณกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนสถานประกอบการทั้งหมดในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้นและนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง จำนวน 282 แห่ง ตามสูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1970: 725 อ้างถึงใน ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ, 2548 หน้า 49) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดยที่

- n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
- N = จำนวนสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้นและนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง
- e = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างที่จะยอมรับได้คิดที่ 95% หรือ 0.05

แทนค่า

$$n = 282 / (1 + (282 \times (0.05)^2))$$

$$n = 282 / 1.70$$

$$n = 165 \text{ แห่ง}$$

จากการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวนสถานประกอบการที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 165 แห่ง แบ่งเป็น

- 1) กลุ่มตัวอย่างจากนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น จำนวน 60 แห่ง
- 2) กลุ่มตัวอย่างจากนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง จำนวน 105 แห่ง

3.3.2.1 กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและพนักงานของสถานประกอบการ

การศึกษานี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและพนักงานของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรม ทั้ง 2 แห่ง ทั้งนี้ไม่ทราบจำนวนประชากรทั้งหมดของสถานประกอบการอุตสาหกรรมทั้ง 2 แห่ง จึงใช้การคำนวณกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการของ W.G. Cochran (1953) ดังนี้

$$n = \frac{P(1-P)Z^2}{d^2}$$

โดยที่ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างพนักงานของสถานประกอบการ
 P = สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยต้องการสุ่ม (เท่ากับ 0.5)
 Z = ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เท่ากับ 1.96 (ความเชื่อมั่น 95%)
 d = ระดับความเชื่อมั่น 95% สัดส่วนความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05

แทนค่า

$$\begin{aligned} n &= (0.50(1-0.50)1.96^2)/0.05^2 \\ &= 0.9604/0.0025 \\ &= 384.16 \text{ คน} \end{aligned}$$

จากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและพนักงานของสถานประกอบการอุตสาหกรรม ทั้ง 2 แห่ง ได้จำนวนทั้งสิ้น 384 คน เพื่อความสะดวกในการประเมินและวิเคราะห์ข้อมูล และเพื่อให้

ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือไม่น้อยกว่า 384 คน

โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ผู้บริหารของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมทั้ง 2 แห่ง จำนวน 165 คน โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร 1 คนต่อสถานประกอบการ 1 แห่ง ซึ่งแบ่งออกเป็น

(1) ผู้บริหารของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น จำนวน 60 คน

(2) ผู้บริหารของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง จำนวน 105 คน

2) พนักงานของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมทั้ง 2 แห่ง จำนวน 235 คน โดยเก็บข้อมูลจากพนักงานของสถานประกอบการทั้ง 2 แห่ง ซึ่งแบ่งออกเป็น

(1) พนักงานของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น จำนวน 85 คน

(2) พนักงานของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง จำนวน 150 คน

ดังแสดงในตารางที่ 3-2

ตารางที่ 3-2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

นิคมอุตสาหกรรม	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง พนักงาน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด
1. นิคมอุตสาหกรรมบางชั้น	60	85	145
2. นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง	105	150	255
รวม	165	235	400

3.3.3 ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant)

การศึกษานี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารและพนักงานของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้นและนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง โดยแบ่งตามขนาดของสถานประกอบการ ได้แก่ สถานประกอบการขนาดเล็ก สถานประกอบการขนาดกลาง และสถานประกอบการขนาดใหญ่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.3.3.1 ผู้ให้ข้อมูลหลักจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

1) ผู้แทนจากกรมคุ้มครองสวัสดิการแรงงาน	จำนวน 1 คน
2) ผู้แทนจากการนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น	จำนวน 1 คน
3) ผู้แทนจากการนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง	จำนวน 1 คน

3.3.3.2 ผู้ให้ข้อมูลหลักจากนิคมอุตสาหกรรมบางชัน จำนวน 18 คน ประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหารจากสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน จำนวน 6 คน
- 2) พนักงานจากสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน จำนวน 12 คน

3.3.3.3 ผู้ให้ข้อมูลหลักจากนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง จำนวน 18 คน ประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหารจากสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง จำนวน 6 คน
- 2) พนักงานจากสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง จำนวน 12 คน

ดังนั้น ผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาวิจัยนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 39 คน แบ่งออกเป็น ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน ผู้บริหารของสถานประกอบการ จำนวน 12 คน และพนักงานของสถานประกอบการจำนวน 24 คน

3.3.4 การสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างของการศึกษาวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การสุ่มตัวอย่างงานวิจัยเชิงปริมาณ และการสุ่มตัวอย่างวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.3.4.1 การสุ่มตัวอย่างวิจัยเชิงปริมาณ

การสุ่มตัวอย่างวิจัยเชิงปริมาณของการศึกษาวิจัยนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอิงความน่าจะเป็น (Probability sampling) โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยนำกลุ่มประชากร มาแบ่งตามประเภทอุตสาหกรรมของแต่ละนิคมอุตสาหกรรม และหาสัดส่วนตามจำนวนตัวอย่างที่ต้องการ จากนั้นใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) สุ่มตัวอย่างตามจำนวนสัดส่วนที่กำหนดตามประเภทของสถานประกอบการในแต่ละนิคมอุตสาหกรรม โดยสถานประกอบการประเภทที่มีจำนวนมากจะได้รับการสุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนที่มากกว่า

3.3.4.2 การสุ่มตัวอย่างวิจัยเชิงคุณภาพ

การสุ่มตัวอย่างวิจัยเชิงคุณภาพของการศึกษาวิจัยนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) และวิธีการคัดเลือกแบบโควตา (Quota sampling) ซึ่งพิจารณาจากประเภทของสถานประกอบการในแต่ละนิคมอุตสาหกรรม ให้ครบจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักที่กำหนดไว้ตามโควตา

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาวิจัยนี้ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการตอบแบบสอบถาม (Questionnaire) การสัมภาษณ์ (Interview) และการสังเกตการณ์ (Observation) จากกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลัก การตอบแบบสอบถามผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยการลงพื้นที่แจกแบบสอบถามไปยังสถานประกอบการที่ได้มาจากการกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้วิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก และสังเกตสภาพแวดล้อมและบริเวณทั่วไปของสถานประกอบการ

3.4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ได้มาจากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ เอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับโทษและภัยจากบุหรี่และควันบุหรี่มือสอง กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและมาตรการเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการองค์กร การประเมินแบบชิป (CIPP Model) และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.5 เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 3 ประเภท ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) แบบสัมภาษณ์ (Interviewing form) และแบบสังเกตการณ์ (Observing form) โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.5.1 แบบสอบถาม (Questionnaires)

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารของสถานประกอบการ และแบบสอบถามสำหรับพนักงานของสถานประกอบการ โดยมีประเด็นในการตอบแบบสอบถาม ดังนี้

3.5.1.1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารของสถานประกอบการ ประกอบด้วยประเด็นคำถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

1) ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับขนาดของสถานประกอบการ ประเภทของอุตสาหกรรมหรือการประกอบกิจการ และบริเวณที่จำหน่ายบุหรี่ให้กับพนักงาน

2) ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพนักงาน มาตรการลดควันบุหรี่มือสอง ความใส่ใจและความมุ่งมั่นในการลดควันบุหรี่

มือสองและคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ บุคลากรและผู้รับผิดชอบ งบประมาณ การจัดกิจกรรม และความพร้อมในการดำเนินการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ และความรู้ความเข้าใจ โทษและพิษภัยของควันบุหรี่มือสอง

3) ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับแผนการดำเนินการ การจัดตั้งเขตสูบบุหรี่ การจัดกิจกรรมด้านการลดควันบุหรี่มือสอง การประชาสัมพันธ์กิจกรรม และการทบทวนและปรับปรุงการดำเนินงานด้านการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ

4) ส่วนที่ 4 ผลการดำเนินงาน (Product) ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามการบังคับใช้ และประสิทธิภาพของมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ

5) ส่วนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการนำมาตรการมาใช้ในสถานประกอบการ และข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ

3.5.1.2 แบบสอบถามสำหรับพนักงานของสถานประกอบการ ประกอบด้วยประเด็นคำถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

1) ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา การสูบบุหรี่ และความรู้ความเข้าใจโทษและพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของพนักงาน

2) ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับกฎระเบียบ มาตรการหรือข้อบังคับในกาลลดควันบุหรี่มือสอง การประชาสัมพันธ์กิจกรรม การจัดสถานที่สูบบุหรี่หรือเขตสูบบุหรี่ การจัดทำสื่อรณรงค์และประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมรณรงค์และป้องกันคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ การสร้างแรงจูงใจและการกำหนดบทลงโทษ และการให้คำปรึกษาแนะนำพนักงานที่ต้องการเลิกสูบบุหรี่

3) ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพนักงาน การปฏิบัติตามกฎระเบียบ มาตรการหรือข้อบังคับของสถานประกอบการ

4) ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานด้านการลดควันบุหรี่มือสอง และคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการที่มีเหมาะสม

3.5.2 แบบสัมภาษณ์ (Interviewing form)

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารของสถานประกอบการ และแบบสัมภาษณ์สำหรับพนักงานของสถานประกอบการ โดยมีประเด็นในการตอบแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

3.5.2.1 แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปสาระสำคัญของประเด็นคำถาม ได้แก่ บทบาทของหน่วยงานต่อการลดคว้นบุหรีมือสอง การกำหนดนโยบาย ระเบียบ มาตรการ โครงการ และกิจกรรม ความคิดเห็นต่อมาตรการลดคว้นบุหรีมือสอง ความคาดหวังต่อการดำเนินการ ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินการ อุปสรรคต่อการดำเนินการ ประสิทธิภาพของการดำเนินการตามมาตรการ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3.5.2.2 แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารของสถานประกอบการ สามารถสรุปสาระสำคัญของประเด็นคำถาม ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการ การกำหนดและทบทวนนโยบาย มาตรการเกี่ยวกับการสูบบุหรีในสถานประกอบการ การปฏิบัติตามนโยบายหรือมาตรการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ กาประชาสัมพันธ์หรือการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการลดละเลิกและการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี ความคิดเห็นต่อมาตรการ ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3.5.2.3 แบบสัมภาษณ์สำหรับพนักงานของสถานประกอบการ สามารถสรุปสาระสำคัญของประเด็นคำถาม ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป การรับรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี การรับรู้เกี่ยวกับโทษและภัยของคว้นบุหรีมือสอง การกำหนดนโยบายของสถานประกอบการ การประชาสัมพันธ์และการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการลดละเลิกในผู้สูบบุหรีและการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการดำเนินการ ประสิทธิภาพของการดำเนินการของสถานประกอบการ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3.5.3 แบบสังเกตการณ์ (Observing form)

แบบสังเกตการณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งเป็นแบบสังเกตการณ์แบบมีโครงสร้าง โดยที่ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นหรือหัวข้อสำหรับสังเกตไว้ล่วงหน้า โดยที่ประเด็นในการสังเกตประกอบด้วย ประเด็นเกี่ยวกับการจัดตั้งเขตสูบบุหรีในสถานประกอบการ การจัดสถานที่และบริเวณเขตสูบบุหรีในสถานประกอบการ และการจัดกิจกรรมด้านการลดคว้นบุหรีมือสองของสถานประกอบการ

3.5.4 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) รายละเอียดดังนี้

3.5.4.1 ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) นำมาใช้กับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสัมภาษณ์ (Interviewing form) และแบบสังเกตการณ์ (Observing form) โดยเริ่มจากการกำหนดคำถามหรือประเด็นที่ใช้ในการทำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการณ์ จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินนโยบายและแผน ด้านสุขภาพ และด้านจิตวิทยาอุตสาหกรรม จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งได้แนบนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการไปพร้อมด้วย โดยกำหนดคะแนนสำหรับการพิจารณาคำถามแต่ละข้อดังนี้

ให้ +1 คะแนน ถ้าแน่ใจว่าคำถามนี้ สอดคล้องตรงกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

ให้ 0 คะแนน ถ้าไม่แน่ใจว่าคำถามนี้ สอดคล้องตรงกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

ให้ -1 คะแนน ถ้าแน่ใจว่าคำถามนี้ ไม่สอดคล้องตรงกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

เมื่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบข้อคำถามและให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามแล้ว นำคะแนนที่ได้มาคำนวณตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยใช้สูตรดังสมการ

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลการคำนวณ หากค่าของ IOC มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่า ข้อคำถามนั้นมีความตรงตามเนื้อหา หากค่าของ IOC มีค่าต่ำกว่า 0.5 แสดงว่า ข้อคำถามข้อนั้นไม่สามารถนำใช้ได้ ควรตัดทิ้งหรือมีการปรับปรุงใหม่ (บุญธรรม กิจปริดาภิรุทธิ์, 2549)

จากการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ของนักศึกษาวิจัยนี้ พบว่า ประเด็นคำถามทุกข้อมีค่า IOC มากกว่า 0.5 ทุกข้อ โดยที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้เสนอแนะและปรับปรุงประเด็นคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เหมาะสมกับการศึกษาวิจัย

3.6 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ขั้นตอนและวิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ และการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ รายละเอียด ดังนี้

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมาจากการตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ แบบสอบถามผู้บริหารจากสถานประกอบการ และแบบสอบถามพนักงานจากสถานประกอบการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) ข้อมูลจากแบบสอบถาม ใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่และร้อยละ ในการวิเคราะห์การดำเนินการลดคว้นบุหรี่ยี่มือสองในสถานประกอบการ

2) นำผลการศึกษามาวิเคราะห์และนำเสนอเป็นผลการประเมินการดำเนินการลดคว้นบุหรี่ยี่มือสองในสถานประกอบการ โดยการวิเคราะห์นั้นได้จัดระดับการดำเนินการในแต่ละประเด็น โดยนำทฤษฎีการประเมินแบบซิป (CIPP Model) ซึ่งประกอบด้วย การประเมินสภาพแวดล้อม (Context) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการดำเนินงาน (Process) และผลผลิต (Products) มาใช้ ซึ่งแสดงประเด็น ตัวชี้วัด และค่าน้ำหนัก แสดงดังตารางที่ 3-3

2.1) สภาพแวดล้อม (Context) ประกอบด้วย นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการระดับประเทศ และระดับนิคมอุตสาหกรรม

2.2) ปัจจัยนำเข้า (Inputs) ประกอบด้วย นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ ผู้บริหารของสถานประกอบการ งบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมลดคว้นบุหรี่ยี่มือสองในสถานประกอบการ สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการลดคว้นบุหรี่ยี่มือสองของสถานประกอบการ และความพร้อมของสถานประกอบการในการปฏิบัติตามมาตรการ

2.3) กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย ลักษณะการนำมาตรการการลดคว้นบุหรี่ยี่มือสองมาใช้ในสถานประกอบการ การประชาสัมพันธ์มาตรการและกิจกรรมลดคว้นบุหรี่ยี่มือสอง การจัดสถานที่สูบบุหรี่ภายในสถานประกอบการ และการทบทวน และตรวจสอบมาตรการลดคว้นบุหรี่ยี่มือสองในสถานประกอบการ

2.4) ผลผลิต (Products) ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจของพนักงานเกี่ยวกับโทษ และภัยจากการสูบบุหรี่ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพนักงาน และการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และ มาตรการลดควันบุหรี่มือสองของพนักงาน

ตารางที่ 3-3 ประเด็น และตัวชี้วัดการดำเนินการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา(คะแนน)	วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	แหล่งข้อมูล
สภาพแวดล้อม (Contexts)				
1. นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และ ข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ ระดับประเทศ	-	-	- แบบสัมภาษณ์	- ผู้บริหาร หน่วยงาน ภาครัฐ - ผู้บริหาร สถาน ประกอบการ
2. นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และ ข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการระดับ การนิคม อุตสาหกรรม	2.1 มีกฎระเบียบ มาตรการหรือ ข้อบังคับในการลด ควันบุหรี่มือสอง	5 = มีกฎระเบียบ มาตรการหรือ ข้อบังคับในการลดควันบุหรี่มือสอง 3 = ไม่แน่ใจ 1 = ไม่มีกฎระเบียบ มาตรการหรือ ข้อบังคับในการลดควันบุหรี่มือสอง	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	- ผู้บริหาร หน่วยงาน ภาครัฐ - ผู้บริหาร สถาน ประกอบการ - พนักงาน
ปัจจัยนำเข้า (Inputs)				
1. นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และ ข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ	1.1 มีมาตรการลด ควันบุหรี่มือสองใน สถานประกอบการ	5 = มี และนำมาปฏิบัติมากที่สุด 4 = มี และนำมาปฏิบัติมาก 3 = มี และนำมาปฏิบัติปานกลาง 2 = มี และนำมาปฏิบัติน้อย 1 = ไม่มี	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	- ผู้บริหาร - พนักงาน
	1.2 มีการสูบบุหรี่ใน สถานที่ที่จัดไว้ให้สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือ เขตสูบบุหรี่	5 = สูบในสถานที่สูบบุหรี่โดยเฉพาะ หรือเขตสูบบุหรี่เป็นประจำทุกครั้ง 4 = สูบในสถานที่สูบบุหรี่โดยเฉพาะ หรือเขตสูบบุหรี่บ่อย ๆ 3 = สูบในสถานที่สูบบุหรี่โดยเฉพาะ หรือเขตสูบบุหรี่เป็นบางครั้ง 2 = สูบในสถานที่สูบบุหรี่โดยเฉพาะ หรือเขตสูบบุหรี่นาน ๆ ครั้ง 1 = สถานประกอบการไม่มีสถานที่สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	- ผู้บริหาร - พนักงาน
2. ผู้บริหารของ สถานประกอบการ	2.1 มีความใส่ใจและ มุ่งมั่นในการลด ปัญหาการสูบบุหรี่	5 = ให้ความใส่ใจมากที่สุด มีการ ผลักดันอย่างเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง 4 = ให้ความใส่ใจมาก 3 = ให้ความใส่ใจพอสมควร	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	- ผู้บริหาร

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา(คะแนน)	วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	แหล่งข้อมูล
		2 = ให้ความใส่ใจบ้างเล็กน้อย 1 = ไม่ให้ความใส่ใจเลย		
	2.2 มีความใส่ใจและมุ่งมั่นในการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่	5 = ให้ความใส่ใจมากที่สุด มีการผลักดันอย่างเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง 4 = ให้ความใส่ใจมาก 3 = ให้ความใส่ใจพอสมควร 2 = ให้ความใส่ใจบ้างเล็กน้อย 1 = ไม่ให้ความใส่ใจเลย	- แบบสอบถาม	- ผู้บริหาร
	2.3 มีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสอง	5 = มีผู้รับผิดชอบ และมีหน้าที่ที่ชัดเจน 4 = มีผู้รับผิดชอบ เฉพาะการจัดกิจกรรม 3 = มีผู้รับผิดชอบ แต่ไม่มีภาระหน้าที่ 2 = มีผู้รับผิดชอบแต่ไม่เพียงพอ 1 = ไม่มีผู้รับผิดชอบ	- แบบสอบถาม	- ผู้บริหาร
	2.4 มีบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินการเรื่องการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ	5 = มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานในระดับดีมาก 4 = มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานในระดับดี 3 = มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง 2 = มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานในระดับน้อย 1 = มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานในระดับน้อยมาก/ขาดความรู้	- แบบสอบถาม	- ผู้บริหาร
3. งบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ	3.1 มีการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสอง	5 = มีการจัดสรรงบประมาณมากที่สุด และเพียงพอ 4 = มีการจัดสรรงบประมาณมาก และเพียงพอ 3 = มีการจัดสรรงบประมาณปานกลาง 2 = มีการจัดสรรงบประมาณเพียงเล็กน้อย 1 = ไม่มีการจัดสรรงบประมาณ	- แบบสอบถาม	- ผู้บริหาร
4. สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการลดควัน	4.1 มีการจัดทำสื่อรณรงค์เกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสอง	5 = มีการจัดทำสื่อรณรงค์จำนวนมาก และมีการพัฒนาให้สอดคล้องและครอบคลุมทุกพื้นที่	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	- ผู้บริหาร

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา(คะแนน)	วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	แหล่งข้อมูล
บุหรีมือสองของ สถานประกอบการ		4 = มีการจัดทำสื่อรณรงค์เพียงพอ และครอบคลุมทุกพื้นที่ 3 = มีการจัดทำสื่อรณรงค์เพียงพอต่อ การรับรู้ของพนักงาน 2 = มีการจัดทำสื่อรณรงค์เพียง เล็กน้อย 1 = ไม่มีการจัดทำสื่อรณรงค์		
	4.2 มีการจัดทำสื่อ รณรงค์ ประชาสัมพันธ์เพื่อ รณรงค์ให้ลดการสูบบุหรี	5 = มีการจัดทำสื่อรณรงค์ และมีกา ประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ให้ลดการ สูบบุหรี 3 = ไม่มีการจัดทำสื่อรณรงค์ และมีกา ประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ให้ลดการ สูบบุหรี 1 = ไม่แน่ใจ	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	- พนักงาน
5. ความพร้อมของ สถานประกอบการ ในการปฏิบัติตาม มาตรการ	5.1 ความพร้อมใน การดำเนินการลด ควันบุหรีมือสอง	5 = มีความพร้อมมากที่สุด สามารถ ดำเนินการได้ทันที 4 = มีความพร้อมมาก สามารถ ดำเนินการได้ 3 = มีความพร้อมปานกลาง สามารถ ดำเนินการได้พอสมควร 2 = มีความพร้อมเพียงเล็กน้อย 1 = ไม่มีความพร้อมเลย	- แบบสอบถาม	- ผู้บริหาร
กระบวนการดำเนินงาน (Process)				
1. ลักษณะการนำ มาตรการการลดควัน บุหรีมือสองมาใช้ใน สถานประกอบการ	1.1 การจัดกิจกรรม ด้านการลดควันบุหรี มือสองในสถาน ประกอบการจาก ผู้บริหาร	5 = ดำเนินการทั้ง 9 ข้อ 4 = ดำเนินการ 7 - 8 ข้อ 3 = ดำเนินการ 5 - 6 ข้อ 2 = ดำเนินการ 3 - 4 ข้อ 1 = ดำเนินการน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ข้อ	- แบบสอบถาม	- ผู้บริหาร
	1.2 การจัดกิจกรรม ด้านการลดควันบุหรี มือสองในสถาน ประกอบการจาก พนักงาน	5 = ดำเนินการทั้ง 9 ข้อ 4 = ดำเนินการ 7 - 8 ข้อ 3 = ดำเนินการ 5 - 6 ข้อ 2 = ดำเนินการ 3 - 4 ข้อ 1 = ดำเนินการน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ข้อ	- แบบสอบถาม	- พนักงาน
	1.3 มีแผนการ ดำเนินการด้านการ ลดควันบุหรีมือสอง	5 = มี และนำมาปฏิบัติมากที่สุด 4 = มี และนำมาปฏิบัติมาก 3 = มี และนำมาปฏิบัติปานกลาง 2 = มี และนำมาปฏิบัติน้อย 1 = ไม่มีเลย	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	- ผู้บริหาร

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา(คะแนน)	วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	แหล่งข้อมูล
	1.4 มีการจัดกิจกรรมรณรงค์สูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดให้หรือเขตสูบบุหรี่	5 = มีการจัดกิจกรรมรณรงค์สูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดให้หรือเขตสูบบุหรี่ 3 = ไม่มีการจัดกิจกรรมรณรงค์สูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดให้หรือเขตสูบบุหรี่ 1 = ไม่แน่ใจ	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	- พนักงาน
	1.5 มีการจัดกิจกรรมป้องกันและคุ้มครองสุขภาพของพนักงานที่ไม่สูบบุหรี่	5 = มีการจัดกิจกรรมป้องกันและคุ้มครองสุขภาพของพนักงานที่ไม่สูบบุหรี่ 3 = ไม่มีการจัดกิจกรรมป้องกันและคุ้มครองสุขภาพของพนักงานที่ไม่สูบบุหรี่ 1 = ไม่แน่ใจ	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	- พนักงาน
	1.6 มีการควบคุมให้สูบบุหรี่ในบริเวณที่จัดให้เท่านั้น	5 = มีการควบคุมให้สูบบุหรี่ในบริเวณที่จัดให้เท่านั้น 3 = ไม่มีการควบคุมให้สูบบุหรี่ในบริเวณที่จัดให้เท่านั้น 1 = ไม่แน่ใจ	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	- พนักงาน
	1.7 มีการสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงานในการเลิกสูบบุหรี่	5 = มีการสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงาน 3 = ไม่มีการสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงาน 1 = ไม่แน่ใจ	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	- พนักงาน
	1.8 มีบทลงโทษหรือการตักเตือนพนักงานที่ฝ่าฝืนมาตรการเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในเขตสูบบุหรี่ หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่	5 = มีการลงโทษหรือตักเตือน 3 = ไม่มีการลงโทษหรือตักเตือน 1 = ไม่แน่ใจ	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	- พนักงาน
	1.9 มีการให้คำปรึกษา แนะนำพนักงานที่ต้องการเลิกสูบบุหรี่	5 = มีการให้คำปรึกษา แนะนำพนักงานที่ต้องการเลิกสูบบุหรี่ 3 = ไม่มีการให้คำปรึกษา แนะนำพนักงานที่ต้องการเลิกสูบบุหรี่ 1 = ไม่แน่ใจ	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	- พนักงาน
2. การประชาสัมพันธ์มาตรการและกิจกรรมลดควันบุหรี่มือสอง	2.1 มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรการลดควันบุหรี่มือสองให้กับพนักงาน	5 = มีการประชาสัมพันธ์มากที่สุด 4 = มีการประชาสัมพันธ์มาก 3 = มีการประชาสัมพันธ์ปานกลาง 2 = มีการประชาสัมพันธ์น้อย 1 = ไม่มีการประชาสัมพันธ์	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	- ผู้บริหาร - พนักงาน

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา(คะแนน)	วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	แหล่งข้อมูล
	2.2 มีการประชาสัมพันธ์ให้พนักงานทราบถึงกฎระเบียบมาตรการหรือข้อบังคับในการลดการสูบบุหรี่	5 = มีการประชาสัมพันธ์ให้พนักงานทราบ 3 = ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้พนักงานทราบ 1 = ไม่แน่ใจ	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	- พนักงาน
3. การจัดสถานที่สูบบุหรี่ภายในสถานประกอบการ	3.1 มีการจัดสถานที่สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่	5 = มีการจัดสถานที่สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่ 3 = ไม่มีการจัดสถานที่สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่ 1 = ไม่แน่ใจ	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	- พนักงาน
	3.2 การดำเนินการในเขตสูบบุหรี่ของสถานประกอบการจากผู้บริหาร	5 = ดำเนินการทั้ง 7 ข้อ 4 = ดำเนินการ 5 - 6 ข้อ 3 = ดำเนินการ 3 - 4 ข้อ 2 = ดำเนินการ 1 - 2 ข้อ 1 = ไม่ดำเนินการใด ๆ	- แบบสอบถาม	- ผู้บริหาร
	3.2 การดำเนินการในเขตสูบบุหรี่ของสถานประกอบการจากพนักงาน	5 = ดำเนินการทั้ง 7 ข้อ 4 = ดำเนินการ 5 - 6 ข้อ 3 = ดำเนินการ 3 - 4 ข้อ 2 = ดำเนินการ 1 - 2 ข้อ 1 = ไม่ดำเนินการใด ๆ	- แบบสอบถาม	- พนักงาน
	3.3 มีการจัดทำเขตปลอดบุหรี่หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่	5 = มีการจัดทำเขตปลอดบุหรี่หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่ 3 = ไม่มีการจัดทำเขตปลอดบุหรี่หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่ 1 = ไม่แน่ใจ	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	- พนักงาน
4. การทบทวน และตรวจสอบมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ	4.1 มีการทบทวนและปรับปรุงการดำเนินงานด้านการลดควันบุหรี่มือสอง	5 = มีการทบทวนและปรับปรุงมากที่สุด 4 = มีการทบทวนและปรับปรุงมาก 3 = มีการทบทวนและปรับปรุงปานกลาง 2 = มีการทบทวนและปรับปรุงน้อย 1 = ไม่มีการทบทวนและปรับปรุง	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	- ผู้บริหาร
ผลผลิต (Products)				
1. ความรู้ความเข้าใจของพนักงานเกี่ยวกับโทษและภัยจากการสูบบุหรี่	1.1 ความเข้าใจโทษและพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของผู้บริหาร	5 = ได้คะแนนรวม 50 คะแนน 4 = ได้คะแนนรวม 40-49 คะแนน 3 = ได้คะแนนรวม 30-39 คะแนน 2 = ได้คะแนนรวม 20-29 คะแนน	- แบบสอบถาม	- ผู้บริหาร

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา(คะแนน)	วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	แหล่งข้อมูล
		1 = ได้คะแนนรวมน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 คะแนน		
	1.2 ความเข้าใจโทษและพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของพนักงาน	5 = ได้คะแนนรวม 50 คะแนน 4 = ได้คะแนนรวม 40-49 คะแนน 3 = ได้คะแนนรวม 30-39 คะแนน 2 = ได้คะแนนรวม 20-29 คะแนน 1 = ได้คะแนนรวมน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 คะแนน	- แบบสอบถาม	- พนักงาน
2. พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพนักงาน	2.1 ความแตกต่างของพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในและนอกสถานประกอบการ	5 = มีความแตกต่างกัน จำนวนครั้งที่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการน้อยกว่านอกสถานประกอบการ 3 = มีความแตกต่างกัน จำนวนครั้งที่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการมากกว่านอกสถานประกอบการ 1 = ไม่มีความแตกต่างกัน	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	- ผู้บริหาร - พนักงาน
3. การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของพนักงาน	3.1 การปฏิบัติตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสอง	5 = พนักงานที่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการปฏิบัติตามร้อยละ 80 ขึ้นไป 4 = พนักงานที่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการปฏิบัติตามร้อยละ 60-79 3 = พนักงานที่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการปฏิบัติตามร้อยละ 40-59 2 = พนักงานที่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการปฏิบัติตามร้อยละ 20-39 1 = พนักงานที่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการปฏิบัติตามน้อยกว่าร้อยละ 20	- แบบสอบถาม	- ผู้บริหาร
	3.2 สถานประกอบการสามารถบังคับใช้มาตรการลดควันบุหรี่มือสอง	5 = มากที่สุด (สามารถบังคับใช้ได้ดีเป็นอย่างยิ่ง) 4 = มาก (สามารถบังคับใช้ได้เป็นอย่างดี) 3 = ปานกลาง (สามารถบังคับใช้ได้พอสมควร) 2 = น้อย (สามารถบังคับใช้ได้เพียงเล็กน้อย) 1 = น้อยมาก (ไม่สามารถบังคับใช้ได้)	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	- ผู้บริหาร
	3.3 ประสิทธิภาพโดยรวมของมาตรการลดควันบุหรี่มือสอง	5 = มากที่สุด (สามารถนำมาปฏิบัติได้ดีเป็นอย่างยิ่ง) 4 = มาก (สามารถนำมาปฏิบัติเป็นอย่างดี)	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	- ผู้บริหาร

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การพิจารณา(คะแนน)	วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	แหล่งข้อมูล
		3 = ปานกลาง (สามารถนำมาปฏิบัติได้พอสมควร) 2 = น้อย (สามารถนำมาปฏิบัติได้เพียงเล็กน้อย) 1 = น้อยมาก (ไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้)		
	3.4 การปฏิบัติตามกฎระเบียบ มาตรการ หรือ ข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ	5 = ปฏิบัติตามเป็นประจำสม่ำเสมอ 3 = ปฏิบัติตามเป็นบางครั้ง 1 = ไม่ปฏิบัติตาม	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	- ผู้บริหาร - พนักงาน

สำหรับค่าน้ำหนักในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักตามสภาพแวดล้อม (Contexts) ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการดำเนินงาน (Process) และผลผลิต (Products) ดังนี้

- สภาพแวดล้อม (Contexts) 10 %
- ปัจจัยนำเข้า (Inputs) 30 %
- กระบวนการดำเนินงาน (Process) 40 %
- ผลผลิต (Products) 20 %

สำหรับเกณฑ์การพิจารณาผลการดำเนินงานในภาพรวม ผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนเฉลี่ย ดังนี้
 ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง การดำเนินการในภาพรวมอยู่ในระดับควรปรับปรุงอย่างยิ่ง
 ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง การดำเนินการในภาพรวมอยู่ในระดับควรปรับปรุง
 ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง การดำเนินการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง การดำเนินการในภาพรวมอยู่ในระดับดี
 ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง การดำเนินการในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

3.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตการณ์ รายละเอียด ดังนี้

3.6.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แสดงข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลักในเชิงพรรณนาข้อมูล โดยสรุปผลการสัมภาษณ์ ออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

3.6.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตการณ์ ใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยการพรรณนาข้อมูลที่ค้นพบจากการสังเกตการณ์ โดยแบ่งออกตามประเด็นต่าง ๆ ที่มีการกำหนดไว้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง “มาตรการที่เหมาะสมต่อการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ: กรณีศึกษา นิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร” ได้ดำเนินการตามวิธีการศึกษา โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลปฐมภูมิ โดยการเก็บแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก และการสังเกตการณ์ และข้อมูลทุติยภูมิจากการรวบรวมเอกสารทางวิชาการจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ควบคุม และการลดการสูบบุหรี่ และควันบุหรี่มือสอง จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยผลการศึกษา มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

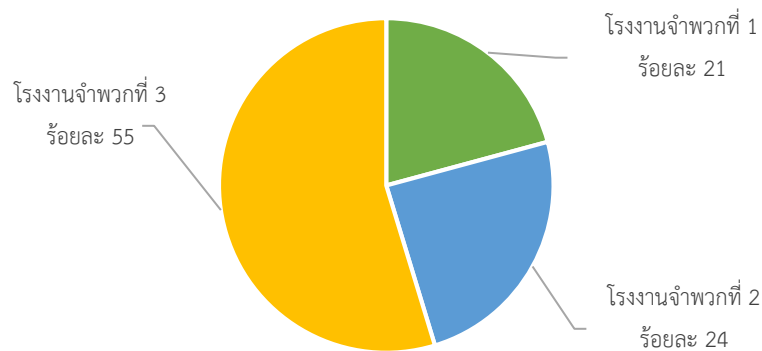
4.1 สถานการณ์และมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารสถานประกอบการ จำนวน 173 คน พบว่า โรงงานหรือสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมทั้งสองนิคมฯ มีโรงงานจำพวกที่ 3 คือ โรงงานที่มีแรงม้ารวมของเครื่องจักรมากกว่า 50 แรงม้า และ/หรือ มีจำนวนพนักงานมากกว่า 50 คน หรือเป็นโรงงานที่มีมลภาวะ มีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 54.7 รองลงมาคือ โรงงานจำพวกที่ 2 คือ โรงงานที่มีแรงม้ารวมของเครื่องจักรมากกว่า 20 แรงม้าแต่ไม่เกิน 50 แรงม้า และ/หรือ มีจำนวนพนักงาน 21-50 คน ร้อยละ 24.5 และโรงงานจำพวกที่ 1 คือ โรงงานที่มีแรงม้ารวมของเครื่องจักร 5-20 แรงม้า และ/หรือ มีจำนวนพนักงาน 7-20 คน ร้อยละ 20.8 แสดงดังภาพที่ 4-1

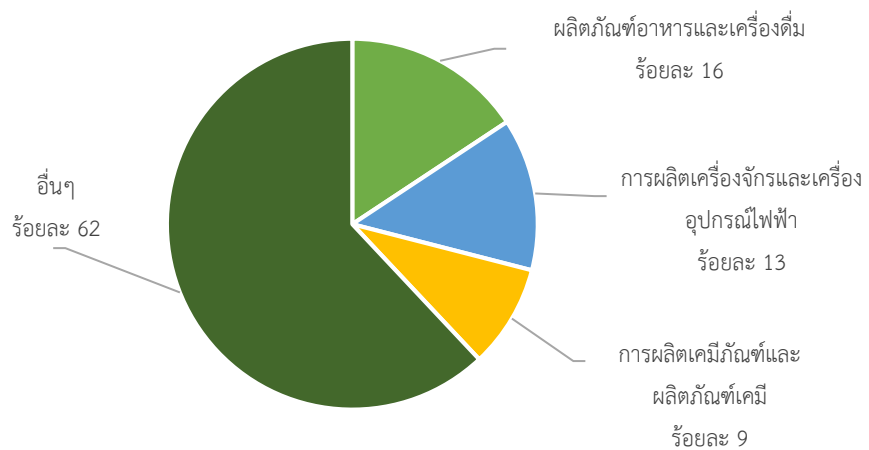
สำหรับประเภทของอุตสาหกรรม/กิจการของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมทั้ง 2 แห่ง พบว่า กิจการประเภทภัตตาคารและเครื่องดื่ม เป็นประเภทกิจการที่มีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 15.7 รองลงมา คือ กิจการประเภทการผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์ไฟฟ้า ร้อยละ 13.3 และกิจการการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี ร้อยละ 9.0 ที่เหลือเป็นกิจการประเภทอื่น ๆ เช่น คลังสินค้า เครื่องประดับ ผลิตภัณฑ์ชิ้นส่วนอุปกรณ์และอะไหล่ เป็นต้น แสดงดังภาพที่ 4-2

ทั้งนี้สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมทั้ง 2 แห่ง ไม่มีการอนุญาตให้ขายบุหรี่ในบริเวณสถานประกอบการ ร้อยละ 88.0 และมีการขายบุหรี่ในบริเวณสถานประกอบการ ร้อยละ 12.0

พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพนักงานในสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมทั้ง 2 แห่ง พบว่า พนักงานส่วนใหญ่มีการสูบบุหรี่เฉพาะพื้นที่ที่สถานประกอบการกำหนดไว้เป็นเขตสูบบุหรี่ ร้อยละ 49.1 และสถานประกอบการมีข้อกำหนดโดยการห้ามพนักงานสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ ร้อยละ 26.3 โดยมีสถานประกอบการส่วนน้อย ร้อยละ 6.0 ที่พนักงานส่วนใหญ่มีการสูบบุหรี่ในทุกระยะของสถานประกอบการ

ภาพที่ 4-1 สัดส่วนขนาดของสถานประกอบการนิคมอุตสาหกรรมทั้งสองนิคมฯ ที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 173 แห่ง

ภาพที่ 4-2 สัดส่วนประเภทกิจการของสถานประกอบการนิคมอุตสาหกรรมทั้งสองนิคมฯ ที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 173 แห่ง

จากการตอบแบบสอบถามของพนักงานของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง จำนวน 280 คน แบ่งออกเป็น เพศชาย จำนวน 202 คน ร้อยละ 72.1 และเพศหญิง จำนวน 78 คน ร้อยละ 27.8 โดยช่วงอายุที่มีการตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือ ช่วงอายุระหว่าง 35-44 ปี ร้อยละ 28.6 รองลงมา คือ ช่วงอายุระหว่าง 45-54 ปี ร้อยละ 26.8

ระดับการศึกษาของพนักงานที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 22.9 เท่ากัน ส่วนระดับการศึกษาระดับปริญญาโท มีจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 1.8

พนักงานที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ร้อยละ 60.7 โดยประเภทของบุหรี่ที่พนักงานนิยมสูบมากที่สุด คือ บุหรี่สำเร็จรูป ร้อยละ 41.8 รองลงมาคือ บุหรี่มวนเอง (ยาเส้น) ร้อยละ 11.8 และบุหรี่ไฟฟ้า ร้อยละ 4.6

สำหรับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพนักงาน พบว่า มีการสูบบุหรี่มากที่สุดวันละ 5-9 มวน ร้อยละ 17.1 รองลงมาคือ มีการสูบบุหรี่มากที่สุดวันละ 15-19 มวน ร้อยละ 13.6 ส่วนสถานที่ซื้อบุหรี่ของพนักงานที่สูบบุหรี่ พบว่า มีการซื้อบุหรี่ปากจากร้านขายของชำหรือร้านค้าใกล้บ้าน ร้อยละ 22.9 และซื้อจากร้านสะดวกซื้อใกล้บ้าน ร้อยละ 21.4 ที่เหลือซื้อบุหรี่ปากจากร้านสะดวกซื้อใกล้บริเวณที่ทำงาน ซื้อจากร้านขายของชำหรือร้านค้าภายในสถานที่ทำงาน และฝากเพื่อนหรือคนรู้จักซื้อมาให้

พฤติกรรมการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการหรือในที่ทำงานของพนักงาน พบว่า มีการสูบบุหรี่เป็นประจำในสถานประกอบการหรือที่ทำงาน ร้อยละ 40.7 รองลงมา คือ มีการสูบเป็นบางวัน (มากกว่า 2 วันต่อสัปดาห์) ร้อยละ 12.5 ที่เหลือคือ สูบบุหรี่ในสถานประกอบการหรือที่ทำงานน้อยกว่า 2 วันต่อสัปดาห์ และไม่สูบในบริเวณที่ทำงานเลย

4.2 การดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ

การวิเคราะห์การดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง ตามกรอบตัวชี้วัดตามการประเมินแบบ CIPP ซึ่งประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อม (Context) ได้แก่ นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการระดับประเทศและนิคมอุตสาหกรรม 2) ปัจจัยนำเข้า (Inputs) ได้แก่ นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ ผู้บริหารของสถานประกอบการ งบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมลดควันบุหรี่มือสอง สื่อที่ใช้ในการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ และความพร้อมของสถานประกอบการในการปฏิบัติตามมาตรการ 3) กระบวนการดำเนินการ (Process) ได้แก่ ลักษณะการนำมาตรการลดควันบุหรี่มือสอง

มาใช้ในสถานประกอบการ การประชาสัมพันธ์มาตรการและกิจกรรมลดวันบุหรี่มือสอง การจัดสถานที่สูบบุหรีภายในสถานประกอบการ การทบทวน และตรวจสอบมาตรการลดวันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ และ 4) ผลผลิต (Output) ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษและภัยจากการสูบบุหรี พฤติกรรมการสูบบุหรีของพนักงาน และการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และมาตรการลดวันบุหรี่มือสองของพนักงาน ผลการศึกษาแสดงดังตารางที่ 4-1

ตารางที่ 4-1 ผลการดำเนินการตามมาตรการลดวันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	การดำเนินการ					ค่าเฉลี่ย (n)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดำเนินการ
		5 (%)	4 (%)	3 (%)	2 (%)	1 (%)			
สภาพแวดล้อม (Contexts)									
1. นโยบายกฎหมายระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรีในสถานประกอบการระดับการนิคมอุตสาหกรรม	1.1 มีกฎระเบียบมาตรการหรือข้อบังคับในการลดวันบุหรี่มือสอง	86.7	0	9.7	0	3.6	4.66 (187)	0.923	ดีมาก
สรุปผลการดำเนินการในประเด็นสภาพแวดล้อม		86.7	0	9.7	0	3.6	4.66		ดีมาก
ปัจจัยนำเข้า (Inputs)									
1. นโยบายกฎหมายระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรีในสถานประกอบการ	1.1 มีมาตรการลดวันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ	26.3	26.3	19.2	10.8	17.4	3.34 (167)	1.421	ปานกลาง
	1.2 มีการสูบบุหรีในสถานที่ที่จัดไว้ให้สูบบุหรีโดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี	46.6	25.9	12.6	8.0	6.9	3.97 (174)	1.242	ดี
2. ผู้บริหารของสถานประกอบการ	2.1 มีความใส่ใจและมุ่งมั่นในการลดปัญหาการสูบบุหรี	26.9	29.9	24.6	15.0	3.6	3.62 (167)	1.139	ดี
	2.2 มีความใส่ใจและมุ่งมั่นในการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี	27.5	22.2	30.5	16.2	3.6	3.54 (167)	1.160	ดี

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	การดำเนินการ					ค่าเฉลี่ย (n)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดำเนินการ
		5 (%)	4 (%)	3 (%)	2 (%)	1 (%)			
	2.3 มีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับการลดควันทูมือสอง	22.4	24.8	12.7	16.4	23.6	3.06 (165)	1.505	ปานกลาง
	2.4 มีบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินการเรื่องการลดควันทูมือสองในสถานประกอบการ	25.5	34.3	23.4	16.1	0.7	3.68 (137)	1.050	ดี
3. งบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมลดควันทูมือสองในสถานประกอบการ	3.1 มีการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการดำเนินการลดควันทูมือสอง	16.0	23.9	20.9	21.5	17.8	2.99 (163)	1.347	ปานกลาง
4. สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการลดควันทูมือสองของสถานประกอบการ	4.1 มีการจัดทำสื่อรณรงค์เกี่ยวกับการลดควันทูมือสอง	18.0	19.8	19.8	22.2	20.4	2.93 (167)	1.400	ปานกลาง
	4.2 มีการจัดทำสื่อรณรงค์ ประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ให้ลดการสูบบุหรี่	66.1	0	20.2	0	13.7	4.05 (277)	1.450	ดี
5. ความพร้อมของสถานประกอบการในการปฏิบัติตามมาตรการ	5.1 ความพร้อมในการดำเนินการลดควันทูมือสอง	24.6	21.6	25.1	20.4	8.4	3.34 (167)	1.278	ปานกลาง
สรุปผลการดำเนินการในประเด็นปัจจัยนำเข้า		30.0	22.9	20.9	14.7	11.6	3.45		ปานกลาง
กระบวนการดำเนินงาน (Process)									
1. ลักษณะการนำมาตรการการลดควันทูมือสองมาใช้ในสถานประกอบการ	1.1 การจัดกิจกรรมด้านการลดควันทูมือสองในสถานประกอบการ	0	7.0	17.7	19.6	55.7	1.76 (158)	0.980	ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง
	1.2 มีแผนการดำเนินการด้านการลดควันทูมือสอง	23.3	12.6	17.0	20.1	27.0	2.85 (159)	1.527	ปานกลาง
	1.3 มีการจัดกิจกรรมรณรงค์สูบบุหรี่ใน	73.4	0	15.5	0	11.2	4.24 (278)	1.356	ดีมาก

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	การดำเนินการ					ค่าเฉลี่ย (n)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดำเนินการ
		5 (%)	4 (%)	3 (%)	2 (%)	1 (%)			
	สถานที่ที่จัดให้หรือเขตสูบบุหรี่								
	1.4 มีการจัดกิจกรรมป้องกันและคุ้มครองสุขภาพของพนักงานที่ไม่สูบบุหรี่	58.8	0	20.2	0	20.9	3.76 (277)	1.621	ดี
	1.5 มีการควบคุมให้สูบบุหรี่ในบริเวณที่จัดให้เท่านั้น	87.4	0	5.0	0	7.6	4.60 (278)	1.119	ดีมาก
	1.6 มีการสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงานในการเลิกสูบบุหรี่	43.9	0	27.7	0	28.4	3.31 (278)	1.675	ปานกลาง
	1.7 มีบทลงโทษหรือการตักเตือนพนักงานที่ฝ่าฝืนมาตรการเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในเขตสูบบุหรี่ หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่	73.4	0	7.2	0	19.4	4.08 (278)	1.599	ดี
	1.8 มีการให้คำปรึกษาแนะนำพนักงานที่ต้องการเลิกสูบบุหรี่	32.4	0	26.6	0	41.0	2.83 (278)	1.708	ปานกลาง
2. การประชาสัมพันธ์มาตรการและกิจกรรมลดวันสูบบุหรี่มือสอง	2.1 มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรการลดวันสูบบุหรี่มือสองให้กับพนักงาน	13.2	18.6	24.0	25.7	18.6	2.82 (167)	1.300	ปานกลาง
	2.2 มีการประชาสัมพันธ์ให้พนักงานทราบถึงกฎระเบียบ มาตรการ หรือข้อบังคับในการลดการสูบบุหรี่	76.6	0	12.9	0	10.4	4.32 (278)	1.318	ดี
3. การจัดสถานที่สูบบุหรี่ภายในสถานประกอบการ	3.1 มีการจัดสถานที่สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่	88.5	0	7.6	0	4.0	4.70 (278)	0.892	ดีมาก
	3.2 การดำเนินการในเขตสูบบุหรี่ของสถานประกอบการจากผู้บริหาร	0	12.4	26.6	20.1	40.8	2.11 (169)	1.080	ควรปรับปรุง

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	การดำเนินการ					ค่าเฉลี่ย (n)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดำเนินการ
		5 (%)	4 (%)	3 (%)	2 (%)	1 (%)			
	3.3 การดำเนินการในเขตสุขุบทุหรือของสถานประกอบการจากพนักงาน	0.7	1.8	6.8	27.1	63.6	1.49 (280)	0.762	ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง
	3.4 มีการจัดทำเขตปลอดทุหรือพื้นที่ห้ามสุขุบทุหรือ	93.2	0	4.0	0	2.9	4.81 (278)	0.757	ดีมาก
4. การทบทวนและตรวจสอบมาตรการลดควันทุหรือมือสองในสถานประกอบการ	4.1 มีการทบทวนและปรับปรุงการดำเนินงานด้านการลดควันทุหรือมือสอง	15.6	22.2	26.3	20.4	15.6	3.02 (167)	1.296	ปานกลาง
สรุปผลการดำเนินการในกระบวนการดำเนินงาน		45.4	5.0	16.3	8.9	24.5	3.38		ปานกลาง
ผลผลิต (Products)									
1. ความรู้ความเข้าใจของพนักงานเกี่ยวกับโทษและภัยจากการสุขุบทุหรือ	1.1 ความเข้าใจโทษและพิษภัยของควันทุหรือมือสองของผู้บริหาร	0	13.3	84.9	0.6	1.2	3.10 (166)	0.421	ปานกลาง
	1.2 ความเข้าใจโทษและพิษภัยของควันทุหรือมือสองของพนักงาน	0.7	7.9	55.0	3.2	33.2	2.40 (280)	1.052	ควรปรับปรุง
2. พฤติกรรมการสุขุบทุหรือของพนักงาน	2.1 ความแตกต่างของพฤติกรรมการสุขุบทุหรือในและนอกสถานประกอบการ	42.8	0	7.6	0	49.6	2.86 (264)	1.922	ปานกลาง
3. การปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการลดควันทุหรือมือสองของพนักงาน	3.1 การปฏิบัติตามมาตรการลดควันทุหรือมือสอง	46.9	13.1	13.8	10.0	16.3	3.64 (160)	1.535	ดี
	3.2 สถานประกอบการสามารถบังคับใช้มาตรการลดควันทุหรือมือสอง	27.3	24.2	26.1	15.8	6.7	3.50 (165)	1.233	ดี
	3.3 ประสิทธิภาพโดยรวมของมาตรการลดควันทุหรือมือสอง	32.1	19.4	28.5	13.9	6.1	3.58 (165)	1.240	ดี

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	การดำเนินการ					ค่าเฉลี่ย (n)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดำเนินการ
		5 (%)	4 (%)	3 (%)	2 (%)	1 (%)			
	3.4 การปฏิบัติตามกฎระเบียบ มาตรการหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ	60.2	0	35.9	0	3.9	4.13 (259)	1.139	ดี
สรุปผลการดำเนินการในประเด็นผลผลิต		30.0	11.1	36.0	6.2	16.7	3.32		ปานกลาง

จากตารางที่ 4-1 แสดงผลการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง ตามกรอบตัวชี้วัดตามการประเมินแบบ CIPP โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ประเด็นสภาพแวดล้อม (Context) พบว่า นโยบาย กฎระเบียบ มาตรการหรือข้อบังคับในการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ มีการดำเนินการอยู่ใน **ระดับดีมาก** (4.66) เนื่องจากสถานประกอบการต่าง ๆ มีการกำหนดกฎระเบียบ มาตรการ หรือข้อบังคับในการลดควันบุหรี่มือสองหรือการลดการสูบบุหรี่ตามกรอบและกฎหมายของประเทศไทย กฎหมายที่มีการนำมาใช้หลัก ๆ คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 ซึ่งสถานประกอบการมีการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ก่อนมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ซึ่งมีรายละเอียดข้อปฏิบัติที่คล้ายคลึงกัน โดยการดำเนินการของสถานประกอบการ สามารถแบ่งเป็น 2 กรณี ได้แก่ กรณีที่ 1 สถานประกอบการที่ไม่อนุญาตให้มีการสูบบุหรี่ในบริเวณโรงงาน และกรณีที่ 2 สถานประกอบการที่มีการอนุญาตให้สูบบุหรี่ในบริเวณโรงงานและมีการจัดพื้นที่สูบบุหรี่ไว้แยกออกจากตัวอาคาร

จากการสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ พบว่าหน่วยงานดังกล่าวเป็นหน่วยงานของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน และสำนักงานนิคมอุตสาหกรรม สำหรับบทบาท คือ การส่งเสริมการจัดกิจกรรมและการดำเนินงานต่าง ๆ เช่น การรณรงค์ส่งเสริมให้สถานประกอบการดำเนินการตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมาย เป็นหลัก และมีโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลดการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ รวมทั้งบทบาททางอ้อม เช่น การเป็นหน่วยฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานทุกระดับ ให้รับรู้เกี่ยวกับการดำเนินการ หรือเทคนิควิธีในการลดการสูบบุหรี่และลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ ซึ่งส่วนใหญ่สถานประกอบการทราบถึง กฎระเบียบ ข้อบังคับหรือกฎหมายเกี่ยวกับการ

ลดการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการและการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ จึงสามารถนำมากำหนดมาตรการได้

ส่วนสำนักงานการนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่นั้น ๆ เป็นองค์กรรัฐวิสาหกิจที่ดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับตามปกติ ดังคำกล่าวของผู้ช่วยผู้อำนวยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งหนึ่ง กล่าวว่า “สำนักงานเรามีการจัดสถานที่สำหรับผู้สูบบุหรี่ และมีป้ายบอกให้ทราบว่าในพื้นที่สูบบุหรี่ไม่ให้มาเกี่ยวกับภายในอาคาร”

จากการสังเกตการณ์ในพื้นที่ พบว่า สถานประกอบการและสำนักงานการนิคมอุตสาหกรรมมีการกำหนดกฎระเบียบ และข้อบังคับในการลดควันบุหรี่มือสองตามกฎหมาย และนโยบายของภาครัฐ โดยการกำหนดสถานที่สำหรับผู้สูบบุหรี่ให้อยู่ภายนอกอาคาร และมีป้ายบอกให้ทราบว่าพื้นที่สูบบุหรี่ชัดเจนเพื่อเป็นการคุ้มครองสุขภาพแก่ผู้ที่ไม่สูบบุหรี่

ประเด็นปัจจัยนำเข้า (Input) ผลการดำเนินการในภาพรวมของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 โดยผลการดำเนินงานแยกตามตัวชี้วัดประเด็นปัจจัยนำเข้า มีดังนี้

1) ด้านนโยบาย กฎระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดการสูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดไว้ให้สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่ มีการดำเนินการอยู่ในระดับดี (3.97) และตัวชี้วัดการมีมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการอยู่ในระดับปานกลาง (3.34) ตัวอย่างของสถานประกอบการที่มีการกำหนดมาตรการ เช่น สถานประกอบการแห่งหนึ่งในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้นไม่อนุญาตให้พนักงานสูบบุหรี่ในโรงงาน แต่พนักงานสามารถไปสูบบุหรี่ด้านนอกโรงงานได้ อย่างไรก็ตามทางโรงงานได้กำหนดช่วงเวลาการสูบบุหรี่หรือออกเป็น 2 ช่วงคือ 10.00 น. และ 15.00 น. โดยก่อนจะออกไปสูบบุหรี่ต้องทำการแลกบัตรสูบบุหรี่ และแสกนนิ้วเข้า-ออก สามารถออกไปสูบบุหรี่ได้เพียง 2 คนต่อ 1 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 5 นาที หากเกินเวลาที่กำหนดทางโรงงานจะนำบทกำหนดโทษตามระเบียบปฏิบัติของพนักงานในโรงงานมาใช้ และสถานประกอบการอื่น ๆ มีการอนุญาตให้พนักงานสูบบุหรี่ในเฉพาะบริเวณที่จัดไว้ เช่น บริเวณหน้าป้อมยาม หรือบริเวณเขตสูบบุหรี่ที่จัดไว้ให้เท่านั้น

2) ด้านผู้บริหารและสถานประกอบการ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดความใส่ใจและมุ่งมั่นในการลดปัญหาการสูบบุหรี่ ความใส่ใจและมุ่งมั่นในการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ และบุคลากรที่รับผิดชอบมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ อยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.62, 3.54 และ 3.68 ตามลำดับ ส่วนตัวชี้วัดสถานประกอบการมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสอง อยู่ในระดับปานกลาง (3.06) จากผลสัมภาษณ์ผู้บริหารของสถานประกอบการแห่งหนึ่ง กล่าวว่า “ผู้บริหารมีความสำคัญมากกับการ

กำหนดมาตรการในการสูบบุหรี่ของพนักงาน ถ้าผู้บริหารสั่งมา พนักงานก็จะทำตามอย่างเคร่งครัด” และผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง กล่าวว่า “ปัจจัยที่จะช่วยกำหนด มาตรการของโรงงานได้ ก็คือ นโยบายและคำสั่งของผู้บริหาร ถ้าผู้บริหารไม่สั่ง ไม่ดำเนินการ ก็ทำ อะไรไม่ได้” ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่า ความใส่ใจและความมุ่งมั่นของผู้บริหารมีความสำคัญกับ มาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการเป็นอย่างมาก สำหรับบุคลากรที่ปฏิบัติงาน ส่วน ใหญ่เป็นลักษณะคณะกรรมการความปลอดภัยของโรงงานที่ประกอบด้วยพนักงานจากแผนกต่าง ๆ เพื่อช่วยดูแลความเรียบร้อยในด้านความปลอดภัยและด้านอื่น ๆ ซึ่งการสูบบุหรี่จัดได้ว่า เป็นส่วนหนึ่ง ของงานด้านความปลอดภัยของสถานประกอบการ

3) ด้านงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดมีการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการดำเนินการลดควันบุหรี่มือสอง อยู่ใน**ระดับ ปานกลาง** (2.99) เนื่องจากสถานประกอบการส่วนใหญ่มีการจัดสรรงบประมาณเพียงเล็กน้อยจนถึง มาก และมีความเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมดังกล่าว เนื่องจากไม่ได้มีการจัดกิจกรรมลดควันบุหรี่มือ สองโดยตรง ส่วนใหญ่เป็นการประชาสัมพันธ์ในสถานประกอบการเท่านั้น

4) ด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดการจัดทำสื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อลดการสูบบุหรี่ อยู่ใน**ระดับดี** (4.05) และ ตัวชี้วัดการจัดทำสื่อรณรงค์เกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสอง อยู่ใน**ระดับปานกลาง** (2.93) แสดงให้ เห็นว่า สถานประกอบการส่วนใหญ่มีการดำเนินการที่เน้นไปในเรื่องการลดการสูบบุหรี่มากกว่าการ ลดควันบุหรี่มือสอง อย่างไรก็ตามจากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารของสถานประกอบการแห่งหนึ่ง กล่าวว่า “หากเป็นไปได้เราต้องการที่จะให้คนสูบบุหรี่ลดจำนวนลง ซึ่งในขณะนี้จำนวนผู้สูบบุหรี่ในโรงงาน มีจำนวนไม่มาก” ดังนั้น การลดควันบุหรี่มือสองสำหรับบางสถานประกอบการจึงเป็นเป้าหมายรอง มากกว่าการให้พนักงานลดการสูบบุหรี่หรือเลิกบุหรี่ โดยการดำเนินการของสถานประกอบการส่วนใหญ่มีลักษณะการจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ การติดป้ายรณรงค์ในบริเวณพื้นที่ที่จัดไว้สำหรับสูบบุหรี่ หรือการสอดแทรกความรู้ในการจัดฝึกอบรมให้กับพนักงานในสถานประกอบการ

5) ด้านความพร้อมของสถานประกอบการในการปฏิบัติตามมาตรการ อยู่ใน**ระดับปาน กลาง** (3.34) ซึ่งสถานประกอบการส่วนใหญ่มีความพร้อมมากที่สุด และสามารถดำเนินการได้ทันที อย่างไรก็ตามยังคงมีสถานประกอบการส่วนหนึ่งมีความพร้อมปานกลาง และสามารถดำเนินการได้ พอสมควร โดยการดำเนินการส่วนใหญ่เป็นการจัดพื้นที่ภายนอกอาคารสำหรับผู้สูบบุหรี่ หรือสถาน ประกอบการบางแห่งมีนโยบายเลือกพนักงานตั้งแต่เริ่มเข้าทำงานตามศักยภาพและความพร้อมของ บุคคลนั้น ๆ

ประเด็นกระบวนการดำเนินงาน (Process) ผลการดำเนินการในภาพรวมของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 โดยผลการดำเนินงานแยกตามตัวชี้วัดประเด็นกระบวนการดำเนินงาน มีดังนี้

1) ด้านลักษณะการนำมาตรการลดควันทันหรือมือสองมาใช้ในสถานประกอบการ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมรณรงค์สูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดให้หรือเขตสูบบุหรี่ และการควบคุมพนักงานให้สูบบุหรี่ในบริเวณที่จัดให้ อยู่ใน**ระดับดีมาก** โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 และ 4.60 ตามลำดับ ตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมป้องกันและคุ้มครองสุขภาพของพนักงานที่ไม่สูบบุหรี่ และการมีบทลงโทษหรือการตักเตือนพนักงานที่ฝ่าฝืนมาตรการเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในเขตสูบบุหรี่ หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่ อยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 และ 4.08 ตามลำดับ ตัวชี้วัดการมีแผนการดำเนินการด้านการลดควันทันหรือมือสอง การสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงานในการเลิกสูบบุหรี่ และการให้คำปรึกษาแนะนำพนักงานที่ต้องการเลิกสูบบุหรี่ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.85, 3.31 และ 2.83 ตามลำดับ และตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมด้านการลดควันทันหรือมือสองในสถานประกอบการ อยู่ใน**ระดับควรปรับปรุงอย่างยิ่ง** (1.76) จากผลการสัมภาษณ์ผู้แทนสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมแห่งหนึ่ง กล่าวว่า “สำหรับมาตรการลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ในพื้นที่ที่กำหนดของเราไม่มีมาตรการ แต่เท่าที่เห็นทุกคนก็ไปสูบบุหรี่ในพื้นที่ที่จัดให้”

2) ด้านการประชาสัมพันธ์มาตรการและกิจกรรมลดควันทันหรือมือสอง ประกอบด้วย ตัวชี้วัดการประชาสัมพันธ์ให้กับพนักงานทราบเกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ และกิจกรรมลดควันทันหรือมือสองในสถานประกอบการ อยู่ใน**ระดับดี** (4.32) และตัวชี้วัดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรการลดควันทันหรือมือสองให้กับพนักงาน อยู่ใน**ระดับปานกลาง** (2.82) โดยที่สถานประกอบการส่วนใหญ่มีเพียงการจัดทำบอร์ดให้ความรู้ และการจัดกิจกรรมเป็นครั้งคราวไม่ต่อเนื่อง หรือมีการประกาศผ่านเสียงตามเสียงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

3) ด้านการจัดสถานที่สูบบุหรี่ภายในสถานประกอบการ ประกอบด้วย การจัดสถานที่สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่ และการจัดทำเขตปลอดบุหรี่หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่ อยู่ใน**ระดับดีมาก** คือ โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.70 และ 4.81 ตามลำดับ สำหรับตัวชี้วัดการดำเนินการในเขตสูบบุหรี่ของสถานประกอบการจากความคิดเห็นของผู้บริหาร อยู่ใน**ระดับควรปรับปรุง** (2.11) และตัวชี้วัดการดำเนินการในเขตสูบบุหรี่ของสถานประกอบการจากความคิดเห็นพนักงาน อยู่ใน**ระดับควรปรับปรุงอย่างยิ่ง** (1.49) เนื่องจากสถานที่ที่จัดไว้สำหรับสูบบุหรี่ของพนักงานส่วนใหญ่เป็นพื้นที่โล่ง หรือเป็นเก้าอี้สำหรับนั่งสูบบุหรี่ มีเพียงบางสถานประกอบการที่มีการจัดทำเป็นห้องกระจกสำหรับสูบบุหรี่และมีที่ดูดควัน อย่างไรก็ตามภายในพื้นที่สูบบุหรี่ไม่มีป้ายรณรงค์ให้ความรู้หรือส่งเสริมให้พนักงานลดการสูบบุหรี่และเลิกสูบบุหรี่ แสดงดังภาพที่ 4-3 และ 4-4

ภาพที่ 4-3 สถานที่สูบบุหรี่ของสถานประกอบการแห่งหนึ่งที่ไม่มีการจัดสถานที่ใด ๆ

ภาพที่ 4-4 สถานที่สูบบุหรี่ของสถานประกอบการแห่งหนึ่งมีการจัดทำเป็นห้องกระจกพร้อมที่ระบายควันบุหรี่จากภายใน

4) ด้านการทบทวน และตรวจสอบมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ อยู่ในระดับปานกลาง (3.02) เนื่องจากมาตรการต่าง ๆ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมจึงเป็นเพียงการทบทวนในเบื้องต้นเท่านั้น และมีการประชุมในทุก ๆ ปีเกี่ยวกับมาตรการด้านสุขภาพของพนักงาน โดยที่เป็นการกำหนดนโยบายจากผู้บริหารของสถานประกอบการ และสั่งการให้ผู้จัดการหรือผู้รับผิดชอบไปดำเนินการต่อไป และในสถานประกอบการส่วนใหญ่การดำเนินการด้านการลดควันบุหรี่มือสอง เป็นหน้าที่ของฝ่ายความปลอดภัย และจัดทำรายงานเสนอแนะต่อผู้บริหารให้รับทราบตามขั้นตอนต่อไป

ประเด็นผลผลิต (Products) ผลการดำเนินการในภาพรวมของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 โดยผลการดำเนินงานแยกตามตัวชี้วัดประเด็นผลผลิต มีดังนี้

1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของควันบุหรี่มือสอง ประกอบด้วย ตัวชี้วัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของผู้บริหาร อยู่ในระดับปานกลาง (3.10) แต่ตัวชี้วัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของพนักงาน อยู่ในระดับควรปรับปรุง (2.40) โดยผู้บริหารและพนักงานมากกว่าครึ่งได้คะแนนในช่วง 30-39 คะแนน จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน และส่วนใหญ่ทราบเพียงว่า การได้รับควันบุหรี่มือสองส่งผลเสีย และมีโอกาสเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยมากกว่าผู้สูบบุหรี่ แต่สำหรับผลเสียที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพจากสารพิษในควันบุหรี่ยังไม่ทราบมากนัก

2) ด้านพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพนักงาน ประกอบด้วย ตัวชี้วัดความแตกต่างของพฤติกรรมการสูบบุหรี่ระหว่างภายในและภายนอกสถานประกอบการ อยู่ในระดับปานกลาง (2.86) กล่าวคือ พนักงานส่วนหนึ่งสูบบุหรี่ภายในสถานประกอบการน้อยกว่าภายนอกสถานประกอบการ จากผลสัมฤทธิ์พนักงานของสถานประกอบการบางแห่ง กล่าวว่

“การสูบบุหรี่ที่ทำงานสูบได้น้อยกว่าที่บ้าน เพราะว่ามีเวลาจำกัด และด้วยระเบียบของบริษัทฯ” แต่พนักงานจากสถานประกอบการบางแห่ง กล่าวว่า “สูบบุหรี่ที่ทำงานมากกว่า เพราะที่บ้านแฟนบ่น เลยไม่ค่อยสูบ”

“ผมสูบบุหรี่เฉพาะวันที่ทำงาน อยู่บ้านไม่สูบ วันทำงานสูบประมาณ 3-4 มวนต่อวัน สูบเพราะมันเครียด แล้วมันใช้ความคิดค่อนข้างเยอะ ผมก็ไม่รู้ว่ามันจริงรึเปล่า หรือคิดไปเอง ผมว่าบุหรี่ยังช่วยได้นิดนึง คือมันไม่มีอะไรทำ มันช่วยคิด เหมือนกับเราได้กำหนดลมหายใจเข้าออก มองว่าระหว่างที่สูบมันได้รวบรวมสมาธิของเรา”

แต่อย่างไรก็ตามมีพนักงานบางส่วนที่พฤติกรรมการสูบบุหรี่ไม่แน่นอน ดังผลการสัมฤทธิ์จากพนักงานแห่งหนึ่ง กล่าวว่า “ผมก็ว่าไม่แตกต่างกันนะ เพราะผมก็ไม่ได้สูบมาก อยู่ที่ทำงาน

ก็สูบเฉพาะหลังกินข้าวกลางวัน อยู่บ้านก็สูบตอนกินข้าวเสร็จ ก็ไม่รู้เหมือนกัน ถ้าไม่ได้สูบตอนหลังกินข้าว มันเหมือนขาดอะไรไป”

3) ด้านการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของพนักงาน ประกอบด้วย ตัวชี้วัดการปฏิบัติตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสอง การบังคับใช้มาตรการของสถานประกอบการ ประสิทธิภาพโดยรวมของมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ มาตรการหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ อยู่ใน **ระดับดี** โดยมีค่าเฉลี่ย 3.64, 3.50, 3.58 และ 4.13 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสถานประกอบการมีมาตรการในการลดหรือจัดพื้นที่สูบบุหรี่ และมีการบังคับใช้มาตรการที่มีประสิทธิภาพแต่ยังคงมีพนักงานบางคนในสถานประกอบการที่ลักลอบสูบบุหรี่นอกสถานที่ที่จัดไว้ เช่น ห้องน้ำ เป็นต้น ซึ่งสถานประกอบการจะหามาตรการป้องกันและแก้ไขต่อไป

ตารางที่ 4-2 สรุปผลภาพรวมการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง

มิติ	ค่าเฉลี่ย	น้ำหนัก	คะแนนถ่วงน้ำหนัก	ระดับ
สภาพแวดล้อม (Contexts)	4.66	10	0.47	ดีมาก
ปัจจัยนำเข้า (Inputs)	3.45	30	1.04	ปานกลาง
กระบวนการ (Process)	3.38	40	1.35	ปานกลาง
ผลผลิต (Products)	3.32	20	0.66	ปานกลาง
สรุปการดำเนินการตาม มาตรการลดควันบุหรี่มือสอง		100	3.52	ดี

จากตารางที่ 4-2 ผลการดำเนินการในภาพรวมเป็นการนำค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละประเด็นคูณกับค่าน้ำหนักตามประเด็นต่าง ๆ โดยภาพรวมขอผลงการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง มีการดำเนินการอยู่ใน **ระดับดี** โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 เมื่อแยกตามประเด็นพบว่า ประเด็นสภาพแวดล้อม มีการดำเนินการอยู่ใน **ระดับดีมาก** ส่วนประเด็นปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน และผลผลิต มีการดำเนินการอยู่ใน **ระดับปานกลาง** ทั้ง 3 ประเด็น แสดงให้เห็นว่า ภาพรวมการดำเนินการเกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมทั้งสองนิคมฯ ดำเนินการได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามยังคงมีบางประเด็นที่ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.2.1 การดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น

การดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น ตามกรอบตัวชี้วัดตามการประเมินแบบ CIPP ซึ่งประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อม (Context) ได้แก่ นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ ระดับประเทศและนิคมอุตสาหกรรม 2) ปัจจัยนำเข้า (Inputs) ได้แก่ นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ ผู้บริหารของสถานประกอบการ งบประมาณ สำหรับการจัดกิจกรรมลดควันบุหรี่มือสอง สื่อที่ใช้ในการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ และความพร้อมของสถานประกอบการในการปฏิบัติตามมาตรการ 3) กระบวนการดำเนินการ (Process) ได้แก่ ลักษณะการนำมาตรการลดควันบุหรี่มือสองมาใช้ในสถานประกอบการ การประชาสัมพันธ์มาตรการและกิจกรรมลดควันบุหรี่มือสอง การจัดสถานที่สูบบุหรี่ภายในสถานประกอบการ การทบทวน และตรวจสอบมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ และ 4) ผลผลิต (Output) ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษและภัยจากการสูบบุหรี่ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพนักงาน และการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของพนักงาน ผลการศึกษาแสดง ดังตารางที่ 4-3 และ 4-4

ตารางที่ 4-3 ผลการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	การดำเนินการ					ค่าเฉลี่ย (n)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดำเนินการ
		5 (%)	4 (%)	3 (%)	2 (%)	1 (%)			
สภาพแวดล้อม (Contexts)									
1. นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ ระดับการนิคมอุตสาหกรรม	1.1 มีกฎระเบียบ มาตรการหรือ ข้อบังคับในการลด ควันบุหรี่มือสอง	90.8	0	6.9	0	2.3	4.77 (130)	.773	ดีมาก
สรุปผลการประเมินในประเด็น สภาพแวดล้อม		90.8	0	6.9	0	2.3	4.77		ดีมาก

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	การดำเนินการ					ค่าเฉลี่ย (n)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดำเนินการ
		5 (%)	4 (%)	3 (%)	2 (%)	1 (%)			
ปัจจัยนำเข้า (Inputs)									
1. นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ	1.1 มีมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ	37.3	32.8	9.0	9.0	11.9	3.75 (67)	1.363	ดี
	1.2 มีการสูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดไว้ให้สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่	47.0	26.0	11.0	7.0	9.0	3.95 (100)	1.298	ดี
2. ผู้บริหารของสถานประกอบการ	2.1 มีความใส่ใจและมุ่งมั่นในการลดปัญหาการสูบบุหรี่	38.8	25.4	23.9	10.4	1.5	3.90 (67)	1.089	ดี
	2.2 มีความใส่ใจและมุ่งมั่นในการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่	37.3	14.9	28.4	16.4	3.0	3.67 (67)	1.223	ดี
	2.3 มีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสอง	29.9	19.4	14.9	19.4	16.4	3.27 (67)	1.483	ปานกลาง
	2.4 มีบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินการเรื่องการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ	38.3	23.3	18.3	20.0	0	3.80 (60)	1.162	ดี
3. งบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ	3.1 มีการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการดำเนินการลดควันบุหรี่มือสอง	23.9	22.4	14.9	23.9	14.9	3.16 (67)	1.421	ปานกลาง
4. สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ	4.1 มีการจัดทำสื่อรณรงค์เกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสอง	25.4	16.4	16.4	22.4	19.4	3.06 (67)	1.486	ปานกลาง
	4.2 มีการจัดทำสื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ให้ลดการสูบบุหรี่	71.5	0	19.2	0	9.2	4.25 (130)	1.300	ดีมาก

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	การดำเนินการ					ค่าเฉลี่ย (n)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดำเนินการ
		5 (%)	4 (%)	3 (%)	2 (%)	1 (%)			
5. ความพร้อมของสถานประกอบการในการปฏิบัติตามมาตรการ	5.1 ความพร้อมในการดำเนินการลดควันบุหรี่มือสอง	34.3	22.4	19.4	16.4	7.5	3.60 (67)	1.315	ดี
สรุปผลการประเมินในประเด็นปัจจัยนำเข้า		38.4	20.3	17.5	14.5	9.3	3.17		ปานกลาง
กระบวนการดำเนินงาน (Process)									
1. ลักษณะการนำมาตรการการลดควันบุหรี่มือสองมาใช้ในสถานประกอบการ	1.1 การจัดกิจกรรมด้านการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ	0	12.1	20.7	22.4	44.8	2.00 (58)	1.076	ควรปรับปรุง
	1.2 มีแผนการดำเนินการด้านการลดควันบุหรี่มือสอง	28.1	10.9	12.5	23.4	25.0	2.94 (64)	1.582	ปานกลาง
	1.3 มีการจัดกิจกรรมรณรงค์สูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดให้หรือเขตสูบบุหรี่	77.7	0	13.1	0	9.2	4.72 (130)	.891	ดีมาก
	1.4 มีการจัดกิจกรรมป้องกันและคุ้มครองสุขภาพของพนักงานที่ไม่สูบบุหรี่	76.2	0	15.4	0	8.5	4.35 (130)	1.250	ดีมาก
	1.5 มีการควบคุมให้สูบบุหรี่ในบริเวณที่จัดให้เท่านั้น	91.5	0	4.6	0	3.8	4.75 (130)	.863	ดีมาก
	1.6 มีการสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงานในการเลิกสูบบุหรี่	49.2	0	20.8	0	30.0	3.38 (130)	1.745	ปานกลาง
	1.7 มีบทลงโทษหรือการตักเตือนพนักงานที่ฝ่าฝืนมาตรการเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในเขตสูบบุหรี่ หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่	80.8	0	6.2	0	13.1	4.35 (130)	1.391	ดีมาก

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	การดำเนินการ					ค่าเฉลี่ย (n)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดำเนินการ
		5 (%)	4 (%)	3 (%)	2 (%)	1 (%)			
	1.8 มีการให้คำปรึกษา แนะนำพนักงานที่ต้องการเลิกสูบบุหรี่	31.5	0	21.5	0	46.9	2.69 (130)	1.751	ปานกลาง
2. การประชาสัมพันธ์ มาตรการและ กิจกรรมลดควัน บุหรี่มือสอง	2.1 มีการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับมาตรการลด ควันบุหรี่มือสอง ให้กับพนักงาน	22.4	13.4	25.4	22.4	16.4	3.03 (67)	1.392	ปานกลาง
	2.2 มีการประชาสัมพันธ์ให้ พนักงานทราบถึง กฎระเบียบ มาตรการหรือ ข้อบังคับในการลด การสูบบุหรี่	80.8	0	12.3	0	6.9	4.48 (130)	1.156	ดีมาก
3. การจัด สถานที่สูบบุหรี่ ภายในสถาน ประกอบการ	3.1 มีการจัดสถานที่ สูบบุหรี่โดยเฉพาะ หรือเขตสูบบุหรี่	87.7	0	9.2	0	3.07	4.37 (130)	1.271	ดีมาก
	3.2 การดำเนินการ ในเขตสูบบุหรี่ของ สถานประกอบการ จากผู้บริหาร	0	17.4	21.7	15.9	44.9	2.12 (69)	1.170	ควรปรับปรุง
	3.3 การดำเนินการ ในเขตสูบบุหรี่ของ สถานประกอบการ จากพนักงาน	1.5	2.3	6.9	27.7	61.5	1.55 (130)	.846	ควรปรับปรุง อย่างยิ่ง
	3.4 มีการจัดทำเขต ปลอดบุหรี่หรือพื้นที่ ห้ามสูบบุหรี่	92.3	0	4.6	0	3.1	4.78 (130)	.797	ดีมาก
4. การทบทวน และตรวจสอบ มาตรการลด ควันบุหรี่มือสอง ในสถาน ประกอบการ	4.1 มีการทบทวน และปรับปรุงการ ดำเนินงานด้านการ ลดควันบุหรี่มือสอง ในสถาน ประกอบการ	26.9	11.9	35.8	13.4	11.9	3.28 (67)	1.324	ปานกลาง
สรุปผลการประเมินในประเด็น กระบวนการดำเนินงาน		49.8	4.5	15.4	8.3	21.9	3.30		ปานกลาง

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	การดำเนินการ					ค่าเฉลี่ย (n)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดำเนินการ
		5 (%)	4 (%)	3 (%)	2 (%)	1 (%)			
ผลผลิต (Products)									
1. ความรู้ความเข้าใจของพนักงานเกี่ยวกับโทษและภัยจากการสูบบุหรี่	1.1 ความเข้าใจโทษและพิษภัยของควันบุหรืมือสองของผู้บริหาร	0	10.6	87.9	1.5	0	3.09 (66)	.339	ปานกลาง
	1.2 ความเข้าใจโทษและพิษภัยของควันบุหรืมือสองของพนักงาน	0	10.8	63.1	4.6	21.5	2.63 (130)	.941	ปานกลาง
2. พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพนักงาน	2.1 ความแตกต่างของพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในและนอกสถานประกอบการ	46.0	0	0.8	0	53.2	2.86 (126)	1.995	ปานกลาง
3. การปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการลดควันบุหรืมือสองของพนักงาน	3.1 การปฏิบัติตามมาตรการลดควันบุหรืมือสอง	54.7	9.4	12.5	6.3	17.2	3.78 (64)	1.568	ดี
	3.2 สถานประกอบการสามารถบังคับใช้มาตรการลดควันบุหรืมือสอง	36.4	18.2	27.3	15.2	3.0	3.70 (66)	1.202	ดี
	3.3 ประสิทธิภาพโดยรวมของมาตรการลดควันบุหรืมือสอง	40.9	13.6	25.8	16.7	3.0	3.73 (66)	1.247	ดี
	3.4 การปฏิบัติตามกฎระเบียบมาตรการ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ	59.2	0	37.6	0	3.2	4.12 (125)	1.119	ดี
สรุปผลการประเมินในประเด็นผลผลิต		33.9	8.9	36.4	6.3	14.4	2.99		ปานกลาง

จากตารางที่ 4-3 แสดงผลการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรืมือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น ตามกรอบตัวชี้วัดตามการประเมินแบบ CIPP โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ประเด็นสภาพแวดล้อม (Context) พบว่า นโยบาย กฎระเบียบ มาตรการหรือข้อบังคับในการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ มีการดำเนินการอยู่ในระดับดีมาก (4.77) เนื่องจากสถานประกอบการต่าง ๆ มีการกำหนดกฎระเบียบ มาตรการ หรือข้อบังคับในการลดควันบุหรี่มือสอง หรือการลดการสูบบุหรี่ตามกรอบและกฎหมายของประเทศไทย และสถานประกอบการมีการจัดโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลดการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ รวมทั้งสถานประกอบการที่เน้นในเรื่องความปลอดภัยในการทำงานจะมีกฎระเบียบที่ค่อนข้างเคร่งครัด เช่น การไม่อนุญาตให้สูบบุหรี่ในบริเวณที่ทำงาน เป็นต้น ส่วนใหญ่สถานประกอบการทราบถึง กฎระเบียบ ข้อบังคับหรือกฎหมายเกี่ยวกับการลดการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการและการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่

ประเด็นปัจจัยนำเข้า (Input) ผลการดำเนินการในภาพรวมของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 โดยผลการดำเนินการแยกตามตัวชี้วัดในประเด็นปัจจัยนำเข้า มีดังนี้

1) ด้านนโยบาย กฎระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดการมีมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ และการสูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดไว้ให้สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่อยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 และ 3.95 ตามลำดับ จากผลการสัมภาษณ์สถานประกอบการแห่งหนึ่งให้ข้อมูลว่า

“ไม่มีการอนุญาตให้พนักงานสูบบุหรี่ในโรงงาน แต่พนักงานสามารถไปสูบบุหรี่ด้านนอกโรงงานได้ อย่างไรก็ตามทางโรงงานได้กำหนดช่วงเวลาการสูบบุหรี่ออกเป็น 2 ช่วงคือ 10.00 น. และ 15.00 น. โดยก่อนจะออกไปสูบบุหรี่ต้องทำการแลกบัตรสูบบุหรี่ และแสคนนิ้วเข้า-ออกสามารถออกไปสูบบุหรี่ได้เพียง 2 คนต่อ 1 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 5 นาที หากเกินเวลาที่กำหนดทางโรงงานจะนำบทกำหนดโทษตามระเบียบปฏิบัติของพนักงานในโรงงานมาใช้”

ส่วนสถานประกอบการอื่น ๆ ที่มีการอนุญาตให้พนักงานสูบบุหรี่ได้จะอนุญาตให้สูบบุหรี่เฉพาะบริเวณที่จัดไว้ เช่น บริเวณหน้าป้อมยาม หรือบริเวณเขตสูบบุหรี่ที่จัดไว้ให้เท่านั้น

2) ด้านผู้บริหารและสถานประกอบการ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดความใส่ใจและมุ่งมั่นในการลดปัญหาการสูบบุหรี่ ความใส่ใจและมุ่งมั่นในการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ และการมีบุคลากรที่รับผิดชอบมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ อยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.90, 3.67 และ 3.80 ตามลำดับ ส่วนตัวชี้วัดสถานประกอบการมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสอง อยู่ในระดับปานกลาง (3.27) จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารของสถานประกอบการแห่งหนึ่ง กล่าวว่า

“ผู้บริหารมีความสำคัญมากกับการกำหนดมาตรการในการสูบบุหรี่ของพนักงาน ถ้าผู้บริหารสั่งมา พนักงานก็จะทำตามอย่างเคร่งครัด”

3) ด้านงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมลดวันบุหรืมือสองในสถานประกอบการ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการดำเนินการลดวันบุหรืมือสองในสถานประกอบการ อยู่ใน**ระดับปานกลาง** (3.16) ซึ่งสถานประกอบการส่วนใหญ่มีการจัดสรรงบประมาณเพียงเล็กน้อยจนถึงมาก และมีความเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมดังกล่าว

4) ด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการลดวันบุหรืมือสองของสถานประกอบการ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดการจัดทำสื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อลดการสูบบุหรื อยู่ใน**ระดับดีมาก** (4.25) และตัวชี้วัดการจัดทำสื่อรณรงค์เกี่ยวกับการลดวันบุหรืมือสอง อยู่ใน**ระดับปานกลาง** (3.06) ซึ่งสถานประกอบการส่วนใหญ่มีการจัดทำสื่อรณรงค์เกี่ยวกับการลดการสูบบุหรืและการลดวันบุหรืมือสอง และประเด็นความพร้อมของสถานประกอบการในการปฏิบัติตามมาตรการ อยู่ใน**ระดับดี** (3.60) ซึ่งสถานประกอบการส่วนใหญ่มีความพร้อมมากที่สุด และสามารถดำเนินการได้ทันที อย่างไรก็ตาม ยังมีสถานประกอบการส่วนหนึ่งมีความพร้อมปานกลาง และสามารถดำเนินการได้พอสมควร

ประเด็นกระบวนการดำเนินงาน (Process) ผลการดำเนินการในภาพรวมของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น อยู่ใน**ระดับปานกลาง** โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 โดยผลการดำเนินการแยกตามตัวชี้วัดในประเด็นกระบวนการดำเนินงาน มีดังนี้

1) ด้านลักษณะการนำมาตรการลดวันบุหรืมือสองมาใช้ในสถานประกอบการ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมรณรงค์สูบบุหรืในสถานที่ที่จัดให้หรือเขตสูบบุหรื การจัดกิจกรรมป้องกันและคุ้มครองสุขภาพของพนักงานที่ไม่สูบบุหรื การควบคุมพนักงานให้สูบบุหรืในบริเวณที่จัดให้ และการมีบทลงโทษหรือตักเตือนพนักงานที่ฝ่าฝืนมาตรการเกี่ยวกับการสูบบุหรื หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรื อยู่ใน**ระดับดีมาก** โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.72, 4.35, 4.75 และ 4.35 ตามลำดับ ส่วนตัวชี้วัดการมีแผนการดำเนินการด้านการลดวันบุหรืมือสอง การสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงานในการเลิกสูบบุหรืและการให้คำปรึกษาแนะนำพนักงานที่ต้องการเลิกสูบบุหรื อยู่ใน**ระดับปานกลาง** โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.94, 3.38 และ 2.69 ตามลำดับ และตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมด้านการลดวันบุหรืมือสองในสถานประกอบการ อยู่ใน**ระดับปรับปรุง** (2.00)

2) ด้านการประชาสัมพันธ์มาตรการและกิจกรรมลดวันบุหรืมือสอง ประกอบด้วย ตัวชี้วัดการประชาสัมพันธ์ให้กับพนักงานทราบถึงกฎระเบียบ มาตรการ หรือข้อบังคับในการลดการสูบบุหรือยู่ใน**ระดับดีมาก** (4.48) ส่วนตัวชี้วัดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรการลดวันบุหรืมือสองให้กับพนักงาน อยู่ใน**ระดับปานกลาง** (3.03) จากการสัมภาษณ์ สถานประกอบการแห่งหนึ่งให้ข้อมูลว่า “โรงงานจัดทำบอร์ดให้ความรู้ และมีการจัดกิจกรรมเป็นครั้งคราวไม่ต่อเนื่อง และมีการประกาศผ่านเสียงตามเสียงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น”

3) ด้านการจัดสถานที่สูบบุหรี่ภายในสถานประกอบการ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดการจัดสถานที่สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่ และการจัดทำเขตปลอดบุหรี่หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่ อยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 และ 4.78 ตามลำดับ สำหรับตัวชี้วัดการดำเนินการในเขตสูบบุหรี่ของสถานประกอบการจากความคิดเห็นของผู้บริหาร อยู่ในระดับควรปรับปรุง (2.12) และตัวชี้วัดการดำเนินการในเขตสูบบุหรี่ของสถานประกอบการจากความคิดเห็นพนักงาน อยู่ในระดับควรปรับปรุงอย่างยิ่ง (1.55) เนื่องจากสถานที่ที่จัดไว้สำหรับสูบบุหรี่ของพนักงานส่วนใหญ่เป็นพื้นที่โล่ง หรือเป็นเก้าอี้สำหรับนั่งสูบบุหรี่ สถานประกอบการบางแห่งมีการจัดทำเป็นห้องกระจกสำหรับสูบบุหรี่และมีที่ดูดควัน อย่างไรก็ตามบริเวณพื้นที่สูบบุหรี่ไม่มีป้ายณรงค์ หรือสื่อให้ความรู้ หรือส่งเสริมให้พนักงานลดการสูบบุหรี่และเลิกสูบบุหรี่

4) ด้านการทบทวน และตรวจสอบมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ อยู่ในระดับปานกลาง (3.28) เนื่องจากมาตรการต่าง ๆ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมจึงเป็นเพียงการทบทวนในเบื้องต้นเท่านั้น โดยส่วนใหญ่เป็นการประชุมของผู้บริหารสถานประกอบการ และมอบนโยบายหรือแนวทางต่อผู้จัดการนำไปดำเนินการกับพนักงานตามลำดับชั้นการบริหาร

ประเด็นผลผลิต (Products) ผลการดำเนินการในภาพรวมของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.29 โดยผลการดำเนินการแยกตามตัวชี้วัดในประเด็นผลผลิต มีดังนี้

1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของควันบุหรี่มือสอง ประกอบด้วย ตัวชี้วัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของผู้บริหาร และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของพนักงาน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 และ 2.63 ตามลำดับ โดยผู้บริหารและพนักงานส่วนใหญ่ได้คะแนนในช่วง 30-39 คะแนน จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน

2) ด้านพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพนักงาน ประกอบด้วย ตัวชี้วัดความแตกต่างของพฤติกรรมการสูบบุหรี่ระหว่างภายในและภายนอกสถานประกอบการ อยู่ในระดับปานกลาง (2.86) กล่าวคือ พนักงานส่วนหนึ่งสูบบุหรี่ภายในสถานประกอบการน้อยกว่าภายนอกสถานประกอบการ จากผลการสัมภาษณ์พนักงานของสถานประกอบการแห่งที่หนึ่ง กล่าวว่า

“การสูบบุหรี่ที่ทำงานสูบได้น้อยกว่าที่บ้าน เพราะว่ามีเวลาจำกัด และด้วยระเบียบของบริษัทฯ”

แต่พนักงานจากสถานประกอบการแห่งที่สอง กล่าวว่า “สูบบุหรี่ที่ทำงานมากกว่า เพราะที่บ้านแฟนบ่น เลยไม่ค่อยสูบ”

3) ด้านการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของพนักงาน ประกอบด้วย ตัวชี้วัดการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และมาตรการลดควันบุหรี่มือสอง การบังคับใช้ มาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ ประสิทธิภาพโดยรวมของมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ มาตรการหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ อยู่ใน**ระดับดี** โดยมีค่าเฉลี่ย 3.78, 3.70, 3.73 และ 4.12 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าสถานประกอบการมีมาตรการในการลดหรือจัดพื้นที่สูบบุหรี่ และมีการบังคับใช้มาตรการที่มีประสิทธิภาพ แต่ยังมีพนักงานบางคนลักลอบสูบบุหรี่นอกสถานที่ที่จัดไว้ เช่น ห้องน้ำ เป็นต้น ซึ่งสถานประกอบการจะหามาตรการป้องกันและแก้ไขต่อไป

ตารางที่ 4-4 สรุปผลภาพรวมของการประเมินการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการของนิคมอุตสาหกรรมบางชัน

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	น้ำหนัก	คะแนนถ่วงน้ำหนัก	ระดับ
สภาพแวดล้อม (Contexts)	4.77	10	0.48	ดีมาก
ปัจจัยนำเข้า (Inputs)	3.17	30	0.95	ปานกลาง
กระบวนการ (Process)	3.30	40	1.32	ปานกลาง
ผลผลิต (Products)	2.99	20	0.60	ปานกลาง
สรุปการดำเนินการตามมาตรการ		100	3.35	ปานกลาง

จากตารางที่ 4-4 ผลการดำเนินการในภาพรวมเป็นการนำค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละประเด็นคูณกับค่าน้ำหนักตามประเด็นต่าง ๆ โดยภาพรวมขอผลงการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน มีการดำเนินการอยู่ใน**ระดับปานกลาง** โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 เมื่อแยกตามประเด็นพบว่า ประเด็นสภาพแวดล้อม มีการดำเนินการอยู่ใน**ระดับดีมาก** ส่วนประเด็นปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน และผลผลิต มีการดำเนินการอยู่ใน**ระดับปานกลาง** ทั้ง 3 ประเด็น แสดงให้เห็นว่า ภาพรวมการดำเนินการเกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมทั้งสองนิคมฯ ดำเนินการได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม ยังคงมีบางประเด็นที่ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.2.2 การดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการของนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง

การดำเนินการเกี่ยวกับมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง ตามกรอบการประเมินโดยใช้เกณฑ์ CIPP เป็นตัวชี้วัดผลการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว ประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อม (Context) ได้แก่ นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการระดับประเทศและนิคมอุตสาหกรรม 2) ปัจจัยนำเข้า (Inputs) ได้แก่ นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ ผู้บริหารของสถานประกอบการ งบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมลดควันบุหรี่มือสอง สื่อที่ใช้ในการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ และความพร้อมของสถานประกอบการในการปฏิบัติตามมาตรการ 3) กระบวนการดำเนินการ (Process) ได้แก่ ลักษณะการนำมาตรการลดควันบุหรี่มือสองมาใช้ในสถานประกอบการ การประชาสัมพันธ์มาตรการและกิจกรรมลดควันบุหรี่มือสอง การจัดสถานที่สูบบุหรี่ภายในสถานประกอบการ การทบทวน และตรวจสอบมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ และ 4) ผลผลิต (Output) ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษและภัยจากการสูบบุหรี่ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพนักงาน และการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของพนักงาน ผลการศึกษาแสดง ดังตารางที่ 4-5 และ 4-6

ตารางที่ 4-5 ผลการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	การดำเนินการ					ค่าเฉลี่ย (n)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดำเนินการ
		5 (%)	4 (%)	3 (%)	2 (%)	1 (%)			
สภาพแวดล้อม (Contexts)									
1. นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ ระดับการนิคมอุตสาหกรรม	1.1 มีกฎระเบียบ มาตรการหรือ ข้อบังคับในการลด ควันบุหรี่มือสอง	83.1	0	12.2	0	4.7	4.57 (148)	1.031	ดีมาก
สรุปผลการประเมินตามมาตรการด้าน สภาพแวดล้อม		83.1	0	12.2	0	4.7	4.57		ดีมาก
ปัจจัยนำเข้า (Inputs)									

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	การดำเนินการ					ค่าเฉลี่ย (n)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดำเนินการ
		5 (%)	4 (%)	3 (%)	2 (%)	1 (%)			
1. นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ	1.1 มีมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ	19.0	22.0	26.0	12.0	21.0	3.06 (100)	1.399	ปานกลาง
	1.2 มีการสูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดไว้ให้สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่	45.9	25.7	14.9	9.5	4.1	4.00 (74)	1.170	ดี
2. ผู้บริหารของสถานประกอบการ	2.1 มีความใส่ใจและมุ่งมั่นในการลดปัญหาการสูบบุหรี่	19.0	33.0	25.0	18.0	5.0	3.43 (100)	1.139	ดี
	2.2 มีความใส่ใจและมุ่งมั่นในการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่	21.0	27.0	32.0	16.0	4.0	3.45 (100)	1.114	ดี
	2.3 มีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสอง	17.3	28.6	11.2	14.3	28.6	2.92 (98)	1.511	ปานกลาง
	2.4 มีบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินการเรื่องการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ	15.6	42.9	27.3	13.0	1.3	3.58 (77)	0.951	ดี
3. งบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ	3.1 มีการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการดำเนินการลดควันบุหรี่มือสอง	10.4	25.0	25.0	19.8	19.8	2.86 (96)	1.287	ปานกลาง
4. สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ	4.1 มีการจัดทำสื่อรณรงค์เกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสอง	13.0	22.0	22.0	22.0	21.0	2.84 (100)	1.339	ปานกลาง
	4.2 มีการจัดทำสื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ให้ลดการสูบบุหรี่	61.2	0	21.1	0	17.7	3.87 (147)	1.554	ดี

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	การดำเนินการ					ค่าเฉลี่ย (n)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดำเนินการ
		5 (%)	4 (%)	3 (%)	2 (%)	1 (%)			
5. ความพร้อมของสถานประกอบการในการปฏิบัติตามมาตรการ	5.1 ความพร้อมในการดำเนินการลดควันบุหรี่มือสอง	18.0	21.0	29.0	23.0	9.0	3.16 (100)	1.229	ปานกลาง
สรุปผลการประเมินตามมาตรการด้านปัจจัยนำเข้า		24.0	24.7	23.4	14.8	13.2	3.32		ปานกลาง
กระบวนการดำเนินงาน (Process)									
1. ลักษณะการนำมาตรการการลดควันบุหรี่มือสองมาใช้ในสถานประกอบการ	1.1 การจัดกิจกรรมด้านการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ	0	4.0	16.0	18.0	62.0	1.62 (100)	0.896	ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง
	1.2 มีแผนการดำเนินการด้านการลดควันบุหรี่มือสอง	20.0	13.7	20.0	17.9	28.4	2.79 (95)	1.494	ปานกลาง
	1.3 มีการจัดกิจกรรมรณรงค์สูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดให้หรือเขตสูบบุหรี่	69.6	0	17.6	0	12.8	4.14 (148)	1.422	ดี
	1.4 มีการจัดกิจกรรมป้องกันและคุ้มครองสุขภาพของพนักงานที่ไม่สูบบุหรี่	43.5	0	24.5	0	32.0	3.23 (147)	1.728	ปานกลาง
	1.5 มีการควบคุมให้สูบบุหรี่ในบริเวณที่จัดให้เท่านั้น	83.8	0	5.4	0	10.8	4.46 (148)	1.290	ดีมาก
	1.6 มีการสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงานในการเลิกสูบบุหรี่	39.2	0	33.8	0	27.0	3.24 (148)	1.615	ปานกลาง
	1.7 มีบทลงโทษหรือการตักเตือนพนักงานที่ฝ่าฝืนมาตรการเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่	66.9	0	8.1	0	25.0	3.84 (148)	1.730	ดี

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	การดำเนินการ					ค่าเฉลี่ย (n)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดำเนินการ
		5 (%)	4 (%)	3 (%)	2 (%)	1 (%)			
	1.8 มีการให้คำปรึกษา แนะนำพนักงานที่ต้องการเลิกสูบบุหรี่	33.1	0	31.1	0	35.8	2.95 (148)	1.665	ปานกลาง
2. การประชาสัมพันธ์ มาตรการและ กิจกรรมลด ควันบุหรี่มือสอง	2.1 มีการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับมาตรการลด ควันบุหรี่มือสอง ให้กับพนักงาน	7.0	22.0	23.0	28.0	20.0	2.68 (100)	1.222	ปานกลาง
	2.2 มีการประชาสัมพันธ์ให้พนักงานทราบถึง กฎระเบียบ มาตรการหรือ ข้อบังคับในการลด การสูบบุหรี่	73.0	0	13.5	0	13.5	4.19 (148)	1.435	ดี
3. การจัด สถานที่สูบบุหรี่ ภายในสถาน ประกอบการ	3.1 มีการจัดสถานที่ สูบบุหรี่โดยเฉพาะ หรือเขตสูบบุหรี่	89.2	0	6.1	0	4.7	4.69 (148)	0.954	ดีมาก
	3.2 การดำเนินการ ในเขตสูบบุหรี่ของ สถานประกอบการ จากผู้บริหาร	0	9.0	30.0	23.0	38.0	2.10 (100)	1.020	ควรปรับปรุง
	3.3 การดำเนินการ ในเขตสูบบุหรี่ของ สถานประกอบการ จากพนักงาน	0	1.3	6.7	26.7	65.3	1.44 (150)	0.680	ควรปรับปรุง อย่างยิ่ง
	3.4 มีการจัดทำเขต ปลอดบุหรี่หรือพื้นที่ ห้ามสูบบุหรี่	93.9	0	2.7	0	3.4	4.13 (134)	1.162	ดี
4. การทบทวน และตรวจสอบ มาตรการลด ควันบุหรี่มือสอง ในสถาน ประกอบการ	4.1 มีการทบทวน และปรับปรุงการ ดำเนินงานด้านการ ลดควันบุหรี่มือสอง	8.0	29.0	20.0	25.0	18.0	2.84 (100)	1.253	ปานกลาง
สรุปผลการประเมินตามมาตรการด้าน กระบวนการฯ		41.8	5.3	17.2	9.2	26.4	3.22		ปานกลาง

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	การดำเนินการ					ค่าเฉลี่ย (n)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดำเนินการ
		5 (%)	4 (%)	3 (%)	2 (%)	1 (%)			
ผลผลิต (Products)									
1. ความรู้ความเข้าใจของพนักงานเกี่ยวกับโทษและภัยจากการสูบบุหรี่	1.1 ความเข้าใจโทษและพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของผู้บริหาร	0	15.0	83.0	0	2.0	3.11 (100)	0.469	ปานกลาง
	1.2 ความเข้าใจโทษและพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของพนักงาน	1.3	5.3	48.0	2.0	43.3	2.19 (150)	1.103	ควรปรับปรุง
2. พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพนักงาน	2.1 ความแตกต่างของพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในและนอกสถานประกอบการ	39.9	0	13.8	0	46.4	2.87 (138)	1.859	ปานกลาง
3. การปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของพนักงาน	3.1 การปฏิบัติตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสอง	41.7	15.6	14.6	12.5	15.6	3.55 (96)	1.514	ดี
	3.2 สถานประกอบการสามารถบังคับใช้มาตรการลดควันบุหรี่มือสอง	21.2	28.3	25.3	16.2	9.1	3.36 (99)	1.241	ปานกลาง
	3.3 ประสิทธิภาพโดยรวมของมาตรการลดควันบุหรี่มือสอง	26.3	23.2	30.3	12.1	8.1	3.47 (99)	1.232	ดี
	3.4 การปฏิบัติตามกฎระเบียบมาตรการ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ	61.2	0	34.3	0	4.5	4.13 (134)	1.162	ดี
สรุปผลการประเมินตามมาตรการด้านผลผลิต		27.4	12.5	35.6	6.1	18.4	3.24		ปานกลาง

จากตารางที่ 4-5 ผลการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ ในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง ตามกรอบตัวชี้วัดตามการประเมินแบบ CIPP โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ประเด็นสภาพแวดล้อม (Context) พบว่า นโยบาย กฎระเบียบ มาตรการหรือข้อบังคับในการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ อยู่ใน**ระดับดีมาก** (4.57) ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการสัมภาษณ์ผู้บริหารของสถานประกอบการและสำนักงานการนิคมอุตสาหกรรม กล่าวถึง การดำเนินการตามมาตรการ หรือระเบียบข้อบังคับของสถานประกอบการและสำนักงานการนิคมอุตสาหกรรมมักเป็นไปตามกฎหมาย เพราะสถานประกอบการให้ความสำคัญกับการดำเนินการภายในสถานประกอบการอย่างเปิดเผยและถูกต้องตามกฎหมาย ดังคำกล่าวของผู้บริหารสถานประกอบการขนาดใหญ่แห่งหนึ่งที่ว่า

“บริษัทฯ เรา เน้นการทำทุกอย่างให้ถูกต้องตามกฎหมาย หากมีกฎหมายที่อัปเดตมาจากภาครัฐเราก็จะทำตาม”

และผู้บริหารสถานประกอบการอีกแห่งหนึ่ง กล่าวว่า “เมื่อก่อนที่สูบบุหรี่อยู่ในสำนักงาน พอมีกฎหมายฉบับนี้ ออกมาว่าไม่ให้มีห้องสูบบุหรี่ในอาคารเราก็ย้ายจากภายในออกไปภายนอก”

ประเด็นปัจจัยนำเข้า (Input) ผลการดำเนินการในภาพรวมของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง อยู่ใน**ระดับปานกลาง** โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 โดยผลการดำเนินการแยกตามตัวชี้วัดในประเด็นปัจจัยนำเข้า มีดังนี้

1) ด้านนโยบาย กฎระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดการมีมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ อยู่ใน**ระดับปานกลาง** (3.06) และตัวชี้วัดการสูบบุหรี่ในสถานที่จัดไว้ให้สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่ อยู่ใน**ระดับดี** โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.06 และ 4.00 ตามลำดับ จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารและพนักงานของสถานประกอบการ พบว่า สถานประกอบการส่วนใหญ่มีมาตรการให้พนักงานสูบบุหรี่ได้ตามเวลาที่กำหนด และมีการกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน มีเพียงสถานประกอบการบางแห่งที่ไม่มีมาตรการเนื่องจากกิจการของสถานประกอบการเป็นงานฝีมือซึ่งใช้เพียงพนักงานหญิงในการปฏิบัติงานเท่านั้น ซึ่งพนักงานทั้งหมดไม่สูบบุหรี่โดนคัดเลือกจากคุณสมบัติในการรับเข้าเป็นพนักงาน

2) ด้านผู้บริหารและสถานประกอบการ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดสถานประกอบการมีการกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสอง และผู้บริหารของสถานประกอบการมีความใส่ใจ มุ่งมั่นในการลดปัญหาการสูบบุหรี่และคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ อยู่ใน**ระดับดี** โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.58, 3.43 และ 3.45 ตามลำดับ สำหรับตัวชี้วัดบุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ อยู่ใน**ระดับปานกลาง** (2.92) จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารและพนักงานของสถานประกอบการ พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มักจะเน้นนโยบายดำเนินการตามกฎหมายเป็นหลัก โดยจัดให้มีสถานที่สูบบุหรี่

บุหรี่ป้ายนอกอาคารและกำหนดเวลาในการสูบบุหรี่สำหรับพนักงานและมีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินการส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน (จป.) เป็นดำเนินการงานตามกฎหมายด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยการดำเนินงานดังกล่าวจะมีผลต่อเนื่องไปถึงเรื่องของการกำหนดสถานที่สูบบุหรี่ มาตรการลงโทษผู้กระทำผิด ซึ่งส่งผลต่อความปลอดภัยของทุกคนในสถานที่ทำงาน ดังคำกล่าวของผู้ช่วยผู้จัดการส่วนงานความปลอดภัย ของสถานประกอบการแห่งหนึ่งว่า

“ที่นี่ทำระบบการจัดการด้านความปลอดภัย ดังนั้นจึงมีความเกี่ยวข้องกับระบบการควบคุมทางด้านความปลอดภัย เราจัดโซนนิ่งไว้ให้สูบบุหรี่ 2 จุด มีช่วงกำหนดให้สูบบุหรี่เป็นช่วงเวลาพัก และมีกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรว่า ถ้าพนักงานไม่สูบบุหรี่ในพื้นที่กำหนด บริษัทเราจะไม่จ้างต่อ เพราะพื้นที่ในโรงงานของเรามีสารเคมีไวไฟที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายร้ายแรง ทางฝั่งโน้นจะมีแอลพีจีเข้าส์ 3 เข้าส์ เข้าส์ละประมาณ 8,000 กว่าลิตร และมีซิเทอลีนแคปซูลเป็นแอร์เรียในการเก็บ ซึ่งเป็นสารไวไฟเหมือนกัน สารพวกนี้มีคุณสมบัติน้ำหนักมากกว่าอากาศ ดังนั้นถ้ามีการรั่วไหลจะมุดไปในที่ต่ำ รอบโรงงานจะมีรางระบายน้ำอยู่ ถ้ามีการรั่วไหลก็จะไปตามรางระบายน้ำ ทำให้เกิดอันตรายส่งผลต่อความปลอดภัยของคนทั้งองค์กรและหน่วยงานภายนอกด้วย”

อย่างไรก็ตามผู้บริหารบางแห่งยังขาดความใส่ใจ ดังคำกล่าวของพนักงานของสถานประกอบการแห่งหนึ่งที่กำลังกล่าว “ผู้บริหารไม่ได้ให้ความสำคัญ เพราะผู้บริหารระดับสูงก็ยังสูบบุหรี่อยู่ ถ้าผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญ ระดับพนักงานก็คงทำอะไรไม่ได้ มาตรการต่าง ๆ ก็ไม่สามารถดำเนินการได้”

3) ด้านงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมลดควันบุหรี่ป้ายมือสองในสถานประกอบการประกอบด้วย ตัวชี้วัดการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการดำเนินการลดควันบุหรี่ป้ายมือสองในสถานประกอบการอยู่ใน**ระดับปานกลาง** (2.86) จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและพนักงานของสถานประกอบการ พบว่า ส่วนใหญ่มีการจัดสรรงบประมาณเฉพาะในการสร้างพื้นที่สำหรับสูบบุหรี่ โดยจัดทำภายนอกอาคาร เปิดโล่ง ไม่มีผนัง แต่มีหลังคาและพื้นที่บริเวณหลังคาคลุมเท่านั้น และการจัดสรรงบประมาณในแต่ละปีมีเพียงเล็กน้อย เนื่องจากไม่ได้มีกิจกรรมลดควันบุหรี่ป้ายมือสองโดยตรง มีเพียงการประชาสัมพันธ์ภายในโรงงาน

4) ด้านสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการลดควันบุหรี่ป้ายมือสองของสถานประกอบการประกอบด้วย ตัวชี้วัดการจัดทำสื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อลดการสูบบุหรี่ อยู่ใน**ระดับดี** (3.87) สำหรับตัวชี้วัดการจัดทำสื่อรณรงค์เกี่ยวกับการลดควันบุหรี่ป้ายมือสอง อยู่ใน**ระดับปานกลาง** (2.84) จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและพนักงาน รวมถึงการสังเกตการณ์ในพื้นที่ พบว่า สถานประกอบการส่วนใหญ่มีการรณรงค์เกี่ยวกับการลดควันบุหรี่ป้ายมือสองโดยใช้การประชาสัมพันธ์ด้วยการจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอันตราย โทษ และภัยที่เกิดจากบุหรี่ป้าย และติดป้ายรณรงค์ในบริเวณพื้นที่ที่จัดไว้

ให้สูบบุหรี่ นอกจากนี้มีสถานประกอบการบางแห่ง ประชาสัมพันธ์โดยวิธีจัดฝึกอบรมให้ความรู้ภายในบริษัท บางแห่งมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้และติดตามผล บางแห่งมีประชาสัมพันธ์โดยสื่อสารผ่านการประชุมประจำเดือน

5) ด้านความพร้อมของสถานประกอบการในการปฏิบัติตามมาตรการ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดความพร้อมในการปฏิบัติตามมาตรการ อยู่ในระดับปานกลาง (3.16) จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและพนักงานของสถานประกอบการ พบว่า สถานประกอบการทั้งหมดมีความพร้อมในการปฏิบัติตามมาตรการของภาครัฐ จะเห็นได้จากสถานประกอบการส่วนใหญ่มีการจัดพื้นที่ภายนอกอาคารสำหรับผู้สูบบุหรี่เพื่อคุ้มครองสุขภาพของคนที่ไม่สูบบุหรี่ แต่หากต้องการให้สถานประกอบการกำหนดไม่ให้มีคนสูบบุหรี่นั้นก็ยังสามารถทำได้เพียงบางแห่ง เช่น บางโรงงานมีการกำหนดคุณสมบัติเฉพาะตั้งแต่ก่อนรับเข้าทำงาน ทั้งนี้ เนื่องจากภาครัฐมิได้กำหนดให้การสูบบุหรี่เป็นเรื่องผิดกฎหมาย ดังคำกล่าวของเจ้าหน้าที่ จป. ของสถานประกอบการแห่งหนึ่ง ที่กล่าวว่า

“จะเห็นว่าโรงงานส่วนใหญ่มักจะเข้าร่วมในเรื่องของโรงงานสีขาว เนื่องจากว่ามันเป็นเรื่องยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย อะไรที่ผิดกฎหมายโรงงานเค้าก็จะร่วมด้วย เพราะเรื่องยาเสพติดมันผิดกฎหมายและเป็นเรื่องใหญ่ แล้วยังกระทบกับหลาย ๆ อย่างทั้งพนักงาน การทำงาน แล้วก็ตัวองค์กร แต่อย่างบุหรี่มันไม่ได้ผิดกฎหมายอะไร อย่างโรงงานของผมเป็นบริษัทญี่ปุ่น ซึ่งคนญี่ปุ่นประเทศของเค้ามันหนาวการสูบบุหรี่เค้าก็ถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา เค้าก็ไม่ใส่ใจจะรณรงค์หรือบังคับ เพียงแต่จะบังคับให้ทำตามกฎหมายที่มีเท่านั้น โรงงานส่วนใหญ่เค้าก็จะเน้นในเรื่องของการทำตามกฎหมายครับ”

ประเด็นกระบวนการดำเนินงาน (Process) ผลการดำเนินการในภาพรวมของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.22 โดยผลการดำเนินการแยกตามตัวชี้วัดในประเด็นกระบวนการดำเนินงาน มีดังนี้

1) ด้านลักษณะการนำมาตรการลดควันบุหรี่มือสองมาใช้ในสถานประกอบการ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดการควบคุมให้พนักงานสูบบุหรี่ในบริเวณที่จัดให้ อยู่ในระดับดีมาก (4.46) ตัวชี้วัดการดำเนินการในลักษณะของการจัดกิจกรรมด้านการรณรงค์สูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดให้หรือเขตสูบบุหรี่ และการมีบทลงโทษหรือตักเตือนพนักงานที่ฝ่าฝืนมาตรการเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่ อยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 และ 3.84 ตามลำดับ ตัวชี้วัดมีแผนการดำเนินการด้านการลดควันบุหรี่มือสอง การป้องกันและคุ้มครองสุขภาพของพนักงานที่ไม่สูบบุหรี่ การสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงานในการเลิกสูบบุหรี่ และการให้คำปรึกษาแนะนำพนักงานที่ต้องการเลิกสูบบุหรี่ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.79, 3.23, 3.24 และ 2.95 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามตัวชี้วัดกิจกรรมด้านการลดควันบุหรี่มือสอง อยู่ในระดับควรปรับปรุงอย่าง

ยิ่ง (1.62) ผลการศึกษาดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ โดยพบว่า สถานประกอบการบางแห่งมีการจัดคลินิกให้คำปรึกษาสำหรับผู้ที่ต้องการเลิกบุหรี่ และมีมาตรการลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตาม สำหรับกิจกรรมด้านลดควันบุหรี่ พบว่า ไม่มีการจัดกิจกรรม ส่วนใหญ่เป็นเพียงการประชาสัมพันธ์ผ่านการจัดบอร์ดณรงค์ และให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่เท่านั้น นอกจากนี้สถานประกอบการบางแห่งยังมีนโยบายในการรณรงค์ลด ละ เลิกสูบบุหรี่ด้วยการลดพื้นที่ในการจัดสถานที่สำหรับสูบบุหรี่ให้น้อยลง ดังคำกล่าวของผู้บริหารของสถานประกอบการแห่งหนึ่ง กล่าวว่า

“เมื่อก่อนเรามีที่สูบบุหรี่ทั้งหมด 12 จุด แล้วเราก็อ้อย ๆ รณรงค์ลดๆ ลงมาจนเหลือแค่ 2 จุด โดยใช้เวลา 10 ปี เราต้องอ้อย ๆ หอยอ้อยเปลี่ยน ซึ่งพฤติกรรมของพนักงานไม่ใช่เปลี่ยนได้ง่าย ๆ เพราะการเปลี่ยนแปลงอะไรที่เป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตประจำวันของเขา ต้องถือว่าการสูบบุหรี่เป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตประจำวันของเค้าด้วย”

2) ด้านการประชาสัมพันธ์มาตรการและกิจกรรมลดควันบุหรี่มือสอง ประกอบด้วย ตัวชี้วัดการประชาสัมพันธ์ให้พนักงานทราบถึงกฎระเบียบ มาตรการ หรือข้อบังคับในการลดการสูบบุหรี่ อยู่ใน**ระดับดี** (4.19) แต่ตัวชี้วัดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรการลดควันบุหรี่มือสองให้กับพนักงาน อยู่ใน**ระดับปานกลาง** (2.68) จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและพนักงานของสถานประกอบการ พบว่า การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกฎระเบียบ มาตรการ หรือข้อบังคับในการสูบบุหรี่จะเป็นการประชาสัมพันธ์โดยเป็นส่วนหนึ่งของคู่มือพนักงาน และการปฐมนิเทศพนักงานตั้งแต่เริ่มเข้ามาทำงาน ทำให้ทุกคนได้รับทราบ แต่สำหรับการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรการลดควันบุหรี่มือสองนั้นไม่มีการประชาสัมพันธ์มากนัก ซึ่งการดำเนินการตามข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของสถานประกอบการจะส่งผลต่อเนื่องกับการลดควันบุหรี่มือสองภายในสถานประกอบการอยู่แล้ว ทางสถานประกอบการจึงไม่ได้ให้ความสำคัญมากนัก

3) ด้านการจัดสถานที่สูบบุหรี่ภายในสถานประกอบการ ประกอบด้วย ตัวชี้วัด การจัดสถานที่สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่ อยู่ใน**ระดับดีมาก** (4.69) และตัวชี้วัดการจัดทำเขตปลอดบุหรี่หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่ อยู่ใน**ระดับดี** (4.13) สำหรับตัวชี้วัดการดำเนินการจัดสถานที่ในเขตสูบบุหรี่ของสถานประกอบการจากความคิดเห็นของผู้บริหาร อยู่ใน**ระดับควรปรับปรุง** (2.10) และตัวชี้วัดการดำเนินการจัดสถานที่ในเขตปลอดบุหรี่ของสถานประกอบการจากความคิดเห็นของพนักงาน อยู่ใน**ระดับควรปรับปรุงอย่างยิ่ง** (1.44) ทั้งนี้จากการลงพื้นที่สังเกตการณ์ พบว่า สถานที่ที่จัดไว้สำหรับสูบบุหรี่ของพนักงานส่วนใหญ่เป็นพื้นที่โล่ง หรือเป็นเก้าอี้สำหรับนั่งสูบบุหรี่เท่านั้น สถานประกอบการบางแห่งมีการจัดทำหลังคาไว้ให้ นอกจากนี้สถานประกอบการบางแห่งจัดบริเวณพื้นที่สูบบุหรี่ที่มีพื้นที่ไม่มากนักเมื่อเทียบกับปริมาณผู้สูบบุหรี่ที่เข้ามาสูบบุหรี่ในเวลาเดียวกันตามที่กำหนดทำให้เกิดความแออัด จึงทำให้พนักงานมีความคิดเห็นว่า ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง แม้บริเวณพื้นที่สูบบุหรี่

จะมี 2-3 จุด แต่บางจุดที่จัดไว้ไม่สะดวกในการไปใช้สถานที่ ดังคำกล่าวของพนักงานของสถานประกอบการแห่งหนึ่งที่กล่าวว่า

“พอถึงเวลาที่ให้สูบบุหรี่คนก็เยอะ แออัด แต่ถ้าให้เดินไปอีกที่หนึ่งที่จัดไว้มันเสียเวลาในการเดินไปเดินกลับก็เกือบหมดเวลาพักแล้ว ส่วนใหญ่ก็เลยมาอัดแน่นกันที่นี้ทีเดียว แต่ก็ดีมันทำให้คนสูบบุหรี่น้อยลง เพราะเค้าชี้แจงเดินไปไกล ที่ใกล้ ๆ ก็คนเยอะอัดอัด ก็รอสูบบุหรี่พักกินข้าวเลยที่เดียว”

ถึงแม้ว่า สถานประกอบการบางแห่งมีการจัดสถานที่สำหรับสูบบุหรี่ภายนอกอาคาร แต่เป็นพื้นที่โล่ง และพื้นที่มีจำกัด อาจมีบางช่วงระยะเวลา ไม่สามารถควบคุมทิศทางลม ทำให้เกิดควันบุหรี่มือสองกระทบต่อสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่บ้าง ดังคำกล่าวของพนักงานของสถานประกอบการแห่งหนึ่ง ที่กล่าวว่า “อย่างของเราก็จะมีปัญหาบางช่วง ในฤดูฝนก็จะมีลมพัดเข้ามาในอาคาร คนข้างในก็จะมีการบ่น หรือร้องเรียนเข้ามาบ้าง มันก็เป็นอุปสรรคอย่างหนึ่ง”

4) ด้านการทบทวน และตรวจสอบมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดการทบทวน และตรวจสอบมาตรการลดควันบุหรี่มือสอง อยู่ในระดับปานกลาง (2.84) เนื่องจากมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการส่วนใหญ่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นการทบทวน และตรวจสอบจึงเป็นหน้าที่ของฝ่ายความปลอดภัยในการตรวจสอบ และทบทวนมาตรการเบื้องต้น แล้วรายงานให้ผู้บริหารสถานประกอบการรับทราบเท่านั้น จะมีการทบทวนและเปลี่ยนแปลงมาตรการที่นำเข้าพิจารณาในระดับผู้บริหารสถานประกอบการเมื่อมีกฎหมายมีการเปลี่ยนแปลงเท่านั้น

ประเด็นผลผลิต (Products) ผลการดำเนินการในภาพรวมของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.29 โดยผลการดำเนินการแยกตามตัวชี้วัดในประเด็นผลผลิต มีดังนี้

1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษ และภัยของควันบุหรี่มือสอง ประกอบด้วย ตัวชี้วัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของผู้บริหาร อยู่ในระดับปานกลาง (3.11) แต่ตัวชี้วัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของพนักงาน อยู่ในระดับควรปรับปรุง (2.19) จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้บริหารสถานประกอบการบางแห่งจะทราบข้อมูลเพียงเบื้องต้น เช่น ทราบว่าผู้ได้รับควันบุหรี่มือสองมีโอกาสเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยมากกว่าผู้สูบบุหรี่เท่านั้น แต่ในด้านพิษภัยของควันบุหรี่มือสองส่งผลเสียอย่างไรต่อสุขภาพได้บ้างนั้น ยังมีความรู้เข้าใจไม่มากนัก สำหรับพนักงาน สำหรับพนักงานนั้น ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเพียงเบื้องต้นในส่วนที่มีผลต่อสุขภาพเท่านั้น

2) ด้านพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพนักงาน ประกอบด้วย ตัวชี้วัดการมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ระหว่างการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการและนอกสถานประกอบการที่แตกต่างกัน อยู่ใน**ระดับปานกลาง** (2.87) จากผลการสัมภาษณ์พนักงานของสถานประกอบการ พบว่า พนักงานที่สูบบุหรี่บางส่วนมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่เฉพาะสถานที่ทำงานเท่านั้น ดังคำกล่าวของพนักงานท่านหนึ่งที่กล่าวว่า

“ผมสูบบุหรี่เฉพาะวันที่ทำงาน อยู่บ้านไม่สูบ วันทำงานสูบประมาณ 3-4 มวนต่อวัน สูบเพราะมันเครียด แล้วมันใช้ความคิดค่อนข้างเยอะ ผมก็ไม่ว่ามันจริงรีเปลา หรือคิดไปเอง ผมว่าบุหรี่ยังมันก็ช่วยได้นิดหนึ่ง คือมันไม่มีอะไรทำ มันช่วยคิด เหมือนกับเราได้กำหนดลมหายใจเข้าออก มองว่าระหว่างที่สูบบันได้รวบรวมสมาธิของเรา”

แต่ยังคงมีพนักงานบางส่วนที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ที่ไม่แตกต่างกันมากนัก “ผมก็ว่าไม่แตกต่างกันนะ เพราะผมก็ไม่ได้สูบมาก อยู่ที่ทำงานก็สูบเฉพาะหลังกินข้าวกลางวัน อยู่บ้านก็สูบตอนกินข้าวเสร็จ ก็ไม่รู้เหมือนกัน ถ้าไม่ได้สูบตอนหลังกินข้าว มันเหมือนขาดอะไรไป”

3) ด้านการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของพนักงาน ประกอบด้วย ตัวชี้วัดการปฏิบัติตามกฎระเบียบ มาตรการหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ และการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และมาตรการลดควันบุหรี่มือสอง และประสิทธิภาพโดยรวมของมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ อยู่ใน**ระดับดี** โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.13, 3.55 และ 3.47 ตามลำดับ สำหรับตัวชี้วัดการบังคับใช้มาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ อยู่ใน**ระดับปานกลาง** (3.36) เนื่องจากสถานประกอบการมีการกำหนดมาตรการไว้ชัดเจนรวมถึงการจัดสถานที่สำหรับสูบบุหรี่ไว้ให้ และส่วนใหญ่พนักงานจะทราบว่า ในสถานที่ทำงานของตนเองมีการดำเนินการเรื่องระบบความปลอดภัย ภายในโรงงานมีสารเคมีที่เป็นวัตถุไวไฟ ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัย จึงส่งผลให้พนักงานส่วนใหญ่ปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนด นอกจากนี้ในมาตรการที่สถานประกอบการกำหนด ยังมีการกำหนดโทษตั้งแต่ขั้นต้น ได้แก่ การตักเตือนด้วยวาจา ไปจนถึงโทษขั้นสูงสุด ได้แก่ การเลิกจ้าง สำหรับการบังคับใช้มาตรการลดควันบุหรี่มือสองนั้นส่วนใหญ่มีความเข้มข้นแตกต่างกันตามชนิดของกิจการ โดยเฉพาะกิจการที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยของสถานประกอบการมักจะมีการบังคับใช้ที่เข้มงวด และจริงจัง โดยบางแห่งมีโทษสถานเดียวคือเลิกจ้างเท่านั้น ดังคำกล่าวของผู้บริหารของสถานประกอบการแห่งหนึ่งว่า

“ธรรมชาติขององค์กรแต่ละองค์กรปกติก็มีความแตกต่างกัน แต่ของเราที่เห็นได้ชัดเจนเพราะเรามีเรื่องสารเคมีและความปลอดภัยเข้ามาเกี่ยวข้องมันก็เลยชัดเจน การบังคับใช้จึงต้องเข้มข้นและจริงจัง ของบริษัทเราเคยมีพนักงานที่ไม่ปฏิบัติตาม เราก็ไม่จ้างต่อ คำก็ไม่ได้ว่าอะไร เพราะรู้อยู่แล้วตั้งแต่วันปฐมนิเทศ ซึ่งเราได้แจ้งไว้ตั้งแต่ตอนนั้นแล้ว”

นอกจากนี้พนักงานบางส่วน มีความเห็นว่า “การสูบบุหรี่เป็นเรื่องปกติ ไม่ใช่สิ่งผิดกฎหมาย ภาครัฐไม่ได้ห้ามสูบบุหรี่”

ตารางที่ 4-6 สรุปผลภาพรวมของการประเมินการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการของนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	น้ำหนัก	คะแนนถ่วงน้ำหนัก	ระดับ
สภาพแวดล้อม (Contexts)	4.57	10	45.7	ดีมาก
ปัจจัยนำเข้า (Inputs)	3.32	30	99.6	ปานกลาง
กระบวนการ (Process)	3.22	40	128.8	ปานกลาง
ผลผลิต (Products)	3.24	20	64.8	ปานกลาง
สรุปการดำเนินการตามมาตรการฯ		100	3.39	ปานกลาง

จากตารางที่ 4-6 ผลการดำเนินการในภาพรวมเป็นการนำค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละประเด็นคูณกับค่าน้ำหนักตามประเด็นต่าง ๆ โดยภาพรวมของผลการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง มีการดำเนินการอยู่ใน **ระดับปานกลาง** โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 เมื่อแยกตามประเด็นพบว่า ประเด็นสภาพแวดล้อม มีการดำเนินการอยู่ใน **ระดับดีมาก** ส่วนประเด็นปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน และผลผลิต มีการดำเนินการอยู่ใน **ระดับปานกลาง** ทั้ง 3 ประเด็น แสดงให้เห็นว่า ภาพรวมการดำเนินการเกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง ดำเนินการได้ดี อยู่ในระดับการดำเนินงานที่เป็นไปตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง และมีความพร้อมต่อการตอบรับการปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดของภาครัฐ ระดับการปฏิบัติมีมาตรการที่ชัดเจน มีบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน อย่างไรก็ตามยังคงมีบางประเด็นที่ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น”

4.2.3 การเปรียบเทียบมาตรการลดควันบุหรี่มือสองระหว่างสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง

จากผลการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการสามารถเปรียบเทียบผลการดำเนินการระหว่างสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง เพื่อวิเคราะห์ความเหมือน และความแตกต่าง ตามบริบทของนิคมอุตสาหกรรม รวมทั้งเป็นแนวทางสำหรับการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมตาม

ศักยภาพ และการดำเนินการในปัจจุบันที่สถานประกอบการสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4-7 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการตามมาตรการลดควันทันบูหรี่มือสองระหว่างสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	นิคมอุตสาหกรรมบางชั้น		นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง	
		ค่าเฉลี่ย (n)	ระดับการดำเนินการ	ค่าเฉลี่ย (n)	ระดับการดำเนินการ
สภาพแวดล้อม (Contexts)					
1. นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และ ข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการระดับการนิคมอุตสาหกรรม	1.1 มีกฎระเบียบ มาตรการ หรือข้อบังคับในการลดควันทันบูหรี่มือสอง	4.77 (130)	ดีมาก	4.57 (148)	ดีมาก
สรุปผลการดำเนินการในประเด็นสภาพแวดล้อม		4.77	ดีมาก	4.57	ดีมาก
ปัจจัยนำเข้า (Inputs)					
1. นโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และ ข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ	1.1 มีมาตรการลดควันทันบูหรี่มือสองในสถานประกอบการ	3.75 (67)	ดี	3.06 (100)	ปานกลาง
	1.2 มีการสูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดไว้ให้สูบบุหรี่โดยเฉพาะ หรือเขตสูบบุหรี่	3.95 (100)	ดี	4.00 (74)	ดี
2. ผู้บริหารของสถานประกอบการ	2.1 มีความใส่ใจและมุ่งมั่นในการลดปัญหาการสูบบุหรี่	3.90 (67)	ดี	3.43 (100)	ดี
	2.2 มีความใส่ใจและมุ่งมั่นในการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่	3.67 (67)	ดี	3.45 (100)	ดี
	2.3 มีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับการลดควันทันบูหรี่มือสอง	3.27 (67)	ปานกลาง	2.92 (98)	ปานกลาง
	2.4 มีบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินการเรื่องการลดควันทันบูหรี่มือสองในสถานประกอบการ	3.80 (60)	ดี	3.58 (77)	ดี
3. งบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมลดควันทันบูหรี่	3.1 มีการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการ	3.16 (67)	ปานกลาง	2.86 (96)	ปานกลาง

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	นิคมอุตสาหกรรมบางชัน		นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง	
		ค่าเฉลี่ย (n)	ระดับการดำเนินการ	ค่าเฉลี่ย (n)	ระดับการดำเนินการ
มือสองในสถานประกอบการ	ดำเนินการลดควันบุหรี่มือสอง				
4. สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ	4.1 มีการจัดทำสื่อรณรงค์เกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสอง	3.06 (67)	ปานกลาง	2.84 (100)	ปานกลาง
	4.2 มีการจัดทำสื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ให้ลดการสูบบุหรี่	4.25 (130)	ดีมาก	3.87 (147)	ดี
5. ความพร้อมของสถานประกอบการในการปฏิบัติตามมาตรการ	5.1 ความพร้อมในการดำเนินการลดควันบุหรี่มือสอง	3.60 (67)	ดี	3.16 (100)	ปานกลาง
สรุปผลการดำเนินการในประเด็นปัจจัยนำเข้า		3.17	ปานกลาง	3.32	ปานกลาง
กระบวนการดำเนินงาน (Process)					
1. ลักษณะการนำมาตรการการลดควันบุหรี่มือสองมาใช้ในสถานประกอบการ	1.1 การจัดกิจกรรมด้านการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ	2.00 (58)	ควรปรับปรุง	1.62 (100)	ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง
	1.2 มีแผนการดำเนินการด้านการลดควันบุหรี่มือสอง	2.94 (64)	ปานกลาง	2.79 (95)	ปานกลาง
	1.3 มีการจัดกิจกรรมรณรงค์สูบบุหรี่ในสถานที่จัดให้หรือเขตสูบบุหรี่	4.72 (130)	ดีมาก	4.14 (148)	ดี
	1.4 มีการจัดกิจกรรมป้องกันและคุ้มครองสุขภาพของพนักงานที่ไม่สูบบุหรี่	4.35 (130)	ดีมาก	3.23 (147)	ปานกลาง
	1.5 มีการควบคุมให้สูบบุหรี่ในบริเวณที่จัดให้เท่านั้น	4.75 (130)	ดีมาก	4.46 (148)	ดีมาก
	1.6 มีการสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงานในการเลิกสูบบุหรี่	3.38 (130)	ปานกลาง	3.24 (148)	ปานกลาง
	1.7 มีบทลงโทษหรือการตักเตือนพนักงานที่ฝ่าฝืนมาตรการเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในเขตสูบบุหรี่หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่	4.35 (130)	ดีมาก	3.84 (148)	ดี
	1.8 มีการให้คำปรึกษาแนะนำพนักงานที่ต้องการเลิกสูบบุหรี่	2.69 (130)	ปานกลาง	2.95 (148)	ปานกลาง

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	นิคมอุตสาหกรรมบางชัน		นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง	
		ค่าเฉลี่ย (n)	ระดับการดำเนินการ	ค่าเฉลี่ย (n)	ระดับการดำเนินการ
2. การประชาสัมพันธ์มาตรการและกิจกรรมลดควันบุหรี่มือสอง	2.1 มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรการลดควันบุหรี่มือสองให้กับพนักงาน	3.03 (67)	ปานกลาง	2.68 (100)	ปานกลาง
	2.2 มีการประชาสัมพันธ์ให้พนักงานทราบถึงกฎระเบียบ มาตรการหรือข้อบังคับในการลดการสูบบุหรี่	4.48 (130)	ดีมาก	4.19 (148)	ดี
3. การจัดสถานที่สูบบุหรี่ภายในสถานประกอบการ	3.1 มีการจัดสถานที่สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่	4.37 (130)	ดีมาก	4.69 (148)	ดีมาก
	3.2 การดำเนินการในเขตสูบบุหรี่ของสถานประกอบการจากผู้บริหาร	2.12 (69)	ควรปรับปรุง	2.10 (100)	ควรปรับปรุง
	3.3 การดำเนินการในเขตสูบบุหรี่ของสถานประกอบการจากพนักงาน	1.55 (130)	ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง	1.44 (150)	ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง
	3.4 มีการจัดทำเขตปลอดบุหรี่หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่	4.78 (130)	ดีมาก	4.13 (134)	ดี
4. การทบทวน และตรวจสอบมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ	4.1 มีการทบทวนและปรับปรุงการดำเนินงานด้านการลดควันบุหรี่มือสอง	3.28 (67)	ปานกลาง	2.84 (100)	ปานกลาง
สรุปผลการดำเนินการในประเด็นกระบวนการดำเนินงาน		3.30	ปานกลาง	3.22	ปานกลาง
ผลผลิต (Products)					
1. ความรู้ความเข้าใจของพนักงานเกี่ยวกับโทษและภัยจากการสูบบุหรี่	1.1 ความเข้าใจโทษ และพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของผู้บริหาร	3.09(66)	ปานกลาง	3.11 (100)	ปานกลาง
	1..2 ความเข้าใจโทษ และพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของพนักงาน	2.63 (130)	ปานกลาง	2.19 (150)	ควรปรับปรุง
2. พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพนักงาน	2.1 ความแตกต่างของพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในและนอกสถานประกอบการ	2.86 (126)	ปานกลาง	2.87 (138)	ปานกลาง
3. การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และมาตรการลดควัน	3.1 การปฏิบัติตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสอง	3.78 (64)	ดี	3.55 (96)	ดี

ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด	นิคมอุตสาหกรรมบางชัน		นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง	
		ค่าเฉลี่ย (n)	ระดับการดำเนินการ	ค่าเฉลี่ย (n)	ระดับการดำเนินการ
บุหรี่มือสองของพนักงาน	3.2 สถานประกอบการสามารถบังคับใช้มาตรการลดควันบุหรี่มือสอง	3.70 (66)	ดี	3.36 (99)	ปานกลาง
	3.3 ประสิทธิภาพโดยรวมของมาตรการลดควันบุหรี่มือสอง	3.73 (66)	ดี	3.47 (99)	ดี
	3.4 การปฏิบัติตามกฎระเบียบ มาตรการ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรีในสถานประกอบการ	4.12 (125)	ดี	4.13 (134)	ดี
สรุปผลการดำเนินการในประเด็นผลผลิต		2.99	ปานกลาง	3.24	ปานกลาง

ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองระหว่างสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน และสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง ตามกรอบตัวชี้วัดตามการประเมินแบบ CIPP เพื่อให้ทราบถึงการดำเนินการในปัจจุบัน ศักยภาพ และความพร้อมต่อการดำเนินการเพื่อลดควันบุหรี่มือสองหรือลดการสูบบุหรีในสถานประกอบการสามารถนำไปเป็นแนวทางประกอบการพัฒนามาตรการหรือแนวทางที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานประกอบการ และมาตรการหรือแนวทางดังกล่าวสามารถนำมาปฏิบัติได้จริงและมีประสิทธิภาพ โดยผลการเปรียบเทียบการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมทั้งสองนิคมฯ มีรายละเอียด ดังนี้

ผลการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองระหว่างสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน และสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง ที่มีความคล้ายคลึงกัน ประกอบด้วย ตัวชี้วัด จำนวน 22 ตัวชี้วัด โดยสามารถแบ่งตามระดับการดำเนินการได้ ดังนี้

1. ผลการดำเนินการในระดับดีมาก ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ได้แก่
 - การมีกฎระเบียบ มาตรการหรือข้อบังคับในการลดควันบุหรี่มือสอง
 - การควบคุมให้สูบบุหรีในบริเวณที่จัดให้เท่านั้น
 - การจัดสถานที่สูบบุหรีโดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี
2. ผลการดำเนินการในระดับดี ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด ได้แก่
 - การสูบบุหรีในสถานที่ที่จัดไว้ให้สูบบุหรีโดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี
 - ความใส่ใจและมุ่งมั่นในการลดปัญหาการสูบบุหรี
 - ความใส่ใจและมุ่งมั่นในการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี

- การมีบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินการเรื่องการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ

- การปฏิบัติตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสอง
- ประสิทธิภาพโดยรวมของมาตรการลดควันบุหรี่มือสอง
- การปฏิบัติตามกฎระเบียบ มาตรการ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ

3. ผลการดำเนินการในระดับปานกลาง ประกอบด้วย 10 ตัวชี้วัด ได้แก่

- การมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสอง

- การจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการดำเนินการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ

- การจัดทำสื่อรณรงค์เกี่ยวกับการดำเนินการลดควันบุหรี่มือสอง
- แผนการดำเนินการด้านการลดควันบุหรี่มือสอง
- การสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงานในการเลิกสูบบุหรี่
- การให้คำปรึกษาแนะนำพนักงานที่ต้องการเลิกสูบบุหรี่
- การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรการลดควันบุหรี่มือสองให้กับพนักงาน
- การทบทวนและปรับปรุงการดำเนินงานด้านการลดควันบุหรี่มือสอง
- ความเข้าใจโทษ และพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของผู้บริหาร
- ความแตกต่างของพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในและนอกสถานประกอบการ

4. ผลการดำเนินการในระดับควรปรับปรุง ประกอบด้วย 1 ตัวชี้วัด ได้แก่

- การดำเนินการในเขตสูบบุหรี่ของสถานประกอบการจากความคิดเห็นของผู้บริหาร

5. ผลการดำเนินการในระดับควรปรับปรุงอย่างยิ่ง ประกอบด้วย 1 ตัวชี้วัด ได้แก่

- การดำเนินการในเขตสูบบุหรี่ของสถานประกอบการจากความคิดเห็นของพนักงาน

จากผลการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมทั้งสองนิคมฯ ที่มีตัวชี้วัดที่มีความคล้ายคลึงกัน จำนวน 22 ตัวชี้วัด ซึ่งตัวชี้วัดส่วนใหญ่ที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับดีมาก และมีความชัดเจนมากที่สุดคือ การมีกฎระเบียบ มาตรการหรือข้อบังคับในการลดควันบุหรี่มือสอง ที่สถานประกอบการแต่ละแห่งเป็นผู้กำหนดขึ้นมา ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของประเทศ การควบคุมให้สูบบุหรี่ในบริเวณที่จัดให้เท่านั้น และการจัดสถานที่สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ มีการกำหนดให้สูบบุหรี่เฉพาะบริเวณที่จัดไว้ และมีมาตรการควบคุมอย่างเคร่งครัด และตัวชี้วัดที่อยู่ในระดับดีมาก ดี และปานกลาง ส่วนใหญ่เป็นตัวชี้วัดของประเด็นสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า และกระบวนการ

ดำเนินงาน อย่างไรก็ตามตัวชี้วัดที่ควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาอย่างเร่งด่วนมากที่สุด คือ การดำเนินการในเขตสุบบุรีหรือของสถานประกอบการที่ควรเป็นไปตามแนวทางปฏิบัติมากที่สุด

ผลการดำเนินการตามมาตรการลดวันบุหรี่มือสองระหว่างสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง ที่มีความแตกต่างกัน ประกอบด้วยตัวชี้วัด จำนวน 10 ตัวชี้วัด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ตัวชี้วัดการจัดทำสื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ให้ลดการสุบบุรี
 - สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น มีการดำเนินการอยู่ในระดับดีมาก
 - สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง มีการดำเนินการอยู่ในระดับดี
2. ตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมรณรงค์สุบบุรีในสถานที่จัดให้หรือเขตสุบบุรี
 - สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น มีการดำเนินการอยู่ในระดับดีมาก
 - สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง มีการดำเนินการอยู่ในระดับดี
3. ตัวชี้วัดการประชาสัมพันธ์ให้พนักงานทราบถึงกฎระเบียบ มาตรการหรือข้อบังคับในการลดวันบุหรี่มือสองให้กับพนักงาน
 - สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น มีการดำเนินการอยู่ในระดับดีมาก
 - สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง มีการดำเนินการอยู่ในระดับดี
4. ตัวชี้วัดการจัดทำเขตปลอดบุหรีหรือพื้นที่ห้ามสุบบุรี
 - สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น มีการดำเนินการอยู่ในระดับดีมาก
 - สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง มีการดำเนินการอยู่ในระดับดี
5. ตัวชี้วัดการมีบทลงโทษหรือการตักเตือนพนักงานที่ฝ่าฝืนมาตรการเกี่ยวกับการสุบบุรีในเขตสุบบุรี หรือพื้นที่ห้ามสุบบุรี
 - สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น มีการดำเนินการอยู่ในระดับดีมาก
 - สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง มีการดำเนินการอยู่ในระดับดี
6. ตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมป้องกันและคุ้มครองสุขภาพของพนักงานที่ไม่สุบบุรี
 - สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น มีการดำเนินการอยู่ในระดับดีมาก
 - สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง
7. ตัวชี้วัดการมีมาตรการลดวันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ
 - สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น มีการดำเนินการอยู่ในระดับดี
 - สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง

8. ตัวชี้วัดสถานประกอบการสามารถบังคับใช้มาตรการลดควันบุหรี่มือสอง

- สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น มีการดำเนินการอยู่ในระดับดี
- สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง

9. ตัวชี้วัดความเข้าใจโทษ และพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของพนักงาน

- สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง
- สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง มีการดำเนินการอยู่ในระดับควรปรับปรุง

10. ตัวชี้วัดการจัดกิจกรรมด้านการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ

- สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น มีการดำเนินการอยู่ในระดับควรปรับปรุง
- สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง มีการดำเนินการอยู่ในระดับควรปรับปรุง

อย่างยิ่ง

จากผลการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมทั้งสองนิคมฯ ที่มีตัวชี้วัดที่มีความแตกต่างกัน จำนวน 10 ตัวชี้วัด ซึ่งมีเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมด คือ สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น มีการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองดีกว่า สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง ซึ่งตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับดีมาก ดี และปานกลาง มีทั้งสิ้น 8 ตัวชี้วัด (7 ตัวชี้วัด อยู่ในประเด็นกระบวนการดำเนินงาน และ 1 ตัวชี้วัด อยู่ในประเด็นผลผลิต) ถึงแม้ว่าผลการดำเนินการจากตัวชี้วัดจำนวน 8 ตัวชี้วัด ของสถานประกอบการทั้งสองนิคมฯ มีความแตกต่างกัน แต่ผลการดำเนินการอยู่ในระดับที่เป็นที่น่าพึงพอใจ มีเพียงตัวชี้วัดจำนวน 2 ตัวชี้วัด ที่มีความแตกต่างกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ความเข้าใจโทษ และพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของพนักงาน และการจัดกิจกรรมด้านการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ ที่มีผลการดำเนินการในระดับควรปรับปรุง และควรปรับปรุงอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรนำไปพิจารณาสำหรับพัฒนาหรือปรับปรุงการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 4-8 สรุปผลการเปรียบเทียบการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองระหว่างสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง

ประเด็น	นิคมอุตสาหกรรมบางชั้น		นิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง	
	คะแนนถ่วงน้ำหนัก	ระดับ	คะแนนถ่วงน้ำหนัก	ระดับ
สภาพแวดล้อม (Contexts)	0.48	ดีมาก	0.46	ดีมาก
ปัจจัยนำเข้า (Inputs)	0.95	ปานกลาง	1.00	ปานกลาง
กระบวนการ (Process)	1.32	ปานกลาง	1.28	ปานกลาง
ผลผลิต (Products)	0.60	ปานกลาง	0.65	ปานกลาง
สรุปผลการดำเนินการ	3.35	ปานกลาง	3.39	ปานกลาง

ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองระหว่างสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง ตามตารางที่ 4-8 พบว่า มีการดำเนินการที่คล้ายคลึงกันทั้งสองนิคมฯ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 และ 3.39 ตามลำดับ สำหรับประเด็นสภาพแวดล้อม (Contexts) สถานประกอบการมีการดำเนินการอยู่ในระดับดีมากทั้งสองนิคมฯ ส่วนประเด็นปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการดำเนินงาน (Process) และผลผลิต (Products) สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมทั้งสองนิคมฯ มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 3 ประเด็น

ดังนั้น ผลการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินการในปัจจุบัน ศักยภาพ และความพร้อมของสถานประกอบการ รวมทั้งข้อจำกัด ข้อคิดเห็น และเสนอแนะต่าง ๆ ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาพัฒนาและกำหนดเป็นแนวทางหรือมาตรการลดควันบุหรี่มือสองที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ มีความเหมาะสมตามบริบทของสถานประกอบการ และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งส่งผลต่อพนักงานและบุคลากรของสถานประกอบการในการลดความเสี่ยงจากการสัมผัสควันบุหรี่ลดปัญหาสุขภาพ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างปกติสุข

4.3 มาตรการที่เหมาะสมต่อการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ

จากการศึกษาสถานการณ์การดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง รวมทั้งผลการเปรียบเทียบการดำเนินการตามมาตรการระหว่างสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมทั้งสองนิคมฯ แสดงให้เห็นถึงความพร้อมและศักยภาพในการดำเนินการของสถานประกอบการ และข้อจำกัดในด้านต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำมากำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาหรือมาตรการที่เหมาะสมสำหรับการนำไปปฏิบัติของสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการลดควันบุหรี่มือสอง หรือการลดการสูบบุหรี่

การกำหนดมาตรการที่เหมาะสมต่อการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ ผู้วิจัยได้นำผลการดำเนินการที่ได้จากการวิเคราะห์ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ รวมทั้งข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการด้านการลดควันบุหรี่มือสองและการลดการสูบบุหรี่ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 และระเบียบข้อบังคับอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีการนำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (Swot analysis) เข้ามาบูรณาการเพื่อกำหนดเป็นมาตรการที่มีความเหมาะสมต่อบริบทของสถานประกอบการและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.3.1 ข้อเสนอแนะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ

การศึกษานี้ได้เก็บรวบรวมข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ ผู้บริหาร และพนักงานในสถานประกอบการทั้งสองนิคมฯ โดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

4.3.1.1 ปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองมาใช้ในสถานประกอบการ

- การติดต่อประสานงานและการขอความร่วมมือจากหน่วยงานราชการในการให้ข้อมูล เกี่ยวกับการจัดการการสูบบุหรี่และการดูแลสุขภาพพนักงานบริษัทค่อนข้างยาก และมีความล่าช้าต้องรอดำเนินการเป็นกระบวนการตามลำดับ
- การประชาสัมพันธ์หรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพของพนักงานหรือกฎระเบียบเกี่ยวกับเรื่องการสูบบุหรี่ของพนักงาน ทางสถานประกอบการมักไม่ทราบรายละเอียด แม้กระทั่งกฎหมาย

- ความประพฤติ ความมั่งง่ายของพนักงาน โดยลักลอบสูบบุหรี่นอกพื้นที่ก่อให้เกิด ความรำคาญแก่ผู้ไม่สูบบุหรี่ เช่น การได้กลิ่นบุหรี่ติดตัวผู้สูบบุหรี่ การอุดตันของท่อระบายน้ำและร่อง น้ำ เป็นต้น

- บุหรี่สามารถหาซื้อได้ง่าย เช่น ตามร้านสะดวกซื้อต่าง ๆ และรวมทั้งการนำเข้ามา สถานประกอบการได้ง่าย

- ผู้ที่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการ มีเฉพาะฝ่ายบริหารระดับสูงของสถาน ประกอบการ

- ผู้สูบบุหรี่หน้าใหม่เกิดจากการถูกชักชวนและแนะนำให้ลองโดยเฉพาะผู้ที่เริ่ม ทำงานใหม่ๆ รวมถึงเมื่อมีการสังสรรค์ในกลุ่มเพื่อนร่วมงานก็มักจะมีการสูบบุหรี่ร่วมด้วยและผู้ไม่สูบ บุหรี่ก็ได้รับความบุหรี่ด้วยเช่นกัน

- ส่วนใหญ่พนักงานไม่ค่อยมีคนสูบบุหรี่บวกกับพนักงานมีน้อยจึงไม่เป็นอุปสรรคใน การดำเนินการเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ

4.3.1.2 ด้านกฎหมาย/กฎระเบียบ/ข้อบังคับ

- กฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับควรมีความสอดคล้องกันทั้งหมด และมีการ สนับสนุน ชี้นำ ให้เกิดการยอมรับและประกาศใช้เป็นนโยบายของสถานประกอบการ

- การกำหนดช่วงเวลาที่ให้พนักงานสูบบุหรี่ เพื่อเป็นการลดจำนวนการสูบบุหรี่ของ พนักงานลงได้ และช่วยให้การสูบบุหรี่อยู่ในพื้นที่ที่จัดเตรียมไว้ให้โดยเฉพาะ

- การกำหนดเป็นกฎหมายที่ชัดเจนในการคุ้มครองผู้ที่ได้รับผลกระทบจากควันบุหรี่ มือสอง หากเป็นกฎหมายที่ชัดเจนในการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่และกำหนดบทลงโทษไว้อย่าง ชัดเจน สถานประกอบการจะสามารถกำหนดกฎระเบียบหรือข้อบังคับได้อย่างชัดเจน แลนำข้อ กฎหมายไปกำหนดเป็นข้อบังคับและกำหนดบทลงโทษในสถานประกอบการนั้น ๆ ได้

- การห้ามหรือไม่ให้มีสถานที่ขายบุหรี่ให้พนักงานในบริเวณสถานประกอบการ

- สถานประกอบการควรเน้นย้ำเรื่องกฎระเบียบ การสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ พนักงานรับทราบบ่อย ๆ

- สถานประกอบการกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับชัดเจนและสอดคล้องกับกฎหมาย

- สถานประกอบการมีกฎระเบียบข้อบังคับ ห้ามสูบบุหรี่ในพื้นที่ประกอบการอย่าง เด็ดขาด

- สถานประกอบการมีกฎระเบียบห้ามสูบบุหรี่ใกล้ๆ เครื่องจักร

- หน่วยงานภาครัฐควรร่างกฎหมายและประกาศใช้อย่างเข้มงวด เช่น การไม่จำหน่ายบุหรี่ให้กับเด็กเล็กและเยาวชน และการกำหนดบทลงโทษอย่างรุนแรง เช่น ไม่สูบบุหรี่ในพื้นที่ที่กำหนดไว้

4.3.1.3 ด้านการบังคับใช้มาตรการของสถานประกอบการ

- พนักงานมีสิทธิในการสูบบุหรี่ เฉพาะช่วงเวลาก่อนเข้างาน พักกลางวัน และหลังเลิกงานเท่านั้น
- สถานประกอบการควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับเรื่องการสูบบุหรี่ของพนักงาน และออกกฎระเบียบสำหรับนำไปปฏิบัติ โดยต้องกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน และเป็นไปตามข้อกำหนดหลัก
- สถานประกอบการยังไม่มีมาตรการเข้มเด็ดขาดเกี่ยวกับลงโทษผู้ที่กระทำผิด
- สถานประกอบการที่มีผู้สูบบุหรี่ควรมีนโยบายที่ชัดเจน เมื่อพบผู้กระทำผิด เช่น การตักเตือน การออกหนังสือปรับ การตัดสวัสดิการ การให้ออก เป็นต้น

4.3.1.4 ด้านผู้บริหาร/บุคลากร

- ควรมีการให้ความรู้ และแนะนำผู้บริหารและพนักงานในสถานประกอบการให้ทราบถึงกฎระเบียบเกี่ยวกับบุหรี่ และโทษและพิษภัยของการสูบบุหรี่และการได้รับควันบุหรี่มือสอง
- ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างให้กับพนักงาน โดยไม่สูบบุหรี่หรือค่อย ๆ ลดจำนวนของบุหรี่ที่สูบ หรือสูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดไว้ให้ และมีการจัดทำกิจกรรมรณรงค์ลด ละ เลิกบุหรี่ในสถานประกอบการ
- ผู้บริหารบางคนปฏิบัติเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ไม่ตรงบริเวณที่กำหนดไว้
- ผู้บริหารมีเป้าหมายชัดเจน และรณรงค์ไม่ให้สูบบุหรี่ในสถานประกอบการ โดยพนักงานในสถานประกอบการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
- ผู้บริหารหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมให้ความรู้และให้เกิดการมีส่วนร่วม

4.3.1.5 ด้านความร่วมมือของบุคลากร

- ควรกำหนดนโยบายความร่วมมือระหว่างบุคลากรในสถานประกอบการ และดำเนินการจัดกิจกรรม ส่งเสริม รณรงค์ด้านการลด ละ เลิกการสูบบุหรี่
- พนักงานที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่ไม่สูบบุหรี่ภายในสถานประกอบการและในเวลาปฏิบัติ
- พนักงานบางส่วนสูบบุหรี่บริเวณคาเฟ่ และไม่เข้ามาสูบบุหรี่ในพื้นที่ที่จัดไว้ให้ และไม่มีกำหนดช่วงเวลาในการสูบบุหรี่ให้กับพนักงาน ทำให้พนักงานแอบไปสูบบุหรี่

- สถานประกอบการไม่มีบุคคลใดสูบบุหรี่ จึงไม่จำเป็นในการจัดทำสื่อรณรงค์ส่งเสริม และไม่มีการจัดสถานที่สำหรับสูบบุหรี่

4.3.1.6 ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ สื่อรณรงค์ และสถานที่

- สถานประกอบการควรเพิ่มสื่อรณรงค์ การลดควันบุหรี่ไว้ในบริเวณพื้นที่สูบบุหรี่หรือเขตสูบบุหรี่

- สถานประกอบการมีการกำหนดเขตสูบบุหรี่ที่ชัดเจน

- สถานประกอบการมีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และไม่จัดสถานที่รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูบบุหรี่

- สถานประกอบการมีการติดป้ายรณรงค์ เกี่ยวกับการสูบบุหรี่ตามบอร์ดต่าง ๆ รวมทั้งมีการสอดแทรกในระหว่างการฝึกอบรมพนักงาน ปีละ 2 ครั้ง

- สถานประกอบการมีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เช่น การจัดทำโครงการพัฒนาสถานประกอบการสร้างเสริมสุขภาพ เป็นต้น

4.3.1.7 ด้านการจัดกิจกรรมการลด ละ เลิกในผู้สูบบุหรี่และการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่

- การจัดกิจกรรมการลดการสูบบุหรี่ในบางสถานประกอบการไม่มีการจัดกิจกรรมในด้านนี้ เนื่องจากผู้สูบบุหรี่มีจำนวนน้อยมาก

- การส่งเสริมให้มีการจัดประกวดพนักงานที่มีสุขภาพดีเป็นประจำทุกปี และกิจกรรมให้ความรู้แก่พนักงานเกี่ยวกับโทษ และพิษภัยจากการสูบบุหรี่

- สถานประกอบการควรจัดกิจกรรม แนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ผู้สูบบุหรี่ในการลด ละ เลิกการสูบบุหรี่

- สถานประกอบการควรจัดให้มีการอบรมทั้งจากภายใน และภายนอก และส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

- สถานประกอบการมีกฎระเบียบ และเงื่อนไขอย่างชัดเจน และชี้แจงให้พนักงานทุกคนรับทราบ ตั้งแต่เริ่มการสมัครเข้ามาปฏิบัติงานในสถานประกอบการ

4.3.1.8 ด้านการลดการสูบบุหรี่

- การกำหนดพื้นที่สูบบุหรี่ควรมีเพียงหนึ่งจุด และอยู่ด้านหน้าประตูใหญ่ โดยที่มีการจัดพื้นที่แบบโปร่ง ห่างไกลจากจุดทำงาน

- สถานประกอบการควรมีการให้พนักงานที่สูบบุหรี่เลิกสูบบุหรี่ โดยให้อมลูกอมหรือเคี้ยวหมากฝรั่งแทน

- สถานประกอบการควรลดพื้นที่ในการสูบบุหรี่ลง และควรจัดกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมในการลด ละ เลิกการสูบบุหรี่ให้กับพนักงาน โดยที่ผู้บริหารควรปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างกำหนดนโยบาย
- สถานประกอบการมีการจัดกิจกรรมภายในองค์กรให้ความรู้เกี่ยวกับความอันตรายจากการสูบบุหรี่หรืออย่างละเอียด และวิธีการเลิกบุหรี่ให้แก่พนักงานในองค์กร อีกทั้งสะท้อนให้เห็นถึงโทษจากการสูบบุหรี่ไปยังบุคคลใกล้ชิดของพนักงาน
- สถานประกอบการมีนโยบายไม่รับผู้สูบบุหรี่เข้ามาทำงาน และสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการบำบัดผู้ติดบุหรี่ ส่วนพนักงานเดิมที่ยังสูบบุหรี่สถานประกอบการมีนโยบายให้ลดช่วงเวลาขออนุญาตไปสูบบุหรี่

4.3.1.9 ด้านการสูบบุหรี่ในเขตสูบบุหรี่

- เนื่องจากว่า ในองค์กรมีการจัดพื้นที่ในการสูบบุหรี่ที่ชัดเจนอยู่แล้ว สำหรับพนักงานที่ไม่ปฏิบัติตามคือ สูบบุหรี่ในที่ที่ไม่จัดไว้ให้ควรได้รับการลงโทษอย่างเหมาะสม
- บริเวณโรงงานเป็นพื้นที่โล่งอากาศถ่ายเท และไม่มีเขตสูบบุหรี่ อีกทั้งพนักงานมีจำนวนน้อยและพนักงานส่วนใหญ่ไม่สูบบุหรี่
- พนักงานสูบบุหรี่ในพื้นที่กำหนดเท่านั้น หากฝ่าฝืนมีบทลงโทษปรับ 1,000 บาท และออกหนังสือเตือน และมีการจัดทำเครื่องหมายพื้นที่สูบบุหรี่และบทลงโทษที่ชัดเจน
- สถานประกอบการกำหนดพื้นที่สูบบุหรี่ให้ชัดเจน และพื้นที่ที่กำหนดต้องจัดอย่างถูกต้องตามหลักกฎหมาย พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 และมีบทลงโทษขั้นรุนแรงสำหรับผู้สูบบุหรี่ในเขตพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่
- สถานประกอบการควรจัดการเกี่ยวกับสถานที่สูบบุหรี่หรือเขตสูบบุหรี่ให้ชัดเจน และเป็นพื้นที่ที่ไม่กระทบต่อภาพลักษณ์ขององค์กร เช่น จัดพื้นที่บริเวณด้านหลังโรงงาน ไม่ควรจัดหน้าโรงงาน เป็นต้น
- สถานประกอบการมีพื้นที่สำหรับสูบบุหรี่หรือเขตสูบบุหรี่จำนวนน้อยมาก

4.3.1.10 การคุ้มครองสุขภาพพนักงานที่ไม่สูบบุหรี่

- การจัดการมลพิษ เช่น คิววันจากการสูบบุหรี่ในเขตสูบบุหรี่ไม่ควรส่งผลกระทบต่อบริเวณอื่น ๆ หรือบุคคลที่ผ่านไปมาบริเวณนั้น
- การจัดที่สูบบุหรี่ไว้ชัดเจนสำหรับผู้สูบบุหรี่นั้น จัดได้ว่าเป็นการคุ้มครองพนักงานที่ไม่สูบบุหรี่ไม่ได้รับคิววันจากบุหรี่ เพราะฉะนั้นถ้ากรณีพนักงานที่ไม่สูบบุหรี่ไม่เข้าไปสถานที่ที่จัดไว้ให้เฉพาะผู้สูบบุหรี่ คงจะไม่ได้รับผลกระทบจากการสูบบุหรี่และก็เป็นการคุ้มครองอีกทางหนึ่ง

- การจัดพื้นที่สูบบุหรี่ควรจัดในพื้นที่ลับตา ไม่อยู่บริเวณทางเข้า-ออก หรือพื้นที่ที่เปิดเผยและเห็นได้ชัด
- การจำกัดพื้นที่สูบบุหรี่ เป็นการลดความเสี่ยง ต่อการรับควันบุหรี่มือสองของผู้ไม่สูบบุหรี่ในโรงงาน และไม่ทำให้พนักงานล้มป่วยและขาดงานโดยใช้เหตุ
- การแยกบริเวณสำหรับการสูบบุหรี่อย่างชัดเจน และมีการรักษาความสะอาดของบริเวณนั้นด้วย
- สถานประกอบการมีการปิดป้ายแจ้งเตือนถึงโทษของการสูบบุหรี่
- ส่วนใหญ่พนักงานไม่สูบบุหรี่ ปัญหาด้านนี้จึงไม่กระทบต่อผู้ไม่สูบบุหรี่ จึงไม่มีการคุ้มครองสุขภาพสำหรับผู้ไม่สูบบุหรี่

4.3.1.11 ด้านอื่น ๆ

- การขึ้นภาษี ขึ้นราคาบุหรี่ ไม่ได้มีส่วนช่วยให้คนเลิกบุหรี่ หากแต่ยิ่งทำให้คนอยากสูบบุหรี่เพิ่มมากขึ้น
- การคัดสรรบุคลากร มีการนำเรื่องพฤติกรรมกาสูบบุหรี่เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกพนักงานร่วมด้วย
- การดำเนินการด้านการลดการสูบบุหรี่ทำได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากผู้บริหารของสถานประกอบการเป็นผู้สูบบุหรี่
- ควรมีการจำกัดผู้สูบบุหรี่หน้าใหม่ ไม่ขายบุหรี่ให้เด็ก หรือ ห้ามไม่ให้เด็กสูบบุหรี่ เพราะถ้าเด็กไม่สูบบุหรี่เมื่อโตขึ้นก็จะมีความเสี่ยงต่อการติดบุหรี่ได้น้อย
- ควรมีบทลงโทษสถานหนัก สำหรับผู้ที่สูบบุหรี่ในพื้นที่สาธารณะ ให้ใกล้เคียงกับกรณี เมาแล้วขับ
- นโยบายของทางผู้บริหารของบริษัทและนโยบายของภาครัฐ สามารถช่วยให้ผู้ไม่สูบบุหรี่ไม่ได้รับผลกระทบจากควันบุหรี่มือสอง ในการสูดดมกลิ่นและไม่ป่วยได้
- บทลงโทษตามกฎหมายไม่มีการบังคับใช้อย่างชัดเจน
- ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงอันตรายจากควันบุหรี่มือสองที่ได้รับมาจากผู้สูบบุหรี่ โดยคิดว่า ไม่เป็นอันตรายหรือเป็นอันตรายน้อยกว่า
- มาตรการทางสังคม เช่น การทำให้บุหรี่เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ และผู้ที่สูบบุหรี่ไม่สามารถนำบุหรี่เข้าสังคมได้
- สถานประกอบการควรมีการดำเนินการส่งเสริมกิจกรรมในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การจัดแข่งกีฬาในสถานประกอบการ

- สถานประกอบการไม่มีนโยบายให้พนักงานสูบบุหรี่ในสถานที่ทำงาน เนื่องจากในบริเวณรอบโรงงานมีสารเคมีและวัตถุไวไฟเป็นจำนวนมาก จึงได้มีการจัดสถานที่นอกโรงงานในการสูบบุหรี่ให้กับพนักงานโดยเฉพาะ และให้สูบบุหรี่เป็นเวลา
- สถาบันการศึกษาควรให้ความรู้แก่เด็ก นักเรียน นักศึกษา เรื่องการสูบบุหรี่ ในสถานที่ทำงาน ให้เป็นข้อห้ามปฏิบัติ เพื่อเป็นการปลูกฝัง
- หน่วยงานภาครัฐควรให้ความรู้ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสิทธิ และสิ่งที่ไม่สูบบุหรี่หรือผู้รับควันบุหรี่มือสองที่ควรได้รับเพื่อเป็นการดูแลผู้ไม่สูบบุหรี่
- หน่วยงานภาครัฐ ควรจัดโครงการรณรงค์เกี่ยวกับการเลิกสูบบุหรี่ และให้โรงงานและบริษัทมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการนั้นด้วย
- หน่วยงานภาครัฐ ควรออกกฎหมายการซื้อบุหรี่ให้ยากมากขึ้นและไม่สามารถซื้อได้ง่าย
- หน่วยงานภาครัฐควรปรับปรุง เรื่องโฆษณาณรงค์การสูบบุหรี่ ให้เห็นผลชัดเจนยิ่งขึ้น
- มาตรการและการบังคับใช้กฎหมายเรื่องการสูบบุหรี่ ควรมีความเข้มงวด และมีการตรวจจับจริง

4.3.2 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (Swot analysis) ของการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ

จากข้อเสนอแนะและผลการสัมภาษณ์ ผู้แทนของหน่วยงานภาครัฐ ผู้บริหารและพนักงานของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมทั้งสองนิคมฯ สามารถนำมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (Swot analysis) เพื่อเสนอแนะแนวทางหรือมาตรการที่มีความเหมาะสมกับการดำเนินการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ โดยผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (Swot analysis) มีรายละเอียด ดังนี้

4.3.2.1 จุดแข็ง

- สถานประกอบการมีนโยบาย และกฎระเบียบที่เคร่งครัด สามารถควบคุมและสั่งการต่อบุคลากรได้อย่างเบ็ดเสร็จ
- สถานประกอบการมีบุคลากรสำหรับรับผิดชอบงานด้านการลดควันบุหรี่มือสองโดยตรง และบุคลากรดังกล่าวมีความรู้ความสามารถในระดับดี

- สถานประกอบการมีความพร้อมในด้านทรัพยากรทั้งด้านงบประมาณ และอุปกรณ์ต่าง ๆ
- สถานประกอบการมีแนวทางหรือเป้าหมายของการดำเนินการที่ชัดเจน และให้ความสำคัญต่อทรัพยากรบุคคลมาก
- สถานประกอบการให้ความสำคัญต่อการดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ดังนั้นการกำหนดนโยบาย หรือแนวทางการดำเนินการของสถานประกอบการมีความสอดคล้องกันกับกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับของประเทศ

4.3.2.2 จุดอ่อน

- สถานประกอบการไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของพนักงานในสถานประกอบการได้อย่างสมบูรณ์
- สถานประกอบการมีองค์ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยจากควันบุหรี่มือสองเพียงเล็กน้อย
- สถานประกอบการไม่ได้มีการจัดกิจกรรมด้านการลดควันบุหรี่มือสองและการลดการสูบบุหรี่อย่างต่อเนื่อง และจริงจัง
- สถานประกอบการที่ไม่มีผู้สูบบุหรี่หรือมีผู้สูบบุหรี่จำนวนน้อย ไม่ได้มีการดำเนินการด้านการลดควันบุหรี่มือสองหรือการลดการสูบบุหรี่ เนื่องจากไม่มีความจำเป็นมากนัก
- พนักงานในสถานประกอบการสามารถนำบุหรี่ติดตัวเข้าไปปฏิบัติงานได้ โดยที่สถานประกอบการไม่ได้มีนโยบายในการห้ามนำบุหรี่ยาสูบเข้ามาในสถานประกอบการ และไม่สามารถห้ามสูบบุหรี่ได้ เนื่องจากเป็นสิทธิส่วนบุคคล

4.3.2.3 โอกาส

- สถานประกอบการมีเครือข่ายความร่วมมือทั้งจากภายใน เช่น บริษัทใกล้เคียงหรือเครือข่าย และภายนอก เช่น หน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา เป็นต้น
- สถานประกอบการสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ ได้ง่าย
- สถานประกอบการสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง และเป็นที่สนใจหากมีการดำเนินกิจกรรมในด้านต่าง ๆ เนื่องจากมีความพร้อมทุกด้าน ทั้งบุคลากร งบประมาณ และเครื่องมืออุปกรณ์

- สถานประกอบการมีการดำเนินงานที่ให้ความสำคัญกับสังคม สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการดำเนินงานของสถานประกอบการจึงมุ่งให้เกิดความสมดุลทั้งทางด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิตใจ สภาพแวดล้อมในการทำงาน ชุมชน และสิ่งแวดล้อมรอบข้าง

4.3.2.4 อุปสรรค

- การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการลดวันบุหรืมือสองมีข้อจำกัดด้วยระยะเวลาและสภาพของงานที่ปฏิบัติ
- การแก้ปัญหาหรือการดำเนินกิจกรรมด้านการลดวันบุหรืมือสองไม่มีความจำเป็นเร่งด่วนสำหรับการดำเนินการในสถานประกอบการ
- ความแตกต่างของสภาพการทำงานทำให้การกำหนดกิจกรรมหรือแนวทางการดำเนินการกิจกรรมด้านการลดวันบุหรืมือสองไม่มีความแน่นอน
- กฎหมายเกี่ยวกับการสูบบุหรืหรือการคุ้มครองสุขภาพผู้สูบบุหรืไม่ได้มีการบังคับใช้อย่างจริงจังในสถานประกอบการ มีเพียงการดำเนินการตามมาตรการ หรือนโยบายของบริษัทเท่านั้น หากมีการดำเนินการที่ผิดกฎหมายทางผู้ประกอบการหรือผู้บริหารไม่มีอำนาจในการดำเนินการตามกฎหมายนั้น ๆ

4.3.3 มาตรการที่เหมาะสมต่อการดำเนินการลดวันบุหรืมือสองในสถานประกอบการ

จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT analysis) แสดงให้เห็นถึงปัจจัยภายใน (จุดแข็ง-จุดอ่อน) และปัจจัยภายนอก (โอกาส-อุปสรรค) ที่มีผลต่อการดำเนินการด้านการลดวันบุหรืมือสองในสถานประกอบการ และผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อเสนอแนะจากผู้แทนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหาร และพนักงานในสถานประกอบการตามประเด็นต่าง ๆ รวมทั้งผลการดำเนินการจากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารและพนักงานในสถานประกอบการของนิคมอุตสาหกรรมทั้งสองนิคมฯ จากข้อมูลดังกล่าวสามารถกำหนดแนวทางหรือมาตรการที่เหมาะสมต่อการดำเนินการด้านการลดวันบุหรืมือสองในสถานประกอบการ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังต่อไปนี้

1. มาตรการปรับปรุงการดำเนินการระยะเร่งด่วน
2. มาตรการดำเนินการระยะปกติ
3. มาตรการพัฒนาการดำเนินการระยะยาว

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. มาตรการปรับปรุงการดำเนินการระยะเร่งด่วน

มาตรการดำเนินการในระยะเร่งด่วน คือ มาตรการที่ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการที่อยู่ในระดับควรปรับปรุง และควรปรับปรุงอย่างยิ่ง ได้แก่ ความเข้าใจโทษและพิษภัยของควันบุหรี่มือสอง การดำเนินการในเขตสูบบุหรี่ และการจัดกิจกรรมด้านการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ

โดยนำมาวิเคราะห์ร่วมกับจุดแข็ง (Strength: S) ของสถานประกอบการ ได้แก่ การมีนโยบาย และกฎระเบียบที่เคร่งครัด การควบคุมและสั่งการต่อบุคลากรได้อย่างเบ็ดเสร็จ การมีบุคลากรสำหรับรับผิดชอบงานด้านการลดควันบุหรี่มือสองโดยตรง และบุคลากรดังกล่าวมีความรู้ความสามารถในระดับดี การมีความพร้อมในด้านทรัพยากรทั้งด้านงบประมาณ และอุปกรณ์ต่าง ๆ การมีแนวทางหรือเป้าหมายของการดำเนินการที่ชัดเจน และให้ความสำคัญต่อทรัพยากรบุคคลมาก และการให้ความสำคัญต่อการดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

และโอกาส (Opportunities: O) ของสถานประกอบการ ได้แก่ การมีเครือข่ายความร่วมมือทั้งจากภายในและภายนอก การเข้าถึงแหล่งข้อมูลและขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น การดำเนินกิจกรรมได้อย่างกว้างขวาง และเป็นที่น่าสนใจ และการดำเนินงานที่ให้ความสำคัญกับสังคม สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ในการดำเนินการด้านการลดควันบุหรี่มือสอง เพื่อให้เกิดการยกระดับการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลดีต่อบุคลากรของสถานประกอบการ ซึ่งมาตรการปรับปรุงการดำเนินการในระยะเร่งด่วน มีดังนี้

1.1 การพัฒนาและส่งเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ให้กับบุคลากร

การพัฒนาและส่งเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ ได้แก่ กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ การคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ และผลิตภัณฑ์ยาสูบต่าง ๆ การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของบุหรี่ชนิดต่าง ๆ เพื่อสร้างความตระหนักและเกิดทัศนคติที่ดีต่อการลดการสูบบุหรี่และการสูบบุหรี่ในสถานที่ต่าง ๆ

แนวทางการนำไปปฏิบัติ:

- สถานประกอบการประสานข้อมูลหรือขอสนับสนุนองค์ความรู้จากหน่วยงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่ เช่น กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มูลนิธิณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ และสถาบันการศึกษา เป็นต้น เพื่อร่วมจัดการความร่วมมือ ทารือ และดำเนินการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพการทำงานของสถานประกอบการนั้น ๆ

- สถานประกอบการดำเนินการจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เกี่ยวกับการสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับบุหรี่ ให้กับพนักงานในโอกาสต่าง ๆ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยอาจจัด

ในช่วงสัปดาห์วันงดสูบบุหรี่โลก 31 พฤษภาคม ของทุกปี มีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร ผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

- สถานประกอบการมีการติดตามและประเมินผลบุคลากรเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุหรี่เป็นระยะ โดยอาจสอดแทรกเป็น 1 ตัวชี้วัดหรือเกณฑ์การประเมินผลงานประจำปีของพนักงานในแต่ละรอบปีงบประมาณของสถานประกอบการนั้น ๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญต่อเรื่องสุขภาพโดยเฉพาะ การลดการสูบบุหรี่มากยิ่งขึ้น

1.2 สถานที่สูบบุหรี่ที่ปลอดภัยและไม่ส่งผลกระทบต่อ

การจัดสถานที่สูบบุหรี่เป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญของการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ โดยเป็นการแยกผู้สูบบุหรี่ออกจากผู้ไม่สูบบุหรี่ ลดผลกระทบต่อการสูดดมควันที่มีสารพิษจากควันบุหรี่มือสอง อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าสถานประกอบการที่มีผู้สูบบุหรี่จำนวนน้อยหรือไม่มีผู้สูบบุหรี่ อาจจะมีการจัดสถานที่หรือมุมสูบบุหรี่ไว้โดยที่ไม่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยต่อบุคลากรหรือกระบวนการดำเนินงานของสถานประกอบการ

แนวทางการนำไปปฏิบัติ:

- สถานประกอบการประกาศบริเวณหรือสถานที่ในสถานประกอบการบริเวณใดบริเวณหนึ่งหรือพื้นที่ทั้งหมดของสถานประกอบการเป็นเขตปลอดบุหรี่อย่างชัดเจน โดยมีการจัดทำสัญลักษณ์ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2550 เรื่อง สภาพและลักษณะของเขตปลอดบุหรี่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 และมีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงต่อบุคลากรให้รับทราบอย่างทั่วถึงโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น ปิดประกาศตามบอร์ดประชาสัมพันธ์ การประชุมประจำปี การประชุมตามสายงาน ทาง Facebook หรือ กลุ่ม Line เป็นต้น

- สถานประกอบการที่มีการดำเนินการจัดตั้งเขตสูบบุหรี่ ให้มีการดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1) เขตสูบบุหรี่ไม่อยู่บริเวณทางเข้า-ออก หรือบริเวณที่บุคคลสัญจร
- 2) เขตสูบบุหรี่เป็นสถานที่ที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก และไม่ก่อให้เกิดการรบกวนหรือเหตุเดือดร้อนรำคาญแก่บุคคลอื่นจากควันบุหรี่
- 3) บริเวณเขตสูบบุหรี่อาจจัดให้มีเก้าอี้ หรือโต๊ะสำหรับนั่งสูบบุหรี่ จัดให้มีที่เชี่ยบบุหรี่ เพื่อป้องกันการสกปรกและอัคคีภัย มีการจัดแสดงสื่อรณรงค์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บอร์ดรณรงค์การลดการสูบบุหรี่หรือโทษของบุหรี่ และสื่อรณรงค์ที่กระตุ้นจิตสำนึกให้เกิดการลดการสูบบุหรี่ เป็นต้น

1.3 การจัดกิจกรรมการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ

การจัดกิจกรรมการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ มีวัตถุประสงค์เพื่อลดควันบุหรี่มือสองที่ได้รับมาจากการสูบบุหรี่ของผู้สูบบุหรี่ ซึ่งเป็นควันที่ฟุ้งออกมาทางลมหายใจ หรือจากปลายมวนบุหรี่ ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงต่อการได้รับสัมผัสสารพิษต่าง ๆ ที่มาจากควันบุหรี่ โดยกิจกรรมเป็นลักษณะการสำรวจพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่ของพนักงาน การกำหนดนโยบายและแผน การจัดอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับควันบุหรี่มือสอง การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ การให้คำปรึกษาในการเลิกบุหรี่ การกำหนดเขตสูบบุหรี่ การจัดตั้งจุดรับฝากบุหรี่ และการสร้างแรงจูงใจในการเลิกบุหรี่ ทั้งนี้การจัดกิจกรรมสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย การกำหนดนโยบายและแผน การจัดกิจกรรมลดควันบุหรี่มือสอง และการจัดกิจกรรมลด ละ เลิกการสูบบุหรี่

แนวทางการนำไปปฏิบัติ:

- สถานประกอบการมีการสำรวจพฤติกรรมของพนักงานเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ โดยมีการสอบถามพนักงานตั้งแต่รับเข้าทำงาน และเก็บบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ และสำรวจความคิดเห็นของพนักงานในเบื้องต้นทั้งผู้ที่สูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่
- สถานประกอบการกำหนดกรอบนโยบายการดำเนินการด้านการลดควันบุหรี่มือสองที่ชัดเจน มีการจัดทำแผนการดำเนินงานประจำปีเกี่ยวกับบุหรี่ มีการกำหนดงบประมาณและผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน โดยเป็นแผนการดำเนินการหลัก หากมีการจัดทำแผนงานย่อย หรือโครงการต่าง ๆ ต้องสอดคล้องและอยู่ภายใต้กรอบแผนการดำเนินการหลัก
- สถานประกอบการมีการสื่อสารสาธารณะที่ชัดเจน ครบถ้วน และสามารถกระจายข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึง

2. มาตรการดำเนินการระยะปกติ

มาตรการดำเนินการระยะปกติ คือ มาตรการหรือแนวทางที่สถานประกอบการใช้เป็นกรอบการดำเนินการด้านการลดควันบุหรี่มือสองตามปกติ ซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนของการดำเนินการที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง เกิดทัศนคติที่ดีต่อการลดการสูบบุหรี่ที่ปราศจากการบังคับหรือใช้มาตรการที่เข้มงวด

โดยมาตรการดำเนินการระยะปกติมุ่งเน้นการดำเนินการในประเด็นที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การมีผู้รับผิดชอบ การจัดสรรงบประมาณ การจัดทำแผนการดำเนินการ การจัดทำสื่อรณรงค์ การประชาสัมพันธ์ การสร้างแรงจูงใจ การให้คำปรึกษาแนะนำสำหรับผู้ต้องการเลิกบุหรี่ การทบทวนและปรับปรุงการดำเนินการ และความแตกต่างของพฤติกรรมของพนักงานด้านการสูบบุหรี่ระหว่างภายในและภายนอกสถานประกอบการ

โดยนำมาวิเคราะห์ร่วมกับจุดอ่อน (Weak: W) ของสถานประกอบการ ได้แก่ การไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของพนักงานในสถานประกอบการได้อย่างสมบูรณ์ การมีองค์ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยจากควันทบหรี่มือสองเพียงเล็กน้อย การจัดกิจกรรมด้านการลดควันทบหรี่มือสองและการลดการสูบบุหรี่ที่ไม่ต่อเนื่องและจริงจัง ความจำเป็นสำหรับการดำเนินการด้านการลดควันทบหรี่มือสองหรือการลดการสูบบุหรี่ และการนำบุหรี่เข้าไปในบริเวณสถานประกอบการได้ตามสิทธิส่วนบุคคล

และโอกาส (Opportunities: O) ของสถานประกอบการ ได้แก่ การมีเครือข่ายความร่วมมือทั้งจากภายในและภายนอก การเข้าถึงแหล่งข้อมูลและขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น การดำเนินกิจกรรมได้อย่างกว้างขวาง และเป็นที่น่าสนใจ และการดำเนินงานที่ให้ความสำคัญกับสังคม สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ในการดำเนินการด้านการลดควันทบหรี่มือสอง เพื่อให้เกิดการยกระดับการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลดีต่อบุคลากรของสถานประกอบการ ซึ่งมาตรการดำเนินการระยะปกติ มีดังนี้

2.1 การบริหารจัดการของสถานประกอบการเพื่อให้เกิดการมีสุขภาวะ (Well-being)

การบริหารจัดการของสถานประกอบการเพื่อให้เกิดการมีสุขภาวะ (Well-being) เน้นการสร้างเสริมสุขภาพแบบองค์รวม (Holistic Health) โดยมุ่งสู่การมีสุขภาพทางกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ที่แข็งแรง สมบูรณ์สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข และไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของพนักงาน การบริหารจัดการที่ดีควรให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่ตรงตามความต้องการของผู้กำหนดนโยบายและผู้ปฏิบัติโดยมีลักษณะแบบ Win-Win Situation ที่ได้ประโยชน์ร่วมกันทั้ง 2 ฝ่าย เช่น การกำหนดนโยบายและแผนร่วมกัน การดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของพนักงาน ความเอาใจใส่ดูแลต่อพนักงาน และการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและมีความสุข

แนวทางการนำไปปฏิบัติ:

- สถานประกอบการสำรวจความคิดเห็นของพนักงาน ตามหลักความสุข 8 ประการในที่ทำงาน (Happy Workplace) ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ประกอบด้วย

1) Happy Body (สุขภาพดี) มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและจิตใจ เพราะมีความเชื่อว่าถ้ามนุษย์ มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงก็จะมีจิตใจที่ดี พร้อมทั้งจะรับมือกับ ปัญหาที่จะเข้ามาได้เป็นอย่างดี

2) Happy Heart (น้ำใจงาม) มีน้ำใจเอื้ออาทรต่อกันและกัน เนื่องจากมีความเชื่อว่าเชื่อความสุขที่แท้จริงคือการเป็นผู้ให้

3) Happy Society (สังคมดี) มีความรักสามัคคีเอื้อเฟื้อต่อชุมชนที่ตนทำงาน และพักอาศัย มีสังคมและสภาพแวดล้อมที่ดี เพราะเชื่อว่าการที่ผู้คนมีความเป็นอยู่ที่ดีภายในสังคมหรือชุมชน ย่อมเป็นพื้นฐานที่ดี ทำให้ผู้อยู่อาศัย มีความรัก ความปรองดอง สามัคคีกัน ต่อกัน พร้อมร่วมแรงร่วมใจช่วยกันพัฒนาชุมชนให้มีชีวิตการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

4) Happy Relax (ผ่อนคลาย) รู้จักผ่อนคลายต่อสิ่งต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต เพราะเชื่อว่าการที่คนทำงานหากไม่รู้จักรักษาการผ่อนคลายให้กับตนเอง จะทำให้ร่างกายและจิตใจเกิดความเครียด อันส่งผลกระทบต่อหน้าที่การทำงาน

5) Happy Brain (หาความรู้) มีการศึกษาหาความรู้พัฒนาตนเองตลอดเวลาจากแหล่งต่าง ๆ นำไปสู่การเป็นมืออาชีพและความมั่นคงก้าวหน้าในการทำงานเพราะเชื่อว่า ถ้าเราทุกคนแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มาเพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ก็จะเป็นอีกหนึ่งแรงผลักดันช่วยให้องค์กรพัฒนาขึ้นด้วยบุคลากรที่มีศักยภาพ

6) Happy Soul (ทางสงบ) มีความศรัทธาในศาสนาและมีศีลธรรมในการดำเนินชีวิต เพราะเชื่อว่า หลัก ธรรมคำสอนของศาสนา เป็นสิ่งที่จะช่วยการดำเนินชีวิตของทุกคนให้ดำเนินไปในเส้นทางที่ดีได้ ทำให้ทุกคนมีสติ มีสมาธิในการทำงาน สามารถรับมือกับปัญหาที่เข้ามาได้ ยึดหลักสนับสนุนให้เป็นคนดี คิดดี ทำดี และมีความศรัทธาในคุณงามความดีทั้งปวง

7) Happy Money (ปลอดภัย) มีเงิน รู้จักเก็บรู้จักใช้ ไม่เป็นหนี้ ปลูกฝังนิสัยอดออม ประหยัด รู้จักใช้ วิธีเงิน ไม่ใช้สุรุ่ยสุร่าย ใช้จ่ายแต่เท่าที่จำเป็น ยึดหลักคำสอนการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

8) Happy Family (ครอบครัวดี) มีครอบครัวที่อบอุ่นและมั่นคง ปลูกฝังนิสัยรักครอบครัว เพื่อนำไปเป็นหลักการใช้ชีวิต ให้รู้จักความรัก ความเชื่อมั่น และความศรัทธาในความดีงาม จึงจะเกิดเป็นคนดี ในสังคม (รักตนเอง รักครอบครัว รักการงาน รักเพื่อน รักในสิ่งที่พอเพียง)

โดยอาจจัดเป็นแบบสำรวจหรือแบบสอบถามให้กับพนักงาน เพื่อสำรวจความต้องการและความคิดเห็นของพนักงานในสถานประกอบการสำหรับการดำเนินการในภาพรวมเพื่อให้เกิดการมีสุขภาวะ

- สถานประกอบการนำผลการสำรวจความต้องการและความคิดเห็นของพนักงาน มาวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของความต้องการหรือความคิดเห็น และจัดทำเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อประกอบการพิจารณาตัดสินใจจากผู้มีอำนาจ

- สถานประกอบการจัดทำแผนการส่งเสริมสุขภาพในสถานประกอบการ โดยนำผลการจัดลำดับความสำคัญไปสู่แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรหรือการดำเนินงานด้านความปลอดภัยของสถานประกอบการ โดยอย่างน้อยต้องเน้นประเด็นในเรื่องการสูบบุหรี่และการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่

- สถานประกอบการควรกำหนดกิจกรรมและดำเนินการเป็นประจำทุกปี โดยมีการ ทบทวนผลการดำเนินการจากฝ่ายบริหาร เพื่อปรับปรุงและพัฒนาผลการดำเนินกิจกรรมอย่าง ต่อเนื่อง

- สถานประกอบการกำหนดบทลงโทษสำหรับพนักงานที่ฝ่าฝืนการปฏิบัติเกี่ยวกับ เรื่องการสูบบุหรี่โดยเฉพาะ เนื่องจากอาจส่งผลเสียต่อกระบวนการผลิต ความปลอดภัย และ ทรัพยากรมนุษย์ (การสูญเสียการทำงาน) ดังนั้น สถานประกอบการควรมีบทลงโทษที่เข้มงวด และ มี การบังคับใช้สถานประกอบการอย่างเคร่งครัด

- สถานประกอบการต้องมีการประชาสัมพันธ์ สื่อสาร เผยแพร่ข้อมูล อย่าง ตรงไปตรงมา และให้พนักงานรับทราบอย่างทั่วถึงตามช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ของสถาน ประกอบการ

2.2 มาตรการ “มุมนเพื่อนคู่คิด มิตรพนักงาน”

มาตรการ “มุมนเพื่อนคู่คิด มิตรพนักงาน” เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับการลด ละ เลิก สูบบุหรี่ หรืออบายมุขต่าง ๆ เช่น สุรา หรือสารเสพติด รวมทั้งเป็นจุดให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสุขภาพจิต และการลดความเครียดจากการทำงาน เพื่อสร้างความ มั่นใจให้กับพนักงานเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของสถานประกอบการ และลดปัญหาความเครียด และ สุขภาพของพนักงาน ซึ่งส่งผลดีต่อการดำเนินงาน ผลิตภัณฑ์และบริการของสถานประกอบการ

แนวทางการนำไปปฏิบัติ:

- สถานประกอบการมีความมุ่งมั่น และเอาใจใส่ต่อสุขภาพของพนักงาน โดยแต่งตั้ง หรือมอบหมายหน้าที่ให้กับส่วนงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ฝ่ายทรัพยากรบุคคล ฝ่ายความปลอดภัย หรือ ฝ่ายการจัดการทั่วไป ดำเนินการจัดตั้ง “มุมนเพื่อนคู่คิด มิตรพนักงาน” โดยมีการประชาสัมพันธ์และ มี การดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม

- การดำเนินงานของ “มุมนเพื่อนคู่คิด มิตรพนักงาน” มีลักษณะเป็นศูนย์ให้คำปรึกษา ด้านปัญหาการทำงาน ความเครียด และการลด ละ เลิกบุหรี่หรือสิ่งเสพติด อบายมุขต่าง ๆ ซึ่งศูนย์นี้ จะให้คำปรึกษาในเบื้องต้นพร้อมกับ เสนอแนะต่อผู้มีอำนาจในการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือหรือให้ คำปรึกษาต่อพนักงานที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ รวมถึงการพยายามให้ผู้ติดยาหรือเลิกบุหรี่อย่างเด็ดขาด

- “มุมนเพื่อนคู่คิด มิตรพนักงาน” ต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้มีอำนาจในสถาน ประกอบการเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทางศูนย์เสนอแนะ และสนับสนุนตามความจำเป็น แรงบันดาลใจของสถาน ประกอบการ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันให้สถานประกอบการเป็นองค์กรสุขภาวะ ตามหลัก ความสุข 8 ประการ (Happy Workplace)

3. มาตรการพัฒนาการดำเนินการระยะยาว

มาตรการพัฒนาการดำเนินการระยะยาว คือ มาตรการหรือแนวทางที่ส่งผลในระยะยาว หรือในอนาคต ซึ่งเป็นมาตรการที่มุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การสร้างทัศนคติและความตระหนัก ให้กับพนักงานในสถานประกอบการ ที่เห็นความสำคัญของสุขภาพ โดยการลด ละ เลิกการสูบบุหรี่ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นมาตรการที่ต่อเนื่องจากมาตรการดำเนินการระยะปกติ ที่มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย และมีการ ทบทวนและปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ กลไกสำคัญของมาตรการนี้ คือ ผู้บริหาร และการติดตาม ประเมินผล

ดังนั้น มาตรการพัฒนาการดำเนินการระยะยาวมุ่งเน้นการดำเนินการที่อยู่ในระดับดี ได้แก่ ความใส่ใจและความมุ่งมั่นของผู้บริหารในการดำเนินการเกี่ยวกับบุหรี่ในสถานประกอบการ การ บังคับใช้มาตรการของสถานประกอบการ และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และมาตรการในสถาน ประกอบการของพนักงาน

โดยนำมาวิเคราะห์ร่วมกับจุดอ่อน (Weak: W) ของสถานประกอบการ ได้แก่ การไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของพนักงานในสถานประกอบการได้อย่างสมบูรณ์ การมีองค์ความรู้ เกี่ยวกับโทษและพิษภัยจากควันบุหรี่มือสองเพียงเล็กน้อย การจัดกิจกรรมด้านการลดควันบุหรี่มือ สองและการลดการสูบบุหรี่ที่ไม่ต่อเนื่องและจริงจัง ความจำเป็นสำหรับการดำเนินการด้านการลด ควันบุหรี่มือสองหรือการลดการสูบบุหรี่ และการนำบุหรี่เข้าไปในบริเวณสถานประกอบการได้ตาม สิทธิส่วนบุคคล

และอุปสรรค (Threat: T) ของสถานประกอบการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสองมีข้อจำกัดด้วยระยะเวลา และสภาพของงานที่ปฏิบัติ การแก้ปัญหาหรือการ ดำเนินกิจกรรมด้านการลดควันบุหรี่มือสองไม่มีความจำเป็นเร่งด่วน ความแตกต่างของสภาพการ ทำงานทำให้การกำหนดกิจกรรมหรือแนวทางการดำเนินการกิจกรรมด้านการลดควันบุหรี่มือสองไม่มี ความแน่นอน และกฎหมายเกี่ยวกับการสูบบุหรี่หรือการคุ้มครองสุขภาพผู้สูบบุหรี่ไม่ได้มีการบังคับใช้ อย่างจริงจังในสถานประกอบการ หากมีการดำเนินการที่ผิดกฎหมายทางผู้ประกอบการหรือผู้บริหาร ไม่มีอำนาจในการดำเนินการตามกฎหมายนั้น ๆ ซึ่งมาตรการพัฒนาการดำเนินการระยะยาว มีดังนี้

3.1 การกำหนดนโยบายด้านสุขภาพที่ชัดเจนของผู้บริหาร

กลไกการดำเนินการในระยะยาวที่มีความสำคัญ คือ การกำหนดนโยบายของผู้บริหาร ที่มีความชัดเจน เพื่อแสดงถึงความมุ่งมั่นของผู้บริหารในด้านนั้น ๆ โดยที่การดำเนินการด้านการสูบ บุหรี่ในสถานประกอบการหากมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน และจริงจัง สามารถทำให้การดำเนินการมี

ประสิทธิภาพเป็นอย่างมาก เนื่องจากนโยบายหรือข้อกำหนดจากผู้บริหารในสถานประกอบการส่งผลโดยตรงต่อการปฏิบัติงานของพนักงานเป็นอย่างมาก ดังนั้น เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของการดำเนินการด้านการลดวันหยุดมือสองของสถานประกอบการ การกำหนดนโยบายด้านสุขภาพจากผู้บริหารจึงควรรอบคอบ และครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

แนวทางการนำไปปฏิบัติ:

- ผู้บริหารของสถานประกอบการมีความมุ่งมั่นและใส่ใจในด้านสุขภาพของพนักงานอย่างแท้จริง โดยกำหนดนโยบาย ข้อปฏิบัติ หรือข้อบังคับของสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับด้านสุขภาพองค์กรวม ซึ่งรวมถึงการลดการสูบบุหรี่ และสิ่งเสพติดของพนักงาน
- ข้อปฏิบัติของพนักงานในสถานประกอบการ ต้องสอดคล้องกับกรอบนโยบายที่ผู้บริหารกำหนด และมีการนำไปปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ อย่างถูกต้อง สามารถยืดหยุ่นได้ในบางกรณี
- สถานประกอบการมีการกำหนดงบประมาณในด้านสุขภาพอย่างเหมาะสม และต่อเนื่อง รวมทั้งกำหนดหน้าที่ของบุคลากร สนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ และสถานที่ในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว โดยไม่กระทบกับกระบวนการดำเนินงานหลักของสถานประกอบการ
- เมื่อมีการสรุปผลการดำเนินงาน และทบทวนผลการดำเนินงานประจำปี ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อประเด็นด้านสุขภาพของพนักงาน รวมทั้งมีการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเมื่อพบปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด

3.2 การสร้างความตระหนัก และทัศนคติที่ดีในการลด ละ เลิกการสูบบุหรี่

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ความเชื่อ และทัศนคติของบุคคลที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ ต้องใช้เวลาในการดำเนินการพอสมควร ดังนั้นการดำเนินการเพียงแค่ระยะเวลาสั้น ๆ อาจไม่สามารถแสดงผลสำเร็จของการดำเนินการ การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในระยะต่าง ๆ จึงมีความสำคัญ ต่อการดำเนินการด้านการลดวันหยุดมือสองในสถานประกอบการ ซึ่งเริ่มจากมาตรการขั้นเด็ดขาดที่มาจากการกำหนดนโยบาย ข้อปฏิบัติ หรือข้อบังคับของสถานประกอบการก่อให้เกิดการปฏิบัติตามอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตามเมื่อมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจะส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมส่วนบุคคล โดยได้รับแรงกระตุ้นจากสังคม การรับรู้ และการประเมินผลที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง

มาตรการนี้ จึงเน้นในการสร้างความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อ แรงกระตุ้นทางสังคม การรับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง และการทดแทนด้วยสิ่งอื่น ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมเชิงรุก และเชิงรับ

แนวทางการนำไปปฏิบัติ:

- บุคลากรที่ได้รับมอบหมายในการดำเนินงานด้านการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ แต่งตั้งคณะทำงาน และเครือข่ายการดำเนินงานจากพนักงาน เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนกิจกรรมไปสู่พนักงานที่ปฏิบัติงานในฝ่ายต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

- การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ที่สูบบุหรี่และสามารถเลิกบุหรี่ได้ กับผู้ที่ต้องการเลิกสูบบุหรี่ ซึ่งส่งผลให้เกิดการแนะนำ การให้คำปรึกษาในเรื่องเทคนิค และวิธีการต่าง ๆ ที่สามารถปฏิบัติได้จริง โดยมีผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วย โดยกิจกรรมดังกล่าว อาจจัดขึ้นปีละ 2 ครั้ง หรือตามความสะดวกของคณะทำงาน

- สถานประกอบการมีกิจกรรมสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ที่สามารถลดบุหรี่ และผู้มีสุขภาพดีจากการปฏิบัติ เพื่อไม่ให้เกิดความแตกต่างระหว่างผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ และผู้ที่ต้องการเลิกสูบบุหรี่ สถานประกอบการจึงต้องกำหนดกรอบหรือเกณฑ์ที่ชัดเจน สามารถเสริมแรงระหว่างกันและกัน ทำให้ผู้ที่ต้องการเลิกสูบบุหรี่เกิดความตระหนักมากขึ้น และมีแรงจูงใจในการเลิกบุหรี่มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามผู้ที่เข้าร่วมโครงการลด ละ เลิกบุหรี่ของสถานประกอบการทุกคนควรได้รับแรงจูงใจอย่างทั่วถึง

- เมื่อมีผู้เลิกสูบบุหรี่ได้ในแต่ละปี สถานประกอบการอาจมีการจัดกิจกรรมการทาสัตยาบันหรือกล่าวคำปฏิญาณตนในการเลิกสูบบุหรี่ โดยอาจเชิญครอบครัว หรือญาติเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าว เพื่อสร้างความมั่นใจต่อผู้เข้าร่วมโครงการมากยิ่งขึ้น โดยอาจจัดในช่วงสัปดาห์วันงดสูบบุหรี่โลก 31 พฤษภาคม ของทุกปี

3.3 การติดตาม และประเมินผลการดำเนินการอย่างเคร่งครัด

การติดตาม และประเมินผลการดำเนินการเป็นกลไกการขับเคลื่อนแผนการดำเนินงาน โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ โดยการติดตาม และประเมินผลสามารถนำผลการดำเนินการที่ผ่านมามาวิเคราะห์ และรวบรวมข้อมูลปัญหา อุปสรรค และด้านอื่น ๆ เพื่อนำมาแก้ไข ปรับปรุง พัฒนา หรือปรับเปลี่ยนวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สำหรับการติดตาม และประเมินผลการดำเนินการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการนั้น ควรมีการดำเนินการอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง และได้รับความสนใจและความสำคัญจากผู้บริหารของสถานประกอบการ

แนวทางการนำไปปฏิบัติ:

- คณะทำงานด้านการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ กำหนดวิธีการประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมทุกกิจกรรม และนำไปประเมินผลการดำเนินงานของกิจกรรมนั้น ๆ รวมทั้งมีการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมในภาพรวมของการปฏิบัติ ซึ่งอาจใช้ทฤษฎีระบบ (I-P-O) เป็นกรอบในการประเมิน ตัวอย่างเช่น

1) Input: I (ปัจจัยนำเข้า) สำหรับประเมินผลการดำเนินงานด้านบุคลากรงบประมาณ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ เช่น ผู้บริหาร การจัดสรรงบประมาณ การกำหนดบทบาทหน้าที่และผู้รับผิดชอบ เป็นต้น

2) Process: P (กระบวนการดำเนินงาน) สำหรับประเมินการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ รวมทั้งการกำหนดแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม และนำไปปฏิบัติ

3) Output: O (ผลลัพธ์) สำหรับประเมินผลการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ โดยผลลัพธ์อาจมีลักษณะเชิงปริมาณ (ผลการดำเนินการที่สามารถวัดค่าหรือประเมินค่าได้ เช่น ระดับความรู้ ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน จำนวนครั้งการสูบบุหรี่ลดลง เป็นต้น) และเชิงคุณภาพ (ผลการดำเนินการที่มีลักษณะเป็นนามธรรม เช่น ความสุขของครอบครัวที่เพิ่มมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและบุคคลรอบข้าง เป็นต้น)

กรอบการประเมินดังกล่าว สามารถแสดงถึงผลการดำเนินการได้ด้านต่าง ๆ อย่างง่าย เหมาะสำหรับการประเมินผลการดำเนินการทั่วไป เพื่อนำไปพัฒนาหรือปรับปรุงให้เกิดความสอดคล้องมากยิ่งขึ้น

- กำหนดระยะเวลาการติดตาม และประเมินผล ออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1) การติดตาม และประเมินผลระดับโครงการ/กิจกรรม เป็นการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวกับบุหรี่ยี่สิบที่สถานประกอบการจัดขึ้น โดยประเมินผลหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการกิจกรรมทุกครั้ง

2) การติดตาม และประเมินผลระดับแผนงาน เป็นการติดตามและประเมินแผนการดำเนินการด้านการลดควันบุหรี่มือสองหรือที่เกี่ยวข้องในระยต่าง ๆ (ระยะเร่งด่วน ระยะปกติ และระยะยาว) โดยกำหนดการประเมินเป็นไตรมาส หรือทุก 6 เดือน

3) การติดตาม และประเมินผลระดับพฤติกรรม เป็นการติดตามและประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ประสงค์ลดการสูบบุหรี่ โดยประเมินจากการสังเกตพฤติกรรม การสอบถามเป็นระยะ หรือการถอดบทเรียนจากการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อประเมินผลสำเร็จของแผนงานและกิจกรรมด้านการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ

การติดตาม และประเมินผลดังกล่าว ให้ผู้บริหารเป็นผู้ทบทวนผลการดำเนินการใน ระดับแผนงาน และระดับพฤติกรรม หรืออาจครบทั้ง 3 ระดับ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาจากฝ่ายบริหารของสถานประกอบการอย่างแท้จริง

ดังนั้น มาตรการที่เหมาะสมต่อการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ระยะ 8 มาตรการ ดังนี้

1. มาตรการปรับปรุงการดำเนินการระยะเร่งด่วน

มาตรการดำเนินการในระยะเร่งด่วน ประกอบด้วย 3 มาตรการ ได้แก่

- 1.1 การพัฒนาและส่งเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ให้กับบุคลากร
- 1.2 สถานที่สูบบุหรี่ที่ปลอดภัยและไม่ส่งผลกระทบต่อ
- 1.3 การจัดกิจกรรมการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ

2. มาตรการดำเนินการระยะปกติ

มาตรการดำเนินการระยะปกติ ประกอบด้วย 2 มาตรการ ได้แก่

- 2.1 การบริหารจัดการของสถานประกอบการเพื่อให้เกิดการมีสุขภาวะ (Well-being)
- 2.2 มาตรการ “มูมเพื่อนคู่คิด มิตรพนักงาน”

3. มาตรการพัฒนาการดำเนินการระยะยาว

มาตรการพัฒนาการดำเนินการระยะยาว ประกอบด้วย 3 มาตรการ ได้แก่

- 3.1 การกำหนดนโยบายด้านสุขภาพที่ชัดเจนของผู้บริหาร
- 3.2 การสร้างความตระหนัก และทัศนคติที่ดีในการลด ละ เลิกการสูบบุหรี่
- 3.3 การติดตาม และประเมินผลการดำเนินการอย่างเคร่งครัด

โดยมาตรการทั้ง 8 มาตรการดังกล่าวข้างต้น ได้เสนอแนะแนวทางการนำไปปฏิบัติซึ่งสถานประกอบการสามารถเลือกมาตรการในระยะต่าง ๆ หรือเลือกเฉพาะบางมาตรการที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานประกอบการ เพื่อให้การดำเนินการด้านการลดควันบุหรี่มือสองมีประสิทธิภาพมากที่สุด

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “มาตรการที่เหมาะสมต่อการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ: กรณีศึกษา นิคมอุตสาหกรรมบางชัน และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร” ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพตามวิธีการศึกษาสามารถสรุปผลการศึกษา และอภิปรายผลการศึกษา รวมทั้งข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในภายหน้า และการนำผลการศึกษาไปปฏิบัติ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 สรุปผลการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง

5.1.1.1 การดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในภาพรวมของนิคมอุตสาหกรรมบางชัน และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง

1) สรุปผลการดำเนินการตามประเด็นสภาพแวดล้อม (Context) พบว่า นโยบายกฎระเบียบ มาตรการหรือข้อบังคับในการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ มีการดำเนินการอยู่ในระดับดีมาก โดยที่สถานประกอบการต่าง ๆ มีการกำหนดกฎระเบียบ มาตรการ หรือข้อบังคับในการลดควันบุหรี่มือสองหรือการลดการสูบบุหรี่ตามกรอบและกฎหมายของประเทศไทย กฎหมายที่มีการนำมาใช้หลัก ๆ คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 และสถานประกอบการและสำนักงานการนิคมอุตสาหกรรมมีการกำหนดกฎระเบียบ และข้อบังคับในการลดควันบุหรี่มือสองตามกฎหมาย และนโยบายของภาครัฐ โดยการกำหนดสถานที่สำหรับผู้สูบบุหรี่ให้อยู่ภายนอกอาคาร และมีป้ายบอกให้ทราบว่าเป็นพื้นที่สูบบุหรี่ชัดเจน เพื่อเป็นการคุ้มครองสุขภาพแก่ผู้ที่ไม่สูบบุหรี่

2) สรุปผลการดำเนินการประเด็นปัจจัยนำเข้า (Input) พบว่า การดำเนินการในภาพรวมของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชัน และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับดี ได้แก่ การสูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดไว้ให้สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่ ความใส่ใจและมุ่งมั่นในการลดปัญหาการสูบบุหรี่ ความใส่ใจและมุ่งมั่นในการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ บุคลากรที่รับผิดชอบมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ และการจัดทำสื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อลดการสูบบุหรี่

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การมีมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ การจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการดำเนินการลดควันบุหรี่มือสอง การจัดทำสื่อรณรงค์เกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสอง และความพร้อมของสถานประกอบการในการปฏิบัติตามมาตรการ

ซึ่งการดำเนินการของสถานประกอบการส่วนใหญ่ มีการกำหนดกฎเกณฑ์ หรือ มาตรการ นโยบายสำหรับดำเนินการในสถานประกอบการ ผู้บริหารมีความเอาใจใส่และให้ความสำคัญต่อการดำเนินการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ มีบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินการ มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับดำเนินการกิจกรรมพอสมควร และมีการจัดทำสื่อรณรงค์การงดสูบบุหรี่ และสถานที่สำหรับสูบบุหรี่สำหรับสถานประกอบการบางแห่ง

3) สรุปผลการดำเนินการประเด็นกระบวนการดำเนินงาน (Process) พบว่า การดำเนินการในภาพรวมของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ การจัดกิจกรรมรณรงค์สูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดให้หรือเขตสูบบุหรี่ การควบคุมพนักงานให้สูบบุหรี่ในบริเวณที่จัดให้ การจัดสถานที่สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่ และการจัดทำเขตปลอดบุหรี่หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับดี ได้แก่ การจัดกิจกรรมป้องกันและคุ้มครองสุขภาพของพนักงานที่ไม่สูบบุหรี่ การมีบทลงโทษหรือการตักเตือนพนักงานที่ฝ่าฝืนมาตรการเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในเขตสูบบุหรี่ หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่ การประชาสัมพันธ์ให้กับพนักงานทราบเกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ และกิจกรรมลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การมีแผนการดำเนินการด้านการลดควันบุหรี่มือสอง การสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงานในการเลิกสูบบุหรี่ การให้คำปรึกษาแนะนำพนักงานที่ต้องการเลิกสูบบุหรี่ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรการลดควันบุหรี่มือสองให้กับพนักงาน และการทบทวน และตรวจสอบมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับควรปรับปรุง ได้แก่ การดำเนินการในเขตสูบบุหรี่ของสถานประกอบการจากความคิดเห็นของผู้บริหาร

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับควรปรับปรุงอย่างยิ่ง ได้แก่ การจัดกิจกรรมด้านการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ และการดำเนินการในเขตสูบบุหรี่ของสถานประกอบการจากความคิดเห็นพนักงาน

ซึ่งการดำเนินการของสถานประกอบการส่วนใหญ่ มีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่ให้กับพนักงานพอสมควร รวมทั้งมีการดำเนินการที่สอดคล้องและเป็นไปตามกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ในสถานที่ต่าง ๆ อย่างไรก็ตามการดำเนินการในสถานที่สูบบุหรี่ยังไม่มีกิจกรรมหรือการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เช่น ไม่มีป้ายหรือสื่อรณรงค์เกี่ยวกับบุหรี่หรือการจัดสถานที่ในจุดที่ไม่ใช่ทางเข้า-ออกของสถานประกอบการ เป็นต้น

4) สรุปผลการดำเนินการตามประเด็นผลผลิต (Products) พบว่า การดำเนินการในภาพรวมของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับดี ได้แก่ การปฏิบัติตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสอง การบังคับใช้มาตรการของสถานประกอบการ ประสิทธิภาพโดยรวมของมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ มาตรการหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของผู้บริหาร และความแตกต่างของพฤติกรรมการสูบบุหรี่ระหว่างภายในและภายนอกสถานประกอบการ

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับควรปรับปรุง ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของพนักงาน

ซึ่งการดำเนินการของสถานประกอบการส่วนใหญ่ พบว่า การปฏิบัติตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการของพนักงาน รวมทั้งการบังคับใช้มาตรการต่าง ๆ สามารถดำเนินการได้เป็นอย่างดี พนักงานให้ความร่วมมือกับสถานประกอบการพอสมควร อย่างไรก็ตามควรพัฒนาและเร่งดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของควันบุหรี่มือสองสำหรับผู้บริหารและบุคลากรในสถานประกอบการ

5.1.1.2 การดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น

1) สรุปผลการดำเนินการตามประเด็นสภาพแวดล้อม (Context) พบว่า นโยบายกฎระเบียบ มาตรการหรือข้อบังคับในการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ มีการดำเนินการอยู่ในระดับดีมาก สถานประกอบการต่าง ๆ มีการกำหนดกฎระเบียบ มาตรการ หรือข้อบังคับในการ

ลดคว้นบุหรีมือสองหรือการลดการสูบบุหรีตามกรอบและกฎหมายของประเทศไทย และสถานประกอบการมีการจัดโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลดการสูบบุหรีในสถานประกอบการ รวมทั้งสถานประกอบการที่เน้นในเรื่องความปลอดภัยในการทำงานจะมีกฎระเบียบที่ค่อนข้างเคร่งครัด เช่น การไม่อนุญาตให้สูบบุหรีในบริเวณที่ทำงาน เป็นต้น ส่วนใหญ่สถานประกอบการทราบถึง กฎระเบียบ ข้อบังคับหรือกฎหมายเกี่ยวกับการลดการสูบบุหรีในสถานประกอบการและการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี

2) สรุปผลการดำเนินการตามประเด็นปัจจัยนำเข้า (Input) พบว่า การดำเนินการของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ การจัดทำสื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อลดการสูบบุหรี

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับดี ได้แก่ การมีมาตรการลดคว้นบุหรีมือสองในสถานประกอบการ การสูบบุหรีในสถานที่ที่จัดไว้ให้สูบบุหรีโดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี ความใส่ใจและมุ่งมั่นในการลดปัญหาการสูบบุหรี ความใส่ใจและมุ่งมั่นในการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี การมีบุคลากรที่รับผิดชอบมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการลดคว้นบุหรีมือสองในสถานประกอบการ การจัดทำสื่อรณรงค์เกี่ยวกับการลดการสูบบุหรีและการลดคว้นบุหรีมือสอง และความพร้อมของสถานประกอบการในการปฏิบัติตามมาตรการ

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ สถานประกอบการมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับการลดคว้นบุหรีมือสอง การจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการดำเนินการลดคว้นบุหรีมือสองในสถานประกอบการ และการจัดทำสื่อรณรงค์เกี่ยวกับการลดคว้นบุหรีมือสอง

ซึ่งการดำเนินการของสถานประกอบการส่วนใหญ่ มีการจัดทำสื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อลดการสูบบุหรีของพนักงาน การกำหนดมาตรการสำหรับการสูบบุหรีของพนักงาน ความเอาใจใส่มุ่งมั่นของผู้บริหาร การกำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบ การจัดสรรงบประมาณ และความพร้อมของสถานประกอบการสามารถดำเนินการได้เป็นอย่างดี

3) สรุปผลการดำเนินการตามประเด็นกระบวนการดำเนินงาน (Process) พบว่า การดำเนินการในภาพรวมของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ การจัดกิจกรรมรณรงค์สูบบุหรีในสถานที่ที่จัดให้หรือเขตสูบบุหรี การจัดกิจกรรมป้องกันและคุ้มครองสุขภาพของพนักงานที่ไม่สูบบุหรี การควบคุมพนักงานให้สูบบุหรีในบริเวณที่จัดให้ การมีบทลงโทษหรือตักเตือนพนักงานที่ฝ่าฝืน

มาตรการเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่ การประชาสัมพันธ์ให้กับพนักงานทราบถึงกฎระเบียบ มาตรการ หรือข้อบังคับในการลดการสูบบุหรี่

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การมีแผนการดำเนินการด้านการลดควันบุหรี่มือสอง การสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงานในการเลิกสูบบุหรี่ การให้คำปรึกษาแนะนำพนักงานที่ต้องการเลิกสูบบุหรี่ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรการลดควันบุหรี่มือสอง และการทบทวน และตรวจสอบมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับควรปรับปรุง ได้แก่ การจัดกิจกรรมด้านการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ และการดำเนินการในเขตสูบบุหรี่ของสถานประกอบการจากความคิดเห็นของผู้บริหาร

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับควรปรับปรุงอย่างยิ่ง ได้แก่ การดำเนินการในเขตสูบบุหรี่ของสถานประกอบการจากความคิดเห็นพนักงาน

ซึ่งการดำเนินการของสถานประกอบการส่วนใหญ่ มีการจัดกิจกรรมการรณรงค์ให้มีการสูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดให้ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและรณรงค์ในการลด ละ เลิกการสูบบุหรี่ให้กับพนักงาน รวมทั้งการดำเนินการในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การให้คำปรึกษา แนะนำสำหรับผู้ต้องการเลิกสูบบุหรี่ อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมควรมีการพัฒนาและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการดำเนินการในเขตสูบบุหรี่ที่ควรมีการพัฒนาและดำเนินการให้สอดคล้องกับวิถีปฏิบัติเช่นกัน

4) สรุปลผลการดำเนินการตามประเด็นผลผลิต (Products) พบว่า การดำเนินการในภาพรวมของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับดี ได้แก่ การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และมาตรการลดควันบุหรี่มือสอง การบังคับใช้มาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ ประสิทธิภาพโดยรวมของมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ มาตรการหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของผู้บริหาร ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของพนักงาน และความแตกต่างของพฤติกรรมการสูบบุหรี่ระหว่างภายในและภายนอกสถานประกอบการ

ซึ่งการดำเนินการของสถานประกอบการส่วนใหญ่ พนักงานในสถานประกอบการมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ มาตรการของสถานประกอบการเป็นอย่างดี รวมทั้งการบังคับใช้มาตรการของสถานประกอบการแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการบังคับใช้มาตรการ สำหรับความรู้ความ

เข้าใจเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของผู้บริหารและพนักงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีความรู้ในระดับหนึ่ง ซึ่งอาจต้องมีการเพิ่มหรือยกระดับองค์ความรู้ในเรื่องดังกล่าว

5.1.1.3 การดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง

1) สรุปผลการดำเนินการตามประเด็นสภาพแวดล้อม (Context) พบว่า นโยบาย กฎระเบียบ มาตรการหรือข้อบังคับในการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งการดำเนินการตามมาตรการ หรือระเบียบข้อบังคับของสถานประกอบการและสำนักงานการนิคมอุตสาหกรรมมักเป็นไปตามกฎหมาย เพราะสถานประกอบการให้ความสำคัญกับการดำเนินการ ภายในสถานประกอบการอย่างเปิดเผยและถูกต้องตามกฎหมาย

2) สรุปผลการดำเนินการตามประเด็นปัจจัยนำเข้า (Input) พบว่า การดำเนินการใน ภาพรวมของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบังอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับดี ได้แก่ การสูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดไว้ให้สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่ สถานประกอบการมีการกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ เกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสอง ผู้บริหารของสถานประกอบการมีความใส่ใจ มุ่งมั่นในการลดปัญหา การสูบบุหรี่และคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ และการจัดทำสื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อลดการสูบบุหรี่

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การมีมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ บุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ การจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการดำเนินการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ การจัดทำสื่อรณรงค์เกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสอง และความพร้อมของสถานประกอบการในการปฏิบัติตามมาตรการ

ซึ่งการดำเนินการของสถานประกอบการส่วนใหญ่ มีการกำหนดเป็นนโยบายและ มาตรการของผู้ประกอบการแต่ละแห่งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ของสถานประกอบการ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีการกำหนดพื้นที่สำหรับสูบบุหรี่อยู่ภายนอก อาคาร ผู้บริหารของสถานประกอบการส่วนใหญ่มีความมุ่งมั่นในเรื่องการดำเนินการตามที่กฎหมาย กำหนดเป็นหลัก และความเสียหายที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานและผลประกอบการของสถาน มี การจัดสรรงบประมาณเพียงพอในการดำเนินการ และการประชาสัมพันธ์ให้ลดการสูบบุหรี่ด้วยการใช้ สื่อในลักษณะการให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและภัยจากการสูบบุหรี่ที่มีต่อสุขภาพของผู้สูบบุหรี่

3) สรุปผลการดำเนินการตามประเด็นกระบวนการดำเนินงาน (Process) พบว่าการดำเนินการในภาพรวมของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบังอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ การควบคุมให้พนักงานสูบบุหรี่ในบริเวณที่จัดให้ และการจัดสถานที่สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับดี ได้แก่ การดำเนินการในลักษณะของการจัดกิจกรรมด้านการรณรงค์สูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดให้หรือเขตสูบบุหรี่ การมีบทลงโทษหรือตักเตือนพนักงานที่ฝ่าฝืนมาตรการเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่ การประชาสัมพันธ์ให้พนักงานทราบถึงกฎระเบียบ มาตรการ หรือข้อบังคับในการลดการสูบบุหรี่ การจัดทำเขตปลอดบุหรี่หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การมีแผนการดำเนินการด้านการลดควันบุหรี่มือสอง การป้องกันและคุ้มครองสุขภาพของพนักงานที่ไม่สูบบุหรี่ การสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงานในการเลิกสูบบุหรี่ การให้คำปรึกษาแนะนำพนักงานที่ต้องการเลิกสูบบุหรี่ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรการลดควันบุหรี่มือสองให้กับพนักงาน และการทบทวน และตรวจสอบมาตรการลดควันบุหรี่มือสอง

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับควรปรับปรุง ได้แก่ การดำเนินการจัดสถานที่ในเขตสูบบุหรี่ของสถานประกอบการจากความคิดเห็นของผู้บริหาร

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับควรปรับปรุงอย่างยิ่ง ได้แก่ กิจกรรมด้านการลดควันบุหรี่มือสอง และการดำเนินการจัดสถานที่ในเขตสูบบุหรี่ของสถานประกอบการจากความคิดเห็นของพนักงาน

ซึ่งผลการดำเนินการของสถานประกอบการส่วนใหญ่ มีการกำหนดพื้นที่สูบบุหรี่ภายนอกอาคาร กำหนดช่วงเวลาในการสูบบุหรี่ และการกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน ไม่สูบบุหรี่ในพื้นที่ที่กำหนดหรือนอกเวลาที่กำหนด ซึ่งมาตรการดังกล่าวได้กำหนดและแจ้งให้พนักงานทราบตั้งแต่เริ่มเข้ามาเป็นพนักงาน นอกจากนี้มีเพียงการประชาสัมพันธ์โดยผ่านการจัดบอร์ดรณรงค์ให้ลดการสูบบุหรี่ และมีได้มีการจัดกิจกรรมเฉพาะสำหรับรณรงค์หรือสร้างแรงจูงใจในการลดควันบุหรี่มือสอง หรือกิจกรรมในการลดการสูบบุหรี่แต่อย่างใด สำหรับการทบทวนและปรับปรุงการดำเนินงานด้านการลดควันบุหรี่มือสองนั้น สถานประกอบการมีการทบทวนเมื่อมีกฎหมายใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้นมา โดยบุคลากรผู้รับผิดชอบเป็นผู้ดำเนินการ

4) สรุปผลการดำเนินการตามประเด็นผลผลิต (Products) พบว่า การดำเนินการในภาพรวมของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบังอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับดี ได้แก่ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ มาตรการ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ และการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และ มาตรการลดควันบุหรี่มือสอง และประสิทธิภาพโดยรวมของมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถาน ประกอบการ

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ โทษ และพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของผู้บริหาร การมีพฤติกรรมงดสูบบุหรี่ระหว่างการสูบบุหรี่ใน สถานประกอบการและนอกสถานประกอบการที่แตกต่างกัน และการบังคับใช้มาตรการลดควันบุหรี่ มือสองของสถานประกอบการ

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับควรปรับปรุง ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ โทษ และพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของพนักงาน

ซึ่งผลการดำเนินการของสถานประกอบการส่วนใหญ่ ส่งผลต่อพฤติกรรมงดสูบบุหรี่ของพนักงาน โดยเกิดจากการลดจำนวนพื้นที่สูบบุหรี่ให้เหลือน้อยลง และกำหนดช่วงเวลาในการ สูบบุหรี่ทำให้ให้พนักงานลดจำนวนครั้งในการสูบบุหรี่ลง นอกจากนี้การกำหนดบทลงโทษผู้ที่ไม่ ปฏิบัติตามส่งผลให้พนักงานมีพฤติกรรมงดสูบบุหรี่ของพนักงานลดลงแม้จะไม่มากนัก เพราะถูก จำกัดพื้นที่และเวลา และส่งผลต่อรายได้ของพนักงานหากไม่ปฏิบัติตาม

5.1.2 สรุปผลการเปรียบเทียบการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองระหว่าง สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรม ลาดกระบัง

สรุปผลการเปรียบเทียบการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองระหว่างสถาน ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง ซึ่ง ประกอบด้วย ตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 32 ตัวชี้วัด พบว่า ตัวชี้วัดที่มีผลการดำเนินการที่คล้ายคลึงกัน มี จำนวนทั้งสิ้น 22 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดที่มีผลการดำเนินการที่แตกต่างกัน มีจำนวนทั้งสิ้น 10 ตัวชี้วัด โดยที่ผลการดำเนินการของสถานประกอบการทั้งสองนิคมฯ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้ง 32 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับดี ถึงดีมาก ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 9 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การมีกฎระเบียบ มาตรการหรือข้อบังคับในการลดควันบุหรี่มือสอง 2) การควบคุมให้สูบบุหรี่ใน บริเวณที่จัดให้เท่านั้น 3) การจัดสถานที่สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่ 4) การจัดทำสื่อรณรงค์ ประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ให้ลดการสูบบุหรี่ 5) การจัดกิจกรรมรณรงค์สูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดให้หรือ เขตสูบบุหรี่ 6) การประชาสัมพันธ์ให้พนักงานทราบถึงกฎระเบียบ มาตรการหรือข้อบังคับในการลด ควันบุหรี่มือสองให้กับพนักงาน 7) การจัดทำเขตปลอดบุหรี่หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่ 8) การมีบทลงโทษ

หรือการตักเตือนพนักงานที่ฝ่าฝืนมาตรการเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในเขตสูบบุหรี่ หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่ และ 9) การจัดกิจกรรมป้องกันและคุ้มครองสุขภาพของพนักงานที่ไม่สูบบุหรี่

ตัวชี้วัดที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับควรปรับปรุงอย่างยิ่ง ถึงควรปรับปรุง ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) การดำเนินการในเขตสูบบุหรี่ของสถานประกอบการจากความคิดเห็นของผู้บริหาร 2) การดำเนินการในเขตสูบบุหรี่ของสถานประกอบการจากความคิดเห็นของพนักงาน 3) ความเข้าใจโทษ และพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของพนักงาน และ 4) การจัดกิจกรรมด้านการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ

ดังนั้น ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองระหว่างสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง พบว่า สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้นมีผลการดำเนินการที่ดีกว่าสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบังในบางประเด็น และบางตัวชี้วัด ซึ่งผลการดำเนินการมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

5.1.3 สรุปมาตรการที่เหมาะสมต่อการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ

มาตรการที่เหมาะสมต่อการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ ที่มาจากการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลด้านต่าง ๆ จากการดำเนินการในปัจจุบัน ข้อเสนอแนะ และการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของสถานประกอบการ สามารถแสดงมาตรการที่เหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) มาตรการปรับปรุงการดำเนินการระยะเร่งด่วน

มาตรการดำเนินการในระยะเร่งด่วน คือ มาตรการที่ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการที่อยู่ในระดับควรปรับปรุง และควรปรับปรุงอย่างยิ่ง มาวิเคราะห์ร่วมกับจุดแข็ง (Strength: S) และโอกาส (Opportunities: O) ของสถานประกอบการ ซึ่งสามารถกำหนดเป็นมาตรการได้ 3 มาตรการ ประกอบด้วย

1.1) การพัฒนาและส่งเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ให้กับบุคลากร

การพัฒนาและส่งเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ ได้แก่ กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ การคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ และผลิตภัณฑ์ยาสูบต่าง ๆ การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของบุหรี่ชนิดต่าง ๆ เพื่อสร้างความตระหนักและเกิดทัศนคติที่ดีต่อการลดการสูบบุหรี่และการสูบบุหรี่ในสถานที่ต่าง ๆ

1.2) สถานที่สูบบุหรี่ที่ปลอดภัยและไม่ส่งผลกระทบต่อ

การจัดสถานที่สูบบุหรี่เป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญของการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ โดยเป็นการแยกผู้สูบบุหรี่ออกจากผู้ไม่สูบบุหรี่ ลดผลกระทบต่อการสูดดมควันที่มีสารพิษจากควันบุหรี่มือสอง อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าสถานประกอบการที่มีผู้สูบบุหรี่จำนวนน้อยหรือไม่มีผู้สูบบุหรี่ อาจจะมีการจัดสถานที่หรือมุมสูบบุหรี่ไว้โดยที่ไม่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยหรือกระบวนการดำเนินงานของสถานประกอบการ

1.3) การจัดกิจกรรมการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ

การจัดกิจกรรมการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ มีวัตถุประสงค์เพื่อลดควันบุหรี่มือสองที่ได้รับมาจากการสูบบุหรี่ของผู้สูบบุหรี่ ซึ่งเป็นควันที่พ่นออกมาทางลมหายใจ หรือจากปลายมวนบุหรี่ ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงต่อการได้รับสัมผัสสารพิษต่าง ๆ ที่มาจากควันบุหรี่ โดยกิจกรรมเป็นลักษณะการสำรวจพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่ของพนักงาน การกำหนดนโยบายและแผน การจัดอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับควันบุหรี่มือสอง การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ การให้คำปรึกษาในการเลิกบุหรี่ การกำหนดเขตสูบบุหรี่ การจัดตั้งจุดรับฝากบุหรี่ และการสร้างแรงจูงใจในการเลิกบุหรี่ ทั้งนี้การจัดกิจกรรมสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย การกำหนดนโยบายและแผน การจัดกิจกรรมลดควันบุหรี่มือสอง และการจัดกิจกรรมลด ละ เลิกการสูบบุหรี่

2) มาตรการดำเนินการระยะปกติ

มาตรการดำเนินการระยะปกติ คือ มาตรการหรือแนวทางที่สถานประกอบการใช้เป็นกรอบการดำเนินการด้านการลดควันบุหรี่มือสองตามปกติ ซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนของการดำเนินการที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง เกิดทัศนคติที่ดีต่อการลดการสูบบุหรี่ที่ปราศจากการบังคับหรือใช้มาตรการที่เข้มงวด โดยมุ่งเน้นการดำเนินการในประเด็นที่อยู่ในระดับปานกลาง นำมาวิเคราะห์ร่วมกับจุดอ่อน (Weak: W) ของสถานประกอบการ และโอกาส (Opportunities: O) ของสถานประกอบการ ซึ่งสามารถกำหนดเป็นมาตรการได้ 2 มาตรการ ประกอบด้วย

2.1) การบริหารจัดการของสถานประกอบการเพื่อให้เกิดการมีสุขภาพ (Well-being)

การบริหารจัดการของสถานประกอบการเพื่อให้เกิดการมีสุขภาพ (Well-being) เน้นการสร้างเสริมสุขภาพแบบองค์รวม (Holistic Health) โดยมุ่งสู่การมีสุขภาพทางกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ที่แข็งแรง สมบูรณ์สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข และไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของพนักงาน การบริหารจัดการที่ดีควรให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่ตรงตามความต้องการของผู้กำหนดนโยบายและผู้ปฏิบัติโดยมีลักษณะแบบ Win-Win Situation ที่ได้ประโยชน์ร่วมกันทั้ง 2 ฝ่าย เช่น การกำหนดนโยบายและแผนร่วมกัน การดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับความ

ต้องการของพนักงาน ความเอาใจใส่ดูแลต่อพนักงาน และการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและมี
ความสุข

2.2) มาตรการ “มุ่มเพื่อนคู่คิด มิตรพนักงาน”

มาตรการ “มุ่มเพื่อนคู่คิด มิตรพนักงาน” เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการให้
คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับการลด ละ เลิก สูบบุหรี่ หรืออบายมุขต่าง ๆ เช่น สุรา หรือสารเสพติด
รวมทั้งเป็นจุดให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสุขภาพจิต และการลดความเครียดจากการทำงาน เพื่อสร้างความ
มั่นใจให้กับพนักงานเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของสถานประกอบการ และลดปัญหาความเครียด และ
สุขภาพของพนักงาน ซึ่งส่งผลดีต่อการดำเนินงาน ผลិតภัณฑ์และบริการของสถานประกอบการ

3) มาตรการพัฒนาการดำเนินการระยะยาว

มาตรการพัฒนาการดำเนินการระยะยาว คือ มาตรการหรือแนวทางที่ส่งผลในระยะยาว
หรือในอนาคต ซึ่งเป็นมาตรการที่มุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การ
สร้างทัศนคติและความตระหนัก ให้กับพนักงานในสถานประกอบการ ที่เห็นความสำคัญของสุขภาพ
โดยการลด ละ เลิกการสูบบุหรี่ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นมาตรการที่ต่อเนื่องจากมาตรการดำเนินการ
ระยะปกติ ที่มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย และมีการ
ทบทวนและปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ กลไกสำคัญของมาตรการนี้ คือ ผู้บริหาร และการติดตาม
ประเมินผล โดยมุ่งเน้นการดำเนินการที่อยู่ในระดับดี นำมาวิเคราะห์ร่วมกับจุดอ่อน (Weak: W) และ
อุปสรรค (Threat: T) ของสถานประกอบการ ซึ่งสามารถกำหนดเป็นมาตรการได้ 3 มาตรการ
ประกอบด้วย

3.1) การกำหนดนโยบายด้านสุขภาพที่ชัดเจนของผู้บริหาร

กลไกการดำเนินการในระยะยาวที่มีความสำคัญ คือ การกำหนดนโยบายของ
ผู้บริหารที่มีความชัดเจน เพื่อแสดงถึงความมุ่งมั่นของผู้บริหารในด้านนั้น ๆ โดยที่การดำเนินการด้าน
การสูบบุหรี่ในสถานประกอบการมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน และจริงจัง สามารถทำให้การ
ดำเนินการมีประสิทธิภาพเป็นอย่างมาก เนื่องจากนโยบายหรือข้อกำหนดจากผู้บริหารในสถาน
ประกอบการส่งผลโดยตรงต่อการปฏิบัติงานของพนักงานเป็นอย่างมาก ดังนั้น เพื่อให้เกิดความยั่งยืน
ของการดำเนินการด้านการลดคว้นบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ การกำหนดนโยบายด้าน
สุขภาพจากผู้บริหารจึงควรรอบคอบ และครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติ
ได้อย่างแท้จริง

3.2) การสร้างความตระหนัก และทัศนคติที่ดีในการลด ละ เลิกการสูบบุหรี่

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ความเชื่อ และทัศนคติของบุคคลที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่
ต้องใช้เวลาในการดำเนินการพอสมควร ดังนั้นการดำเนินการเพียงแค่ระยะเวลานั้น ๆ อาจไม่สามารถ

แสดงผลสำเร็จของการดำเนินการ การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในระยะต่าง ๆ จึงมีความสำคัญ ต่อการดำเนินการด้านการลดควันทูหรือมือสองในสถานประกอบการ ซึ่งเริ่มจากมาตรการขั้นเด็ดขาดที่มาจากข้อกำหนดนโยบาย ข้อปฏิบัติ หรือข้อบังคับของสถานประกอบการก่อให้เกิดการปฏิบัติตามอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตามเมื่อมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจะส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมส่วนบุคคล โดยได้รับแรงกระตุ้นจากสังคม การรับรู้ และการประเมินผลที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง

3.3) การติดตาม และประเมินผลการดำเนินการอย่างเคร่งครัด

การติดตาม และประเมินผลการดำเนินการเป็นกลไกการขับเคลื่อนแผนการดำเนินงาน โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ โดยการติดตาม และประเมินผลสามารถนำผลการดำเนินการที่ผ่านมามาวิเคราะห์ และรวบรวมข้อมูลปัญหา อุปสรรค และด้านอื่น ๆ เพื่อนำมาแก้ไข ปรับปรุง พัฒนา หรือปรับเปลี่ยนวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สำหรับการติดตาม และประเมินผลการดำเนินการลดควันทูหรือมือสองในสถานประกอบการนั้น ควรมีการดำเนินการอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง และได้รับความสนใจและความสำคัญจากผู้บริหารของสถานประกอบการ

โดยมาตรการแต่ละมาตรการได้กำหนดแนวทางการนำไปปฏิบัติสำหรับสถานประกอบการ ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม และตามบริบทของสถานประกอบการ โดยมาตรการทั้ง 3 ระยะ ดังกล่าว สถานประกอบการสามารถดำเนินการพร้อมกันได้ทั้ง 3 ระยะ หรือดำเนินการตามมาตรการปรับปรุงการดำเนินการระยะเร่งด่วน เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องให้เสร็จสิ้น และวางแผนควบคู่ไปกับมาตรการดำเนินการระยะปกติ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและเกิดความยั่งยืน

ในบางกรณีสถานประกอบการอาจมีการกำหนดมาตรการพัฒนาการดำเนินการระยะยาวเพื่อดำเนินการในระยะยาว เป็นการวางกรอบหรือแนวทางปฏิบัติเพื่อนำไปสู่เป้าหมายในอนาคต หลังจากนั้นจึงดำเนินการมาตรการปรับปรุงการดำเนินการระยะเร่งด่วน และมาตรการดำเนินการระยะปกติ เพื่อแก้ไขปัญหา และลดช่องว่างของการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามหลักวิชาการหรือกฎหมายระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ของประเทศไทย

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

สถานประกอบการ เป็นสถานที่รวมกลุ่มของบุคคลในวัยทำงานเป็นจำนวนมาก ซึ่งระยะเวลาการทำงานขึ้นอยู่กับตำแหน่งงาน และลักษณะงานที่ปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ได้กำหนดระยะเวลาการทำงานของลูกจ้างไม่เกินวันละ 8 ชั่วโมงต่อวัน หรือ 48 ชั่วโมงต่อ

สัปดาห์ สำหรับงานที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพมีระยะเวลาการทำงานไม่เกินวันละ 7 ชั่วโมงต่อวัน หรือ 42 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ บุคลากรหรือพนักงานที่ทำงานประจำในสถานประกอบการจึงมีโอกาสสัมผัสกับปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ (Health Risk Factors) ซึ่งหนึ่งในปัจจัยเสี่ยงนั้น คือ ควันบุหรี่มือสอง (Second Hand Smoke: SHS) จากผลการวิจัยที่พบว่า มีจำนวนพนักงานในสถานประกอบการส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่เป็นประจำในสถานประกอบการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (2553) ที่ศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติในการสูบบุหรี่ของพ่อ: กรณีศึกษาพ่อที่สูบบุหรี่และมีลูกอายุไม่เกิน 10 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการสูบบุหรี่ในสถานที่ทำงานมากที่สุด ร้อยละ 75.8 โดยพนักงานส่วนใหญ่ที่สูบบุหรี่จะสูบบุหรี่ในสถานที่ที่สถานประกอบการจัดไว้ให้โดยเฉพาะ มีเพียงสถานประกอบการบางแห่งที่ไม่ได้มีการกำหนดหรือจัดสถานที่สูบบุหรี่ไว้สำหรับพนักงานที่สูบบุหรี่ โดยพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ในหมวดที่ 5 การคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ ซึ่งเป็นการกำหนดสถานที่สาธารณะ สถานที่ทำงาน และยานพาหนะเพื่อให้เป็นเขตปลอดบุหรี่ และอาจมีการกำหนดให้มีเขตสูบบุหรี่ในสถานที่ดังกล่าว ซึ่งเขตสูบบุหรี่นั้นต้องมีการกำหนดเครื่องหมายที่สามารถแสดงให้เห็นชัดเจนได้ว่า เป็นเขตปลอดบุหรี่ ไม่อยู่ในบริเวณทางเข้าออกของสถานที่หรือยานพาหนะ หรือบริเวณอื่นใดที่เปิดเผยให้เห็นได้ชัด การจัดให้มีพื้นที่เป็นสัดส่วนชัดเจน โดยคำนึงถึงการระบายอากาศที่เหมาะสม และไม่มีลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น และแสดงสื่อรณรงค์เพื่อการลด ละ เลิกการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบ

จากการดำเนินการของสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมทั้งสองนิคมฯ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงงานจำพวกที่ 3 คือ โรงงานที่มีแรงม้ารวมของเครื่องจักรมากกว่า 50 แรงม้า และ/หรือ มีจำนวนคนงานมากกว่า 50 คน หรือเป็นโรงงานที่มีมลภาวะ และประเภทการประกอบกิจการส่วนใหญ่ คือ ผลิตอาหารและเครื่องดื่ม ผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์ไฟฟ้า และผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี สถานประกอบการได้ดำเนินการตามข้อกำหนดในพระราชบัญญัติ คือ มีการจัดสถานที่สูบบุหรี่หรือเขตสูบบุหรี่ แต่ไม่มีการแสดงเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ถึงการเป็นเขตสูบบุหรี่ สถานที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่มีการระบายอากาศให้มีอากาศถ่ายเทได้ดี แต่สถานประกอบการบางแห่งมีการจัดสถานที่สูบบุหรี่ไว้บริเวณทางเข้า-ออกของสถานประกอบการ สามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน และไม่มีการจัดแสดงสื่อรณรงค์ ในการลด ละ เลิกการบริโภคบุหรี่ การดำเนินการของสถานประกอบการดังกล่าวมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น การมีพื้นที่จำกัด จำนวนผู้สูบบุหรี่ในสถานประกอบการที่มีจำนวนน้อย และความจำเป็นสำหรับการจัดทำสถานที่สูบบุหรี่ ในสถานประกอบการบางแห่งมีข้อกำหนดให้เป็นสถานประกอบการปลอดบุหรี่ไม่ให้พนักงานในสถานประกอบการสูบบุหรี่ในบริเวณสถานประกอบการ เนื่องจากการสูบบุหรี่ในบริเวณสถานประกอบการหรือบริเวณใกล้เคียงอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงและสร้างความเสียหายต่อการเกิดอัคคีภัยในสถานประกอบการ ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบาย

และข้อกำหนดด้านความปลอดภัยของสถานประกอบการ รวมทั้งประเภทของกิจการที่ไม่เหมาะแก่การสูบบุหรี่ เช่น สถานประกอบการประเภทสารเคมีไวไฟ หรือสถานประกอบการที่ผลิตวัสดุที่ไวต่อการเกิดเพลิงไหม้ เช่น กระดาษ พลาสติก เป็นต้น ดังนั้นจึงเป็นจุดแข็งของสถานประกอบการที่มีนโยบายด้านความปลอดภัยส่งผลทางอ้อมต่อการควบคุมการสูบบุหรี่ การลดควันบุหรี่มือสอง และการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ อย่างไรก็ตามผู้บริหารบางรายมีการปฏิบัติตนไม่ได้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่พนักงาน คือ การสูบบุหรี่นอกสถานที่สูบบุหรี่หรือเขตสูบบุหรี่ และพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่ของพนักงานยังคงมีการสูบบุหรี่นอกสถานที่ที่กำหนด และมีการลักลอบสูบบุหรี่ในสถานที่อื่น ซึ่งเป็นผลมาจากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของควันบุหรี่มือสองจากผู้บริหารและพนักงานของสถานประกอบการอยู่ในระดับต่ำ ส่งผลให้การควบคุมการบริโภคการสูบบุหรี่ภายในสถานประกอบการยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พัชรนันท์ คงทอง (2558) ที่ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ของประชาชนชายวัยทำงาน โดยพบว่า การรับรู้ผลกระทบจากการสูบบุหรี่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ และกลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ผลกระทบจากการสูบบุหรี่ระดับต่ำมีโอกาสสูบบุหรี่เป็น 1.05 เท่าของผู้ที่รับรู้ผลกระทบจากการสูบบุหรี่ระดับสูง และ รุ่งราวี ทองกันยา และสุนิดา ปรีชาวงษ์ (2557) ที่ศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการได้รับควันบุหรี่มือสองของผู้ป่วยโรคเรื้อรังในกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่า การรับรู้ประโยชน์ของการหลีกเลี่ยงควันบุหรี่มือสอง การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการหลีกเลี่ยงควันบุหรี่มือสอง และแรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการได้รับควันบุหรี่มือสอง

จากการเปรียบเทียบผลการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองระหว่างสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง ซึ่งสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมทั้งสองนิคม ๆ มีการดำเนินการในภาพรวมที่ความคล้ายคลึงกัน คือ การดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง โดยการดำเนินการที่คล้ายกันมากที่สุด คือ การจัดสถานที่สูบบุหรี่ไว้โดยเฉพาะ และมีการควบคุมพนักงานให้สูบบุหรี่อยู่ในสถานที่ดังกล่าว รวมทั้งการดำเนินการในสถานที่สูบบุหรี่ที่ผลการศึกษาของทั้งสองนิคมฯ ตรงกันคือ การดำเนินการอยู่ในระดับควรปรับปรุง เนื่องจากการดำเนินการในสถานที่สูบบุหรี่หรือเขตสูบบุหรี่ของสถานประกอบการไม่ได้เป็นไปตามข้อกำหนดในพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 กล่าวคือ มีเพียงการจัดสถานที่ไว้ให้สูบบุหรี่ มีเก้าอี้ และที่เขี่ยบุหรี่ ให้เท่านั้น บางสถานประกอบการเป็นพื้นที่โล่ง ใต้ร่มเงาต้นไม้ หรือมุมใดมุมหนึ่งภายในสถานประกอบการ โดยไม่ได้มีการควบคุมการระบายควันบุหรี่ไม่ให้เกิดการรบกวนและสร้างความรำคาญแก่ผู้อื่น รวมทั้งไม่มีการแสดงเครื่องหมายถึงการเป็นเขตสูบบุหรี่ และไม่มีการจัดสื่อรณรงค์ลด ละ เลิกการสูบบุหรี่ไว้ในบริเวณดังกล่าวเช่นกัน แสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่และการดำเนินการของสถานประกอบการ ซึ่งอาจเกิดจากข้อจำกัดด้านสถานที่ของสถานประกอบการที่มีอยู่อย่างจำกัด และจำนวนผู้สูบบุหรี่ในสถานประกอบการนั้น ๆ เมื่อจำนวนผู้สูบบุหรี่มีจำนวนน้อยหรือ

แทบจะไม่มีผู้สูบบุหรี่ในสถานที่ทำงาน สถานประกอบการจึงไม่มีความจำเป็นต้องจัดสถานที่สูบบุหรี่ เพื่อให้พนักงานสูบบุหรี่ และสถานประกอบการไม่ได้มีการประกาศหรือกำหนดเป็นสถานประกอบการปลอดบุหรี่ พนักงานที่สูบบุหรี่สามารถสูบบุหรี่ได้แต่ห้ามสูบบุหรี่ในบริเวณสถาน

การกำหนดมาตรการที่เหมาะสมต่อการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการเป็นหนึ่งในปัจจัยทางตรงที่ช่วยลดความเสี่ยงและคุ้มครองสุขภาพของพนักงานที่ไม่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการ และเป็นปัจจัยทางอ้อมที่ช่วยให้สถานประกอบการลดค่าใช้จ่ายที่สูญเสียไปในลักษณะของทรัพยากรมนุษย์ เมื่อพนักงานมีสุขภาพดี และสามารถปฏิบัติงานได้เต็มที่ ย่อมส่งผลดีต่อสถานประกอบการทำให้กระบวนการดำเนินการเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ มาตรการสำคัญในการช่วยลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ คือ การกำหนดนโยบายของผู้บริหารในสถานประกอบการ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการปฏิบัติของพนักงาน หากผู้บริหารมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน และเน้นในเรื่องสุขภาพของพนักงาน หรือการเป็นสถานประกอบการส่งเสริมสุขภาพ การศึกษาวิจัยของ อุบล จันทรเพชร จุฑารัตน์ สะธรรมกิจ และศิริลักษณ์ ฆณะภักษ์ (2556) ที่ได้ศึกษาสถานการณ์การส่งเสริมสุขภาพพนักงานของสถานประกอบการในพื้นที่เขตสาธารณสุขที่ 4 และ 5 โดยผลการศึกษาจากผู้บริหาร ระบุว่า สถานประกอบการมีนโยบายด้านการส่งเสริมสุขภาพ มีการจัดงบประมาณสำหรับดำเนินกิจกรรม และกิจกรรมที่มีการดำเนินการมากที่สุด คือ ด้านอนามัยบุคคล เช่น การจัดบอร์ดความรู้สุขภาพ รวมทั้งการต่อต้านสิ่งเสพติด และประเด็นการส่งเสริมสุขภาพที่ต้องการมากที่สุด คือ การพัฒนาสถานที่ทำงานน่าอยู่ น่าทำงานในสถานประกอบการ และได้ให้ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้บริหารสถานประกอบการ โดยอาจทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ให้คำแนะนำ หรือสนับสนุนการดำเนินงาน จากผลการศึกษาดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับมาตรการที่เหมาะสมในการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการซึ่งตรงกับมาตรการปรับปรุงการดำเนินการระยะเร่งด่วนที่เน้นการดำเนินการในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของควันบุหรี่มือสองแก่ผู้บริหารและพนักงาน โดยอาจขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดฝึกอบรมหรือให้องค์ความรู้ดังกล่าว รวมทั้งการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดทำสื่อให้ความรู้ การจัดบอร์ดณรงค์ด้านสุขภาพ และการจัดกิจกรรมเสริมสร้างแรงจูงใจในการลด ละ เลิกบุหรี่ในสถานประกอบการ

สำหรับการดำเนินการจัดตั้งศูนย์หรือมุมให้คำปรึกษา เกี่ยวกับการลด ละ เลิกบุหรี่ของสถานประกอบการเป็นหนึ่งในมาตรการที่สามารถดำเนินการได้ และเป็นสิ่งสนับสนุนหรือเสริมแรงให้กับพนักงานที่ต้องการเลิกบุหรี่สามารถเลิกบุหรี่ได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปรีชา อุปโยคิน (2556) ที่กล่าวว่า การควบคุมการสูบบุหรี่นอกจากผู้สูบบมีกำลังใจที่ดี มั่งคั่ง และแน่นอนในการเลิกบุหรี่ การได้รับแรงจูงใจ กำลังใจ และการสนับสนุนทางสังคมเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้สูบบุหรี่เลิกบุหรี่ได้ และผลการศึกษาของ แฉล้ม รัตนพันธุ์ (2557) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่ทำงาน

ปลอดบุหรี่กับความสำเร็จในการเลิกบุหรี่ของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง จังหวัดมหาสารคาม ที่พบว่า ผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่เข้ารับการบำบัดเลิกบุหรี่ในคลินิกเลิกบุหรี่ของโรงพยาบาล จำนวน 317 คน มีผู้ที่สามารถเลิกบุหรี่ได้สำเร็จ จำนวน 148 ราย คิดเป็น ร้อยละ 46.7 เมื่อพิจารณาในแต่ละประเภทของสถานที่ทำงานปลอดบุหรี่ พบว่า ผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานที่ทำงานห้ามการสูบบุหรี่/ปลอดบุหรี่ เลิกบุหรี่ได้สำเร็จมากที่สุด 63 ราย (ร้อยละ 53.4) สถานที่ทำงานจำกัดการสูบบุหรี่ เลิกบุหรี่ได้สำเร็จ 36 ราย (ร้อยละ 42.4) และสถานที่ทำงานไม่จำกัดการสูบบุหรี่ เลิกบุหรี่สำเร็จ 49 ราย (ร้อยละ 43.0) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สถานประกอบการที่มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ โดยอาจเป็นลักษณะการจำกัดพื้นที่การสูบบุหรี่ และ/หรือไม่ให้สูบบุหรี่ในสถานประกอบการ ก่อปรกกับการดำเนินกิจกรรมการให้ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ การสร้างความตระหนัก ความรู้และความเข้าใจ และการเสริมสร้างแรงจูงใจและแรงสนับสนุนทางสังคม สามารถทำให้พนักงานที่สูบบุหรี่ หรือพนักงานที่มีความคิดต้องการเลิกบุหรี่สามารถเลิกบุหรี่ได้ อีกทั้งเป็นการคุ้มครองและดูแลสุขภาพของพนักงานที่ไม่สูบบุหรี่ ทำให้สถานประกอบการมีการดำเนินการที่ดี ลดค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาพยาบาลของพนักงาน และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมุ่งสู่การเป็นสถานประกอบการสร้างเสริมสุขภาพ และสถานประกอบการปลอดบุหรี่ต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยเรื่อง มาตรการที่เหมาะสมต่อการลดวันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ: กรณีศึกษา นิคมอุตสาหกรรมบางชั้น และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะสำหรับสถานประกอบการนำไปปฏิบัติ และข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในภายหน้า โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.3.1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

5.3.1.1 กฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่หรือผลิตภัณฑ์ยาสูบของประเทศไทย ควรระบุ หรือกำหนดลักษณะของเขตปลอดบุหรี่หรือสถานที่ปลอดบุหรี่ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยอาจกำหนดลักษณะของเขตปลอดบุหรี่หรือสถานที่สูบบุหรี่แยกตามขนาดของสถานประกอบการ คือ สถานประกอบการขนาดเล็ก สถานประกอบการขนาดกลาง และสถานประกอบการขนาดใหญ่ ซึ่งส่งผลให้การกำหนดเขตสูบบุหรี่หรือสถานที่สูบบุหรี่มีมาตรฐานและมีการปฏิบัติอย่างถูกต้อง และปลอดภัย เนื่องจากกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับบุหรี่ของประเทศไทยใน

ปัจจุบัน มีเพียงการกำหนดให้สถานที่ทำงาน ซึ่งรวมถึงสถานที่ทำงานเอกชนเฉพาะส่วนที่เป็นอาคาร และสิ่งปลูกสร้างทั้งหมดเป็นเขตปลอดบุหรี่ ซึ่งลักษณะของเขตสูบบุหรี่หรือสถานที่สูบบุหรี่ถูกกำหนดอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นต่อการดำเนินการของสถานประกอบการ ส่งผลให้สถานประกอบการเลือกดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายโดยใช้งบประมาณให้น้อยที่สุดเท่าที่จำเป็น โดยทั่วไปสถานประกอบการส่วนใหญ่มีการดำเนินการธุรกิจที่มุ่งเน้นกำไรสูงสุด และให้เกิดค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด

5.3.1.2 การกำหนด และมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล สถานประกอบการในการดำเนินการเกี่ยวกับการด้านบุหรี่หรือผลิตภัณฑ์ยาสูบ หรืออาจรวมไปถึงสิ่งเสพติด โดยจัดทำแผนงานประจำปีสำหรับการตรวจสอบสถานประกอบการให้ดำเนินการตามกฎหมายคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ และเข้าตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลสถานประกอบการในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อให้สถานประกอบการดำเนินการอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

5.3.1.3 การกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและต่อเนื่อง รวมถึงการตรวจสอบการดำเนินการต่าง ๆ ของสถานประกอบการด้วยความยุติธรรม และโปร่งใส หากสถานประกอบการไม่ดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับต้องมีการลงโทษสถานประกอบการตามที่อัตราโทษที่กฎหมายกำหนดอย่างเคร่งครัด

5.3.1.4 การจำกัดจำนวนผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ยาสูบในแต่ละพื้นที่ เพื่อไม่ให้มีจำนวนผู้จำหน่ายมากจนเกินไปซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบของผู้บริโภค หากมีการจำกัดจำนวนผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ยาสูบในแต่ละพื้นที่ให้มีจำนวนน้อยลงทำให้เกิดความไม่สะดวกในการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบ อาจส่งผลให้จำนวนผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบลดลง และการได้รับสัมผัสควันบุหรี่มือสองในสถานที่ต่าง ๆ ลดลงด้วยเช่นกัน

5.3.1.5 การเพิ่มแรงจูงใจหรือสิ่งกระตุ้นให้กับสถานประกอบการ เพื่อให้เข้าร่วมการดำเนินการตามมาตรการในการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ หรือมาตรการในการลดควันบุหรี่มือสอง เช่น สถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการและสามารถดำเนินการตามมาตรการ ฯ ตามเกณฑ์คะแนนที่กำหนด ซึ่งต้องมีการกำหนดเกณฑ์และตัวชี้วัดสำหรับการประเมินผลการดำเนินการที่ชัดเจน เหมาะสมและสามารถแสดงถึงประสิทธิภาพการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการได้อย่างแท้จริง โดยสถานประกอบการดังกล่าวอาจได้รับสิทธิประโยชน์ในการเกี่ยวกับภาษีอากร หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อสถานประกอบการเพื่อสร้างแรงจูงใจแก่ผู้บริหารของสถานประกอบการให้มีการดำเนินการอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

5.3.1.6 การเพิ่มการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของควันบุหรี่มือสองให้เข้าถึงสาธารณชนมากยิ่งขึ้น และการสื่อสารดังกล่าวต้องชัดเจน และเข้าใจง่าย ซึ่งหน่วยงานภาครัฐอาจมี

การแสดงถึงผลเสียหรือข้อเสียของผลิตภัณฑ์ยาสูบเชิงประจักษ์ เช่น การแสดงค่าใช้จ่ายในการรักษาสุขภาพของประชาชนในประเทศไทยที่ได้รับผลมาจากการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบเปรียบเทียบกับ การนำค่าใช้จ่ายดังกล่าวไปพัฒนาหรือสร้างประโยชน์ให้กับประเทศ รวมถึงประโยชน์ของผู้บริโภคที่ได้รับจากการลดการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบ เป็นต้น รวมทั้งการมีช่องทางการสื่อสารที่สาธารณชนในทุก ระดับสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว เช่น Facebook Line Twitter และการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีการสอดแทรกเข้าไปในฉากของละคร เป็นต้น

5.3.1.7 การสนับสนุน และส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาในทุกระดับตั้งแต่โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และสถาบันต่าง ๆ มีความตระหนัก และให้ความสำคัญกับการบริโภค ผลิตภัณฑ์ยาสูบของนักเรียน นิสิต นักศึกษา โดยอาจมีการรณรงค์ให้เกิดความตระหนักต่อสุขภาพ ของผู้คนรอบข้าง การไม่สูบบุหรี่ในสถานที่สาธารณะและสถานศึกษา การจัดสถานที่สูบบุหรี่ไว้ โดยเฉพาะและมีการรณรงค์ให้สูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดไว้ให้ และการสร้างแรงจูงใจในการลด ละ เลิก การบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบ หรือสารเสพติดต่าง ๆ ซึ่งหากสถาบันการศึกษาในระดับต่าง ๆ สามารถ ควบคุม จัดระเบียบ และสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่เยาวชน ส่งผลให้ประชากรวัยทำงานใน อนาคตมีความตระหนัก และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของบุหรี่มากยิ่งขึ้น และ พฤติกรรมการสูบบุหรี่เป็นในทิศทางที่ดีขึ้น

5.3.2. ข้อเสนอแนะสำหรับสถานประกอบการนำไปปฏิบัติ

5.3.2.1 การกำหนดนโยบายของผู้บริหารในเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพของพนักงาน ซึ่ง ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับสุขภาพของพนักงาน และยึดหลักองค์กรแห่งความสุข 8 ประการ โดย กำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษร และมีการลงนามจากผู้บริหารของสถาน ประกอบการ เพื่อแสดงถึงความมุ่งมั่น และความเอาใจใส่ของผู้บริหารสถานประกอบการสำหรับการ ส่งเสริมให้พนักงานทุกคนมีสุขภาพที่ดี และสามารถปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง ปลอดภัย และมีความสุข

5.3.2.2 การเพิ่มการจัดกิจกรรมในด้านการส่งเสริมให้เกิดการลด ละ เลิกบุหรี่ ที่เป็นผลดี โดยตรงต่อสุขภาพของพนักงานที่สูบบุหรี่และเป็นผลดีทางอ้อมต่อผู้ไม่สูบบุหรี่ จัดได้ว่าเป็นการคุ้มครอง สุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ไม่ได้รับสัมผัสอันตรายจากควันบุหรี่มือสองที่มีอันตรายต่อสุขภาพเป็นอย่างมาก และลดความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วย รวมทั้งลดค่าใช้จ่ายในเรื่องฟุ่มเฟือยลงได้

5.3.2.3 การเลือกมาตรการที่เหมาะสมสำหรับนำไปปฏิบัติในสถานประกอบการตาม บริบทและความพร้อมของสถานประกอบการ สามารถเลือกหรือจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ และนำมาตราการในระยะต่าง ๆ หรือเลือกเฉพาะบาง มาตรการที่สถานประกอบการมีความพร้อมและสามารถนำไปปฏิบัติได้ และสามารถดำเนินการได้

อย่างมีประสิทธิภาพไปใช้ โดยอาจมีการศึกษาสภาพปัญหา สถานการณ์ และจำนวนบุคลากรที่สูบบุหรี่ และไม่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการ เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์การนำมาตรการไปปรับประยุกต์ใช้ในสถานประกอบการ

5.3.2.4 การติดตาม และประเมินผลการดำเนินการภายในสถานประกอบการ ควรมีการติดตาม และประเมินผล รวมทั้งการทบทวนการดำเนินการที่ผ่านมา อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยการประชุมติดตาม ประเมินผล และทบทวนผลการดำเนินการของสถานประกอบการ ควรมีผู้บริหารของสถานประกอบการเข้าร่วมทุกครั้ง เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ การปฏิบัติงาน และสามารถช่วยตัดสินใจในประเด็นเร่งด่วนได้ อีกทั้งผู้บริหารสามารถดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจประเมินผลการดำเนินการภายใน (Internal Auditor) สำหรับประเมินผลการดำเนินการในภาพรวม และจัดทำรายงานผลการดำเนินการเสนอฝ่ายบริหารในการประชุมติดตาม ประเมินผล และทบทวนผลการดำเนินการของสถานประกอบการตามระยะเวลาที่กำหนด

5.3.3. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในภายหน้า

5.3.3.1 ควรศึกษาเฉพาะสถานประกอบการที่ไม่มีการดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสอง หรือเกี่ยวกับด้านการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุ ปัจจัย และข้อจำกัดต่าง ๆ และสามารถนำมาใช้ประกอบการพิจารณาพัฒนา ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงนโยบาย ข้อกำหนด มาตรการที่สถานประกอบการทุกประเภททุกขนาดสามารถดำเนินการได้ในลักษณะเดียวกัน

5.3.3.2 ควรศึกษาการดำเนินการของสถานประกอบการที่ไม่ได้ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรม เพื่อศึกษาความแตกต่างของการดำเนินการ ปัจจัย ข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรคสำหรับการดำเนินการด้านการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ

5.3.3.3 ควรศึกษาลักษณะของเขตสูบบุหรี่หรือสถานที่สูบบุหรี่ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และสอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ และข้อกำหนดของประเทศไทย สถานประกอบการสามารถดำเนินการได้ และสามารถนำไปใช้กับสถานประกอบการในทุกประเภท และทุกระดับ

5.3.3.4 ควรศึกษาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ และการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบในสถานประกอบการในระดับต่าง ๆ รวมทั้งลักษณะของการบังคับใช้การดำเนินการตามบทลงโทษที่กฎหมายระบุ และประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย

บรรณานุกรม

- กฤษฎ์ ศรีเพ็ญ และฉัตรจิตา หนูน้อย . 2555. การนำมิติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติเรื่องยาสูบไปปฏิบัติที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ค้นหาววันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2560 จาก http://www.trc.or.th/trcresearch/subpage/RP/TRC_Re_55-01-17.pdf
- กันยา สุวรรณแสง. 2544. จิตวิทยาทั่วไป = General psychology (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: รวมสารีน.
- การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. 2559. บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์กร. ค้นวันที่ 20 ธันวาคม 2559 จาก <http://www.ieat.go.th/about/roles-responsibilities>
- การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. 2560. รายชื่อโรงงานในการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. ค้นเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน จาก <http://www.ieat.go.th/online-service/industrial-list>
- จำลอง โพธิ์บุญ. 2557. การประเมินด้านสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: บางกอกบล๊อค.
- แฉล้ม รัตนพันธุ์. 2557. ความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่ทำงานปลอดภัยกับความสำเร็จในการเลิกบุหรี่ของผู้ป่วยโรคเรื้อรังจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวสถิติ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ดรุณี ศิริวิไล. 2555. การจัดการน้ำเสียขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลเมืองแกลง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2548. การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ: อินเทอร์เน็ต พรินท์.
- บรรยงค์ โตจินดา. 2543. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: รวมสารีน.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2549). สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- ประกิต วาทีสาธกกิจ. 2553. ควันบุหรีมือสอง: ภัยจากบุหรีที่เราไม่ได้สูบ (ปรับปรุงครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดรัชพิมพ์.
- ปรีชา อุปโยคิน. 2556. รูปแบบการควบคุมทางสังคมเพื่อการเลิกบุหรี การบูรณาการความร่วมมือระหว่างเครือข่ายชุมชนกับระบบการบริการสุขภาพของรัฐระดับชุมชน. MFU CONNEXION: JOURNAL OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES. 3(2): 46-68.
- พัทธนันท์ คงทอง, 2558. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรีของประชาชนชายวัยทำงาน. วารสารการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม กระทรวงสาธารณสุข. 38 (2): 91-102.
- มัลลิกา ต้นสน. 2544. พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: เอ็กเซอร์เนท จำกัด.
- ยุทธ ไกยวรรณ. 2546. สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

- รุ่งราวี ทองกันยา และสุนิดา ปรีชาวงษ์. 2557. ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการได้รับควัน บุหรี่มือสองของผู้ป่วยโรคเรื้อรังในกรุงเทพมหานคร. วารสารการพยาบาลทหารบก. 15 (2): 331-338.
- ลักขณา สริวัฒน์. 2549. **จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วรเดช จันทรศร และไพโรจน์ ภัทรนรากุล. 2541. **การประเมินผลระบบเปิด**. กรุงเทพฯ : สมาคม รัฐ วิทยาศาสตร์.
- วิภาพร มาพบสุข. 2540. **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. 2553. **พฤติกรรมและทัศนคติในการสูบบุหรี่ของพ่อ: กรณีศึกษาพ่อที่สูบบุหรี่และมีลูกอายุไม่เกิน 10 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.
- สนธิ บางยี่ขัน. 2527. **การวิเคราะห์องค์การ (Organization Analysis) (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมพร สุทัศนีย์. 2538. **มนุษย์สัมพันธ์**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2557. **สรุปสำหรับผู้บริหารการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2557**. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สิทธิโชค วรานุสันติกุล. 2547. **จิตวิทยาสังคม: ทฤษฎีและการประยุกต์**. กรุงเทพฯ: สำนักงานพิมพ์ซี เอ็ดดูเคชั่น.
- สุทัศน์ รุ่งเรืองหิรัญญา. ม.ป.ป. **บทที่ 5 สารพิษในควันบุหรี่และผลกระทบต่อสุขภาพ**. ค้นหาววันที่ 20 ธันวาคม 2559 จาก www.ptnosmoke.com/images/pdf/download/kit-01/03/007.pdf.
- สุปราณี สนธิรัตน์ และคณะ. 2545. **จิตวิทยาทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : เนติกุลการพิมพ์.
- สุพานี สฤกษ์วานิช. 2552. **พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่: แนวคิด ทฤษฎี**. ปทุมธานี: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุบลวรรณ ภาวานันท์ และคณะผู้เขียน .2554. **จิตวิทยาทั่วไป**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Cochran, W.G. 1953. **Sampling Techiques**. New York: John Wiley & Sons. Inc.
- Schiffman; & Kanuk. 2000. **Customer Behavior – Psychology Aspects**. New Jersey: Prentice-Hall.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แบบสอบถาม

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร

โครงการวิจัยเรื่องมาตรการที่เหมาะสมต่อการลดวันบุหรืมือสองในสถานประกอบการ:
กรณีศึกษา นิคมอุตสาหกรรมบางชัน และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง

คำชี้แจง

- 1) แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการศึกษาวิจัยมาตรการที่เหมาะสมต่อการลดวันบุหรืมือสองในสถานประกอบการ ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาปรับปรุงมาตรการลดวันบุหรืมือสองในสถานประกอบการและสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้
- 2) โปรดตอบคำถามในแบบสอบถามให้ครบถ้วนในทุกประเด็นข้อคำถามโดยแบบสอบถามฉบับนี้มีเนื้อหาทั้งหมด 5 ส่วน (8 หน้า) ประกอบด้วย
 - ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป
 - ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านปัจจัยนำเข้า
 - ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านกระบวนการดำเนินงาน
 - ส่วนที่ 4 ผลการดำเนินงาน
 - ส่วนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ
- 3) คำตอบในแบบสอบถามที่มีคำอธิบายเป็นจำนวนมาก ท่านสามารถแนบเอกสารที่เกี่ยวข้องพร้อมกับแบบสอบถามเพื่อส่งคืนให้กับคณะผู้ศึกษา
- 4) โปรดกรอกข้อมูลในหนังสือยินยอมการเข้าร่วมโครงการวิจัยให้ครบถ้วน และส่งมาพร้อมกับแบบสอบถามฉบับนี้
- 5) โปรดส่งแบบสอบถามกลับเมื่อตอบแบบสอบถามครบถ้วนแล้ว ภายในวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 โดยท่านสามารถส่งแบบสอบถามได้จากช่องทางต่อไปนี้
 - (5.1) ทางไปรษณีย์ ทางคณะผู้ศึกษาได้ระบุที่อยู่ของผู้รับ พร้อมกับชำระค่าจัดส่งเรียบร้อยแล้ว ท่านสามารถส่งแบบสอบถาม ณ ตู้ไปรษณีย์ หรือที่ทำการไปรษณีย์ได้ทุกสาขา
 - (5.2) ทาง e-mail jiranon.put@kbu.ac.th, หรือ p.jiranon@gmail.com (ท่านสามารถสแกนแบบสอบถามเพื่อส่งแบบสอบถามกลับ หรือขอแบบสอบถามที่เป็นไฟล์ Microsoft Word หรือแนบเอกสารเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับแบบสอบถามได้จาก e-mail นี้)

คณะผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถาม และขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

อาจารย์จรรนท พุทธา

หัวหน้าโครงการ

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 ขนาดของสถานประกอบการ/โรงงาน

- โรงงานจำพวกที่ 1 (โรงงานที่มีแรงแม่รวมของเครื่องจักร 5-20 แรงแม่ และ/หรือมีจำนวนคนงาน 7-20 คน)
- โรงงานจำพวกที่ 2 (โรงงานที่มีแรงแม่รวมของเครื่องจักรมากกว่า 20 แรงแม่แต่ไม่เกิน 50 แรงแม่และ/หรือมีจำนวนคนงาน 21-50 คน)
- โรงงานจำพวกที่ 3 (โรงงานที่มีแรงแม่รวมของเครื่องจักรมากกว่า 50 แรงแม่ และ/หรือ มีจำนวนคนงานมากกว่า 50 คน หรือเป็นโรงงานที่มีมลภาวะ)

1.2 ประเภทของอุตสาหกรรม/กิจการ (โปรดเลือกเพียง 1 ข้อที่ตรงกับประเภทของอุตสาหกรรม/กิจการของ ท่านมากที่สุด)

- ผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม
- ผลิตภัณฑ์ยาสูบ
- ผลิตภัณฑ์ทอ
- การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ
- การผลิตเครื่องแต่งกาย รวมทั้งการตกแต่งและย้อมสีขนสัตว์
- การฟอกและตกแต่งหนังฟอก รวมทั้งการผลิตกระเป๋า
- การผลิตไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้และไม้ก๊อก ยกเว้นเฟอร์นิเจอร์
- การพิมพ์โฆษณา การพิมพ์ และการทำสำเนาสื่อบันทึก
- การผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี
- การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก
- การผลิตผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ
- การผลิตโลหะขั้นมูลฐาน
- การผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์
- การผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง
- การผลิตเครื่องจักรและเครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า
- การผลิตเครื่องอุปกรณ์การขนส่ง
- การนำผลิตภัณฑ์เก่ามาผลิตเป็นวัตถุดิบใหม่
- การผลิตเฟอร์นิเจอร์
- การผลิตอุปกรณ์และเครื่องอุปกรณ์วิทยุ โทรทัศน์ และการสื่อสาร
- การผลิตอุปกรณ์ที่ใช้ในทางการแพทย์ การวัดความเที่ยง และนาฬิกา
- การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา
- การก่อสร้าง
- การขายส่ง-ขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ รถจักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและในครัวเรือน

2.4 ท่านให้ความสนใจและมุ่งมั่นในการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่หรือไม่

- 1) ไม่ให้ความสนใจเลย
- 2) ให้ความสนใจบ้างเล็กน้อย
- 3) ให้ความสนใจพอสมควร
- 4) ให้ความสนใจมาก
- 5) ให้ความสนใจมากที่สุด มีการผลักดันอย่างเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง

2.5 สถานประกอบการของท่านมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสองหรือไม่

- 1) ไม่มีผู้รับผิดชอบ (ข้ามไปทำข้อ 2.7)
- 2) มีผู้รับผิดชอบแต่ไม่เพียงพอ
- 3) ผู้รับผิดชอบ แต่ไม่มีการระบุหน้าที่
- 4) มีผู้รับผิดชอบ เฉพาะการจัดกิจกรรม
- 5) มีผู้รับผิดชอบ และมีหน้าที่ที่ชัดเจน

2.6 บุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินการเรื่องการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการของท่านมีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติหรือไม่

- 1) มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานในระดับน้อยมาก/ขาดความรู้
- 2) มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานในระดับน้อย
- 3) มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง
- 4) มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานในระดับดี
- 5) มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานในระดับดีมาก

2.7 สถานประกอบการของท่านมีการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการลดควันบุหรี่มือสองอย่างไร

- 1) ไม่มีการจัดสรรงบประมาณ
- 2) มีการจัดสรรงบประมาณเพียงเล็กน้อย
- 3) มีการจัดสรรงบประมาณปานกลาง
- 4) มีการจัดสรรงบประมาณมาก และเพียงพอ
- 5) มีการจัดสรรงบประมาณมากที่สุดและเพียงพอ

2.8 สถานประกอบการของท่านมีการจัดทำสื่อรณรงค์เกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสองหรือไม่

- 1) ไม่มีการจัดทำสื่อรณรงค์
- 2) มีการจัดทำสื่อรณรงค์เพียงเล็กน้อย
- 3) มีการจัดทำสื่อรณรงค์เพียงพอต่อการรับรู้ของพนักงาน
- 4) มีการจัดทำสื่อรณรงค์เพียงพอและครอบคลุมทุกพื้นที่
- 5) มีการจัดทำสื่อรณรงค์จำนวนมาก และมีการพัฒนาให้สอดคล้องและครอบคลุมทุกพื้นที่

2.9 สถานประกอบการของท่านมีความพร้อมในการดำเนินการด้านการลดควันบุหรี่มือสองหรือไม่

- 1) ไม่มีความพร้อมเลย
- 2) มีความพร้อมเพียงเล็กน้อย
- 3) มีความพร้อมปานกลาง สามารถดำเนินการได้พอสมควร
- 4) มีความพร้อมมาก สามารถดำเนินการได้
- 5) มีความพร้อมมากที่สุด สามารถดำเนินการได้ทันที

2.10 ความเข้าใจโทษและพิษภัยของควันบุหรี่มือสอง

คำชี้แจง: จงใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ที่ตรงกับความคิด หรือความเข้าใจของท่านเพียงคำตอบเดียวใน
ทุกข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ ดังต่อไปนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิด หรือความเข้าใจของท่านมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิด หรือความเข้าใจของท่านเป็นส่วนมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิด หรือความเข้าใจของท่าน แต่ไม่ก็ขัดแย้ง
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิด หรือความเข้าใจของท่านเป็นส่วนมาก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิด หรือความเข้าใจของท่านมากที่สุด

ที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1	ควันบุหรี่มือสอง มีสารพิษอันตราย ก่อให้เกิดโรคและการเจ็บป่วยของผู้รับสัมผัส					
2	เมื่อร่างกายได้รับหรือสัมผัสควันบุหรี่มือสอง สารพิษอันตรายต่าง ๆ ในบุหรี่จะมีการสะสมทำให้เกิดโรค หรือการเจ็บป่วย					
3	ท่านและพนักงานในสถานประกอบการของท่านมีโอกาสเสี่ยงได้รับสัมผัสควันบุหรี่มือสอง					

ที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
4	การได้รับควันบุหรี่มือสอง เพียงเล็กน้อยต่อวัน <u>ไม่เพียงพอ</u> ต่อการก่อให้เกิดอาการเจ็บป่วยหรือเกิดโรคได้					
5	พนักงานที่มีสุขภาพแข็งแรง <u>ไม่มีโอกาส</u> เกิดโรคจากการรับสัมผัสควันบุหรี่มือสอง					
6	อาการ ไอ แสบคอ แสบตา จากควันบุหรี่มือสอง <u>ไม่มีอันตราย</u> ต่อสุขภาพ					
7	การเป็นโรคจากการรับสัมผัสควันบุหรี่มือสอง มีโอกาสป่วยด้วยโรคร้ายแรงพอๆ กับผู้สูบบุหรี่ต้องรักษานานและเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ทำให้เป็นภาระแก่ครอบครัว และตัวผู้ป่วย					
8	การได้รับสัมผัสควันบุหรี่มือสอง บ่อยครั้งทำให้เกิดความเสี่ยงต่อโรคร้ายแรงมากขึ้น					
9	ผลกระทบจากการป่วยด้วยโรคต่าง ๆ หรือโรคร้ายแรงจากการได้รับควันบุหรี่มือสองทำให้ขาดงานและรายได้					
10	การไม่สัมผัสควันบุหรี่มือสอง มีส่วนทำให้ท่านมีสุขภาพแข็งแรง ไม่เจ็บป่วยด้วยอาการของโรคต่างๆ ได้ง่าย รวมทั้งไม่สูญเสียรายได้					

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านกระบวนการดำเนินงาน

3.1 สถานประกอบการของท่านมีแผนการดำเนินการด้านการลดควันบุหรี่มือสองหรือไม่

- 1) ไม่มีเลย
- 2) มี และนำมาปฏิบัติน้อย
- 3) มี และนำมาปฏิบัติปานกลาง
- 4) มี และนำมาปฏิบัติมาก
- 5) มี และนำมาปฏิบัติมากที่สุด

3.2 สถานประกอบการของท่านมีการจัดตั้งเขตสูบบุหรี่ภายในสถานประกอบการหรือไม่

- 1) ไม่มีการจัดตั้งเขตสูบบุหรี่ (ข้ามไปตอบข้อ 3.4)
- 2) มีการจัดตั้งเขตสูบบุหรี่

3.3 เขตสูบบุหรี่ในสถานประกอบการของท่าน ดำเนินการตามข้อใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) มีการจัดทำเครื่องหมายเพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็น “เขตสูบบุหรี่” ที่ชัดเจน
- 2) เขตสูบบุหรี่ ไม่มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกแก่การสูบบุหรี่
- 3) เขตสูบบุหรี่ ไม่อยู่ในบริเวณที่มีผู้คนเดินผ่าน (ทางเข้าออก) ของสถานประกอบการ
- 4) เขตสูบบุหรี่ ไม่อยู่ในบริเวณที่สังเกตเห็นได้ง่าย
- 5) เขตสูบบุหรี่ ไม่เป็นสถานที่ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน รำคาญแก่ผู้อื่น เช่น กลิ่นของควันบุหรี่
- 6) เขตสูบบุหรี่ มีการจัดสรรพื้นที่เป็นสัดส่วนชัดเจน มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก
- 7) เขตสูบบุหรี่ มีการแสดงสื่อรณรงค์ เพื่อลด ละ เลิกการสูบบุหรี่ของพนักงานที่สูบบุหรี่

3.4 สถานประกอบการของท่านมีการจัดกิจกรรมด้านการลดควันบุหรี่มือสองอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) การสำรวจพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่ของพนักงาน
- 2) การกำหนดนโยบายและแผนเกี่ยวกับการลดการสูบบุหรี่และการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่
- 3) การอบรมให้ความรู้ ให้คำปรึกษาผู้สูบบุหรี่
- 4) การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการลดการสูบบุหรี่และการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่
- 5) การจัดศูนย์ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลิกบุหรี่
- 6) การป้องกันและส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้ไม่สูบบุหรี่
- 7) การกำหนดเขตพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่
- 8) การจัดตั้งจุดรับฝากบุหรี่
- 9) การสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ที่สามารถเลิกสูบบุหรี่

3.5 สถานประกอบการของท่านมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรการลดควันบุหรี่มือสองให้กับพนักงานหรือไม่

- 1) ไม่มีการประชาสัมพันธ์
- 2) มีการประชาสัมพันธ์น้อย
- 3) มีการประชาสัมพันธ์ปานกลาง
- 4) มีการประชาสัมพันธ์มาก
- 5) มีการประชาสัมพันธ์มากที่สุด

3.6 สถานประกอบการของท่าน มีการทบทวนและปรับปรุงการดำเนินงานด้านการลดควันทูหรือมือสองหรือไม่

- 1) ไม่มีการทบทวนและปรับปรุง
- 2) มีการทบทวนและปรับปรุงน้อย
- 3) มีการทบทวนและปรับปรุงปานกลาง
- 4) มีการทบทวนและปรับปรุงมาก
- 5) มีการทบทวนและปรับปรุงมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ผลการดำเนินงาน

4.1 พนักงานในสถานประกอบการของท่านปฏิบัติตามมาตรการลดควันทูหรือมือสองมากน้อยเพียงใด

- 1) พนักงานที่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการปฏิบัติตามน้อยกว่าร้อยละ 20
- 2) พนักงานที่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการปฏิบัติตามร้อยละ 20-39
- 3) พนักงานที่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการปฏิบัติตามร้อยละ 40-59
- 4) พนักงานที่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการปฏิบัติตามร้อยละ 60-79
- 5) พนักงานที่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการปฏิบัติตามร้อยละ 80 ขึ้นไป

4.2 สถานประกอบการของท่านสามารถบังคับใช้มาตรการการลดควันทูหรือมือสองได้มากน้อยเพียงใด

- 1) น้อยมาก (ไม่สามารถบังคับใช้ได้)
- 2) น้อย (สามารถบังคับใช้ได้เพียงเล็กน้อย)
- 3) ปานกลาง (สามารถบังคับใช้ได้พอสมควร)
- 4) มาก (สามารถบังคับใช้ได้เป็นอย่างดี)
- 5) มากที่สุด (สามารถบังคับใช้ได้ดีเป็นอย่างยิ่ง)

4.3 โดยรวมมาตรการการลดควันทูหรือมือสองในสถานประกอบการของท่าน มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

- 1) น้อยมาก (ไม่นำมาสามารถปฏิบัติได้)
- 2) น้อย (สามารถนำมาปฏิบัติได้เพียงเล็กน้อย)
- 3) ปานกลาง (สามารถนำมาปฏิบัติได้พอสมควร)
- 4) มาก (สามารถนำมาปฏิบัติได้เป็นอย่างดี)
- 5) มากที่สุด (สามารถนำมาปฏิบัติได้ดีเป็นอย่างยิ่ง)

ส่วนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และ ข้อเสนอแนะ

5.1 ปัญหา และอุปสรรค ในการนำมาตรการลดควันบุหรี่มือสองมาใช้ในสถานประกอบการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อให้สถานประกอบการสามารถนำมาตรการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการมาใช้ได้อย่างเหมาะสม

5.2.1 ด้านกฎหมาย/กฎระเบียบ/ข้อบังคับ

.....

.....

.....

.....

5.2.2 ด้านผู้บริหาร/บุคลากร

.....

.....

.....

.....

5.2.3 ด้านความร่วมมือของบุคลากร

.....

.....

.....

.....

5.2.4 ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ สื่อรณรงค์ และสถานที่

.....

.....

.....

.....

5.2.5 ด้านการจัดกิจกรรมการลดละเลิกในผู้สูบบุหรี่และการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่

.....

.....

.....

5.2.6 ด้านบังคับใช้มาตรการของสถานประกอบการ

.....

.....

.....

5.2.7 ด้านอื่นๆ

.....

.....

.....

คณะผู้ศึกษาขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่าน

แบบสอบถามสำหรับพนักงาน

โครงการวิจัยเรื่องมาตรการที่เหมาะสมต่อการลดคว้นบุหรี่ยี่มือสองในสถานประกอบการ:
กรณีศึกษา นิคมอุตสาหกรรมบางชันและนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง

คำชี้แจง

- 1) แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการศึกษาวิจัยมาตรการที่เหมาะสมต่อการลดคว้นบุหรี่ยี่มือสองในสถานประกอบการ ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาปรับปรุงมาตรการลดคว้นบุหรี่ยี่มือสองในสถานประกอบการและสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้
- 2) โปรดตอบคำถามในแบบสอบถามให้ครบถ้วนในทุกประเด็นข้อคำถามโดยแบบสอบถามฉบับนี้มีเนื้อหาทั้งหมด 4 ส่วน (7 หน้า) ประกอบด้วย
 - ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการลดคว้นบุหรี่ยี่มือสองของสถานประกอบการ
 - ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรการลดคว้นบุหรี่ยี่มือสองของสถานประกอบการ
 - ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ
- 3) คำตอบในแบบสอบถามที่มีคำอธิบายเป็นจำนวนมาก ท่านสามารถแนบเอกสารที่เกี่ยวข้องพร้อมกัแบบสอบถามเพื่อส่งคืนให้กับคณะผู้ศึกษา
- 4) โปรดกรอกข้อมูลใน หนังสือยินยอมการเข้าร่วมโครงการวิจัยให้ครบถ้วน และส่งมาพร้อมกัแบบสอบถามฉบับนี้
- 5) โปรดส่งแบบสอบถามกลับเมื่อตอบแบบสอบถามครบถ้วนแล้ว ภายในวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 โดยท่านสามารถส่งแบบสอบถามได้จากช่องทางต่อไปนี้
 - (5.1) ทางไปรษณีย์ ทางคณะผู้ศึกษาได้ระบุชื่อที่อยู่ของผู้รับ พร้อมกัชำระค่าจัดส่งเรียบร้อยแล้ว ท่านสามารถส่งแบบสอบถาม ณ ตู้ไปรษณีย์ หรือที่ทำการไปรษณีย์ได้ทุกสาขา
 - (5.2) ทาง e-mail jiranon.put@kbu.ac.th, หรือ p.jiranon@gmail.com (ท่านสามารถสแกนแบบสอบถามเพื่อส่งแบบสอบถามกลับ หรือขอแบบสอบถามที่เป็นไฟล์ Microsoft Word หรือแนบเอกสารเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกัแบบสอบถามได้จาก e-mail นี้)

คณะผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถาม และขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

อาจารย์จිරนนท์ พุทธา
หัวหน้าโครงการ
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

- 1.1 เพศ ชาย หญิง
- 1.2 อายุ ต่ำกว่า 15 ปี 15-24 ปี 25-34 ปี
 35-44 ปี 45-54 ปี 55 ปีขึ้นไป
- 1.3 ระดับการศึกษาสูงสุด
- ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
- มัธยมศึกษาตอนปลาย ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ปริญญาตรี
- ปริญญาโท ปริญญาเอก
- อื่นๆ
- 1.4 ท่านสูบบุหรี่หรือไม่
- สูบ ไม่สูบ (ข้ามไปตอบส่วนที่ 2)
- 1.5 ประเภทของบุหรี่ที่ท่านสูบ
- บุหรี่สำเร็จรูป บุหรี่มวนเองยาเส้น บุหรี่ซิการ์
- ไปป์ บุหรี่ไฟฟ้า อื่นๆ.....
- 1.6 ปกติท่านสูบบุหรี่วันละกี่มวน
- 1-4 มวน 5-9 มวน 10-14 มวน
- 15-19 มวน 20 ขึ้นไป
- 1.7 ปกติท่านซื้อบุหรี่จากที่ใด
- ซื้อจากร้านสะดวกซื้อใกล้บ้าน
- ซื้อจากร้านสะดวกซื้อใกล้บริเวณสถานที่ทำงาน
- ซื้อจากร้านขายของชำหรือร้านค้าใกล้บ้าน
- ซื้อจากร้านขายของชำหรือร้านค้าภายในสถานที่ทำงาน
- ฝากเพื่อนหรือคนรู้จักซื้อมาให้
- อื่นๆ
- 1.8 ท่านสูบบุหรี่ในบริเวณสถานที่ทำงานหรือไม่
- สูบเป็นประจำทุกวัน สูบเป็นบางวัน (มากกว่า 2 วันต่อสัปดาห์)
- สูบน้อยกว่า 2 วันต่อสัปดาห์ ไม่สูบในบริเวณสถานที่ทำงานเลย

1.9 ท่านสูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดไว้ให้สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่หรือไม่

- สถานประกอบการไม่มีสถานที่สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่
- สูบในสถานที่สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่นาน ๆ ครั้ง
- สูบในสถานที่สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่เป็นบางครั้ง
- สูบในสถานที่สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่บ่อย ๆ
- สูบในสถานที่สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี่เป็นประจำทุกครั้งที่

1.10 ความเข้าใจโทษและพิษภัยของควันบุหรี่มือสองของพนักงาน

คำชี้แจง: จงใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ที่ตรงกับความคิด หรือความเข้าใจของท่านเพียงคำตอบเดียวใน
ทุกข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิด หรือความเข้าใจของท่านมากที่สุด
- เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิด หรือความเข้าใจของท่านเป็นส่วนมาก
- ไม่แน่ใจ หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิด หรือความเข้าใจของท่าน แต่ไม่ก็ขัดแย้ง
- ไม่เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิด หรือความเข้าใจของท่านเป็นส่วนมาก
- ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิด หรือความเข้าใจของท่านมากที่สุด

ที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1	ควันบุหรี่มือสอง มีสารพิษอันตราย ก่อให้เกิดโรคและการเจ็บป่วยของผู้รับ สัมผัส					
2	เมื่อร่างกายได้รับหรือสัมผัสควันบุหรี่มือ สอง ทำให้ร่างกายได้รับการสะสมของ สารพิษอันตรายต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดโรค หรือ การเจ็บป่วย					
3	ท่านและพนักงานในสถานประกอบการของ ท่านมีโอกาสน้อยได้รับสัมผัสควันบุหรี่มือ สอง					
4	การได้รับควันบุหรี่มือสอง เพียงเล็กน้อยต่อ วัน <u>ไม่เพียงพอ</u> ต่อการให้เกิดอาการเจ็บป่วย หรือเกิดโรคได้					
5	ผู้ที่มีสุขภาพแข็งแรง <u>ไม่มี</u> โอกาสเกิดโรค จากการรับสัมผัสควันบุหรี่มือสอง					
6	อาการ ไอ แสบคอ แสบตา จากควันบุหรี่ มือสอง ไม่มีอันตรายต่อสุขภาพ					

ที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
7	การเป็นโรคจากการรับหรือสัมผัสคลื่นบุนุหรีมือสอง ต้องรักษานานและเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ทำให้เป็นภาระแก่ครอบครัวและตัวผู้ป่วย					
8	การเจ็บป่วย ด้วยโรคที่เกิดจากการรับสัมผัสคลื่นบุนุหรีมือสอง เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน ทำให้ขาดรายได้					
9	การไม่สัมผัสคลื่นบุนุหรีมือสอง มีส่วนทำให้ท่านมีสุขภาพแข็งแรง ไม่เจ็บป่วยด้วยอาการหรือโรคต่างๆ ได้ง่าย รวมทั้งไม่สูญเสียรายได้					
10	การได้รับสัมผัสคลื่นบุนุหรีมือสอง สะสมในร่างกายมากขึ้น ทำให้เกิดอันตราย หรือเกิดการเจ็บป่วยต่อร่างกายมากยิ่งขึ้น					

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการลดคลื่นบุนุหรีมือสองของสถานประกอบการ

2.1 สถานประกอบการของท่านมีกฎระเบียบ มาตรการหรือข้อบังคับในการลดการสูบบุหรีของพนักงานหรือไม่

- 1) ไม่มีกฎระเบียบ มาตรการหรือข้อบังคับในการลดการสูบบุหรีของพนักงาน
- 2) มีกฎระเบียบ มาตรการหรือข้อบังคับในการลดการสูบบุหรีของพนักงาน
- 3) ไม่แน่ใจ

2.2 สถานประกอบการของท่านมีการประชาสัมพันธ์ให้พนักงานทราบถึง กฎระเบียบ มาตรการหรือข้อบังคับในการลดการสูบบุหรีของพนักงานหรือไม่

- 1) ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้พนักงานทราบ
- 2) มีการประชาสัมพันธ์ให้พนักงานทราบ
- 3) ไม่แน่ใจ

2.3 สถานประกอบการของท่านมีการจัดสถานที่เพื่อสูบบุหรีโดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรีหรือไม่

- 1) ไม่มีการจัดสถานที่เพื่อสูบบุหรีโดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี
- 2) มีการจัดสถานที่เพื่อสูบบุหรีโดยเฉพาะหรือเขตสูบบุหรี
- 3) ไม่แน่ใจ

2.4 สถานประกอบการของท่านมีการจัดทำสื่อรณรงค์ ประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ให้ลดการสูบบุหรี่หรือไม่

- 1) ไม่มีการจัดทำสื่อรณรงค์ และประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ให้ลดการสูบบุหรี่
- 2) มีการจัดทำสื่อรณรงค์ และมีการประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ให้ลดการสูบบุหรี่
- 3) ไม่แน่ใจ

2.5 สถานประกอบการของท่านมีการจัดกิจกรรมรณรงค์สูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดให้หรือเขตสูบบุหรี่หรือไม่

- 1) ไม่มีการจัดกิจกรรมรณรงค์สูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดให้หรือเขตสูบบุหรี่
- 2) มีการจัดกิจกรรมรณรงค์สูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดให้หรือเขตสูบบุหรี่
- 3) ไม่แน่ใจ

2.6 สถานประกอบการของท่านมีการจัดทำเขตปลอดบุหรี่หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่หรือไม่

- 1) ไม่มีการจัดทำเขตปลอดบุหรี่หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่
- 2) มีการจัดทำเขตปลอดบุหรี่หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่
- 3) ไม่แน่ใจ

2.7 สถานประกอบการของท่านมีการจัดกิจกรรมป้องกันและคุ้มครองสุขภาพของพนักงานที่ไม่สูบบุหรี่หรือไม่

- 1) ไม่มีการจัดกิจกรรมป้องกันและคุ้มครองสุขภาพของพนักงานที่ไม่สูบบุหรี่
- 2) มีการจัดกิจกรรมป้องกันและคุ้มครองสุขภาพของพนักงานที่ไม่สูบบุหรี่
- 3) ไม่แน่ใจ

2.8 สถานประกอบการของท่านมีการควบคุมให้ผู้สูบบุหรี่ในบริเวณที่จัดให้เท่านั้นหรือไม่

- 1) ไม่มีการควบคุมให้ผู้สูบบุหรี่ในบริเวณที่จัดให้
- 2) มีการควบคุมให้ผู้สูบบุหรี่ในบริเวณที่จัดให้
- 3) ไม่แน่ใจ

2.9 สถานประกอบการของท่านมีการสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงานในการเลิกสูบบุหรี่หรือไม่

- 1) ไม่มีการสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงาน
- 2) มีการสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงาน
- 3) ไม่แน่ใจ

2.10 สถานประกอบการของท่านมีบทลงโทษหรือการตักเตือนพนักงานที่ฝ่าฝืนมาตรการเกี่ยวกับการสูบบุหรี่
ในเขตสูบบุหรี่ หรือพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่หรือไม่

- 1) ไม่มีการลงโทษหรือการตักเตือน
- 2) มีการลงโทษหรือการตักเตือน
- 3) ไม่แน่ใจ

2.11 สถานประกอบการของท่านมีการให้คำปรึกษา แนะนำพนักงานที่ต้องการเลิกสูบบุหรี่หรือไม่

- 1) ไม่มีการให้คำปรึกษา แนะนำพนักงานที่ต้องการเลิกสูบบุหรี่
- 2) มีการให้คำปรึกษา แนะนำพนักงานที่ต้องการเลิกสูบบุหรี่
- 3) ไม่แน่ใจ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ

3.1 พฤติกรรมการสูบบุหรี่ภายในสถานประกอบการของท่านมีความแตกต่างกับการสูบบุหรี่ภายนอกสถาน
ประกอบการหรือไม่

- 1) ไม่มีความแตกต่างกัน
- 2) มีความแตกต่างกัน จำนวนครั้งที่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการน้อยกว่านอกสถาน
ประกอบการ
- 3) มีความแตกต่างกัน จำนวนครั้งที่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการมากกว่านอกสถาน
ประกอบการ

3.2 ท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบ มาตรการ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการหรือไม่

- 1) ไม่ปฏิบัติตาม
- 2) ปฏิบัติตามเป็นบางครั้ง
- 3) ปฏิบัติตามเป็นประจำสม่ำเสมอ (ไม่ต้องตอบข้อ 3.3)

3.3 เหตุผลที่ท่านไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติตามเป็นบางครั้ง เกี่ยวกับกฎระเบียบ มาตรการ หรือข้อบังคับการ
สูบบุหรี่ในสถานประกอบการคืออะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) ไม่ทราบว่า มีกฎระเบียบ หรือมาตรการเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของสถานประกอบการ
- 2) ไม่ต้องการสูบบุหรี่ในสถานที่ที่จัดให้หรือเขตสูบบุหรี่
- 3) เขตสูบบุหรี่ไม่ชัดเจน ไม่มีการแจ้งแก่พนักงานให้ทราบ
- 4) เขตสูบบุหรี่อยู่ไกลจากสถานที่ปฏิบัติงาน
- 5) เขตสูบบุหรี่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ
- 6) เขตสูบบุหรี่ไม่สะอาด ขาดการดูแลเอาใจใส่
- 7) เขตสูบบุหรี่ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ที่เขี่ยบุหรี่ ถังขยะ เป็นต้น

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

4.1 ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อให้สถานประกอบการปรับปรุง และพัฒนาเกี่ยวกับการดำเนินการลดการสูบบุหรี่ของพนักงาน การสูบบุหรี่ในเขตสูบบุหรี่ และคุ้มครองสุขภาพของพนักงานที่ไม่สูบบุหรี่อย่างไร

4.1.1 การลดการสูบบุหรี่

.....
.....
.....

4.1.2 การสูบบุหรี่ในเขตสูบบุหรี่

.....
.....
.....

4.1.3 การคุ้มครองสุขภาพพนักงานที่ไม่สูบบุหรี่

.....
.....
.....
.....

4.2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....
.....
.....
.....

คณะผู้ศึกษาขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่าน

ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ
โครงการวิจัยเรื่องมาตรการที่เหมาะสมต่อการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ:
กรณีศึกษา นิคมอุตสาหกรรมบางชัน และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง

สถานที่.....

ผู้ให้ข้อมูลหลัก..... ตำแหน่ง.....

วัน/เดือน/ปี..... เวลา.....

ผู้สัมภาษณ์.....

1. บทบาทของหน่วยงานของท่านต่อการลดควันบุหรี่มือสองและการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2. หน่วยงานของท่านมีการกำหนด ระเบียบ/มาตรการ/โครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลดควันบุหรี่มือสองและการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่หรือไม่

.....

.....

.....

3. ท่านมีความคิดเห็นต่อมาตรการการลดควันบุหรี่มือสองและการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมอย่างไร

.....

.....

.....

4. ท่านมีความคาดหวังต่อการดำเนินการมาตรการการลดควันบุหรี่มือสองและการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมอย่างไร

.....

.....

.....

5. ท่านคิดว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการดำเนินการมาตรการการลดควันบุหรี่มือสองและการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการอุตสาหกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

6. ท่านคิดว่า อุปสรรคต่อการดำเนินการมาตรการการลดควันบุหรี่มือสองและการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

7. ท่านคิดว่า มาตรการลดควันบุหรี่มือสองและการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการอุตสาหกรรมที่สามารถปฏิบัติได้จริงและมีประสิทธิภาพควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

8. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร

โครงการวิจัยเรื่องมาตรการที่เหมาะสมต่อการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ:
กรณีศึกษา นิคมอุตสาหกรรมบางชัน และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง

สถานที่.....

ผู้ให้ข้อมูลหลัก..... ตำแหน่ง.....

วัน/เดือน/ปี..... เวลา.....

ผู้สัมภาษณ์.....

1. สถานประกอบการของท่านทำธุรกิจประเภทใด มีลักษณะเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

2. จำนวนพนักงานในสถานประกอบการของท่านมีจำนวนเท่าใด และมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....

3. สถานประกอบการของท่านมีการกำหนดนโยบาย/ มาตรการเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการของท่านหรือไม่ อย่างไร และมีการทบทวน ปรับปรุงนโยบาย/มาตรการดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

4. สถานประกอบการของท่านมีการปฏิบัติตามนโยบายหรือมาตรการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของสถานประกอบการ/ภาครัฐ เกี่ยวกับการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

5. สถานประกอบการของท่านมีวิธีการประชาสัมพันธ์/จัดกิจกรรมใดบ้างเกี่ยวกับการลดละเลิกในผู้สูบบุหรี่ และการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการ และผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

6. ท่านคิดว่ามาตรการของหน่วยงานของภาครัฐที่กำหนดให้สถานประกอบการดำเนินการเกี่ยวกับการลดละเลิกในผู้สูบบุหรี่และการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ในสถานประกอบการเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

7. สถานประกอบการของท่านประสบกับปัญหาและอุปสรรคใดบ้าง หรือไม่ ในการปฏิบัติตามนโยบาย/ มาตรการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของภาครัฐ ในการดำเนินการเกี่ยวกับการลดละเลิกในผู้สูบบุหรี่และการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่

.....

.....

.....

.....

.....

8. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์พนักงาน

โครงการวิจัยเรื่องมาตรการที่เหมาะสมต่อการลดควันทบหรี่มือสองในสถานประกอบการ:
กรณีศึกษา นิคมอุตสาหกรรมบางชัน และนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง

สถานที่.....

ผู้ให้ข้อมูลหลัก..... ตำแหน่ง.....

วัน/เดือน/ปี..... เวลา.....

ผู้สัมภาษณ์.....

1. ท่านสูบบุหรี่หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. ท่านทราบหรือไม่ว่า มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่

.....

.....

.....

.....

3. ท่านทราบถึงโทษและภัยจากควันทบหรี่มือสอง และทราบถึงผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตัวท่านจากการได้รับสัมผัสควันทบหรี่มือสองหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

4. สถานประกอบการของท่านมีการกำหนดนโยบาย/มาตรการเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ การลดควันทบหรี่ และการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

5. สถานประกอบการของท่านมีวิธีการประชาสัมพันธ์/จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการลดละเลิกในผู้สูบบุหรี่และการ
คุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

6. ท่านคิดว่า กิจกรรมเกี่ยวกับการลดละเลิกในผู้สูบบุหรี่และการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ที่จัดขึ้นโดยสถาน
ประกอบการของท่าน มีผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของท่าน/บุคคลอื่นที่สูบบุหรี่หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

7. ท่านคิดว่าอะไรเป็นปัญหา/อุปสรรค และข้อจำกัดในการดำเนินการตามมาตรการเกี่ยวกับการลดควันบุหรี่
มือสองในสถานประกอบการของท่าน อย่างไร

.....
.....
.....

8. ท่านต้องการให้สถานประกอบการของท่านมีมาตรการลดควันบุหรี่มือสองหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

9. ท่านคิดว่า การกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ สามารถช่วยลด
ปัญหาเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ และลดปัญหาการเจ็บป่วย และการเกิดโรคของพนักงานใน
สถานประกอบการหรือไม่

.....
.....
.....

10. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....
.....
.....

*** ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือ***

ภาคผนวก ค แบบสังเกตการณ์

แบบสังเกตการณ์

โครงการวิจัยเรื่องมาตรการที่เหมาะสมต่อการลดควันบุหรี่มือสองในสถานประกอบการ:
กรณีศึกษา นิคมอุตสาหกรรมบางชันและนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง

สถานที่.....

วัน/เดือน/ปี..... เวลา.....

ผู้สังเกตการณ์.....

ประเด็นที่ 1 การดำเนินการตามมาตรการลดควันบุหรี่และคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่

1. การจัดตั้งเขตสูบบุหรี่ภายในสถานประกอบการ

1) ไม่มีการจัดตั้งเขตสูบบุหรี่ มีการจัดตั้งเขตสูบบุหรี่

2. เขตสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ

รายการ	ใช่	ไม่ใช่	หมายเหตุ
1) มีการจัดทำเครื่องหมายเพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็น “เขตสูบบุหรี่” ที่ชัดเจน			
2) ไม่มี อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกแก่การสูบบุหรี่			
3) ไม่อยู่ในบริเวณทางเข้าออกของสถานประกอบการ			
4) ไม่อยู่ในบริเวณที่สังเกตเห็นได้ง่าย			
5) ไม่เป็น สถานที่ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน รำคาญแก่ผู้อื่น เช่น กลิ่นของควันบุหรี่			
6) มีการจัดสรรพื้นที่เป็นสัดส่วนชัดเจน มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก			
7) มีการแสดงสื่อรณรงค์ เพื่อลด ละ เลิกการสูบบุหรี่ของพนักงานที่สูบบุหรี่			

3. การจัดกิจกรรมด้านการลดควันบุหรี่มือสองของสถานประกอบการ

รายการ	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
1) การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพนักงาน			
2) การกำหนดนโยบายและแผนเกี่ยวกับการลดการสูบบุหรี่และการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่			
3) การอบรมให้ความรู้ ให้คำปรึกษาผู้สูบบุหรี่			
4) การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการลดการสูบบุหรี่และการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่			
5) การจัดศูนย์ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลิกบุหรี่			
6) การป้องกันและส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้ไม่สูบบุหรี่			
7) การจัดตั้งเขตสูบบุหรี่			
8) การกำหนดเขตพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่			
9) การจัดตั้งจุดรับฝากบุหรี่			
10) การสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ที่สามารถเลิกสูบบุหรี่			
11) สถานที่จำหน่ายบุหรี่ในสถานประกอบการ			

ภาคผนวก ง แบบรับรองโครงการวิจัย